

COLECȚIA
OMUL CREȘTIN

Cuvinte de folos:

PREDICILE
PĂRINTELUI
CLEOPA ILIE

Predici la Sărbătorile de peste an

COLECȚIA OMUL CRESTIN

Director MUGUR VASILIU
Consilier editorial GABRIELA MOLDOVEANU
Grafica VALERIU PANTILIMON

EDITURA CHRISTIANA
Asociația filantropică medicală creștină Christiana
Șoseaua Pantelimon nr. 27, sector 2, București
www.christiana.scara.ro
e-mail chr@mediasat.ro
telefon/fax 01/2520517

© Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 2001

CUPRINS

Prefață 6

Cuvânt înainte 7

1. Cuvânt la nașterea Maicii Domnului (8 septembrie).....	9
2. Cuvânt la Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie)...	21
3. Cuvânt la Acoperământul Maicii Domnului (1 octombrie).....	37
4. Cuvânt la Prăznuirea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie (26 octombrie).....	55
5. Cuvânt la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului (21 noiembrie).....	73
6. Primul Cuvânt la Nașterea Domnului (25 decembrie).....	87
7. Al doilea Cuvânt la Nașterea Domnului (25 decembrie).....	97
8. Al treilea Cuvânt la Nașterea Domnului (25 decembrie).....	115
9. Al patrulea Cuvânt la Nașterea Domnului (25 decembrie).....	127
10. Cuvânt la Anul Nou. Despre calendar (1 ianuarie).....	139
11. Cuvânt la Praznicul Tăierii Împrejur (1 ianuarie).....	149

12. Cuvânt la Sfântul Vasile cel Mare (1 ianuarie).....	157
13. Cuvânt la Sfântul Ioan Botezătorul (7 ianuarie)....	175
14. Predica de Intampinarea Domnului.....	195
15. Predica la Buna Vestire.....	209
16. Predica la Inaltarea Domnului.....	222
17. Predica întâi la Sfânta Treime.....	243
18. Predica a doua la Sfânta Treime.....	255
19. Predica la Schimbarea la Față a Domnului.....	269
20. Predica la Adormirea Maicii Domnului.....	283

Bibliografie selectivă 299

Termeni și definiții 309

Prefață

Volumul de *Predici la sărbătorile de peste an*, al I.P.C. Sale Arhim. Ilie Cleopa, e deosebit de prețios prin conținutul lui dogmatic înfățișat pe înțelesul poporului, ca și prin concluziile practice ce se trag din fiecare învățătură pentru o viață conformă legii evanghelice. Istoriorele care se dau aproape la sfârșitul fiecărei predici sunt foarte impresionante.

O publicare a acestui volum ar fi de mare folos pentru răspândirea învățăturii de credință a Bisericii noastre între credincioși și pentru întărirea vieții lor duhovnicești.

Rar am citit vreun volum de predici atât de pline de învățatura de credință a Bisericii și atât de impresionant prin îndemnurile ce le dă pentru o viață cu adevărat creștinească, în duhul Sfinților Părinți și al ortodoxiei noastre.

1 octombrie 1976

Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae

În loc de prefață

Predicile din această carte au fost rostite în fața Sfântului Altar din Biserica Sfintei Monastiri Sihăstria, în diferite Praznice și duminici, și mai ales când mi se întâmpla să fiu în rânduiala săptămânii mele de slujbă. De aceea ele sunt așezate în ordinea calendaristică a Sinaxarului anului bisericesc: s-a pus la început predica de la Nașterea Prea Sfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, deoarece acest praznic al ei cade la 8 septembrie, în prima lună a anului nou bisericesc. Apoi urmează predica de la Înălțarea Sfintei Cruci, cea de la Acoperământul Maicii Domnului și așa mai departe.

Trebuie spus dintru început că aceste predici nu sunt prea bine întocmite și de prea mare folos, ci după simplitatea și sărăcia cea duhovnicească și intelectuală a celui ce le-a rostit. Dar pentru cel flămând uneori și pâinea cu apă îi este bună. Când am început a le scrie m-am gândit a le pune și trimiterile cuvenite, spre a avea astfel temelie și adevărire neîndoielnică a celor ce s-au vorbit și scris.

Dacă cititorul va găsi în ele și unele greșeli – fie în ortografie, fie în alcătuire sau în alt fel – îl rugăm cu smerenie să acopere cu duhul blândității neștiința noastră și nebăgarea de seamă, căci precum nu este cu putință a se afla cerul în toată vremea fără de nori și trupurile fără de umbre, tot așa și celor ce scriu nu le lipsesc unele greșeli făcute cu voie sau fără de voie. Unele din aceste predici sunt cam lungi și poate pentru unii cam plictisitoare, dar acest lucru s-a întâmplat deoarece în vremea vorbirii nu m-am putut opri la un anume punct sau la anumite so-roace de timp stabilite dinainte în minute, ci am căutat să duc

cuvântul spre deslușirea subiectului vorbit până la oarecare capăt, spre a nu strica înțelesul celor de la început și spre a face o încheiere mai clară celor ce au fost arătate în drumul cuvântului.

Darul Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și ale tuturor Sfinților, să fie și să rămână cu noi toți în veacul de acum și în cel viitor. Amin.

*25 martie 1976,
Praznicul Bunei Vestiri a Maicii Domnului
Arhimandrit Cleopa Ilie*

PREDICĂ LA NAȘTEREA PREA SFINTEI ȘI PURUREA FECIOAREI MARIA

Părinților, fraților și iubiți credincioși,

Gândindu-mă la cinstea și la slava cea mare cu care Prea Bunul și Prea Înduratul Dumnezeu a împodobit în cer pe Maica Domnului; gândindu-mă la slavoslovيا cea veșnică cu care o laudă pe Dânsa Puterile Cerești; apoi cugetând și la slavosloviile și la rugăciunile care i se aduc ei de către toți fiii Bisericii lui Hristos aici pe pământ, precum și la cuvintele de laudă pe care le-au alcătuit ei sfinții și aleșii lui Dumnezeu, silința gândului mă face ca astăzi, la luminatul praznic al Nașterii Maicii Domnului, să adaug și eu, neputinciosul, o mică picătură lângă noianul cel mare al laudelor ei.

Și iată ce am a zice:

Iubiții mei frați în Hristos Iisus, v-ați gândit vreodată oare, pentru care pricină sfinții și dumnezeieștii Părinți, care au alcătuit sinaxarul, au rânduit în așa fel ca praznicele împărătești care împodobesc crugul anului să înceapă cu Nașterea Maicii Domnului și să sfârșească cu Adormirea ei?

Căci, după cum vedem, în prima lună a anului nou bisericesc, adică în 8 zile ale lunii septembrie, prăznuim Nașterea ei; iar în ultima lună, adică în 15 zile ale lunii august, Adormirea ei.

Pentru a înțelege acest lucru, ascultați! Într-un chip oarecare, pricina cea tainică pentru care începutul și sfârșitul anului nou bisericesc sunt pecetluite cu praznicele Maicii Domnului aceasta este: că prin mijlocirea Maicii Domnului, Prea Bunul și Prea Milostivul Dumnezeu a binevoit de a începe și de a termina planul mântuirii neamului omenesc din robia diavolului și din munca iadului. Să știți și să înțelegeți, frații mei, că acest plan al lui Dumnezeu, de a mântui lumea prin mijlocirea Maicii Domnului, l-a arătat Dumnezeu în chip cu totul tainic și umbros, chiar de la începutul lumii, atunci când a zis către Eva că sămânța ei va zdrobi capul șarpelui (*Facerea* 3, 15). Căci cu adevărat Hristos Dumnezeu, Care a zdrobit capul șarpelui, sămânța femeii se zice, ca Unul ce nu s-a născut din sămânță de bărbat (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțiri*, Mănăstirea Neamț, 1826, p. 325). Așadar, după cum vedem, încă de la începutul lumii, Prea Bunul și Prea Înduratul Dumnezeu în chip tainic a arătat prin Eva cea veche pe cea nouă și duhovnicească, ce avea să nască la plinirea vremii pe Noul Adam Hristos, Care a zdrobit prin a Lui întrupare capul șarpelui, al morții și al păcatului: „deoarece, precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia” (*I Corinteni* 15, 21-22).

Dar oare, frații mei, taina despre Maica Domnului numai prin Eva s-a închipuit? Nu, cu adevărat nu. Să înțelegeți și să știți că multe și prea multe simboale și mărturii se găsesc în sfânta și dumnezeiasca Scriptură despre Maica Domnului, din care și noi în cuvântul ce urmează vom aduce în mijloc pe unele din ele, spre a vă da seama de acest mare adevăr. Deci să țineți minte că în planul mântuirii neamului omenesc, Maica Domnului a mai fost închipuită de porumbița lui Noe. Căci precum aceea a adus lui Noe vestea cea bună a încetării potopului, așa și Maica Domnului, porumbița cea aleasă de Duhul Sfânt, prin nașterea lui Hristos, a adus în lume vestea cea mare a încetării păcatului și a slujirii de idoli (*Facerea* 8, 11: *Acatistul Maicii Domnului*, Icos 6). Iarăși pe

Maica Domnului a închipuit-o scara lui Iacov, cea pe care se suiau și se coborau îngerii lui Dumnezeu (*Facerea* 28,12). Căci Maica Domnului a fost scara cea duhovnicească, pe care S-a pogorât Dumnezeu până la noi și pe care firea noastră s-a suit până de-a dreapta lui Dumnezeu (canonul *Acatistului Maicii Domnului*). Pe Maica Domnului a mai închipuit-o rugul cel aprins care ardea și nu se mistuia de flacăra focului (*Ieșirea* 3, 2). Căci ea a fost rugul cel duhovnicesc care a primit în Sine focul Dumnezeirii și nu s-a ars de el (Sfântul Ioan Damaschinul, *Bogorodicina*, glas I, Mănăstirea Neamț, 1816). Maica Domnului a fost închipuită și prin toiagul lui Aaron care a odrăslit (*Numerii* 17, 8). Căci și ea din părinți sterpi și neroditori a răsărit și, întru feciorie petrecând, de la Duhul Sfânt a zămislit și a născut pe Hristos (Icos I, 35). Pe Maica Domnului a închipuit-o sfeșnicul cel cu șapte lumini (*Ieșirea* 37, 19-23), fiindcă ea cu toate cele șapte daruri ale Duhului Sfânt a strălucit în lume (*Predicile* lui Ilie Miniati, traducere de preotul Iliescu Palanca, București, 1944, p. 245). Maica Domnului a fost închipuită prin cădelnița cea cu totul de aur (*Ieșirea* 37, 16; 40, 26-27), fiindcă ea a purtat în Sine focul Dumnezeirii. Maica Domnului a fost închipuită prin Cortul Siciului și prin tablele legii vechi (*Ieșirea* 40, 20-22), căci ea este cortul cel sfânt și siciul însuflețit și tablă a legii darului (*Canon de panahidă*, pesna 8). Maica Domnului a fost închipuită și prin ușa cea încuiată, pe care a văzut-o proorocul Iezechiel, căci prin ea a trecut singur Dumnezeu și încuiată a lăsat-o, nestrucând cheile fecioriei ei (*Iezechiel* 44, 2). Maica Domnului este Împărăteasa cea Prea Sfântă, Prea Frumoasă și Prea Împodobită, pe care prea fericitul ei strămoș, David Proorocul și împăratul, a văzut-o, prin Duhul Sfânt, stând de-a dreapta Scaunului Dumnezeirii (*Psalmii* 44, 11). Maica Domnului este locul de oprire a fulgerului Dumnezeirii (Sfântul Ioan Damaschinul, *Bogorodicina*, glas I, p. 4), fiindcă Cel ce stăpânește fulgerele cerului în ea S-a oprit și a locuit; Maica Domnului a fost

închipuită prin norul cel ușor, pe care S-a pogorât la noi Dumnezeu (Sfântul Ioan Damaschinul, *op. cit.*, p. 35). Maica Domnului este Muntele cel Sfânt, întru care a binevoit Dumnezeu (*Isaia* 2, 2). Maica Domnului este norul cel în chipul porfirii cu raze de aur, întru care s-a ascuns Soarele cel înțelegător, Hristos Dumnezeul nostru (Sfântul Ioan Damaschinul, *op. cit.*, glas VIII, p. 262). Maica Domnului a fost închipuită prin chivotul legii vechi, înaintea căruia a săltat de bucurie David Proorocul și împăratul (*II Regi* 6, 5).

Așadar, frații mei și iubiți ascultători, din cele prea multe mărturii și simboale, care de la începutul lumii și până astăzi au închipuit pe Maica Domnului, v-am adus aici câteva, spre a vă da seama că taina și temelia praznicului de astăzi își are o obârșie foarte veche și vestită, deoarece de la începutul lumii a fost vestită de Patriarhii și Proorocii lui Dumnezeu.

Iubiții mei frați, este vremea să arătăm, măcar mai pe scurt, cum s-a împlinit în legea darului această dumnezeiască faptă a Nașterii Maicii Domnului. Și iată cum: În Palestina, în orașul Nazaret, era un om ce se chema Ioachim și soția lui, Ana. Amândoi acești oameni erau dreți și plini de toată fapta cea bună, fiind de neam cinstit și împărătesc. Dar o mare mâhnire aveau ei în toată viața lor: nu aveau copii. Și în acea vreme cei care n-aveau copii erau socotiți ca oameni urgisiți de Dumnezeu și blestemați, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: „Blestemat cel ce nu are sămânță în Sion și nu are urmași în Ierusalim” (*Viețile Sfinților*, 9 septembrie). De la asemenea oameni, nimeni nu avea voie nici hrană să primească, în Biserică erau nebăgați în seamă și nu li se primeau nici jertfele lor pe care le aduceau lui Dumnezeu. Iar într-una din zile, fiind un mare praznic al iudeilor, se duse și Ioachim cu soția lui, Ana, la Biserică. Și pentru multă osârdie ce aveau, au vrut să dea și ei ceva ca jertfă lui Dumnezeu din averile lor; dar preotul nu voi să le primească și cu cuvinte grele îi probozi, zicându-le: „Pentru ce îndrăzniți să aduceți voi

jertfă lui Dumnezeu, fiind voi sterpi și neroditori?”. Iar Ioachim și Ana, umplându-se de rușine și de măhnire, ieșiră afară din Biserică. Și mergând spre casă foarte scârbiți și întristați, a zis Ioachim către soția sa, Ana: „Pe mine nu mă trage inima să mai intru în casa mea, nici să mai trăiesc o zi în această lume, căci noi suntem urgisiți de Dumnezeu și de oameni. Ci tu, Ană, du-te acasă și fă multă milostenie la săraci, după aceea ascunde-te în grădină și acolo să te rogi din toată inima lui Dumnezeu, iară eu mă duc la munte și acolo voi posti și mă voi ruga lui Dumnezeu, doar se va milostivi și ne va da nouă odraslă”. Deci, se despărțiră unul de altul, și Ana se duse acasă, și după ce făcu multă milostenie, a intrat în grădină și acolo a început să se roage lui Dumnezeu cu multe lacrimi și cu durere de inimă, zicând: „Doamne Atotțiitorule, Cea ce numai cu cuvântul ai făcut cerul și pământul și toate câte se văd, Cea ce ai zis făpturilor Tale să trăiască și să se înmulțească, Cea ce ai blagoslovit pe Sara, femeia lui Avraam, și a născut pe Isaac la bătrânețe, și ai dăruit Anei de a născut pe Samuil Proorocul, dă-mi și mie roadă pântecelui meu, și nu lăsa, Doamne, să fie de ocară între oameni. Că de voi naște fiu sau fiică, îl voi închina Sfinției Tale cu toată inima și-l voi da să slujească în Biserica slavei Tale” (*Cântarea celor trei tineri*, 30). Deci Ana acestea le grăia cu lacrimi, rugându-se lui Dumnezeu; iar Ioachim, bărbatul ei, dacă se duse la munte, mult se ruga lui Dumnezeu, plângând cu durere în inimă.

Iar Dumnezeu, văzând lacrimile și suspinurile lor, trimise pe Arhanghelul Gavriil, care se duse la Ioachim în munte și-i zise lui: „Bucură-te, Ioachime, și te veselește, că am venit să-ți vestesc că vei naște o fiică, ce va naște în fecioria ei pe Împăratul lumii, Dumnezeu; deci lasă scârba și amărăciunea sufletului tău și te du vesel la casa ta, că a auzit Dumnezeu rugăciunea ta, numai să ai nădejde tare în cuvântul meu și să mulțumești lui Dumnezeu”. Acestea zise Îngerul Domnului, apoi se duse cu grabă la Ana și zise ei aceste cuvinte: „Ano, Ano, s-a auzit rugăciunea ta și iată

vei naște o fiică, de care toate popoarele pământului se vor bucura”. Iar Ioachim, dacă a auzit cuvântul Arhanghelului Gavriil, se duse vesel la casa sa și află pe Ana foarte bucuroasă, pentru vestirea primită de la Înger. Iar dacă se împliniră nouă luni, Ana născu o fiică și, după obiceiul legii vechi, la opt zile o duseră pe ea la preotul Bisericii, spre a-i pune nume. Deci cu chip tainic i s-a pus pruncii acest nume, căci *Maria* însemnează Împărăteasă (Ilie Miniati, *op. cit.*, p. 528), ca una ce avea să fie Împărăteasa Îngerilor și Doamna lumii. Încă și altă taină ascunde în sine acest nume, **MARIA**, căci numele acesta se compune din cinci slove și cuprinde tainic numele celor cinci mari și renumite femei din Sfânta Scriptură a Vechiului Testament: **M** arată pe Mariam, sora lui Moise și a lui Aaron (Ilie Miniati, *op. cit.*, p. 529); **A** este Avighea, femeia lui Noval; **R** este Rahila, soția lui Iacov; **I** este Iudit, văduva cea sfântă; **A** este Ana, femeia lui Elcana (*ibidem*). Prin acestea se înțelege că toate darurile și faptele cele bune cu care au fost încununat aceste femei, pe toate la un loc le întrunește această dumnezeiască pruncă, întrecându-le cu neasemănare. Fiindcă Maria, sora lui Moise, strălucea cu două daruri: cu fecioria și cu proorocia; iar în cea plină de dar, Maria, fecioria rămâne de-a pururea, precum și darul proorociei (*Luca* 1, 48). Avighea s-a măritat într-o smerenie, iar Fecioara Maria mai ales pentru smerenie este lăudată. „Că a căutat spre smerenia roabei Sale” (*Luca* 1, 48). Rahila a fost vestită prin frumusețea ei, iar Fecioara Maria este însăși podoaba și frumusețea cerului. Iudit a fost vestită pentru că prin înțelepciunea ei a omorât pe Olofern (*Cartea Iuditei* 13, 9), iar Fecioara Maria s-a făcut pe sine sălaș înțelepciunii și Cuvântului lui Dumnezeu (Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, glas III, p. 98), Care prin puterea Lui a omorât pe Olofern cel fără de trup. Ana, fiind stearpă, s-a slăvit că a devenit maica marelui Samuil (*I Regi* 1, 20); dar și Prea Sfânta Fecioară este mult mai vestită, că nu stearpă, ci Fecioară fiind, s-a făcut Maica Marelui Emanoi (*Isaia* 7, 14).

Dar, frații mei, ce asemănare s-ar putea face între darurile sfinților și ale dreptilor, și între aceea care a fost și este comoara tuturor darurilor Sfântului Duh? Căci, după mărturia fericitului Ieronim, toți sfinții au luat de la Dumnezeu numai câte o parte din daruri; iar Prea Sfânta Fecioară Maria a fost plinirea tuturor darurilor (Ilie Miniati, *op. cit.*, p. 508).

Iubiții mei frați întru Hristos, ziua de astăzi a sosit la noi cu lumină duhovnicească, cu bucuria sfântă, fiindcă astăzi Maica luminii și a bucuriei se naște. Astăzi, mila și izbăvirea neamului omenesc se vestesc, căci Maica milei și a milostivirii s-a născut (Ilie Miniati, *op. cit.*, p. 511). Nu prăznuim astăzi nașterea vreunui sfânt, ci nașterea celeia ce este mai sfântă decât toți sfinții (Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, glas III, p.122). Nu sobor de îngeri se cinstește astăzi, ci nașterea Împărătesei Îngerilor (*ibidem*, p.123). Nu maică de împărat pământesc se naște, ci Nașterea Maicii Împăratului Slavei astăzi prăznuim (*ibidem*, p.77). Astăzi, Împărăteasa făpturii și Doamna lumii din pânțe sterp și neroditor a răsărit. Și cine va putea, după vrednicie, să cinstească nașterea ei? Însăși Biserica lui Hristos arată că este cu neputință acest lucru, zicând: „Nu se pricepe toată limba a te lăuda după vrednicie. Și se întunecă și mintea cea mai presus de lume a cântăție, de Dumnezeu Născătoare” (Sfântul Vasile cel Mare, *Axionul Botezului Domnului*).

Deci, frații mei, dacă David împăratul și Proorocul a săltat jucând și s-a veselit foarte înaintea chivotului legii vechi, care în chip tainic închipuia pe Maica Domnului (*II Regi* 6, 5), apoi oare câtă bucurie și veselie se cade nouă să avem azi, când nu umbros și cu închipuire, ci întru adevăr prăznuim Nașterea Maicii Domnului, chivotul cel viu și însuflețit, întru care Dumnezeu a locuit? Dacă cele întunecate și umbroase atâta veselie au adus prea fericitului strămoș al Maicii Domnului, apoi câtă bucurie are el acum în cer și câtă bucurie și mângâiere se cuvine să avem și noi astăzi pe pământ, când a răsărit în lume Prunca lui Dumnezeu,

Maria, prin care și Soarele mântuirii neamului omenesc S-a arătat? Cu adevărat, frații mei, astăzi Prea Bunul și Prea Înduratul Dumnezeu a cercetat cu milă zidirea Sa și a bucurat cu bucurie mare nu numai pe David împăratul și Proorocul și pe dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, care cu atâtea lacrimi și suspine se rugau lui Dumnezeu să le dea lor rod, ci și toată făptura omenească o a bucurat Prea Bunul Dumnezeu, de vreme ce tot neamul omenesc avea mare nevoie de a se naște în lume Prea Sfânta Fecioară, care la vreme va naște pe Emanoil (*Isaia* 7, 14).

Iubiții mei frați întru Hristos, dacă astăzi prăznuim Nașterea Împărătesei Îngerilor și dacă această Fiică Dumnezeiască, Prea Sfânta Fecioară Maria, a fost rodul rugăciunii și al milosteniei, căci prin multe rugăciuni cu lacrimi și prin multe milostenii și faceri de bine a fost câștigată de la Dumnezeu de Sfinții și Dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana (*Prolog*, luna septembrie, ziua 9), apoi cum să prăznuim noi azi, cu câtă cinste și cu câtă evlavie, cu câtă sfințenie și curățenie? Astăzi cei sterpi și neroditori să se mângâie cu nădejdea și să se învețe că prin milostenie și prin rugăciunea cea făcută din adâncul inimii le va da Dumnezeu lor copii. Astăzi cei tineri să se înfrâneze și cu curățenie și cinste să prăznuiască, căci Maica curățeniei astăzi se naște. Astăzi fecioarele și cei feciorelnici să se veselească cu cucernicie, că slava fecioriei vine în lume. Astăzi cei bătrâni și cei bolnavi să se bucure, căci sprijinitoria bătrânilor și mângâierea bolnavilor în lume a venit. Astăzi, cei căzuți în păcate grele și cei deznădăjduiți de necazurile vieții, cu nădejdea să se mângâie, că ridicarea celor căzuți și nădejdea celor deznădăjduiți s-a născut.

Fiecare din cei ce sunteți de față să vă gândiți câtă osteneală și milostenie și câte lacrimi au vărsat dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, ca să le dea Dumnezeu lor fii. Și pentru a lor osârdie și rugăciune dintru adâncul inimii, au dobândit pe

această Prea Sfântă Fiică, de a cărei naștere cerul și pământul s-au bucurat.

Dar acum, frații mei, să vă fac o întrebare: Oare câtă muncă și câtă urgie și pedeapsă vor lua de la Dumnezeu acei părinți care nu numai că nu se roagă lui Dumnezeu să le dea lor fii, ci și pe copiii pe care li i-a dat lor Dumnezeu, îi omoară fie prin avorturi, fie prin alte mijloace, prin care ei se sânguiesc de a împiedica în orice fel nașterea fiilor lor? Dacă numai pentru uciderea unui om cu voia, dumnezeieștile canoane pedepsesc cu 20 de ani de canonisire și cu tot atâția de la Sfânta Împărtășanie (Nicodim Sachelarie, *Pravila bisericească*, Mănăstirea Cernica, 1940, p. 314), apoi în ce fel trebuie canonisiți acei creștini care, nu unul, ci doi, și trei, și mai mulți copii au omorât cu a lor voie? Poate veți zice că nu era copilul de nouă luni și va fi fost păcatul nedesăvârșit. Să nu gândiți așa ceva, că mare neadevăr gândiți. Dumnezeieștii Părinți zic: Precum când fulgeră sau tună deodată se vede și lumina și deodată auzim și tunetul, așa și la împreunarea soțului cu a soției, în acea clipă când s-au împreunat, cu puterea lui Dumnezeu se zidește în pântecul maicii și sufletul, și trupul, și începe a lua ființă copilul (*Pravila Mare*, Bis. Glava 32, p. 600, ed. Acad. Rom.). Iar cine după împreunare măcar și la un ceas va încerca în vreun fel să împiedice nașterea, ucigaș de om este (*ibidem*) și mare osândă va avea. Și nu mai puțină decât aceștia vor avea și cei ce se feresc de a zămisli copii. Aceștia să-și aducă aminte că pe Onan, feciorul Patriarhului Iuda, numai pentru acest păcat l-a omorât Dumnezeu (*Facerea* 38, 10). Luați aminte, fraților creștini, că acel ce face avort sau în alt chip împiedică nașterea copiilor, nu o dată, ci de două ori ucigaș este (vezi cartea ce se cheamă *Mama*, de episcop V. Suci, pp. 155, 172). Cel ce ucide vreun om care a fost botezat, poate să-i omoare numai trupul lui. Iar dacă acel om a fost în dreapta credință și în fapte bune, sufletul său rămâne viu în vecii vecilor, fiindcă se duce din moarte la viață (*Ioan* 5, 24). Dar cei ce omoară copiii mai înainte

de a lua dumnezeiescul botez, de două ori ucigași sunt, căci și trupurile lor le omoară, și sufletele lor le lipsesc de fericirea cea veșnică, după mărturia Mântuitorului care zice: „Cel ce crede și se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi” (*Marcu* 15, 15-16). Luați aminte cu mare grijă cei ce ați căzut în asemenea păcate, spovediți-vă cu toată zdrobirea de inimă și cu lacrimi faceți canonul cel dat vouă de duhovnici, și îmblânziți mânia Domnului cu milostenii și cu adevărată pocăință, ca să izbăviți sufletul vostru din moartea cea veșnică, care este munca iadului (*Apocalipsa* 21, 8).

Să știți, frații mei, că este bine ca după greutatea păcatelor să cereți voi singuri și canonul la spovedanie. Că de am face în lumea aceasta și de o mie de ori canonul cel mai greu, nimica nu este față de canonul cel fără de sfârșit al muncii iadului. Ca să vă puteți da seama mai bine de acest lucru, am să vă spun o istorie dintr-o carte sfântă. Se zice că în Sfântul Munte al Athosului trăia pe vremuri un călugăr care prin îngăduința lui Dumnezeu s-a îmbolnăvit de o boală foarte grea și a căzut la pat mai mulți ani. Iar de la o vreme, nemaiputând suporta durerile, a început a se ruga cu dinadinsul la Dumnezeu, cerând una din două: ori să se facă sănătos, ori să moară, spre a scăpa de chinurile boalei. Deci, așa rugându-se el cu multe lacrimi, mai mult timp, odată, în vreme de noapte, a strălucit la capul său o lumină foarte frumoasă și a apărut o dată cu ea un înger al lui Dumnezeu din cer. El, văzând pe înger, mai întâi a stat la rugăciune, că se temea să nu fie vreo nălucire drăcească, de vreme ce și dracul, spre a înșela pe cineva, de multe ori ia chip de înger, de sfinți, ba și chipul Maicii Domnului și chiar al lui Hristos (*Pateric, Râmnicu Vâlcea*, 1913, cap. VII, p. 322). Apoi, după rugăciune, călugărul cel bolnav a întrebat pe înger cine este și de ce a venit la el, iar îngerul a zis: „Eu sunt îngerul, păzitorul vieții tale, și sunt trimis să mă arăt ție și să te întreb dacă vrei să mai zaci trei ani pe pământ sau să stai trei ceasuri în iad, căci încă n-ai făcut canonul îndeajuns aici, pe

pământ, pentru păcatele tale, și dreptatea lui Dumnezeu cere acest lucru de la tine, fără de care nu te poți mântui”. Auzind bietul călugăr că i se mai cer încă trei ani să mai zacă pe pământ, a zis către înger: „Dacă tu spui că ești păzitorul vieții mele, apoi nu știi că la mine o noapte este ca un an de mare, căci sunt întru atâtea suferințe? Nu știi tu durerile și suspinurile mele?”. Iar îngerul a zis: „Știu, frate, dar cum ți-am spus, Dumnezeu Cel Prea Drept cere acest lucru de la tine ca să te curățească prin această suferință, spre a intra în Împărăția Cerului. Că știi ce zice Scriptura, că nimic necurat nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu (*I Corinteni* 6, 9). Atunci călugărul, cugetând mult, a zis: „Mai bine să stau trei ceasuri în iad decât să stau încă trei ani pe pământ”. Și o dată cu cuvântul acesta, îngerul Domnului a luat sufletul său și l-a dus în gheena focului, unde l-a lăsat numai trei minute. Și apoi, arătându-se, călugărul striga: „Vai, vai, toate le-am crezut, dar una n-am crezut”. Și a zis îngerul Domnului: „Ce n-ai crezut?”. Iar călugărul a zis: „N-am crezut că și un înger al lui Dumnezeu poate să spună minciună”. Și a zis îngerul: „Ascultă, frate, eu nu sunt nici om, nici duh viclean, ca să pot spune minciuni”. Iar călugărul a zis: „Dar nu mi-ai spus mie că numai trei ceasuri am să stau aici?”. Și a zis îngerul: „Și cât ți se pare că ai, de când ai intrat aici?”. Iar călugărul a zis: „Cred că am aici mai mult de trei sute de ani”. Și a zis îngerul: „Ascultă, frate, adevărul este Hristos și eu cu adevărat îți spun că abia ai aici trei minute. Iar dacă vrei să mai stai aici, stai, căci singur ai ales acest lucru”. Și auzind călugărul, a zis: „Dacă de-abia trei minute sunt de când sunt aici, apoi te rog foarte mult, du-mă înapoi în trup. Și, de aș mai zace pe pământ până la venirea a doua a Domnului, nu voi mai cere să mor, numai să nu mai viu să stau aici trei ceasuri”. Și atunci, prin porunca Domnului, îngerul a luat sufletul călugărului din munci, ducându-l în trup, și trezindu-se, a strigat tare: „Miluiți-mă, miluiți-mă! Iar îngerul Domnului s-a făcut nevăzut. Și adunându-se toți călugării acelei mănăstiri,

întrebau pe monahul cel bolnav de ce strigă așa cu lacrimi? Iar el le-a povestit, pe rând, cum a stat în iad trei minute și i s-au părut trei sute de ani. De care lucru foarte s-au înfricoșat toți și au început cu mare frică de Dumnezeu a-și petrece viața lor (*Viața repausaților noștri*, traducere de Iosif, Mitropolit primat, București, 1890, pp. 330-332).

Iubiții mei frați, de aceea, în încheiere, v-am povestit și această scurtă istorie, ca să vă dați seama cât de nesuferită este munca iadului. Și acum zic: Să ne ferească Prea Bunul nostru Mântuitor pe toți, pentru rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale, să încercăm acele munci, care nu numai că sunt așa de grele, dar sunt și fără de sfârșit!

AMIN !

PREDICĂ LA PRAZNICUL ÎNĂLȚĂRII SFINTEI CRUCI

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Iubiți credincioși, pentru a vorbi mai deslușit despre acest prea sfânt praznic al Înălțării Sfintei Cruci, la care ne-am învrednicit a ajunge, este nevoie să începem cu un istoric mai vechi și să aducem în mijloc niște mărturii mult mai de demult, ca să ne putem da seama când a început și cum a ajuns până la noi praznicul acesta.

Ați văzut dumneavoastră grâul, când de-abia îl bate vântul, sau când e de o palmă numai și când e aproape să dea în spic? Dacă vei căuta într-însul și îl vei desface când e aproape să dea în spic, sau cu vreo lună mai înainte, vei vedea acolo o taină mare. Acolo, în paiul acela, în firul acela de iarbă găsești toată așezarea grâului foarte amănunțit, foarte mic se arată înăuntru și spicul, și boabele lui, și toate celelalte. Ați văzut păpușoiul când de-abia îi dă spicul și de-abia are păpuși? Păpușa aceea care nici mătase nu are, în care se vede ceva foarte mic, e porumbul, care mai târziu se va face mare, va face și grăunțe și toată frumusețea lui lăsată de Dumnezeu.

Iată, așa sunt cele ale dumnezeieștii Scripturi. Prea luminatele praznice, pe care le vedem astăzi în Biserica darului, n-au ajuns la noi deodată așa de desăvârșite și prea sfinte cum le vedem astăzi; nu, ci ele au fost mai întâi de-abia în fașă și încolțite în umbră. Și de aceea este nevoie să vorbim despre umbre, despre fașe și despre clipa când ele de-abia se plămădeau și se urzeau înainte de legea nouă, și chiar de legea veche.

Mai înainte de a fi Moisi și de a primi legea veche, Patriarhul Iacov, închipuind Sfânta Cruce, a blagoslovit pe fiii lui Iosif, pe Manasi și pe Efraim, în chipul crucii, a pus mâna stângă pe unul și mâna dreaptă pe celălalt în chipul crucii (*Facerea* 48, 13-19). Și mai înainte de a muri el, aceia s-au închinat la vârful toiagului său, adică la lemn, simbolizând crucea încă dinainte de venirea legii vechi.

În legea veche, simbolul crucii, adică cel ce umbros o arăta pe dânsa, îl vedem mai întâi atunci când împăratul Aradului a omorât pe israeliți și a omorât pe mulți, încât aproape toți încăpuseră pe mâna lui. Și Moisi, neștiind ce să facă, a început a-i îndemna pe dânsii să asculte de Dumnezeu, iar ei mai tare cârteau, zicând: De ce ne-ai adus pe noi în pustie, de ce ne-ai adus pe noi aici? Nu era mai bine în Egipt?

Și a auzit Dumnezeu cârtirea poporului – spune dumnezeiasca Scriptură – și a trimis șerpi care mușcau cu mușcătură de foc, și au omorât mulțime nenumărată de oameni. Iar Moisi, văzând că moare atâta popor, s-a rugat lui Dumnezeu pentru el. Și atunci a spus Dumnezeu lui Moisi: Fă-le un șarpe de aramă, turnat întreg, desăvârșit, și să-l răstignești, să-l spânzuri pe el pe un stâlp înalt. Și toți cei ce vor fi mușcați de șerpi să privească la șarpele cel de aramă și se vor vindeca (*Numerii* 21, 1, 5-9). Acesta era simbolul crucii întru totul adevărat, cu mult înainte de veacul Mântuitorului, Care trebuia să Se răstignească pe cruce. Și a zis Dumnezeu lui Moisi: Vezi, spune-le ca toți cei mușcați, care vor privi la șarpele înălțat, să-și închipuie că viața lor este acolo și vor trăi. Și le-a spus Moisi atunci: Vezi, Israile, viața ta răstignită pe lemn; și toți care priveau la șarpe se vindecau. Și că această asemănare simbolică și tainică a Sfintei Scripturi a închipuit cu adevărat pe Hristos, Însuși Mântuitorul a adevărat-o când a spus: „Și precum Moisi a înălțat șarpele de aramă în pustiu, așa se cade să Se înalțe Fiul Omului” (*Ioan* 3, 14-15).

Dar unde mai vedem taina lemnului crucii și puterea lui? La Mera. După ce a tăbărit poporul lui Israil lângă Marea Roșie, cale ca la trei zile, au ajuns la o apă mare care se chema Mera. Și poporul și dobitoacele toate erau însetate, și a strigat poporul, cârtind, către Moisi: Ce să bem? Și când au vrut să bea din Mera, nu puteau, căci – arată dumnezeiasca Scriptură – apa Merei era amară și otrăvitoare, și poporul nu putea să bea, cu toată setea lui. Și atunci Moisi a strigat către Dumnezeu: Doamne, ce să fac? Și a zis Dumnezeu: Ia un lemn și-l aruncă în apă și ea se va îndulci. Și Moisi a făcut întocmai, băgând lemnul în apă, și s-a îndulcit apa și a băut poporul și dobitoacele cele însetate și s-au răcorit (*Ieșirea* 4, 22-25).

Ce este lemnul băgat în apa Merei? Cum poate un lemn să îndulcească o apă amară? Iată cum: în viața aceasta, frați creștini, pururea suntem amărâți de scârbă, și de necazuri, și de ispite, și de boale, și de pagube, și de alte necazuri. Și când vom privi la lemnul crucii lui Hristos, cum El a răbdat mai mult decât noi, atunci se îndulcește necazul nostru și nu mai este amar. Când ne aducem aminte câte sfinte patimi și preainfricoșate a răbdat Hristos pentru noi, se îndulcește marea aceasta amară a vieții noastre, pentru că ne gândim că noi nu am răbdat nimic pentru dragostea Lui (Sfântul Grigore de Nyssa, *Comentariu la viața lui Moisi*).

Dar care au mai fost simboalele crucii? Mai înainte încă de venirea lui David, Moisi se lupta în pustie cu madianiții și cu amaleciții și cu alte popoare care se aflau acolo. Și amaleciții biruiau pe Israil; atunci Moisi s-a făcut pe sine o cruce, ridicând brațele în sus și închipuind semnul crucii. Și ridicând Moisi mâinile în sus, Israil biruia pe Amalec, iar când le cobora, Amalec biruia pe Israil. Și văzând preoții Aaron și Or că Moisi nu mai putea ține mâinile în sus, în chipul crucii, atâta vreme, pentru ca nu cumva să biruiască Amalec, au pus o lespede sub picioarele lui Moisi, să-l ridice mai sus, și Aaron îi sprijinea o mână, iar Or îi

ținea mâna cealaltă, și-l țineau astfel pe el în semnul sfintei cruci, până când poporul lui Israil a biruit desăvârșit pe Amalec (*Ieșirea* 17, 8-13).

Deci toate acestea sunt simboale preavechi ale crucii.

Dar ce este crucea lui Hristos? Dacă o vor lua așa simplu, sunt două lemne puse de-a curmeziș. Iar dacă vom căuta taina cea mare care este în ea și taina mântuirii neamului omenesc care s-a ținut în ea, vom vedea altceva. Crucea lui Hristos este mai întâi Altar. Pentru ce? Pentru că pe dânsa S-a jertfit Mântuitorul lumii, Iisus Hristos, Care cu preascumpul și preasfântul Său Sânge o a sfințit pe ea și pe noi ne-a răscumpărat. Iată ce spune Apostolul Pavel în epistola sa cea către evrei: „El (Hristos) a intrat o singură dată în Sfânta Sfintelor, nu cu sânge de țapi și de viței, ci cu însuși sângele Său, și a dobândit o veșnică răscumpărare. Căci dacă sângele țăpilor și al taurilor și cenușa junincii, stropind pe cei spurcați, îi sfințește spre curățirea trupului, cu atât mai mult sângele lui Hristos, care, prin Duhul cel veșnic, S-a adus lui Dumnezeu pe Sine, jertfă fără de prihană, va curăți cugetul vostru de faptele cele moarte, ca să slujiți Dumnezeului celui viu” (*Evrei* 9, 12-14).

Ce mai este Crucea? Crucea este arma cu care Mântuitorul lumii, Dumnezeu, a biruit pe diavolul. Și zic dușmanii Crucii că noi trebuie să cinstim numai pe Hristos, dar nu și crucea, că – zic ei – crucea e o măciucă cu care a omorât pe Hristos. Blestemată este părerea aceasta. Scriptura ne arată că David a tăiat capul lui Goliat. Dar cu ce? Cu o sabie, și sabia aceasta o socotea poporul sfântă, și era ținută în Sfânta Sfintelor, în cortul cel sfânt, învelită într-un veșmânt, lângă efod, pentru că cu dânsa biruise David pe Goliat (*I Regi* 21, 8-9). Așa și această biruitoare armă a lui Hristos, cu care s-a biruit satana și puterile întinericului, trebuie păstrată în loc de cinste, cu toată sfințenia. Pentru ce? Pentru că a fost arma cea puternică a lui Hristos, cu care a biruit pe Goliat cel nevăzut, pe satana (*I Corinteni* 1, 18).

Ce mai este Crucea lui Hristos? Crucea lui Hristos este pecetea Dumnezeului Celui Viu. Unde aflăm noi aceasta? Căutați în Scriptura veche și vedeți acolo pe Proorocul Iezechiel, ce spune că a venit mânia Domnului peste Ierusalim pentru fărâdelegile și răutățile poporului. Și Iezechiel a văzut o vedenie și un înger al Domnului care striga cu glas mare: Alergați pe ulițele Ierusalimului și însemnați pe frunte pe robii Dumnezeului Cel Viu cu litera *Tau*, adică **T** – care are forma crucii – și când va veni sabia Domnului, va cruța Dumnezeu pe toți cei însemnați pe frunțile lor. Și a fost că a venit sabia Domnului de la tânăr până la bătrân și numai cei însemnați pe fruntea lor de îngerul Domnului erau scutiți de primejdie și de moartea sabiei (*Iezechiel* 9, 4-6). Dar aceasta e în legea veche.

Avem însă alte mărturii mai puternice în legea nouă. Dumnezeiescul Ioan Evanghelistul, după ce arată descoperirile cele mari despre sfârșitul lumii, despre taina întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, spune: „Am văzut, apoi, alt înger care se ridica de la Răsăritul Soarelui și avea pecetea Viului Dumnezeu. Îngerul a strigat cu glas puternic către cei patru îngeri, cărora li s-a dat să vatăme pământul și marea, zicând: Nu vătămați pământul, nici marea, nici copacii, până ce nu vom pecetlui, pe frunte, pe robii Dumnezeului nostru” (*Apocalipsa* 7, 2-3).

Dar ce mai este Crucea lui Hristos? Am văzut că este Altar, că este armă și pecete a Dumnezeului Celui Viu. Ce mai este Crucea lui Hristos? Este pricinuitoarea înălțării și preainălțării lui Iisus Hristos. Crucea este motivul și pricina și mijlocul prin care S-a înălțat Domnul nostru Iisus Hristos mai presus de tot numele. În epistola sa cea către filipeni, Apostolul spune că, prin dragostea cea către noi, Fiul lui Dumnezeu „S-a omorât pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte – și încă moarte de cruce. Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preainălțat și I-a dat Lui nume care este mai presus de tot numele, ca întru numele

lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor de dedesubt” (*Filipeni* 2, 8-10).

Vedeți, fraților, câtă cinste îi aduce lui Hristos Crucea? L-a preaînălțat Dumnezeu-Părintele pe Dumnezeu-Cuvântul, pentru că a răbdât moarte, ba încă moarte de ocară și moarte de cruce, și L-a suit pe El mai presus de toată stăpânia și începătoria și domnia.

Ce mai este Crucea lui Hristos? Crucea lui Hristos este steagul și, dacă vreți, emblema. Este stema și steagul lui Hristos, care va străluci mai înainte de sfârșitul lumii nu numai pe pământ, ci și pe norii cerului – cum spune Evanghelistul: „Și atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului” (*Matei* 24, 30). Deci, iată cât de mare lucru și cât de mare taină s-a lucrat prin Cruce: s-a lucrat mântuirea neamului omenesc. Că a zis Isaia Proorocul: „Înălțați un steag pentru neamuri” (*Isaia* 62, 10). Vedeți steagul dinaintea lui Iisus Hristos: Sfânta Cruce care înalță toate popoarele spre Cel ce suferă, spre Cel ce rămâne în veac în cer și pe pământ (*Matei* 24, 30).

Așadar, iubiții mei frați, v-am arătat câteva simboale și câteva mărturii ale Scripturii privitoare la cruce, mai înainte și după venirea lui Hristos.

Și acum să începem a spune cum a luat ființă taina acestui praznic de astăzi, cum a ajuns să se prăznuiască Înălțarea Sfintei Cruci. Iată cum:

„Constantin cel Mare, care a fost primul împărat al creștinilor, mai înainte de a fi el împărat, a fost fiul lui Constantin Clorus, care împărățea în Galia, Franța de astăzi, fiind om blând și nepersecutând pe creștini. Și a început Constantin război împotriva lui Maxențiu, care stăpânea o parte a marelui imperiului roman, cea cu Roma, tiranizând peste măsură pe supușii săi. Dar era foarte îngrijorat Constantin, căci auzise despre Maxențiu că are oștiri nenumărate și este mai bine pregătit decât dânsul. Și trecând munții din nordul Italiei, ca să vie spre

Maxențiu, nu știa ce să facă: să se întâlnească cu el, să bată război, sau mai bine să trimită soli de pace? Și în această nedumerire și grijă a lui, deodată a văzut la amiază, pe cer, o cruce de stele care străluceau mai mult decât razele soarelui, și împrejurul ei erau litere romanice, tot cu stele închipuite, prin care se scria: „Întru acest semn vei învinge!” [*In hoc signo vinces*]. Văzând semnul cinstitei cruci, marele Constantin, deși încă neavând credință deplină, a cunoscut că este semnul creștinilor și a poruncit mai întâi de toate să se facă o cruce de aur, după chipul aceleia care i s-a arătat lui pe cer, ca să se poarte înaintea oștirilor sale. Și mergând împotriva lui Maxențiu, a dobândit biruință mare. L-a biruit, i-a sfărâmat oștirile, l-a înecat în apa Tibrului și a intrat cu mare triumf în Roma, unde până astăzi se află Arcul lui Constantin sau Arcul de Triumf, pe unde Constantin cel Mare a intrat biruitor. Și cunoscând el taina crucii și puterea Celui răstignit pe dânsa, a cugetat mult la puterea credinței creștinești și s-a botezat de Sfântul Silvestru, și el, și maica lui. După aceasta, a trimis pe maica lui, pe Sfânta Elena, la Ierusalim, să caute crucea lui Hristos, semnul biruinței care i-a ajutat lui împotriva lui Maxențiu. Și s-a dus împărăteasa Elena și a răscolit tot Ierusalimul, că era foarte greu să găsească acest sfânt lemn. Căci unde fusese mormântul Domnului era capiştea zeiței Venera, și la Betleem – unde S-a născut Domnul – era zeul Apolon, și la Golgota erau alți zei și alți idoli, iar cetatea Ierusalimului nu se mai chema Ierusalim, ci Aelia Adriana, după numele păgânului împărat roman Adrian, care făcuse toate aceste schimbări. Urâciunea pustiirii stătea în locul cel sfânt. Deci a venit Elena împărăteasa, căutând și sfărâmând idoli și capiştile, și cu mare greutate a găsit mormântul lui Hristos, plin de pietre și noroi, astupat de acest păgân împărat care a vrut să șteargă numele lui Iisus de pe fața pământului. Ați văzut unii și Betleemul și Golgota, ați văzut desigur biserica Golgotei și a mormântului Domnului, că era aproape locul unde a fost răstignit Domnul de

cel unde a fost îngropat, cum spune Evanghelistul Ioan, anume că era mormântul în grădină, aproape de locul unde fusese răstignit Iisus, și acolo L-au pus pe El. Deci a unit aceste două locuri, mormântul Domnului și Golgota, într-o singură biserică („Viața Sfinților Împărați Constantin și Elena”, în *Istoria Bisericească* a lui Eusebiu din Cezareea, cap. 25-30).

Și când au găsit cele trei cruci, era mare nedumerire și nu știau care dintre ele e a Mântuitorului. Mai întâi cu mare greutate le-au găsit, pentru că nu voia să spună nimeni dintre evrei unde sunt, fără numai un oarecare evreu cu numele Chiriac, știind unde era ascunsă crucea de strămoșii lui, a spus și le-a arătat împărătesei Elena. Și pe acest Chiriac l-au hirotonit Sfinții Părinți preot și mai apoi a fost patriarh al Ierusalimului 12 ani (*Proschimentarul Ierusalimului*, București, 1852, pp. 76-80). Și când au adus crucea cea de viață făcătoare și celelalte două cruci, fiind în nedumerire împărăteasa Elena, căci nu știa care e a lui Hristos, a trecut pe acolo un mort, pe care-l duceau la groapă, și au pus asupra lui mai întâi două dintre cruci și nici un semn nu s-a făcut. Iar când s-a pus peste mort crucea lui Hristos, acesta s-a sculat din sicriu și, punând mâna pe cruce, a zis: „Asta-i crucea cea de viață făcătoare a lui Iisus Hristos, Mântuitorul lumii”. Și așa s-a întărit toată lumea în credința în Sfânta Cruce a lui Iisus Hristos, pe care, luând-o cu mare cinste Patriarhul Macarie, a ridicat-o pentru ca să o vadă tot poporul. Și după ce s-a văzut minunea aceea, multe, nenumărate minuni s-au făcut cu puterea Sfintei Crucii, acolo și în toată lumea. Și de atunci, de când au înălțat Sfânta Cruce împărăteasa Elena și Patriarhul Macarie în Ierusalim, s-a luat obiceiul să se prăznuiască această sărbătoare la 14 septembrie, în amintirea Înălțării cinstitei și de viață făcătoarei Crucii a lui Hristos (*Cuvânt la Înălțarea Sfintei Crucii*; prolog, la 14 septembrie).

Iubiți credincioși, am amintit câte ceva din însemnătatea Sfintei Cruci. Dar să venim la alte minuni și la alte taine ale crucii.

Oare de câte feluri este crucea, fraților? În cuvintele dumnezeieștilor Scripturi, înțelesul crucii este tâlcuit în mai multe feluri, dar în linii generale, în două. Ea are un înțeles *duhovnicesc* și unul *material*. Înțelesul duhovnicesc îl avem atunci când ne aducem aminte de toate suferințele și patimile cele preaînfricoșate ale Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și zicem că El a purtat crucea suferinței până la moarte – și moarte de cruce. În acest înțeles se cuprind și cele ce se spun de către Mântuitorul în Evanghelie: „Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34).

Iar crucea materială este chiar propriu-zis crucea aceea pe care a dus-o Mântuitorul în spate. Ați auzit cum Evanghelia de astăzi zice: „Și ducându-Și crucea, a ieșit la locul ce se cheamă al Căpățânii, care evreiește se zice Golgota. Unde L-au răstignit...” (Ioan 19, 17-18). Auzi: „ducându-Și crucea” – crucea lui Hristos. Și mai zice Evanghelia de azi: „Și stăteau lângă crucea lui Iisus Mama Lui și sora Mamei Lui, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena” (Ioan 19, 25). Când zice că „stăteau lângă crucea Lui”, să știm că tot de crucea cea de lemn se vorbește.

Dar de ce Mântuitorul, în drum spre Golgota – calea durerii –, a îngăduit să ducă un om crucea Lui, de la o vreme înainte, anume Simon Chirineanul? Știți de ce? Pentru că la patima lui Hristos n-a pățimit Dumnezeuirea, ci numai Hristos ca om. Dacă ar fi voit Dumnezeuirea să o ajute pe firea omenească, Hristos putea să ducă și munții și tot pământul până la Golgota. Dar atunci El pătimea ca un om, și ca om a avut nevoie să fie ajutat. Cine mergea cu crucea în spate? Cine o ținea și înseta și era rănit? Cine o purta? Firea omenească a Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Deci, ca om,

El slăbise și avea nevoie de ajutorul altui om să ducă crucea până la groapă. Așa spun dumnezeieștii Părinți: că și noi uneori trebuie să fim ajutați de frații noștri în necazuri și în scârbe, ca să putem duce crucea suferințelor până la ușa mormântului. Dar crucea Mântuitorului Iisus Hristos, pe care a dus-o Simon Chirineanul în spate și a dus-o și El, și lângă care stăteau Maica Domnului și celelalte femei mironosițe, este crucea cea materială, crucea propriu-zisă, crucea lui Hristos cea din lemn, cea din materie. Mare nebunie fac toți acei care, deși își zic „credem”, nu cinstesc crucea lui Hristos. Ei primesc crucea numai ca simbol tainic, adică numai crucea spirituală, iar pe cea materială nu o recunosc. Îndoit este omul, având o parte văzută și una nevăzută, fiind alcătuit din trup și din suflet. Îndoită deci este și crucea, una materială, la care se închină și cu care se însemnează și pe frunte, și alta spirituală, în suflet, adică hotărârea de a răbda cu dragoste toate necazurile pentru a împlini poruncile lui Hristos (*I Corinteni* 6, 20).

Frații mei, să vorbim și în alt înțeles despre cruce. Multe trebuie spus că sunt crucile: este crucea celor căsătoriți, este a celor feciorelnici, este crucea celor bolnavi, este crucea celor călători, este crucea ostașilor, și multe mii de feluri de cruci, dar toți trebuie să ducă o cruce pentru dragostea lui Iisus Hristos, ca să se poată mântui. În *Urmarea lui Hristos* se spune: „Omule, dacă te numești următor al lui Hristos, nu se poate să nu mergi pe calea Lui, căci altfel nu te poți mântui”. Hristos a arătat calea împărătească către cer. Dacă El a socotit de mare nevoie să sufere pentru neamul omenesc, și dacă a văzut că firea omenească are nevoie să se tămăduiască de plăceri și de durere, și ne-a călăuzit, arătându-ne nouă calea aceasta – că fără cruce nu este mântuire –, apoi nebun este acela care crede că poate să se mântuiască fără suferință, fără răbdare și fără bărbăție mare de cuget în toate împrejurările vieții. Cel căsătorit are crucea sa: trebuie să nască atâția copii, câți îi dă Dumnezeu, să-i crească în frica și certarea

Domnului, să sufere toate chinurile legate de această creștere. Cel înțelept și credincios își dă seama cu câtă greutate se naște un copil, cu cât necaz se crește și mai ales câtă durere are adevăratul părinte când îl vede neascultător, și suferă el până ce îl vede om pe lume. Cei căsătoriți au crucea de a munci, de a se osteni, de a lua măsuri de curățenie în căsătorie, așa cum sunt ele rânduite de Sfânta Biserică, de a face milostenie, de a câștiga cu trudă și osteneală existența lor și a copiilor lor – și alte multe.

Cei feciorelnici au o altă cruce, mai frumoasă decât a celor căsătoriți. Căci zice Pavel că bine este tinerilor să se căsătorească, dar mai bine să rămână așa (*I Corinteni 7, 38*). Cei necăsătoriți duc o cruce grea, ei duc război cu firea. Căci ce este monahul? „Este sila neconținută a firii și tăierea voii până la moarte” (Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul IV*).

Monahul este un om de jertfă, care se jertfește pururea pentru dragostea lui Iisus Hristos și care pentru dragostea Lui renunță la toate plăcerile lumii și ale trupului. Pururea se smerește, pururea postește, pururea priveghează, pururea se ostenește, pururea plânge. Niciodată mintea lui nu este fără grijă pe pământ și nici nu poate să fie, căci are luptători împotriva ca nisipul mării! Deci monahul are o cruce într-o anumită privință mai grea, pentru că mai cinstită este fecioria decât nunta, după cum a înțeles Pavel Apostolul, când a zis: „Cel ce își mărită fecioara bine face; dar cel ce n-o mărită și mai bine face” – arătând că mai bună este curățenia, fecioria cea desăvârșită a trupului și a sufletului (*I Corinteni 7, 25-40*). Deci crucea celor din feciorie este mai grea, dar mai mare plată vor lua de la Hristos.

Este apoi crucea celor bolnavi. Celui bolnav, știți cu toții, i se pare noaptea un an, nici bucate nu suferă, nici bucuria lumii nu o simte. Duce o cruce grea, sărmanul, și ferece de cel ce poate răbda în boală ca Iov, căci acela mare plată va lua. Crucea celui din boală îi smerește și sufletul, și trupul, iar de la cel bolnav nu

cerem nici post, nici metanie, ci numai două lucruri cerem, cum spune dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul: „De la omul bolnav două lucruri cere Dumnezeu: rugăciunea și mulțumirea”. Să se roage lui Dumnezeu neconținut, spre osteneala duhului pe care o poate face până la ultima suflare. Și să mulțumească lui Dumnezeu pentru boala sau crucea pe care i-a dat-o lui până la sfârșit, și va avea cunună de mucenic. Așa au purtat crucea sfinții martiri, așa sfinții pustnici, așa creștinii cei buni, așa cei bolnavi care au avut credință tare în Hristos.

Să știți deci că nimeni de pe pământ, din cei care sunt botezați în numele Sfintei Treimi, nu se poate mântui fără cruce. Se spune în *Urmarea lui Hristos*: „Omule, dacă vrei să lepezi o cruce, nenumărate cruci vor veni asupra ta”. Cine ia crucea cu mulțumire și cu dragoste pentru Mântuitorul, și e foarte mulțumit când e certat de Dumnezeu, cu pagube, cu scârbe, cu ocară, cu foame, cu sete, cu boală, cu robie, cu necaz, cu întristare – acela e următor al lui Hristos. Să ducă cu bucurie crucea sa, aducându-și aminte că crucea lui Hristos a fost cu atâtea milioane și milioane de ori mai mare decât crucea lui, fiindcă a răbdat fiind fără de păcat și atâtea patimi câte nu poate cuprinde mintea omenească.

Iubiți credincioși, să mai știți despre Sfânta Cruce și aceasta: când faceți semnul Sfintei Cruci, să-l faceți drept pe chipurile voastre, ca să nu râdă dracii de batjocura pe care o faceți. Faceți împreunând aceste trei degete – simbolul Sfintei Treimi – și puneți întâi la frunte, în numele Tatălui, apoi la buric, în numele Fiului, că S-a coborât din cer pentru mântuirea noastră, și apoi în umărul drept și în umărul stâng, prin care se leagă dragostea lui Dumnezeu de om și de mântuirea noastră, că prin Duhul Sfânt ținem legătura cu Dumnezeu Părintele, cu Fiul și cu Duhul Sfânt; acestea ne învață Sfântul Ioan Gură de Aur în cuvântul la cruce.

Ce să vă mai spun? Am să vă spun o istorioară, ca să vedeți că taina crucii s-a repetat uneori și în chip văzut. Iată ce s-a

întâmplat. Într-o casă oarecare bolea un biet creștin sărac și era aproape de moarte. Neavând cui să vândă casa, a lăsat-o cu chirie unui evreu pentru un timp, spunându-i: Uite, stai aici, că eu acum mor și la urmă va rămâne la niște nepoți ai mei. Și când a murit creștinul acela, a rămas în casa aceea o icoană a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului Iisus Hristos. Evreul acela, nefiind cu ură tare către creștini, a lăsat icoana pe perete și-și vedea de treburile lui. Dar a venit într-o zi la dânsul alt evreu și i-a zis: Măi, dar cum stai tu în casă, cu icoana? Uite icoana lui Hristos! Iar el a răspuns: Așa am găsit casa când am venit și nu mai iau icoana de la locul ei; n-am îndrăznit s-o iau, că am auzit că acela-i lucru sfânt, e Hristos. Însă acela fiind mai rău și mai necredincios, a cerut icoana și nu s-a lăsat până ce nu i-a dat-o. Și a luat icoana Mântuitorului de acolo, și ducând-o cu sine, undeva la o casă a lui de departe, a chemat și pe alții și le-a zis: Să facem și noi cu icoana lui Hristos cum au făcut părinții noștri! Și au pus icoana pe un stâlp și au răstignit-o cu cuie. Unde erau mâinile Mântuitorului pictate au bătut cuie și, după ce au pus icoana acolo, au început a lovi în fața ei, și-și băteau joc de sfânta icoană a Mântuitorului. Unii îl scuipau, alții strigau: Na, coboară-Te de pe cruce, cum am auzit că spune în Evanghelie! Alții spuneau: Mântuiește-Te pe Tine, dacă ești Hristos; coboară-Te de pe cruce! Și în fel și chip, după cum au făcut părinții lor, au făcut și ei icoanei Mântuitorului, ca să facă măcar în simbol cele făcute de părinții lor, să le urmeze răutatea. Iar unul din ei a zis: Eu am auzit că la evrei unul L-a împuns cu sulita în coastă. Și în batjocură, cum râdeau ei acolo, au luat o sulită și au împuns icoana. Dar deodată, când au împuns-o, a început să curgă sânge mult și i-a cuprins spaima pe toți, și au fugit la școala lor și au spus rabinului: Iată ce am făcut noi: am răstignit icoana lui Iisus Hristos și, când am împuns-o, a curs sânge! Și a venit învățătorul lor, rabinul, și a văzut adevărul. Apoi a zis: Vedeți, acum s-a stabilit mai tare și mai clar decât toate că părinții noștri au fost ucigători de

Dumnezeu Cel Viu și de omul Iisus Hristos. Deci, dacă a curs sânge din icoana aceasta uscată de lemn, suntem toți vinovați de sângele Lui și trebuie să ne botezăm. Și, ducându-se la școală cu icoana aceea însângeraată, s-au botezat toți aceia, toată școala lor și mult popor evreiesc a trecut la dreapta credință, văzând sângele lui Hristos curgând din Sfântul Său Trup zugrăvit pe icoană, după atâtea sute de ani de la răstignirea Sa pe Golgota (*Prolog*, luna mai).

În India, unii dintre misionarii noștri creștini predică Evanghelia cu foc, mai ales cei catolici. Un biet misionar a reușit într-o comună să convertească la credința creștinească vreo câteva familii din hindușii aceia, credincioși ai lui Brahma Krișna. Și aceia, convertindu-se la creștinism, în satul lor a ridicat misionarul o troiță, o cruce a lui Iisus Hristos, a sculptat-o din lemn și pe ea [l-a reprezentat] pe Mântuitorul în mărime naturală și L-a împodobit frumos. Se duceau cei ce crezuseră în Hristos, se închinau dinaintea Mântuitorului răstignit pe cruce, la acea sfântă troiță. Iar ceilalți păgâni, care erau mulți, după cum sunt și astăzi, au pornit cu ură asupra acelor puțini creștini, și-i băteau, și-i ucideau, martirizându-i, pentru că au crezut în Hristos. Ba au început să batjocorească și crucea Mântuitorului. S-au dus la acea troiță unde era Mântuitorul răstignit și au început a-L batjocori pe Mântuitorul pe cruce, și-L băteau cu ciomegele, și-L scuipau, și-L ungeau crucea cu murdării. Iar când erau în toiul acestor batjocuri, Mântuitorul de pe cruce a întors fața la dreapta, spre ei, și a zis: De ce Mă batjocoriți? Și când au văzut ei că S-a întors ca un viu cu fața Cel pe Care Îl scuipau, și că i-a întrebat de ce Îl batjocoresc, câțiva au murit de frică acolo. Iar ceilalți au dat fuga la învățătorii lor în legea sanscrită păgână și au spus: Hai să vedeți o minune: noi L-am batjocorit pe Hristos și am văzut cu ochii noștri cum a întors fața și a zis către noi: „De ce mă batjocoriți?”. Și au mers cu toții, și când au văzut și învățătorii lor că Mântuitorul stă cu fața întoarsă, s-au speriat și toți s-au

botezat, și mare cutremur i-a cuprins pe locuitorii din ținutul acela. Și acolo unde a fost sfânta troiță, se află azi o catedrală mare. Iar acea cruce dumnezeiască, cu Mântuitorul Care Și-a întors fața, a fost și este până astăzi în altarul acelei catedrale. Și așa Mântuitorul a băgat groaza în cei ce-L batjocoreau, numai ca să-i întoarcă pe dâșii pe calea pocăinței.

Deci, frații mei, dacă numai atâta semn de la crucea lui Hristos a fost în stare să facă pe oameni să moară de vii, să-i întoarcă la pocăință și să trezească atâtea suflete, ce va fi oare când va veni Mântuitorul pe norii cerului și când Crucea lui Hristos va străluci de milioane de ori mai mult decât soarele și va fi adusă pe norii cerului cu putere și cu slavă multă, de milioane și milioane de arhangheli și îngeri?! Când vor suna trâmbițele și când lângă Sfânta Cruce – cum spun Sfinții Părinți – va apărea și buretele, și cocoșul cu sulița, și varga cea de isop, căci toate semnele prea înfricoșatelor patimi vor veni lângă Crucea Sa?!

Iar în urma ei va veni cortul legii vechi, adică chivotul cel din Silo, primul cort pe care l-au făcut evreii; că spune Evanghelistul Ioan în *Apocalipsă*, deși acoperit, că a văzut pe cer cortul lui Dumnezeu cu oamenii. Deci va veni și sicriul legii vechi, va veni și Sfânta Cruce pe norii cerului, ca să arate că vine Dumnezeul cerului și al pământului, Iisus Hristos. El este Cel ce-a venit și S-a răstignit pe cruce pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Iubiți credincioși, trebuie să vă mai spun un lucru. Noi nu putem spune nici cât ai lua o lingură de apă din ocean, față de câte ar trebui să vorbim despre cinstea preasfintei și de viață făcătoarei Cruci a lui Hristos. Suntem în timpul dumnezeieștii Liturghii, mai sunt și alte lucruri de făcut ca să isprăvim dumnezeiasca slujbă. V-am spus acestea, ca să rămână scris cu slove de aur în mințile și în inimile dumneavoastră, de la praznicul Înălțării Sfintei Cruci.

Deci toți, care vrem să ne mântuim, trebuie să ducem cu dragoste și cu bucurie o cruce, pentru mântuirea noastră. Și să fim închinătorii Crucii lui Hristos, și a celei văzute și sfințite, pentru că îndoit este omul și îndoită este crucea.

Deci, încă o dată: crucea spirituală este să răbdăm toate necazurile și toate scârbele pentru împărăția cerului, iară crucea materială este aceea pe care o facem noi din aur, din argint, din lemn sau din orice altă materie.

Dar zice dumnezeiescul Damaschin în *Dogmatica* lui: „Măcar din aur sau din pietre scumpe de ar fi făcută crucea după chipul ei, anatema celui ce s-ar închina la acea materie” (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, cap. XI, pp.254-258).

Deci, nu ne închinăm materiei din care e făcută crucea, ci ne închinăm semnului Fiului Omului, când vedem că e făcută crucea așa cum ne închinăm de veacuri la ea.

Domnul Dumnezeu și Prea Curata lui Maică și Prea Sfânta și de viață făcătoarea Cruce a lui Hristos să ne ajute nouă, păcătoșilor, să ducem cu bucurie și cu dragoste crucea la piepturile noastre, în mâinile noastre și în toate faptele noastre, și să ne închinăm crucii materiale cu evlavie și cu dragoste, căci este semn și steag al Domnului nostru.

Iar cea spirituală s-o avem pururea în minte și în suflet, adică să fim gata cu inima noastră de a suferi toate necazurile și toate ispitele, toate pagubele și toate boalele, pentru mântuirea sufletelor noastre. Amin.

14 septembrie 1967

PREDICĂ LA ACOPERĂMÂNTUL MAICII DOMNULUI

Părinților, fraților și iubiți credincioși,

Sfânta și dumnezeiasca Evanghelie a duminicii de astăzi este una din cele mai scurte Evanghelii de peste an. Are numai patru paragrafe, adică patru versete, dar această dumnezeiască Evanghelie, deși e atât de scurtă, cu atât este mai înaltă și aduce Bisericii lui Hristos cea mai înaltă și mai desăvârșită învățătură pentru mântuirea sufletelor omenești. În Evanghelia de astăzi se cuprinde toată mântuirea omului, pe scurt, căci ea ne învață iubirea de vrăjmași. Nici un învățător de lege de mai înainte n-a adus în lume o învățătură așa de desăvârșită pentru mântuirea oamenilor, precum cea cuprinsă în Evanghelia de astăzi, care este adusă de Însăși Înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu, de Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pentru noi, păcătoșii, și pentru a noastră mântuire. Noi ne gândim că e cu neputință a se duce la îndeplinire cu lucrul învățătura Evangheliei de astăzi. Dar nu este așa; nu este deloc așa. Bunul Dumnezeu și Prea Sfântul Mântuitor niciodată n-a spus vreo învățătură în lume care să nu se poată împlini de oameni. Căci El, fiind Dumnezeu desăvârșit, știe adâncul neputinței firii omenești.

Și cum a început El să învețe această învățătură a iubirii de vrăjmași? Prin cuvintele: „Precum voiți să vă faceă vouă oamenii, faceți și voi asemenea lor” (*Luca 6, 51*). Iată cât de mare adevăr și cât de mare dreptate se găsește aici. Omule, vrei tu ca

altul să-ți fure locul tău? Sau să te ocărăscă, sau să te necinstească, sau să-ți clătească lucrul tău, sau să se răzbune, sau să-ți facă alt rău? Deci, dacă nu vrei, nu fă nici tu altuia! Eu nu vreau ca altul să mă vorbească de rău. Deci nu trebuie să-l bârfesc nici eu. Eu nu vreau ca altul să mă dușmănească; deci nu trebuie să-l dușmănesc nici eu. Eu nu vreau ca altul să fure din grădina mea sau din via mea; deci nu fur nici eu de la altul. Eu n-aș vrea să-l batjocorească sau să-l necinstească cineva pe copilul meu, sau pe mine să mă ocărăscă în public – să nu fac nici eu așa! Eu n-aș vrea niciodată, când mă duc undeva, să mă treacă cineva cu vederea, ci aș vrea să-mi zică bună-dimineața, să mă cinstească și să-mi dea atenție; deci să fac și eu tot așa!

Iată măsura dreaptă pe care n-o poate tăgădui nimeni: ce voiesc să-mi facă altul, să-i fac și eu lui, și atunci se păstrează toată dreptatea lui Dumnezeu și dragostea caldă de aproapele.

Și după ce a arătat Mântuitorul această dreptate și această cumpănă a Evangheliei, a trecut la o învățătură și mai desăvârșită, adică să iubim nu numai pe prieteni, ci și pe oricare om, fie chiar și pe vrăjmași. Căci auziți ce zice: „Și dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce dar este vouă? Căci și păcătoșii iubesc pe cei ce îi iubesc pe ei. Și dacă faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce dar este vouă? Că și păcătoșii același lucru fac. Și dacă dați împrumut celor de la care nădăjduiți să luați înapoi, ce dar este vouă? Că și păcătoșii păcătoșilor dau cu împrumut, ca să primească înapoi întocmai” (*Luca* 6, 32-34): adică, aceia dau împrumut, dar cu condiția să li se dea înapoi întocmai cât au dat. Auziți: „și păcătoșii păcătoșilor”! Cine sunt aceștia? Când a zis „păcătoșii păcătoșilor” a arătat și alt fel de păcătoși, nu numai pe acei care se află în legea darului. Păcătoși suntem noi, care greșim după ce am cunoscut voia lui Dumnezeu, iar păcătoșii despre care vorbește aici Mântuitorul sunt aceia care n-au cunoscut pe Dumnezeu, păgânii, care fac toată fărădelegea fără mustrare de conștiință, căci nu au lege. Deci aceia fac păcat chiar atunci când

dau cu împrumut la vecinii lor sau la alții, dar cu condiția să li se dea înapoi tot atât, să nu lipsească nimic din măsura lor. Dar noi, când dăm, auzi ce trebuie să facem. Se spune în continuare la paragraful de mai sus al Evangheliei: „Iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu împrumut, fără să nădăjduiți ceva în schimb, și răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Prea Înalt, că El este bun și cu cei nemulțumitori și răi” (*Luca 6, 35*).

Iată deci altă învățătură mai înaltă decât cea de la începutul Evangheliei de azi. Aceea ne-a spus să facem altora ce vrem să ni se facă nouă, iar aici a spus ceva mai înalt; a spus nu numai atâtă, ci să faci bine chiar celui care te-a urât, să iubești pe acela care te dușmănește pe tine. Și Apostolul ne învață în chip asemănător, sfătuindu-ne că nu se biruiește rău cu rău, ci răul se biruiește cu binele (*Romani 12, 21*). Dar noi, păcătoșii, zicem: dar eu cum să binecuvânteț sau cum să-l iubesc pe acela care mă ocărăște și mă bate și mă vatămă și pururea mă ponegrește? Cum să-i fac eu bine aceluia? Deci zicem că-i cu neputință aceasta. Că nu pot eu să-l mai iubesc pe acela care mi-a dat o palmă, sau m-a ocărat, sau mi-a luat ceva, sau m-a batjocorit, sau m-a vorbit de rău față de altul. Da, așa este: noi nu putem, pentru neputința noastră. Dar să nu credeți că lucrul este în orice fel cu neputință. Lucrul este cu puțință prin Dumnezeu, Care ne stă pururea într-ajutor, dacă noi ne silim. Cu puterea noastră nu putem face nimic bun. Dar cu puterea lui Dumnezeu – toate se pot. Căci zice Mântuitorul: „Toate sunt cu puțință celui ce crede” (*Marcu 9, 23*). Dacă porunca aceasta înaltă n-ar fi împlinit-o nimeni, nici în legea darului, nici mai înainte de ea, am putea socoti această învățătură peste puțință. Păgânii și alte popoare necreștine spun că este cu neputință ca să iubim pe cel ce ne face rău. Dar noi n-avem dreptul să zicem aceasta.

Iată, încă în legea veche David iubea pe Saul, și când spunea că acesta a căzut la pământ, că-l muncea duhul cel necurat – care era duhul epilepsiei – și-l trântea jos, David mergea la

vrăjmașul său Saul, la Saul care îl prigonea și căuta să-l omoare, se ducea și-i cânta psalmi. Și duhul cel rău, auzind puterea psalmilor, se ducea de la Saul, care se liniștea. Nu mai spumega, nu se mai dădea cu capul de pământ, nu-l mai muncea dracul, căci trebuia să fugă, izgonit de David, care venea și, cântând psalmi, îl izgonea. Dar Saul ce făcea? Când se scula de jos, întreba unde-i David și punea mâna pe suliță, să-l omoare. Și de trei ori a lovit cu sulița în perete, socotind să-l omoare pe David. Auzi pe cine voia Saul să-l omoare? Pe doctorul lui! David îl făcea sănătos, izbăvindu-l de dracul care-l muncea fără odihnă, iar el se lupta cu binefăcătorul lui, ca să-l omoare! Întreba unde-i David, voind să-lucidă, că la aceasta îl îndemna duhul zavistiei și răutatea din inima lui.

Dar David și-a arătat dragostea față de vrăjmașul său și cu alt prilej. Când dormea Saul în pustiul Zif și oștirea lui dormea cu dânsul, David – care era prigonit de Saul de patru-cinci ani – a găsit pe Saul în peșteră, unde dormea el și ostașii săi. Și Abișai, un general din oastea lui David, îl sfătuia: „Acum Dumnezeu a dat pe vrăjmașul tău în mâinile tale; îngăduie-mi deci dă-l pironesc de pământ cu sulița”. Dar auzi ce spune David: „Să nu-l ucizi, căci cine își va ridica mâna asupra unsului Domnului și va rămâne nepedepsit?” (*I Regi* 26, 7-10). Că Saul era uns al împărăției. S-a dus David la capul lui Saul și i-a luat numai sulița și ulciorul cu apă, ca să știe că a fost aproape de el, și a plecat pe un deal mai departe, de unde a început a striga către Abner, generalul lui Saul: Hei, de ce nu păzești pe împăratul vostru? S-au sculat și generalul și ceilalți, și au început a se întreba: Măi, cine strigă? David, pe care-l urmărește împăratul în muntele Hachila și în pustia Zif, și în atâtea părți, ca să-l omoare. Da – striga David – și am fost în peșteră; iată sulița lui Saul în mâna mea, iată ulciorul din care bea apă! Am fost la capul lui, dar n-am vrut să-l omor. Și a auzit Saul că David a fost lângă dânsul și că i-a cruțat viața zicând: Mă tem de Dumnezeu să fac rău celui ce vrea să-mi ia

viața. Și așa David, înainte cu vreo mie de ani de Sfânta Evanghelie, a împlinit Evanghelia de astăzi, adică a iubit pe vrăjmașul său. Saul îl căuta cu patru mii de ostași pe David în toate părțile Palestinei ca să-l omoare, să-i ia viața, iar acela, când l-a avut în mâna lui, i-a cruțat viața, zicând: Nu, Doamne ferește, nu-i voi face vreun rău, că este unsul Domnului! (*I Regi* 26, 11-16). Vezi dragostea de vrăjmași împlinindu-se încă înainte de legea darului?

Dar Moisi nu tot așa a făcut? Poporul cârtea împotriva lui și se răzvrătise împotriva lui Dumnezeu, abătându-se la idolatrie. Iar el, când a văzut că Dumnezeu i-a spus: „Eu mă uit la poporul acesta și văd că este popor tare de cerbice. Lasă-Mă dar acum să se aprindă mânia Mea asupra lor, să-i pierd...”, a zis: „O, Doamne, rogu-mă acum, de vrei să le ierți păcatul acesta, iartă-i; iar de nu, șterge-mă și pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris” (*Ieșirea* 32, 8-9, 31-32). Adică vreau să mor mai bine eu decât să piară ei, cu toate că ei m-au amărât și au cârtit împotriva mea, și puțin a lipsit să nu mă ucidă cu pietre la Rafidim, pentru că i-am scos din Egipt. Iată dar cum porunca evanghelică de azi, care ne pare cu neputință nouă, păcătoșilor, au împlinit-o totuși alți aleși ai lui Dumnezeu, cu mii de ani înainte de venirea Mântuitorului în lume.

Dar arhidiaconul Ștefan, ușa mucenicilor, cea dintâi cale a lui Hristos care a mers în urma Lui, cum a murit? Aceia îl ucideau pe el cu pietre, iar el, făcând rugăciuni, a îngenuncheat; și când îl loveau bolovani mulți, unul după altul, până l-au zdrobit, el, văzând că se sfârșește, a zis cu glas mare: „Doamne Iisuse, primește duhul meu!... Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta. Și zicând acestea, a adormit” (*Faptele Apostolilor* 7, 59-60). Și așa sluga cea bună după Stăpânul Hristos s-a dus. Vedem multe pilde de acestea, pe care nu este timp să le povestim; multe pilde avem – și în Vechiul, și în Noul Testament – care dovedesc că mulți

aleși ai lui Dumnezeu au împlinit Evanghelia de astăzi cu desăvârșire, încă din vechime.

Apostolii ce spun? Când erau huliți și prigoniți, răspundeau prin vorbire de bine și mângâiere. Și nici unul – zice – nu se răzbuna cu rău, ci biruiau răul cu binele. Deci împlineau această poruncă a Evangheliei.

Iar Mântuitorul nostru Iisus Hristos a îndeplinit-o mai înainte de toți cei din legea darului. Căci, când era pe Sfânta Cruce răstignit, se ruga pentru aceia care îi băteau cuie în mâini și picioare, și zicea: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!” (*Luca* 23, 34). Deci Mântuitorul și cu cuvântul și cu fapta ne-a învățat că putem să iubim pe vrăjmași.

Dumnezeu, dacă n-ar face acest lucru cu oamenii și cu popoarele de pe fața pământului, n-ar mai lăsa nici un om pe tot globul. Oare cum plouă El peste toate popoarele pământului care n-au cunoscut pe Dumnezeu? Cum plouă El peste creștinii care sunt numai cu numele creștini și-L răstignesc în toată clipa cu fărădelegile lor? Îl înjurăm, Îl batjocorim, Îl hulim, ne abatem la necredință, la ură; cum plouă peste noi?! Ar trebui să plouă numai în grădina celui ce-L cinstește pe El, ar trebui să răsară soarele numai peste cel drept, iar la ceilalți, la păcătoși, să fie întuneric. Dar nu e așa. Dumnezeu fiind prin fire preabun și preamilostiv, răsare Soarele Său și peste cei buni și peste cei răi, și plouă și peste drepti și peste nedrepți. Dacă Dumnezeu S-ar judeca cu oamenii și dacă ar aduce mânie în toate zilele pentru păcatele noastre, ar trebui să stăm mereu fără să răsară soarele și fără să avem picătură de apă pe fața pământului, pentru că toți și în toată vremea suntem vrăjmașii lui Dumnezeu, pentru că nu împlinim poruncile Lui, ci-L urâm și ne împotrivim vocii Lui. Dar Dumnezeu nu face așa și nu ține socoteală de păcatele noastre. În bunătatea Lui cea nemărginită, acoperă cu mila și dragostea Sa toate neputințele și răutățile și fărădelegile lumii. Dar poate va zice cineva: Dumnezeu poate face acestea, că este Dumnezeu

Atotputernic, dar eu sunt om și, după legea firii, eu nu pot să-l iubesc pe cel ce mă urăște. Da, nu putem noi, dar poate Dumnezeu. Și noi, dacă ne rugăm lui Dumnezeu și dacă rămânem întru el, putem face pururea acest lucru. Căci zice: „Rămâneți întru Mine și Eu întru voi... căci fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 4-5). Dacă ne rugăm Prea Sfântului și Prea Bunului Dumnezeu, El ne ajută și nouă ca să iubim pe cei ce ne urăsc, să facem bine celor ce ne fac rău, să binecuvântăm pe cei ce ne vatămă pe noi. Pentru că dacă Dumnezeu a făcut aceasta fiind fără de păcat, noi, păcătoșii, nu trebuie oare să ne iubim unul pe altul și să ne purtăm sarcina unul altuia? Dar – zice Sfântul Maxim Mărturisitorul – poate nu poți să iubești pe vrăjmașul tău când te simți nedreptățit de dânsul, poate aceasta nu o poți face deocamdată. Dar măcar taci, rabdă și roagă-te lui Dumnezeu! Măcar nu te răzbuna pe el și măcar în suflet poartă cu înțelegere neputința acestuia în vremea lui de tulburare. După aceea te vei ruga cu lacrimi lui Dumnezeu și-ți va da ție dar și putere să-l iubești din toată inima pe cel ce ți-a făcut rău. Dar întâi și întâi *te roagă*.

Sunt cinci feluri de dragoste. În Evanghelie se vorbește de dragostea lui Dumnezeu, de iubirea aproapelui. Sfântul Maxim spune că sunt cinci feluri de iubiri, și, din cele cinci, două sunt bune, una mijlocie și două de lepădat. Cele două bune sunt: să iubim pe Dumnezeu din toată inima, din tot sufletul și din toată puterea, și să iubim pe aproapele ca pe noi înșine. O altă iubire este dragostea cea firească, pe care o au părinții pentru copii și copiii pentru părinți și pe care o au frații și surorile și rudeniile după trup între ei, adică de origine firească. Aceasta nu este de condamnat, adică nu trebuie să o ocolim, dar nici nu câștigăm mare lucru din ea, fiind firească și sădită de Dumnezeu în om. Apoi mai sunt două feluri de iubiri: cea trupească, când cineva iubește pe altul cu patimă, și cea însoțită cu iubirea de arginți, când cineva iubește pe altul că-i dă bani sau îi dă altă avere.

Acestea sunt pătimăse și sunt de lepădat. Ba chiar și cea mijlocie este de condamnat atunci când e exagerată (*Filocalia* II, “Suta a doua a capetelor pentru dragoste”, cap. 9, 10). Iar celelalte două sunt bune.

Ne spun Sfinții Părinți: Caută la firea ta, omule, și dacă voiești să-ți faci altul bine și să-i fie milă de tine când ești tulburat și ispitit și necăjit, să-ți fie și ție milă de altul, deopotrivă cu tine. Și el e om, și el e ispitit, și el are necazuri, și el are ispite, și el are diavoli care îl asupresc, și el are patimi înăuntru și în afară, și el e tulburat de duhuri și ispite; deci să nu-l urâm, că și tu mâine vei avea aceleași încercări. Și așa vom învăța dragostea de aproapele, dacă vom socoti cele ale firii, că suntem adică de o fire cu dânsul și că nu putem să-i stăm în ajutor nici o clipă fără harul și mila lui Dumnezeu. Dar să privim spre noi și spre porunca Evangheliei de astăzi. Dacă noi nu numai că nu iubim pe cei ce ne fac rău, nu numai că nu binecuvântăm pe cei ce ne blestemă, nu numai că nu dăm cu împrumut la acela de la care trebuie să nu ne gândim să luăm înapoi, ci căutăm să ne răzbunăm numaidecât asupra celui ce ne-a făcut rău, atunci nu mai suntem fiii lui Dumnezeu, ci fiii urgiei și ai mâniei lui Dumnezeu. Căci avem în mintea noastră gândul de a ne răzbuna pe cel ce ne-a făcut rău. Atunci nu mai este duhul lui Dumnezeu în noi și nici nu mai este dragostea lui Iisus Hristos în inimile noastre, ci suntem niște tâlhari, niște ucigași de bună voie, chiar dacă n-am face ucidere, o dată ce pândim să ne răzbunăm cu răutate asupra fratelui și căutăm să dărâmăm slava lui, sau cinstea lui, sau orice din cele ale lui, care sunt date de Dumnezeu; suntem ucigași mai înainte de a face ucidere. De ce? Căci ucidem slava și cinstea lui, averea lui și altele ca acestea. De aceea bine a spus dumnezeiescul Evanghelist Ioan că cel ce urăște pe fratele său, acela ucigaș de om este, chiar dacă n-a ucis cu mâna sau cu bățul, căci cu gândul îl urăște și caută să se răzbune și pândește pe fratele său să-i facă vreun rău. El este un ucigaș în inima sa, și de-l va găsi moartea

așa, vai și amar! Că ucigaș este și cu ucigașii va avea parte. Dacă a murit cineva întunecat la inimă și nu a iertat pe fratele său, nu poate să primească iertare în ziua judecății și în ceasul morții, căci zice Domnul că de nu vom ierta noi din inimă greșalele fratelui nostru, nici Tatăl nostru Cel din cer nu ne va ierta nouă greșalele noastre (*Matei* 18, 35; *Marcu* 11, 25-26). Nu a zis să spui numai din buze: “Dumnezeu să te ierte”. Căci auzi pe dumnezeiescul Evanghelist Matei: „De nu veți ierta – fiecare fratelui său – din inimile voastre...” (18, 35). Deci, nu-i de ajuns să zici numai atâta: “Dumnezeu să te ierte”, dar inima ta să fie plină de zavistie și de mânie; aceasta nu-i iertare. Dumnezeu caută la inimă, că i-a zis lui Samuil la alegerea lui David, când proorocul credea că Dumnezeu va alege pe fratele acestuia, Eliab, văzându-l cât este de voinic și frumos: „Nu te uita la înfățișarea lui și la înălțimea staturii lui; Eu nu mă uit ca omul; căci omul se uită la față, iar Domnul se uită la inimă” (*I Regi* 16, 7). Deci, să știți că nu putem zice Tatăl nostru, nu putem zice „și ne iartă nouă, Doamne, păcatele noastre”, dacă în inima noastră avem un pic de ură pe cineva. În zadar ne rugăm, că Dumnezeu la inimă se uită. Dacă avem ură pe vecinul și pe fratele nostru, în zadar ne rugăm, când inima noastră e plină de răutate, de zavistie, de răpire și de toată râvna cea rea. Deci, să ne silim cu inima noastră, să o convingem că trebuie să iubim pe fratele nostru și să cerem ajutorul lui Dumnezeu să ne ajute să facem acest lucru, și abia atunci să avem îndrăzneală în rugăciunea noastră către Dumnezeu. Dacă nu, are să se întâmple ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Sămânța pe piatră este rugăciunea celui ce are mânie asupra fratelui său”. Ai semănat pe piatră; se prinde? Așa e rugăciunea noastră când ne rugăm lui Dumnezeu, dacă avem ură și răutate asupra fratelui. Nu se prinde sămânța pe piatră, nici cuvintele rugăciunii noastre nu au îndrăzneală la Dumnezeu, atâta vreme cât avem ură pe cineva.

Așa, frații mei, să ne rugăm Prea Sfântului Dumnezeu și Prea Sfintei Lui Maici, să ne ajute să iubim pe frații noștri din inimă. Dacă nu, suntem departe de adevărul Evangheliei și dragostea lui Iisus Hristos nu petrece în noi. Și după ce a spus Mântuitorul așa, a adăugat la urmă: „Deci fiți voi milostivi precum Tatăl vostru este milostiv”. Auzi unde ne trimite?! Să luăm pildă pe Dumnezeu! Dacă El plouă peste drepti și peste nedrepți, dacă face să răsară soarele Său și peste cei buni și peste cei răi, și dacă pe cei drepti îi iubește pentru dreptate și pe cei păcătoși îi miluiește pentru mila Sa cea negrăită, să fim și noi așa! Pe toți să-i miluim, pe toți să-i iertăm, de toți să ne fie milă. Zice Sfântul Maxim în capetele pentru dragoste: „Vrei să te asemeni cu Dumnezeu? Să iubim pe cei drepti pentru că sunt drepti, dar și de cei păcătoși să-ți fie milă, cum I-a fost Mântuitorului, Care a venit să cheme nu pe cei drepti, ci pe cei păcătoși la pocăință”. Fariseii zic: „Iată că Învățătorul vostru mănâncă și bea cu vameșii și cu curvele și cu tâlharii!”. Și eu le spun: „Da, a venit să iubească pe cei drepti, dar nici de păcătoși n-a fost fără grijă, ci a purtat grijă de mântuirea lor, că I-a fost milă. I-a fost milă lui Dumnezeu și de cei păcătoși, și de cei drepti. Că noianul milostivirii Lui este peste tot. Deci așa să fim și noi: pe cei drepti să-i iubim pentru dreptate, iar de cei păcătoși să ne fie milă, că-i rob de satana, e rob de vrăjmașul nostru cel nevăzut, de dracul de care se teme toată suflarea. E om neputincios, și el are în firea sa durere, și gânduri, și întristare, și frică, și mânie, și neputințe, și înrăire de gânduri – fel de fel de neputințe. Dacă-i om neputincios și dacă îl vedem că-i păcătos, noi suntem din altă fire? Suntem și noi din același lut, plini de păcate și pe dinăuntru, și pe dinafară. Și dacă așteptăm să ne miluiască și pe noi Cineva din ceruri – Dumnezeu – să ne fie milă și nouă de vrăjmașii noștri. Dacă vedem așa de multe neputințe și dacă Dumnezeu privește la noi deși avem milioane și milioane de neputințe pe care noi nu le cunoaștem, și pe toate le leagă și pe toate le

vindecă, și cu roua milei Sale ne aduce la pocăință și nu voiește să ne pierdem, ci până în ceasul cel mai de pe urmă ne așteaptă să ne întoarcem, să ne pocăim ca să dobândim împărăția cea veșnică a Lui, să ne fie milă și nouă de fratele, aducându-ne aminte că și el e om, și mai ales greșește din neputință și din neștiință și din slăbiciunea inimii și din răutatea satanei. Căci așa cum greșim noi, așa greșește și el. De aceea să ne fie milă unuia de altul, să purtăm sarcina unul altuia, ca să împlinim Legea lui Hristos, adică legea dragostei care ne poruncește iubirea de vrăjmași.

Iubiți credincioși, trecem la alt lucru. Astăzi Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare sărbătorește Acoperământul Maicii Domnului. Sărbătoare mare pentru Biserica lui Hristos și pentru tot creștinul. Mai întâi să știm cum a luat ființă praznicul acesta. Aceasta s-a întâmplat în Constantinopol, pe vremea împăratului Leon cel Înțelept, care a fost un împărat creștin și a făcut mult bine Bisericii lui Hristos. De aceea Dumnezeu a vrut ca în timpul împărăției lui să se facă o minune ca aceasta. Se făcea o priveghere de toată noaptea spre Duminică la Biserica din Vlaherne, care se afla pe malul mării, unde era hramul Maicii Domnului. Și acolo la biserică era multă lume adunată, fiind biserică mare. Și s-a întâmplat că a venit la biserică și Sfântul Andrei, care se făcuse și se zicea nebun pentru dragostea lui Hristos, după ce auzise de la Apostolul Pavel că cel nebun al lui Hristos este mai înțelept decât toată lumea.

Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos stătea în biserică în timpul privegherii, la ceasul al patrulea din noapte, adică la ora zece noaptea. Și a ridicat ochii în sus deasupra norodului în biserică și a văzut pe Maica Domnului că ținea un omofor, adică un brâu așa cum e omoforul la arhieriei. Omoforul acesta strălucea mai mult decât soarele și îl ținea deasupra poporului. Maica Domnului era înconjurată de toți îngerii cerului și de toți sfinții, cel mai aproape de dânsa fiind Sfântul Ioan Botezătorul și Sfântul Ioan Evanghelistul. Și a auzit-o pe Maica Domnului zicând așa:

„Împărate Ceresc, primește pe tot omul care se roagă Ție și cheamă numele meu întru ajutor, ca să nu plece nimeni de la fața mea neajutorat și neascultat” (*Acatistul Acoperământului Maicii Domnului*, icosul 10). Stând așa Sfântul Andrei și, având mintea curățită prin raza Sfântului Duh, a zis către ucenicul său, Epifanie: „Fratele meu, oare vezi tu pe Împărăteasa tuturor cum acoperă poporul în biserică cu Sfântul ei acoperământ, și auzi cum se roagă pentru toată lumea și cum mijlocește pentru noi, oamenii, în biserica aceasta?”. Îndată ce a zis cuvintele acestea – auzind și Epifanie rugăciunea cu care se ruga ea Mântuitorului –, deodată a dispărut vedenia din biserică. Și au păstrat ei taina aceasta o vreme, iar mai pe urmă au spus patriarhului și altora că Maica Domnului a fost în biserică în noaptea aceea, la priveghere, și a acoperit poporul cu dumnezeiescul ei acoperământ. Și din acel an a început a se serba, mai întâi la Constantinopol, apoi în Rusia și la alte popoare creștine, sărbătoarea aceasta, care se cheamă în rusește *Pocrov*, adică Acoperământul Maicii Domnului.

Astăzi, când sărbătorim Acoperământul Maicii Domnului, au sosit la noi mila și îndurările ei.

Frații mei, după Prea Sfânta și de viață făcătoarea Treime, în ceruri, nu există altă persoană, altă față mai înaltă pe scara duhovnicească decât Maica Domnului. Așa ne învață Biserica lui Hristos și toți dumnezeieștii învățători ai Bisericii. Deci, pentru că Dumnezeu a înălțat pe Maica Domnului la atâta slavă și cinste veșnică, ca să fie mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafimii (*Axionul Maicii Domnului*), adică mai presus de toate cetele îngerești cu slava, cu puterea și cu darul, să știți că prin rugăciunile Prea Curatei Maici a lui Dumnezeu se ține lumea aceasta până astăzi. Mila Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, a Părintelui Său și a Prea Sfântului Duh, adică a Prea Sfintei Treimi, care coboară peste toată lumea, este numai prin mijlocirea Maicii lui

Dumnezeu, care este Mama noastră cea din ceruri. Avem o mamă duhovnicească, ce mijlocește și pururea se roagă pentru toate popoarele de pe fața pământului, dar mai cu seamă pentru popoarele creștinești. Așa Maica milei, Maica milostivirii, Maica cea pururea cinstită și preanevinovată și mai presus decât toată făptura, când se dezlănțuie pe fața pământului războaie între popoare și răutăți, Maica Domnului mijlocește în genunchi înaintea Prea Sfintei Treimi să le potolească și să le liniștească, să-I fie milă de atâta amar de oameni care mor vinovați sau nevinovați. Când se întâmplă secetă pe fața pământului și nu plouă și pier dobitoacele și păsările, sau, cum zice proorocul Ieremia, că „boul va rage de secetă și s-a uscat iarba pământului și ne mor dobitoacele în turme”, când e atâta secetă că țipă păsările de sete în văzduh, Maica Domnului pleacă genunchii și se roagă: „Doamne, dă-le ploaie. Știu că Ți-au greșit, știu că Te-au amărât, Doamne, știu că merită pedeapsă, știu că merită să-i risipești pe toți pentru păcate, ca toți să moară de sete. Dar tinde mila Ta, adu-Ți aminte de neputința omului, adu-Ți aminte că sunt țărână și greșesc din neputință, greșesc din răutatea diavolului care caută să-i piardă”. Și așa pleacă mila Mântuitorului, Care trimite iarăși ploaie și nor pe pământ.

Când pornesc din radă vapoare încărcate cu bogății mari și cu mult popor, pe oceane și pe mări, și se ridică furtuni mari, tulburări ale stihiilor, și este cu neputință să mai scape vapoarele din acele furtuni, atunci Prea Curata Stăpână aduce ruga ei peste acea corabie în care se roagă în genunchi, unul, cu credință. Și iată că acel unul – cum spune Sfântul Efreem – salvează prin mijlocirea Maicii Domnului o corabie. Ea zice: „Doamne, adu-Ți aminte de cei din corabie; sunt necredincioși, sunt trufași, sunt mândri, sunt curvari, sunt cămătari, sunt negustori iubitori de argint și nu Te cunosc pe Tine, dar iată că înlăuntrul corabiei o biată văduvă strigă către mine: Doamne, nu ne îneca; Maica

Domnului, du-ne la liman, ajută-mă să ajung acasă, că am copii mici și nu are cine să-i îngrijească”.

Ați auzit? Prea Sfântul Dumnezeu, pentru rugăciunile acelei văduve, pe care I le aduce Maica Domnului, Își întoarce mânia Sa, se liniștesc valurile mării, face să răsară din nou soarele și ajunge corabia cu bine la liman.

Când este boală pe fața pământului, sau fel de fel de epidemii, ciumă sau tifos sau câte boale trimite Dumnezeu pentru păcatele noastre, când mor copiii, mor părinții, mor frații și surorile și se despart unii de alții, ea le aduce scăpare. Nimeni nu are putere să aducă sănătate lumii, decât Bunul Dumnezeu. Căci Maica Domnului, ca o Maică preabună, cade iar în genunchi și se roagă: „Doamne, trimite sănătate și fă văzduhul să le fie sănătos. Doamne, ridică osteneala și durerea de pe văduve și de pe copii, de peste sărmani și de peste tot omul, că sunt mulți, Doamne, care mă cheamă în ajutor și voiesc ca prin rugăciunile mele să capete mila și îndurarea Ta”. Și așa boala și molima, și orice altă durere, încetau cu darul lui Hristos, când nici doctorii nu mai știau ce să facă cu atâția morți, cu atâția răniți, cu atâția care transmit boală. Iar Maica Domnului se străduiește ca pe toți să-i facă sănătoși și pe toți să-i mângâie.

S-au zidit în lume închisori și sunt atâtea boale pentru oamenii care au greșit lui Dumnezeu, că zice: „Cel ce păcătuiește împotriva Ziditorului său, să cadă în mâinile doctorului” (*Isus Sirah* 38, 15). Așadar și boala, și temnița sunt pentru că am mâniat pe Dumnezeu. Dar Dumnezeu știe și atunci, undeva în temnițele acelea, pe cei care poartă lanțuri la mâini și la picioare și se chinuie, și văzând că n-au altă nădejde, își îndreaptă gândurile lor către Prea Curata, Prea Sfânta Maica Domnului, Fecioara, izvorul milei și al îndurării: „Maica Domnului, scoate-mă de aici; am greșit, ne rugăm Ție. Tu poți să dai un gând bun stăpânirii care ne-a robit aici, căci Tu poți să-i împlânzești pe stăpânitori; scoate-ne de aici, că e greu. Dă drumul la tot

deținutul” – cum s-a întâmplat în țara noastră. Cine a făcut această milă și îndurare? Maica Domnului, Prea Curata și Prea Sfânta Maică a milei. Ea le-a dat conducătorilor țării gând bun și dragoste, încât i-a eliberat, cu condiția să fie cuminți de acum înainte. Așa a făcut Maica Domnului cu cei de la închisori, cu cei din boale, cu cei de pe mare și cu toți de pe uscat.

Dar să vedem ce va mai face Maica Domnului în viața noastră.

În casele unora, după cum vine la urechea noastră, este mare tulburare. Nu se împacă soțul cu soția, nu se iubesc frații, se bat, se judecă, se ceartă – neorânduială. Și atunci, văzând biata mamă atâta zbucium în familia ei, sau tata, sau bunicul, care e mai credincios, pune mâna pe un *Acatist* al Maicii Domnului, îngenunchează undeva singur într-o cameră și începe a se ruga: „Maica Domnului, liniștește casa noastră, liniștește pe tata, pe mama, pe copii, pe ceilalți, și dă-le înțelegere, dragoste, alinare”. S-a dus ura, s-a risipit iuțirea, tulburarea, dorința de răzbunare, și s-a liniștit familia. De cine? Maica Domnului, cu mila ei, cu îndurarea ei, a coborât mila lui Dumnezeu peste acele suflete care o cheamă în ajutor.

Dar avem și ceata monahilor și monahiilor care duc mare război contra firii. Căci spune dumnezeiescul Scărar: „Monahul este sila neconținută a firii și tăierea voii până la moarte”. Călugărul este un ostaș al lui Dumnezeu care se luptă cu firea sa până la ultima suflare. Firea cere mâncare și el se luptă să postească; firea cere somn, el priveghează; firea dă îndemnul la lucruri deșarte, el se luptă să păzească curăția și nici cu mintea să nu greșască lui Dumnezeu; firea cere răzbunare, avere sau slavă, el se luptă pentru smerenie, pentru sărăcie și pentru gânduri de umilință și cele asemenea (*Exaimeronul* Marelui Vasile, așezăminte călugărești, 1855). În războiul nevăzut al fiecărui suflet de creștin, și mai cu seamă al monahilor, cea mai mare ajutoare și ocrotitoare este Maica Domnului, Maica milei și a

milostivirii. El se roagă Mântuitorului să-l izbăvească de toate patimile trupești: „Doamne, nu-mi lăsa în primejdie fecioria, depărtează gândurile necurate de la inima mea, de la mintea mea. Nu vreau nici cu gândul să-Ți greșesc, pentru că am auzit că se poate preacurvi chiar numai în gând”. Și atunci, Maica milostivirii liniștește ispitele celui călugăr sau călugărițe, și le dă gând liniștit, gând curat în inimă, și așa este slava și mila Prea Sfintei Maici a Domnului peste cei ce duc viață curată și în feciorie. Ea este pururea grabnică ajutoare și pentru monahi, și pentru monahii, și pentru tot creștinul care are sfântul și dumnezeiescul botez.

Dar, fraților, vine ceasul cel mai de pe urmă, când fiecare din noi avem să trecem pragul acestei vieți. Va veni moartea azi, mâine, poimâine; nu știm când vine ziua aceea. Vai de noi și de noi în vremea morții! Spaima va fi mare, căci satana – cum se arată în *Războiul nevăzut* – toată viața luptă să ne ducă prin păcate la iad, la veșnica muncă, dar niciodată nu dă el atâta luptă ca în vremea morții. Să se știe că patru sunt asupririle cele mai primejdioase cu care ne dă război vrăjmașul în vremea morții. Întâi este războiul împotriva credinței; al doilea, împotriva nădejzii; al treilea, împotriva smereniei, cu slava deșartă și cu mândria; al patrulea, cu nălucirile cele de multe feluri și prefacerile slujitorilor nedreptății în îngeri de lumină. Și ne învață Sfântul Nicodim Aghioritul în ce chip trebuie a se lupta cineva împotriva acestor mari asupriri și grele ispite din vremea morții. Și iată cum: când vrăjmașul va începe a ne da război cu mincinoasele lui apucări prin gânduri de necredință în mintea noastră, atunci trebuie să ne tragem înapoi degrabă, de la minte la voire, zicând: „Du-te înapoia mea, satano, tată al minciunii, căci nu voiesc nici măcar să te aud pe tine, fiindcă destul îmi este mie a crede cele ce crede Biserica cea sfântă a lui Hristos!”. Și să nu dăm loc în inima noastră gândurilor necredinței, precum este scris de înțeleptul Solomon: „De se va sui peste tine duhul celui

puternic – adică al vrăjmaşului –, să nu-ţi laşi locul tău”; şi dacă vrăjmaşul şarpe îţi va aduce îndoială în ce crede Biserica, nu-l băga pe el în seamă şi să nu răspunzi lui. Ci văzând minciuna şi viclenia lui, fereşte-te foarte de el. Iar dacă eşti puternic în credinţă şi în gând, şi voieşti să faci pe vrăjmaşul de ruşine, răspunde lui: „Biserica crede adevărul”. Şi de-ţi va zice ţie: „Ce este adevărul?”, zi lui: „Acela pe care îl crede Biserica”; şi pururea fii în gând cu rugăciunea către Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Iar când ne va război cu deznădejdea, să ne aducem aminte de mila şi bunătatea lui Dumnezeu, Care a venit în lume să moară pentru noi, păcătoşii. Când ne va război cu slava deşartă şi mândria, să ne socotim că suntem praf şi cenuşă, şi să punem toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu. Să ne cunoaştem cu adevărat greutatea păcatelor şi a răutăţilor noastre, dar să nu deznădăjduim de mila lui Dumnezeu, căci auzi ce zice Duhul Sfânt: „Mântui-va Domnul sufletele robilor Săi şi nu vor greşi toţi cei ce nădăjduiesc spre Dânsul” (*Psalmii* 33, 21). Iar dacă ne vor da nouă război cu nălucirile şi prefacerile lor în chip de îngeri de lumină, să stăm tare întemeiaţi în smerenia cugetului nostru şi să zicem: „Schimbaţi-vă, ticăloşilor, în întunericul vostru, că mie nu îmi trebuie vedenii! Nu am trebuinţă în acest ceas decât de mila lui Dumnezeu şi de milostivirea Lui”. Şi chiar de ai cunoaşte că multe din semnele arătate ar fi de la Dumnezeu, întoarce-te de la dănsule şi goneşte-le departe de la tine cât poţi. Şi să nu te temi că nu place lui Dumnezeu acest lucru şi această întoarcere a ta ce o faci, socotindu-te nevrednic de acele vedenii. Căci dacă vedeniile ar fi de la Dumnezeu, El ştie să te curăţească prin ele şi nu-I va părea rău dacă tu le goneşti. Pentru că Cel ce dă dar celor smeriţi, nu îl ia pe el de la dânsii pentru lucrurile ce le fac unii ca aceştia din smerenie. Aşadar, ţineţi minte, fraţii mei, că acestea sunt armele cele mai de obşte pe care obişnuiesc vrăjmaşii noştri draci a le unelti împotriva noastră în ceasul cel mai de pe urmă al morţii. Şi fiecăruia îi dă război după plăcerile şi patimile la care îl

cunoaște că este supus mai mult. Și să nu uiți a cere cu toată inima în ceasul acela ajutorul rugăciunilor Prea Sfintei și Prea Curatei Maici a lui Dumnezeu, și grabnicul ei ajutor te va izbăvi și va aduce peste sufletul tău mila ei și îndurarea Prea Puternicului Dumnezeu! Amin.

PREDICĂ LA SFÂNTUL MARE MUCENIC DIMITRIE, IZVORĂTORUL DE MIR

Părinților și fraților și iubiți credincioși,

După cum ați auzit astăzi, în sfânta biserică s-au citit trei Evanghelii. Cea dintâi a fost a Duminicii a XXIII-a după Rusalii, când Mântuitorul nostru Iisus Hristos a vindecat un îndrăcit din ținutul Gadarenilor și Gherghesenilor. Cea de a doua Evanghelie a fost cea a înfricoșatului cutremur care s-a întâmplat în ziua de 26 octombrie, în al 24-lea an al împărăției lui Leon. Iar Evanghelia a treia a fost a Sfântului și Slăvitului Mare Mucenic Dimitrie, izvorătorul de mir și marele făcător de minuni.

Dar nu putem cuprinde într-o predică tâlcuirea tuturor Evangheliilor de astăzi. Ci fiindcă o dată în an se prăznuiește Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, izvorătorul de mir, vom vorbi ceva din viața acestui Mare Martir, mare Sfânt al Bisericii lui Hristos. Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, izvorătorul de mir, s-a născut în cetatea Solunului, sau Tesalonic, din Grecia. Tatăl său a fost voievodul, comandantul cetății Tesalonic; și era creștin, dar ținea în taină dreapta credință, pentru marea prigoană care era atunci asupra credincioșilor creștini. El avea pe acest copil Dimitrie, pe care l-a crescut în dreapta credință cea a lui Iisus Hristos (vezi viața Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, 26 octombrie, în *Viețile Sfinților*).

Și avea în palatul său tatăl lui Dimitrie două icoane preafrumoase, ferecate în aur: icoana Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și cea a Prea Sfintei și Prea Curatei Maici, la care se duceau în taină și se închinau, el și soția lui. Și îl ducea și pe copilul Dimitrie, din pruncie, să se închine Mântuitorului și Maicii Domnului, în fața acestor sfinte icoane, învățându-l pe dânsul taina adevăratei credințe în Hristos încă de la cea mai fragedă vârstă.

Dar când era sfântul Dimitrie în jurul vârstei de 20 de ani, a murit tatăl său, binecredinciosul voievod al Tesalonicului. Și auzind împăratul Maximilian că a murit și că alt voievod așa de vrednic ca dânsul nu se găsește în părțile răsăritului, a trimis oamenii săi de încredere, ca pe fiul voievodului Tesalonicului, pe Dimitrie, să-l cheme la dânsul. Și văzându-i împăratul înțelepciunea și auzind despre vitejia lui în războaie, l-a făcut voievod în Solun, în locul tatălui său. Apoi Sfântul Dimitrie a mers îndată în patria sa, unde, în loc să prigonească și să ucidă pe creștini - așa cum îi poruncise Maximilian -, a început înaintea tuturor a mărturisi și a învăța dreapta credință, slăvind numele Mântuitorului Hristos. Astfel, el s-a făcut solunenilor ca un alt Pavel, pe mulți aducându-i la cunoștința adevărului și dezrădăcinând închinarea de idoli.

Dar împăratul acela păgân a avut tocmai în vremea aceea mare război împotriva sciților și a sarmaților. Împărăția sciților a fost în câmpia rusă, iar sarmații au trăit în Peninsula Scandinavă, unde-s Norvegia și Suedia de astăzi, în ținuturile nordice, fiind strămoșii germanilor. Și venind împăratul de la război biruitor, a voit să aducă jertfă spurcaților de zei făcuți de mână de om: lui Apollo, lui Mornas, lui Zeus, lui Marte, zeiței Afrodita sau Venera și celorlalte.

Deci având el o mulțime de spurcați zei cărora le făceau praznice sângeroase și necurate, sau mai bine zis draci, cum le zice Scriptura, că „idolii păgânilor sunt draci” (*Psalmii* 95, 5), a

voit să le aducă jertfe de mulțumire că a biruit în război. Și atunci a venit cu mare fală în cetatea Tesalonicului, spre a le face mare prăznuire, și a chemat și pe Dimitrie ca să aducă jertfă necuraților zei. Iar dumnezeiescul Dimitrie, văzând că acum e vremea cea mai prielnică, cea mai bună de a mărturisi el adevărata credință în fața împăratului, s-a îmbărbătat, amintindu-și de cuvântul apostolului Pavel, care zice: „Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire” (*Romani* 10,10). Adică, nu-i de ajuns să crezi în taină în Dumnezeu, ci să mărturisești și cu gura, ca să te poți mântui. Această credință a Duhului Sfânt având-o în inima sa, când împăratul făcea praznic spurcaților zei și le aducea jertfe acolo în Tesalonic, Dimitrie a ieșit în mijloc și a mărturisit cu glas mare și prealuminat pe Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, că El este Dumnezeu adevărat, Care a făcut cerul și pământul și Care, pentru nemăsurata Sa milostivire, S-a pogorât până la trup și S-a îmbrăcat în firea noastră, afară de păcat, și ne-a mântuit pe noi, suindu-ne iarăși – nu în rai, ci în cer.

Când a văzut împăratul că Dimitrie a avut atâta îndrăzneală să mărturisească în fața unei mari mulțimi că este creștin, a rămas cu totul buimăcit, că altele aștepta să audă de la Dimitrie. Aștepta să audă cum îl laudă pe el, pentru că a biruit pe sarmați și pe sciți, și să aducă jertfă necuraților zei. Iară el, din contră, îl aude pe voievod că-L mărturisește pe Cel Răstignit, cu toate că îi poruncise – când l-a făcut antipat – să șteargă de pe fața Tesalonicului și din toată Grecia pe cei ce cred în Cel Răstignit, adică pe creștini.

Deci, auzind împăratul mărturisirea așa de luminată a lui Dimitrie, nemaiputând de furie, a trimis ostașii săi, care l-au luat și l-au băgat în temniță, să-l ție acolo spre judecată și spre moarte, până va avea vremea să-l judece.

Acest crunt împărat avea obiceiul acesta: când se întorcea biruitor de la un război, făcea mari petreceri, mare teatru, mari

desfrâuri, mari jocuri, sau mari nebunii, mai bine zis. Avea obiceiul rău de a se desfăta cu circuri, cu spectacole pline de răutăți, ca să veselească pe cetățenii orașului și pe cei de sub conducerea lui. Și, printre alte distracții, avea el și un mare goliat din neamul vandalilor, pe care îl chema Lie. Și îi făcea acestui preaspurcat împărat mare veselie să vadă cum acest Lie, fiind foarte voinic cu trupul și iscusit la luptă, omoară pe cei mai slabi decât el. Deci atunci, pe acest goliat, pe acest atlet al satanei, l-au pus pe un pod înalt, iar dedesubt au pus o mulțime de sulite înfipte cu vârful în sus; și se lua la luptă cei voinici și cei slabi cu dânsul, din porunca împăratului. Mai cu seamă îi puneau pe creștini la această treabă, ca Lie acela, blestematul, tare cu trupul, să-i arunce de pe pod în vârful sulitelor, spre moartea care-i aștepta în acest chip. Și așa preaspurcatul atlet Lie, voind să satisfacă plăcerea împăratului și să-l laude mulțimea spectatorilor care priveau această petrecere sângeroasă, acest măcel omenesc, foarte mulți oameni a doborât de pe pod și i-a aruncat în vârful sulitelor, încât bieții oameni și bieții creștini mureau cu amare chinuri.

În acest timp, Sfântul Dimitrie, fiind păzit în temniță din ordinul împăratului, un oarecare tânăr creștin, cu numele Nestor, s-a aprins de râvna lui Dumnezeu Atotțiitorul și, nemaiputând să rabde spurcăciunile și distracțiile blestemate ale acestui crud împărat, s-a dus la marele mucenic Dimitrie în temniță și i-a spus: „Robule al lui Dumnezeu, te rog, roagă-te pentru mine, că vreau să mă lupt cu Lie, că nu mai pot răbda să văd atâta sânge creștinesc care se varsă acum”. Iară dumnezeiescul mucenic Dimitrie, fiind în lanțuri, a binecuvântat pe Nestor și, însemnându-l cu pecetea Prea Sfintei și de viață făcătoarei Cruci, i-a zis: „Du-te, frate, că și pe Lie vei birui, și pentru Hristos vei mărturisi!”. Tânărul Nestor, înarmat fiind cu rugăciunea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie și cu semnul Prea Sfintei și de viață făcătoarei Cruci, s-a dus la petrecerea aceea și înaintea împăratului, a gene-

ralilor săi și a toată lumea care era de față, a strigat: „Vreau să mă lupt cu Lie!”. Împăratul, văzându-l pe Nestor că este copil frumos și înțelept, a început să-l momească: „Copile, nu te juca cu viața ta, că Lie acesta a dărmănat mii și mii până acum, iar tu ești un copil; fie-ți milă de frumusețea și de tinerețele tale!”. Iar el, neascultând nimic din momelile împăratului, și-a făcut semnul Sfintei Cruci și s-a repezit la goliatul Lie, l-a înțeleștat și a început a se învârti întâi la dreapta și apoi, cu rugăciunile Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, l-a azvârlit în mijlocul sulitelor, și acolo a pierit blestematul acela, ucigașul de oameni.

Dar împăratul a auzit pe Nestor, când se urca pe pod să lupte cu Lie, zicând așa: „Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!”. Și înțelegând din aceste cuvinte că Sfântul Dimitrie l-a pus la cale pe tânărul Nestor și l-a înarmat asupra lui Lie, a hotărât uciderea acestui viteaz tânăr creștin, care a fost scos în afara cetății, unde i s-a tăiat capul.

Apoi, mahnindu-se pentru moartea lui Lie mai mult decât dacă ar fi pierdut împărăția, s-a hotărât să-l omoare pe Sfântul Dimitrie, voievodul Tesalonicului, care acum era la temniță grea, în lanțuri, păzit de ostași. Și a trimis ostași păgâni, cu sulite ascuțite foarte, zicându-le: „Duceți-vă în temnița unde este Dimitrie legat, băgați sulitele în el și-l străpungeți; nu mai trebuie să trăiască, fiindcă nu numai că nu se ferește a mărturisi pe Hristos, dar și pe ceilalți îi îndeamnă a crede în Hristos!”. Și au venit ostașii în temniță, cu sentința împăratului în mână, și le-au spus celor ce îl păzeau: „Dați-vă la o parte, că avem poruncă să-l omorâm!”. Și auzind aceasta marele mucenic Dimitrie și văzând că moartea îi va fi de suliță, de bună voie a ridicat mai întâi mâna dreaptă în sus, să-l străpungă mai întâi în coasta dreaptă și să se asemene prin această rană cu Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care a fost împuns în coastă cu sulița, pentru noi și pentru a noastră mântuire. Și așa au străpuns ostașii mai întâi coasta dreaptă a Sfântului Dimitrie, iar apoi l-au străpuns

peste tot cu sulile până l-au omorât și sângele lui a udat pământul și a umplut temnița cu șiroaie fierbinți.

Dar, pe când îl străpungeau cu sulile pe marele mucenic Dimitrie, era acolo de față și un slujitor al Sfântului Dimitrie, anume Lupu, căruia Sfântul Dimitrie îi încredințase mai din vreme testamentul cu toată averea lui – că știa că va muri pentru Hristos – și i-a spus s-o împartă la săraci. Acest Lupu, după ce a văzut că a murit marele mucenic Dimitrie și și-a dat duhul său sfânt în mâinile lui Dumnezeu, fiind de față când îl străpungeau cu sulile, a luat haina cu care Sfântul Dimitrie era învelit și inelul sfântului, pe care, muindu-le în sângele cel mucenicesc, a început a face cu ele minuni mari în tot Tesalonicul și oriunde ajungea.

Toți care se atingeau de giulgiul acela însângerat al Sfântului Dimitrie, pe care îl purta preafericitul Lupu, se vindeau de patimile și de boalele lor și ieșeau din ei duhurile necurate. Și ajungând toate acestea până la urechile împăratului, a trimis acela ostași la preafericitul Lupu și, ducându-l undeva în afara cetății, i-au tăiat capul. Și așa sluga cea bună după păstorul și stăpânul ei s-a dus.

Trecând o vreme după moartea Sfântului Mare mucenic Dimitrie, a Sfântului Nestor și a Sfântului Lupu, s-a liniștit prigoana, care ținu până prin anii 304-305, când veni la împărăție marele Constantin, care a dat libertate credinței creștine. În vremea acestuia, acolo unde îngropaseră pe Sfântul Dimitrie niște creștini, care l-au luat din temniță așa, împuns cu sulile, s-a făcut o bisericuță, mai întâi din lemn – după puterea creștinilor de atunci –, îngropându-se în pământ, într-o ladă de lemn, trupul mulțumitor și preafericit al Sfântului Mare Mucenic Dimitrie. Dar – o, minunile Tale, Hristoase, și ale tale, Sfinte Mare Mucenic Dimitrie! – în bisericuța aceea unde, dedesubt, sub Sfântul Altar, se odihneau moaștele Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, au început a se face minuni preaslăvite și foarte mari. Se

tămăduiau toți surzii, toți îndrăciții, toți leproșii, toți slăbănogii și orice fel de boală a celor ce veneau cu credință adevărată și tare în Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos și în sluga Sa, Sfântul Mare Mucenic Dimitrie.

În vremea aceea, în părțile Iliricului, era un voievod, un boier mare cu numele Leonte, foarte bolnav și paralizat. Și auzind că la Tesalonic, într-o bisericuță mică de lemn, ar fi moaștele Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, ce fac minuni, s-a dus și el cu mare greutate, cu căruța și cu mijloacele de transport ce se foloseau pe atunci; s-a dus, tocmai din părțile Iliricului, până la Tesalonic. S-a dus la bisericuța aceea și, când a ajuns și a făcut rugăciuni în biserică de lemn, îndată s-a făcut sănătos, fără nici o urmă de boală. Iar el, văzând această preaslăvită minune, ca și slugile care îl aduseseră, a zis: „Nu voi pleca de aici până ce nu voi face o biserică preafrumoasă Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, care m-a tămăduit”; căci era boierul foarte bogat și, ca mulțumire pentru tămăduirea sa, a stricat biserică cea de lemn și a început să zidească alta, preaminunată și de piatră. Și când săpau șanțurile temeliei pentru noua biserică – o, minunile tale, Sfinte Dimitrie! – au dat peste racla sfintelor moaște ale Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, pe care le-au găsit întregi, nestricate deloc, iar racla era plină de mir binemirositor și aromat foarte. Și când au început a unge bolnavi cu acest mir, toți se tămăduiau. Și s-a bucurat Leonte și tot poporul din cetate, nu numai că au găsit racla sfântului cu moaștele, ci și că pururea izvora mir. Oricât ar fi luat din raclă mir, ea se umplea din nou și tămăduia mii și zeci de mii de bolnavi din hotarele acelea și de prin alte părți, până departe.

Și așa acest boier, văzând acea preaslăvită minune, a continuat lucrarea bisericii, a făcut o biserică de marmură și de piatră preaminunată și preafrumoasă, iar moaștele și veșmintele sfântului, care erau într-o raclă de lemn, le-a pus într-o raclă de aur și de pietre scumpe. Apoi, voind să se ducă în țara sa, când să

plece, a vrut să ia ceva din moaștele sfântului. Dar sfântul s-a arătat lui și i-a zis: „Nimic să nu îndrăznești a lua; ia numai giulgiul muiat în sângele meu și-ți ajunge ție!”. Și așa boierul Leonte, după ce a terminat biserica, a luat giulgiul sfântului și a plecat în țara sa. Dar, trebuind el să treacă un râu spre a putea continua drumul spre patria lui, când a fost să treacă apa, s-a stârnit o furtună care a ridicat valuri primejdioase, încât nu îndrăznea, de teamă, nici o corabie să treacă pe malul celălalt. Și neștiind boierul ce să facă: să se întoarcă înapoi sau să treacă, numai ce aude un glas: „Racla cu giulgiul – căci îl pusese într-o raclă de aur – ia-o în mâinile tale și treci fără grijă!”. Și a luat racla în mâini și a trecut apa fără nici o primejdie, că Sfântul Mare Mucenic Dimitrie era acela care i-a ușurat călătoria și a făcut această minune pentru acel binecredincios creștin, ca să se întoarcă sănătos acasă.

La câțeva vreme după aceasta, s-a întâmplat însă și altceva: împăratul Justinian cel Mare terminase biserica cea preaslăvită și preafrumoasă a Sfintei Sofia din Constantinopol (cea mai mare biserică a Ortodoxiei, în care încap până la patruzeci de mii de oameni), zidită în numele înțelepciunii lui Dumnezeu. Și ar fi voit împăratul Justinian să cinstească această mare biserică cu moaștele Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, fiindcă cetatea Tesalonicului era tot sub stăpânirea lui, ca și Constantinopolul. Deci voia să le aducă de acolo la Constantinopol. Și a trimis cu mare cinste episcopi și oameni de încredere să aducă moaștele sfântului de la Tesalonic la Constantinopol. Dar n-a fost voia Sfântului Dimitrie să se mute de acolo. De aceea, când au ajuns arhieriei, după ce au cerut voie episcopului locului, după ce au făcut rugăciuni la Sfântul Dimitrie, au încercat să ia racla cu sfintele moaște. Dar – o, minunile tale, sfinte Dimitrie! – au auzit un glas ca de tunet: „Stați, nu îndrăzniți!”. O dată cu glasul, au ieșit din racla sfântului foc și scânteii. Și au căzut cu fața la pământ ca morți, și

n-au mai voit nici să gândească să ia moaștele sfântului. Numai atît au îndrăznit, să scoată puțină țărână de la mormântul sfântului, pe care, luând-o cu ei, s-au dus la Constantinopol cu cutremur mare și au spus împăratului că Sfântul Mare Mucenic Dimitrie nu vrea să părăsească cetatea sa și mormântul său de la Tesalonic. După această întâmplare, împăratul a fost mulțumit că nu i-a pierdut Sfântul Dimitrie pe aceia care îndrăzneau să-i ia moaștele și a zis: „Nu este voia Domnului; să lăsăm toate cum voiește Bunul Dumnezeu și preafericitul său mucenic, Sfântul Dimitrie”.

S-a mai întîmplat tot pe vremea aceea o foamete mare în Tesalonic. Și atunci singurele mijloace prin care puteau să-și aducă acolo hrana ori apa erau corăbiile, ca pe vremea aceea, cu pânze, care foarte greu ajungeau din cauza vînturilor și a furtunilor. Mare foamete era în Tesalonic și bieteile femei, și copiii, și orfanii, și văduvele, și gospodarii plîngeau la racla sfântului: „Sfînte Dimitrie, roagă-te lui Dumnezeu să trimită ploaie, că murim de foame!”. Iar Sfântul Dimitrie, în chip de ostaș călare pe cal, alerga prin toate porturile Mării Mediterane și, unde întâlnea o corabie cu grâu, întreba: „Unde vă duceți?”. Ele mergeau în alte părți, și atunci Sfântul Dimitrie le dădea bani de aur și le plătea grâul, zicând: „Duceți-vă în cetatea mea, că este lipsă!”. Și așa a cumpărat multe tone de grâu și le trimetea la Tesalonic. Și acolo s-a făcut pe urmă mare belșug, că toți se îndreptau către Tesalonic, orașul și cetatea sfântului, și n-a mai fost foamete până a dat Dumnezeu ploaie pe pămînt.

Dar iată și altă minune a Sfântului Mare Mucenic Dimitrie. În biserica sfântului din Tesalonic era un paraclisier care aprindea candelile, lumînările și îngrijea de curățenie. Și acest paraclisier, cu numele Onisifor, îndemnat de satana, fura lumînările din biserica sfântului – pe care le aduceau binecredincioșii creștini – și le vindea apoi la alții. Le lua înainte de a arde mult, sau chiar și neaprinse, după cum le dădeau

oamenii, le vindea și făcea un fel de câștig al lui. Din ce? Din jertfa adusă lui Dumnezeu și Sfântului Dimitrie în biserică. Altfel, viața o avea bună Onisifor; nu era om rău, dar i-a dat satana patima să fure lumânările de la racla și din biserica sfântului. Iar Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, acest preablând al sfânt al lui Hristos, întâi s-a arătat lui Onisifor în vis și i-a spus: „Onisifor, e rușine și păcat! Oamenii vin săracii aici de la sute și mii de kilometri și Dumnezeu știe cum adună un ban ca să cumpere o lumânărică și să o pună aici, și tu o iei, o furi și o vinzi. Să nu mai faci așa, că e păcat!”. Și s-a trezit Onisifor din vis și din muștrarea sfântului, s-a rușinat și o bucată de vreme a încetat să fure lumânări. Dar după o vreme a uitat certarea sfântului și iar l-a îndemnat cel rău să fure. Veniseră doi oameni și aduseseră două lumânări mari și frumoase, cum au obicei bunii creștini, și le-au dat lui, spunându-i: „Părinte Onisifor – că era călugăr –, pune-le la sfântul, la racla Sfântului Dimitrie”. Și ce i-a zis satana? „Ia-le acum, că sunt frumoase și ai să iei bani buni pe ele!”. Și, în loc să le pună la sfântul, se gândea cum să le dea altcuiva și să le vândă. Dar – o, minunile tale, sfinte Dimitrie! – când s-a dus lumea din biserică și Onisifor era tocmai cu lumânările în mână, se auzi de la racla Sfântului Dimitrie un glas înfricoșat, spunându-i: „Dar mare tâlhar te-ai mai făcut, omule!”. Și îndată după această certare, acela a căzut ca mort la pământ, și a stat amorțit acolo, și venind preoții bisericii, abia l-au ridicat, mai mult mort decât viu. Și după ce s-a trezit, i-au făcut Maslu de mai multe ori, că-i era gura încheștată și nu putea să spună ce i se întâmplase; și după ce Dumnezeu și Sfântul Dimitrie s-au milostivit de el, cu glas tremurat a mărturisit de față cu toți păcatul său, spunând: „Cel ce m-a certat și m-a făcut aproape mort este Sfântul Dimitrie, pentru că eu furam lumânările de pe racla lui și din biserică și le vindeam”. Și după ce a mărturisit păcatul și s-a rugat toată biserica pentru el, împreună cu preoții bisericii, l-a iertat Sfântul

Dimitrie; dar de atunci s-a cumințit și toată viața lui a plâns păcatul său.

În Tesalonic s-a mai întâmplat însă și o altă minune mare. Au venit barbarii să lovească Tesalonicul. Și era înconjurată cetatea Tesalonicului din toate părțile și poporul plângea la Sfântul Dimitrie și făcea privegheri și slujbe. Și după ce se termina slujba de seară, pleca fiecare acasă la el. Iar un om foarte credincios, cu numele Ilustrie, după ce a plecat poporul de la vecernie, a rămas în biserică să se roage, căci fiind îmbunătățit și evlavios, se mai ruga și singur, după ce plecau ceilalți creștini. Și acesta rugându-se în biserică, nefiind nimeni, deodată a văzut că au intrat înăuntru doi tineri foarte frumoși și au venit la mormântul Sfântului Dimitrie. Și de acolo a ieșit alt tânăr frumos și a întrebat pe cei doi tineri care veniseră, și care erau doi îngeri: „De ce ați venit, fraților, aici?”. Și au zis cei doi care veniseră: „Ne-a trimis Stăpânul, Dumnezeuul nostru Iisus Hristos, să-i poruncim Sfântului Dimitrie să plece de aici, să părăsească cetatea aceasta, pentru păcatele lumii care nu se pocăiește. Deci spune-i lui Dimitrie că aceasta este pricina venirii noastre aici”. Iară tânărul acela care ieșise din mormânt – alt sfânt înger, care păzea mormântul – s-a dus, și Ilustrie l-a auzit vorbind în mormântul Sfântului Dimitrie. Și deodată a ieșit din mormânt un ostaș îmbrăcat ca fulgerul, foarte frumos și la chip ca soarele: era Sfântul Dimitrie. Și a întrebat pe cei doi tineri care au intrat în biserică: „De ce ați venit, fraților, aici?”. Iară aceia au zis: „Frate Dimitrie, Mântuitorul Iisus Hristos ne-a trimis aici pentru a-ți porunci prin noi să părăsești cetatea Tesalonicului și să te duci din locul acesta, pentru păcatele lumii, ce s-au înmulțit foarte”. Iar Sfântul Dimitrie, când a auzit, a început a plânge, zicând: „Fraților, duceți-vă înapoi și spuneți Mântuitorului și Dumnezeuului nostru Iisus Hristos că așa a zis robul Său Dimitrie, care și-a vărsat sângele pentru dreptatea Sa: «Stăpâne, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule al îndurărilor și a toată mângâierea,

știu că poporul Te-a supărat, știu că păcatele oamenilor din orașul acesta sunt mari, dar adu-Ți aminte, Doamne, că Tu i-ai răscumpărat cu prea scump Sângele Tău. Și Te rog, Doamne, nu-i părăsi și nu lepăda rugăciunea mea; nu da cetatea aceasta creștinească păgânilor acelora care nu Te cunosc pe Tine și nu slăvesc Prea Sfânt numele Tău»”.

Și aceasta zicând Sfântul Dimitrie, cei doi îngeri l-au sărutat și au plecat, zicând: „Bine, frate Dimitrie, ne ducem să spunem cele ce ai zis Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care ne-a trimis aici”. Iară Sfântul Dimitrie ca fulgerul, ca o rază de soare a intrat în mormânt, și după el tânărul, celălalt înger, care păzea mormântul. Și cei doi s-au dus, iar credinciosul Ilustrie, care stătea încremenit în biserică de această vedenie, văzând cât de tare ține Sfântul Dimitrie la cetatea și la țara lui, a început a plânge și s-a rugat cu lacrimi ca Sfântul Dimitrie să se roage mereu să scape Dumnezeu cetatea și poporul din mâinile păgânilor. Și așa, cu puterea lui Dumnezeu, oștile barbare s-au îndepărtat îndată de acolo și cetatea a rămas nevătămată, iar prin această descoperire care s-a făcut prin Ilustrie, s-a arătat cât de mult ținea Sfântul Dimitrie la cetatea sa.

S-a mai întâmplat însă și un război. Căci au venit din nou barbarii să ocupe Salonicul și alte cetăți creștine. Și au prădat atunci – prin îngăduința lui Dumnezeu – împrejurimile Tesalonicului, robind mulți creștini, între care și două fecioare preafrumoase la chip și bune creștine, și i-au dus în țara lor. Și fiindcă fecioarele acelea erau foarte frumoase la chip și foarte înțelepte, s-au gândit să le dea voievodului lor, ca să-i facă prin aceasta o bucurie. Și, dându-le voievodului, acesta le-a întrebat: „Voi sunteți creștine?”. „Da”. „Ce meserie știți voi?”. Iar ele au zis: „Noi știm să coasem la gherghef tot felul de pomi și de flori și de animale și de închipuiri, că meseria noastră a fost cusătura artistică”. Iar păgânul acela, voievodul, auzind că sunt creștine, s-a aprins de mânie și nu știa cum să le caute pricină să le omoare,

să le ia capul. Și le-a spus într-o zi: „Eu am auzit că în țara voastră este un Dumnezeu cu numele Dimitrie”. Dar ele au zis: „Nu e Dumnezeu acela, ci e sluga lui Hristos, e sluga lui Dumnezeu, Sfântul Mare Mucenic Dimitrie”. „Ei – a zis voievodul –, fiindcă voi ați zis că știți să coaseți pe pânză fel de fel de chipuri, eu vreau să-mi coaseți voi pe o pânză subțire chipul acelui Dumnezeu, Dimitrie al vostru, care ziceți că vă păzește pe voi. Și să mi-l coaseți întocmai cum era pe icoana voastră, iar de nu, vă iau capul!”.

Ele întâi au zis că nu pot, că nu știu, temându-se să nu se mânie Sfântul Dimitrie, căci au înțeles că nu pentru ca să-l cinstească, ci ca să-l batjocorească voia chipul sfântului păgânul acela voievod al barbarilor. Dar când le-a spus: „Până mâine dimineață, dacă nu vă hotărâți, capetele vă cad jos!”, bietele fete s-au sfătuit una cu alta și au început a plânge: „Ce-i de făcut? Dacă am coase pe mahramă chipul sfântului, spurcatul acesta voievod o să-l batjocorească; dacă nu-l vom coase, ne va omorî, cum am auzit că la ei nu-i mare lucru a omorî două-trei femei”. Drept care s-au sfătuit împreună așa: „Hai să ne rugăm Sfântului Dimitrie să ne ierte, căci el știe că de frică trebuie să coasem”. Și avea una din ele la dânsa icoana Sfântului Dimitrie, pe care o luase la sine când fuseseră robite, și amândouă tinerele au pus înaintea icoana sfântului și toată noaptea s-au rugat cu lacrimi, zicând așa: „Sfinte Slăvite Mare Mucenic Dimitrie, să nu te superi pe noi, că noi ne apucăm mâine să coasem chipul tău pe o mahramă albă, frumoasă... Tu știi, sfinte, că spurcatul acela de voievod n-o cere ca să te cinstească, ci ca să-ți batjocorească chipul tău. Dar noi, temându-ne de moarte și neavând credință tare, am ales să coasem chipul tău, deci nu te supăra pe noi”. Și s-au rugat cu lacrimi toată noaptea, iar a doua zi au căutat ață potrivită și ace și pânză curată, subțire, și au început să coasă cu multă măiestrie chipul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, izvorătorul de mir.

Și când l-au terminat, a ieșit de o frumusețe rară, și cugetau în inimile lor: „Vai de noi, păcătoasele, am făcut așa de frumos chipul sfântului cusut pe mahramă și-l va batjocori voievodul acesta spurcat, care se închină la soare și la stele și la idoli!”. Și au pus chipul acela al sfântului de pe mahramă înaintea lor și se plecau ca mai înainte la icoana sfântului, rugându-se cu lacrimi: „Sfinte Dimitrie, să nu ne pedepsești pe noi, păcătoasele, că am făcut chipul tău așa de frumos. Tu știi că am făcut de frică, de nevoie și nu de voie, ca să scăpăm cu viață aici, în țară străină și barbară”. Și rugându-se ele până noaptea târziu, înfricoșate fiind amândouă de soarta acelei icoane, că va intra în mâna unui spurcat voievod ca s-o batjocorească, foarte mâhnite, foarte trudite, foarte necăjite, au adormit amândouă cu capul pe mahrama cusută de mâna lor. Dar – o, minunile tale, Sfinte Mare Mucenice Dimitrie! – după ce au adormit, precum oarecând îngerul Domnului a luat pe proorocul Avacum din Iudeea și l-a dus în groapa cu lei la Daniil, cu scafa cu zeamă și cu pâinea, ca să hrănească pe cel ce zăcea în mijlocul leilor, așa au fost răpite și ele acum. Le-a răpit Sfântul Mare Mucenic Dimitrie cu totul, cu acea icoană de care erau rezemate capetele lor. Și știți unde s-au trezit? În biserica din Tesalonic, tocmai la hramul sfântului, la privegherea cea de toată noaptea dinspre ziua de astăzi, 26 octombrie!

Și a fost în timpul nopții răpirea aceasta, iar ele, când s-au trezit în biserică, au văzut lumânări și au auzit cântări bisericești și popor foarte mult. Și deodată toată lumea s-a speriat, văzând două fecioare cu acea mahramă preaminunată strălucind în mijlocul bisericii. Erau uimite și ele, și poporul, care se întreba: De unde vin acestea și unde au aflat această preaminunată icoană cusută a sfântului? Iar ele, văzându-se aici și știind că din locul robiei lor, din Persia, până în țara lor de baștină, erau atâtea mii de kilometri, și că ele doar într-o clipită de ochi au ajuns în biserica Sfântului Mare Mucenic Dimitrie din Tesalonic, au început

a striga cu glas mare și au dat slavă lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru. Și au lăudat pe Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, mulțumindu-i cu lacrimi de bucurie.

Și s-a adunat toată lumea și lua aminte la cele ce spuneau ele; iar ele au început a spune la toată lumea: „Iubiți frați creștini, noi, cu câteva clipe în urmă, eram în Persia, roabe ale unui voievod păgân, care iată ce ne-a poruncit nouă să facem”. Și au spus toată istoria, cum a trebuit să coasă acea icoană, fără voia lor, spre a fi batjocorită, cum s-au rugat cu lacrimi Sfântului Dimitrie să le ierte și cum le-a răpit de acolo și acuma se văd în biserică tocmai în țara lor. Și această minune preaslăvită a lăudat-o tot poporul și au adus toți slujbă de mulțumire marelui mucenic Dimitrie, strigând toți cu mare glas: „Doamne, miluiește-ne!”. Și acea mahramă preaminunată, pe care a salvat-o marele mucenic Dimitrie împreună cu acele două fecioare, până astăzi se păstrează în tezaurul acelei biserici din Tesalonic.

Dar, frații mei, cum v-am spus, Sfântul Dimitrie și toți sfinții se roagă pentru noi. Însă de la o vreme, dacă nu ne îndreptăm viața noastră, și Dumnezeu și sfinții Lui ne părăsesc. Așa s-a întâmplat și atunci, pentru că, după o vreme, poporul de acolo a uitat minunile lui Dumnezeu și ale Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, iar preoții, care se aflau în biserica sfântului, vindeau cu bani mirul, care izvora din racla sa ca un izvor de folos, și încă cu bani grei. Cine voia să aibă un gram de mir de la Sfântul Dimitrie, apoi acela trebuia să dea bani mulți. Și s-a mâniat Sfântul Dimitrie pentru aceasta, pentru că el nu izvora mirul cu bani, ci gratuit, iar ei îl vindeau cu bani grei la cei mai săraci oameni și la văduve. Și atunci s-a supărat Sfântul Mare Mucenic Dimitrie al Tesalonicului și s-a hotărât să plece de acolo, după porunca lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, pentru care el și-a vărsat sângele.

Dar înainte de a pleca Sfântul Dimitrie din Tesalonic, s-au mai întâmplat și alte minuni înainte de căderea Țarigradului,

înainte de a veni Mahomed al II-lea Cuceritorul să cucerească Constantinopolul, la anul 1453. S-au întâmplat multe minuni, iar pe urmă au plecat nu numai moaștele Sfântului Dimitrie, ci și alte sfinte moaște, ca semn că Dumnezeu a părăsit pe greci pentru o vreme, pentru păcatele lor. Și iată cum s-a întâmplat acea plecare. Niște oameni binecredincioși mergeau la hram la biserica Sfântului Dimitrie, în ajun de 26 octombrie. Mergeau zece oameni spre Tesalonic, pe o vreme frumoasă, că acolo e mai cald ca la noi, fiind mai la sud, și au ajuns la o răspântie de drumuri, pe un câmp unde se întretăia drumul care venea de la apus către răsărit cu cel de la miazănoapte către miazăzi și care mergea drept la Tesalonic. Și pentru că înnoptase, acești oameni, care aveau și ei ceva în traistă, ca la hram: mâncare, haine de schimb, ceva jertfă de dat la biserica sfântului, fiind obosiți de cale, s-au culcat să se odihnească acolo, pe câmp, la acea răscruce de drumuri.

Dar – o, minune! – ce s-a întâmplat? După ce ceilalți au adormit, unul din ei s-a trezit și – ce să vezi? Vede că vine dinspre Tesalonic un ostaș luminat, foarte frumos îmbrăcat și călare pe un cal, și strălucea o aureolă în jurul capului său, ca soarele. Venea călare dinspre Tesalonic, iar dinspre orașul Larisa venea un arhiereu nespus de frumos îmbrăcat, cu toată podoaba arhieriei. Și când i-a văzut că vin, acela i-a ghiontit în coaste pe ceilalți tovarăși: „Măi, sculați-vă! Ia uite ce se vede: de aicea vine un arhiereu și de acolo vine un ostaș”. Și aceia, când s-au trezit din somn, au încremenit, căci cei doi veneau cu lumină mare, deși era o noapte întunecoasă. Și când au ajuns la răscrucea drumurilor, arhiereul a întrebat pe ostaș: „De unde vii, ostaș al lui Dumnezeu, Dimitrie?”. Iar sfântul, care era călare pe cal, a început a zice: „Vin de la Tesalonic, că pentru păcatele poporului mi-a poruncit Dumnezeul și Mântuitorul meu să plec de acolo, că nu mai poate suferi păcatele lor; și iată, plec”. „Dar unde pleci?”. „Unde mă va duce Domnul, dar la Tesalonic nu mai pot sta, că s-au înmulțit păcatele poporului”. Și atunci Sfântul Dimitrie a

întrebat pe arhiereul acela care venea de la Larisa, alt oraș mare al Greciei: „Dar tu, arhiereule al lui Dumnezeu, Ahilie – că așa se numea, pentru că sfinții Ahilie și Visarion aveau amândoi sfintele lor moaște de arhierei în Larisa –, tu de unde vii?”. Și a zis arhiereul: „Și eu, Sfinte Dimitrie, aceeași am pățit ca tine; am păzit cetatea Larisa patru sute de ani, rugându-mă, că se aflau moaștele mele acolo, dar în noaptea aceasta a venit îngerul Domnului și mi-a spus că Stăpânul Hristos îmi poruncește să plec din Larisa, fiindcă și alte sfinte moaște în noaptea aceasta vor pleca, pentru că Dumnezeu vrea să dea pe greci în mâna turcilor, pentru păcatele lor. Și noi trebuie să tăcem, să nu mai apărăm țărișoara aceasta, pentru că a greșit lui Dumnezeu”. Și după ce au vorbit acestea, amândoi și-au plecat capetele la pământ și au plâns, apoi s-a sărutat Sfântul Dimitrie cu Sfântul Arhiereu Ahilie și, luându-și rămas bun unul de la altul, îndată s-au făcut nevăzuți. Iar cei care mergeau la hram, când au văzut aceste lucruri petrecute în miezul nopții, au încremenit, spunând unii către alții: „Oare ce să fie aceasta?! Vai de noi, că ne pedepsește Dumnezeu, pleacă sfinții din țara noastră! Oare așa să fie, cum am auzit noi?”. Și și-au luat traistele și n-au mai dormit, ci au pornit noaptea, căci înțelegând că în curând negreșit va veni mânia lui Dumnezeu, nici n-au îndrăznit creștinii aceia să se ducă la Tesalonic. Ci s-au întors înapoi, povestind tuturor acea vedere și minune. Și netrecând nici o lună, atât Tesalonicul cât și Larisa s-au luat de către turci. Iar mai apoi a venit Mahomed al II-lea și a luat și Constantinopolul, căzând atâția creștini în război și în robie. Și a dat Dumnezeu o țară creștină ca roabă turcilor celor fără Dumnezeu. Pentru ce? Pentru păcatele ei.

Să tragem concluzii, fraților, și să luăm aminte! Și noi suntem țară creștină, și noi ne închinăm Stăpânului Hristos și Prea Sfintei Treimi și Maicii Domnului, și noi cinstim pe Sfântul Dimitrie și avem atâtea moaște sfinte dragi, întregi, în țărișoara noastră, iar sfinții, ale căror moaște păzesc țara, ne ajută cu

sfințele lor rugăciuni. Sfinții aceștia pururea se roagă pentru țărișoara noastră. Avem moaștele întregi ale Sfintei Paraschiva, ale Sfântului Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava, ale Sfântului Grigorie Decapolitul de la Bistrița, ale Sfântului Dimitrie Basarabov, care mâine se prăznuiește și care sunt la București, la catedrala Patriarhiei. Dacă v-ați afla acum la București, ați vedea cum dealul Patriarhiei, de aseară de la ora 5 și până poimâine seară, e plin de lume care merge, pe cinci-șase rânduri, să se închine la sfințele moaște ale Sfântului Dimitrie Basarabov, un cuvios din Bulgaria, pe care îl avem noi adus de multă vreme. Se duc mii și zeci de mii de oameni, iar sfințele moaște sunt scoase afară și stau acolo până la miezul nopții. Le lasă puțin înlăuntru și dimineața iarăși le scoate și stau până seara târziu. Două zile și două nopți poporul se închină. Și-i o frumusețe mare să vezi credința poporului nostru creștin și român, astăzi și mâine, în jurul sfințelor moaște ale Sfântului Dimitrie Basarabov. Și se duc oamenii cinstind și pe Sfântul Mare Mucenic Dimitrie de astăzi, și pe Cuviosul Dimitrie de mâine. Mai avem, fraților, pe Sfântul Calinic, marele făcător de minuni de la Cernica; Sfânta Filofteia fecioara, mucenița milosteniei de la Argeș; Sfântul Iosif cel Nou, la catedrala din Timișoara; avem și alte sfinte moaște în țară. Dar dacă sfinții aceștia se roagă lui Dumnezeu pentru noi, trebuie ca și noi pururea să ne rugăm la dâșzii, să-i cinstim cu fapte bune și cu rugăciune, ca să se roage pentru noi, ca nu cumva și noi să fim părăsiți ca grecii de atunci și să vină mânia Domnului peste noi.

Deci să stăm bine, să luăm aminte: suntem țară creștină, care crede drept în Sfânta Treime, în Prea Curata Fecioară Maria și în toți sfinții. Pururea să ne rugăm Maicii Domnului și la toți sfinții să mijlocească la Mântuitorul mântuirea noastră, iertarea păcatelor și viața de veci. Amin.

PREDICĂ LA INTRAREA MAICII DOMNULUI ÎN BISERICĂ

Părinților, fraților și iubiți credincioși,

Mai înainte de a începe predica, voi aminti cuvintele Sfântului Duh, care se cuprind în troparul acestui dumnezeiesc praznic al Intrării în Biserică a Maicii Domnului. Iată aceste cuvinte: „Astăzi înainte-însemnarea bunei voințe a lui Dumnezeu și propovăduirea mântuirii oamenilor, în biserica lui Dumnezeu luminat Fecioara se arată și pe Hristos mai înaintea tuturor Îl vestește. Acesteia și noi cu mare glas să-i strigăm: Bucură-Te, plinirea rânduiei Ziditorului!”.

Am pus troparul praznicului mai înainte de predică, pentru că în acest dumnezeiesc tropar, dumnezeieștii Părinți au adunat dogmele acestui praznic împărătesc. Troparul și condacul unui praznic sau al unui sfânt adună pe scurt ori viața aceluia sfânt, ori însemnătatea pe scurt a aceluia praznic despre care vorbește el. Precum ați auzit, începutul troparului zice: „Astăzi înainte-însemnarea bunei voințe a lui Dumnezeu”. Intrarea Maicii Domnului în biserică a fost primul semn din rânduiala bunăvoinței lui Dumnezeu de a mântui neamul omenesc. Dar să vedem în ce fel s-a împlinit acest semn, în ce fel s-a întâmplat el și cum au urmat lucrurile prin această bunăvoință a lui Dumnezeu de a mântui lumea, începută prin aducerea în lume a Maicii Domnului și prin intrarea ei în biserică. Dar iată în ce fel a fost intrarea Maicii Domnului în biserică.

Împlinindu-se trei ani de la nașterea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, sfinții și dreptii aceia temători de Dumnezeu, și-au adus aminte de făgăduința pe care au făcut-o ei înainte de a se naște Maica Domnului. Căci ei au fost oameni sterpi și neroditori, și numai prin rugăciuni și post și milostenie au dobândit pe această dumnezeiască odraslă, pe această dumnezeiască pruncă Maria. Dar ei au făgăduit: „Doamne, dacă ne vei da nouă un prunc, noi îl vom da bisericii, și-l vom închina bisericii Tale pentru toată viața lui, numai să nu ne lași pe noi sterpi și neroditori și de ocara lumii”.

Deci, aducându-și aminte de această făgăduință pe care au făcut-o, după ce au văzut că Dumnezeu a împlinit cu dânsii marea bucurie de a le da lor pe această fiică, au gândit să o dea bisericii, după făgăduința de mai înainte. Și gândind aceasta, au făcut pregătire. Mai întâi au adunat la Nazaret – orașul unde trăiau ei – rudeniile lor cele de neam împărătesc și arhieresc, că dumnezeiescul părinte Ioachim era din neamul împărătesc al lui David, iar sfânta și dumnezeiasca Ana, mama Maicii Domnului, era din neamul arhieresc al lui Aaron. Deci s-au adunat la Nazaret rudeniile lor cele de mare cinste, și ei le-au spus acelora planul lor, anume că vor să ducă pe copila lor în biserica lui Dumnezeu, după făgăduință, s-o dea acolo să slujească lui Dumnezeu în toată vremea vieții ei. După aceasta, sfătuindu-se cu neamurile lor, au adunat multe copile nevinovate și curate, de o vârstă cu dânsa și mai mari, din neamul evreiesc, la casa lor din Nazaret, și le-au pus să petreacă pe această sfântă copilă până la Ierusalim, cu cântări și cu psalmi. Și copilele s-au prins să meargă cu mare bucurie, fiind îndemnate de părinții lor, că știau că această fiică dumnezeiască Maria e născută după făgăduință. Așa s-au adunat, la casa dumnezeieștilor Părinți din Nazaret, mulțime de fiice evreiești, curate și nevinovate, îmbrăcate în haină de sărbătoare, având lumânări aprinse; iar dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana

au îmbrăcat pe dumnezeiasca pruncă în haine foarte frumoase și curate, potrivit cu rangul și sfințenia ei. Și au pornit din Nazaret spre Ierusalim, cale de peste o sută de kilometri, și au mers vreme de trei zile. Și era o minune mare și preaslăvită acea dumnezeiască adunare, alcătuită din neamurile Prea Sfintei Maici a lui Dumnezeu și ale dumnezeieștilor Părinți. Erau zeci de fecioare, sau poate și sute, cu făclii, mergând și cântând, mai cu seamă psalmii dumnezeiescului prooroc David, care a fost strămoș al Maicii Domnului după trup. Și cântau mai ales cele ce se potriveau cu această mare taină și cu această ducere a Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor, zicând așa: „Ascultă, fiică, și vezi și pleacă urechea ta și uită pe poporul tău și casa părintelui tău!” (44, 12). Adică uită de tata și de mama, „că a poftit Împăratul – adică Dumnezeu – frumusețea ta”, cum zice psalmul, și te cheamă în Sfânta Sfintelor. Și mergând ele pe drum, toată lumea se minuna și se întreba unde merge această adunare, că era o adunare de oameni cinstiți, în frunte cu dumnezeieștii Părinți, Ioachim și Ana, și o mulțime de fecioare curate și nevinovate, îmbrăcate în hăinuțe curate de sărbătoare, cu făclii aprinse, mergând și cântând din psalmii lui David. Era o adunare atât de strălucitoare, cum ar fi fost o adunare de stele pe cer, iar în mijlocul lor strălucea ca o lună – Prea Sfânta și Prea Curata Fecioara Maria – prunca cea de trei ani, care mergea la Sfânta Sfintelor. Și să nu credeți că mergeau numai ele. În chip nevăzut mergeau și îngerii lui Dumnezeu, care cântau și petreceau pe Prea Curata Fecioara Maria. Căci și chivotul legii vechi, cum zice Sfânta Scriptură, l-au dus cu cântări și cu psalmi și cu cântece frumoase, iar înaintea chivotului legii mergea, cântând și dănțuind, împăratul David (II Regi 6, 5-17), căci el era și prooroc și vedea că acest chivot, care poartă în sine mana, este închipuirea Prea Sfintei Maici a lui Dumnezeu, care va purta în sine mana cea dumnezeiască și pe Făcătorul de mană, pe Iisus Hristos. Dar dacă înaintea chivotului, care era umbra sau închipuirea Maicii Domnului, dănțuia David,

și era însoțit de tot Israelul, apoi înaintea acestui chivot viu și însuflețit, care era dumnezeiasca pruncă, nu mergea împăratul cel de pe pământ, nu mergeau oamenii din tot Israelul, ci, nevăzuți, mergeau milioane de îngeri și mergea Împăratul cerului și al pământului, spre Care ne rugăm totdeauna în rugăciunea noastră: „Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului...” și celelalte. La aducerea Prea Curatei și Prea Sfintei Maici a lui Dumnezeu în biserica lui Dumnezeu, îngerii laudau și cântau, căci se aducea lui Dumnezeu această biserică vie și însuflețită. Se aducea în Sfânta Sfintelor această biserică dumnezeiască purtată de Duhul lui Dumnezeu, după cum auziți că se cântă la biserică, în condac: „Prea Curată Biserica Mântuitorului, cămara cea de mult preț și Fecioara, sfințită vistieria slavei lui Dumnezeu, astăzi se aduce în casa Domnului, împreună aducând darul Duhului lui Dumnezeu, pe care o laudă toți îngerii lui Dumnezeu: Aceasta este cortul cel ceresc” (condacul praznicului). Așa o aduceau îngerii și o laudau, că nu era ea o copilă de rând; era Biserica Duhului Sfânt; cu dânsa călătorea darul Duhului lui Dumnezeu, pentru că era umbrită de puterea acestui Duh, și era plină de El.

Și când au ajuns, după trei zile, la Ierusalim, s-a făcut și acolo o minune preaslăvită. Biserica cea zidită de Solomon și restaurată de Zorobabel, după ce a fost pustiită pe timpul robiei din Babilon, era o biserică foarte frumoasă – că se minuna oarecând Petru de zidurile ei. Și de jos, de la temelie, până unde se intra în biserică, erau 15 trepte, după numărul celor 15 psalmi pe care preoții și leviții îi cântau când intrau la slujbă. Pentru că la fiecare treaptă, ce urcau la biserică, cântau câte un psalm; și toți se numeau *psalmii treptelor*, după cum îi vedem până astăzi în *Psaltire*. Și când a ajuns dumnezeiasca copilă la aceste 15 trepte, dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana voiau să o ducă de mână, să o ridice încet, ca pe o copilă ce nu poate pași pe trepte. Dar – o, minunile tale, Maică a lui Dumnezeu! – ea s-a desprins din mâinile părinților și din ceata fecioarelor, care o conduceau cu

făclii aprinse și cu cântări, și a început să zboare ca o porumbiță nevinovată, a fugit peste toate treptele ușoară ca o pasăre a raiului și a ajuns până la treapta de sus, unde erau pregătiți preoții îmbrăcați în veșminte de aur și marele arhiereu, proorocul lui Dumnezeu, Zaharia. Și când a ajuns acolo sus, s-au minunat preoții și tot poporul cum o copilă de trei ani a putut să urce 15 trepte așa de ușor, ca și cum ar fi zburat. Și a luat-o în brațe marele prooroc Zaharia, care era și prooroc și arhiereu, și căruia i se descoperise de la Dumnezeu cine este această pruncă. Și dacă a luat-o și a dus-o în biserică să se închine, după ce a închinat-o, a făcut Zaharia proorocul un lucru cu totul neobișnuit, cu totul minunat și cu totul neîngăduit de legea veche. Ce a făcut? A dus-o pe această dumnezeiască pruncă nu în Sfânta unde intrau preoții, ci după a doua catapeteasmă, unde era chivotul legii cel ferecat peste tot cu aur, și Heruvimii slavei, care umbreau altarul, și mana și toiagul lui Aaron, care înfrunzise, și șarpele cel de aramă și celelalte lucruri sfinte ale lor. Și s-au minunat preoții foarte, dar nu numai preoții, ci și îngerii s-au minunat. Cum se poate să intre o copilă în Sfânta Sfintelor? Cum a îndrăznit Zaharia proorocul să bage pe cineva în Sfânta Sfintelor, după a doua catapeteasmă, unde era jertfelnicul de aur și tot ce aveau ei mai scump în legea veche, unde nu numai preoții n-aveau voie, dar nici arhiereul nu putea să intre decât o dată pe an; acolo unde arhiereul intra o singură dată pe an, dar nu fără de sânge, ci aducând sânge de țapi și de boi, de junci, de miei și de iezi, și stropind altarul și jertfelnicul pentru curățirea lui și pentru curățirea poporului; deci acolo unde arhiereul nu îndrăznea să intre mai mult decât o dată pe an, acolo a dus-o pe Prea Sfânta Fecioară Maria. Și s-au minunat nu numai oamenii, ci și îngerii, cum ați auzit că a cântat astăzi axionul din irmos. Căci se zice că îngerii, văzând intrarea Prea Curatei Fecioare Maria în Sfânta Sfintelor, foarte s-au spăimântat. Cum, o fecioară, o copilă, a intrat în Sfânta Sfintelor?! Dar dumnezeiescul prooroc Zaharia

știa cine este această copilă. Preoții legii vechi nu știau că această copilă va fi Maica Arhiereului Celui Mare, Care va străbate cerurile (Evrei 4, 14) – cum zice marele apostol Pavel – și va împăca lumea cu Dumnezeu Tatăl și Se va jertfi pe Sine, aducându-Se jertfă o dată pentru totdeauna pentru mântuirea neamului omenesc. Zaharia știa, căci era prooroc, că această copilă este mai sfântă decât Sfânta Sfintelor, pentru că ea va purta în sine pe Acela Care stă în Sfânta Sfintelor cea nefăcută de mână, în ceruri, pe Arhiereul bunătăților celor viitoare, cum zice dumnezeiescul apostol Pavel. Și de aceea a dus-o în Sfânta Sfintelor, și după ce s-au închinat la jertfelnicul cel cu totul de aur și la sicriul legii Domnului, a luat-o pe dânsa și a dat-o în ceata fecioarelor. Și i-a hărăzit locuință de locuit în ceata fecioarelor, în cameră cu ele, iar pentru închinare intra în Sfânta Sfintelor, unde nici el nu putea să intre decât o dată pe an.

Dar o să întrebați: Cum Biserica spune că Fecioara a petrecut în Sfânta Sfintelor 12 ani? De ce spune că a petrecut în Sfânta Sfintelor și nu în ceata fecioarelor? Iată pentru care pricină: biserica lui Solomon – care fusese refăcută de Zorobabel – avea în jurul ei 90 de camere, cum arată vechiul istoric evreiesc Iosif Flaviu. Avea 30 de camere de piatră, spațioase, luminate de soare, bine împodobite și curate, care se aflau în jos, în jurul peretelui bisericii. Și în acestea viețuiau văduvele, care își petreceau văduvia în curățenie și erau pururea în biserica lui Dumnezeu, precum ați auzit că era Ana, fiica lui Fanuil, din neamul lui Așer, și alte multe văduve, care petreceau și se hrăneau numai din venitul bisericii, și slujeau la curățenia bisericii și la toate trebuințele ei. Deasupra acestora mai erau 30 de camere, la fel de mari, la primul etaj, și acolo petreceau nazareii, călugării din legea veche, care trăiau necăsătoriți, asemenea călugărilor de azi, și nu aveau voie să pună briciul în barbă sau mustață, să-și taie părul, să bea vreo dată băutură bețivă sau sichere, care era un fel de must amețitor și dulce. Iar deasupra

celor 30 de camere, unde stăteau nazareii, erau alte 30, la al doilea etaj, și acolo petreceau fecioarele bisericii. Toți binecredincioșii, care voiau să le păstreze pe fetele lor curate până la măritat, le aduceau la biserica lui Solomon și le dădeau sub îngrijirea preoților și arhierilor, să petreacă în cântările bisericii, să fie numai la lucrul bisericii, cosând veșminte și broderii și spălând și curățind biserica, care era foarte mare. Și aceste fecioare petreceau la catul sau la rândul al treilea, în celelalte 30 de camere. Deci, erau suprapuse treizeci de camere, și alte treizeci, și alte treizeci, de toate nouăzeci de camere. Și acolo, într-una din camerele de la catul cel mai de sus, dumnezeiescul prooroc Zaharia a dus-o pe Prea Curata Fecioara Maria și i-a dat loc de locuit. Și erau aceste trei rânduri de camere făcute întocmai cu înălțimea bisericii lui Solomon, stăvilind ca niște contraforturi de întărire pereții bisericii. Deci acolo a dus-o pe Preacurata Fecioară Maria dumnezeiescul prooroc Zaharia și a dat-o în seama fecioarelor celor mai în vârstă, unde ea, fiind foarte luminată de Duhul Sfânt, a învățat de la acelea toate Scripturile. Și nu numai Scripturile, ci a învățat țesături, lucru de mână, cum arată Sfântul Gherman. Astfel a ajuns foarte pricepută în a coase în gherghef – broderie artistică, așa cum se cheamă astăzi – tot felul de flori, fire de aur, să coasă mitre și veșminte arhieresti. Și se minunau fecioarele celelalte de istețimea și de curățenia minții ei, că a deprins îndată toată dumnezeiasca Scriptură și tot lucrul mâinilor cel mai gingaș și cel mai curat, pentru folosul bisericii. Și era iubită de toți pentru înțelepciunea ei și pentru frumusețea ei negrăită și bunătatea inimii ei. Și a crescut dumnezeiasca pruncă acolo. Dar, cum arată Sfântul Teofilact, Sfântul Gherman, Teodorit și alți Sfinți Părinți dumnezeiești, ea, de cu seară și până aproape de zori, petrecea în Sfânta Sfintelor, rugându-se, în cugetare adâncă de Dumnezeu, în răpirea și în extazul minții și în lacrimi neconținute se ruga pentru mântuirea întregului neam omenesc. În zorii zilei, adormea puțin – pentru o oră sau mai

puțin – și apoi iar se scula la rugăciune, din zorii zilei și până în ceasul al treilea din zi (ora 9 de azi), și era pururea în genunchi, petrecând în Sfânta Sfințelor. De la ora 9 dimineața până la ora 3 după amiază se ducea iarăși la lăcașul fecioarelor și acolo se apuca de lucrul mâinilor, de cusut veșminte arhieresti și preoțești, și alte lucruri sfinte, spre folosul bisericii. Dar nu întrerupea și nu strica rugăciunea, căci spun dumnezeieștii Părinți că era pururea în gândire de Dumnezeu, pururea legea lui Dumnezeu era în mintea ei, și ziua și noaptea, căci cosând acolo, cu mâinile cosea la gherghef și alte lucruri, iar cu mintea era pururea în gândirea de Dumnezeu și în rugăciune. Șase ore lucra ea acolo și iarăși de la ora trei intra la rugăciune până la ora șase seara, care era atunci ceasul doisprezece din zi, că așa se numărau atunci. Și ora cinci după-amiază era ceasul al unsprezecelea, după lucrătorii viei (Matei 20, 6), precum știți, iar ora șase seara era ceasul al doisprezecelea. Deci, până la ora șase seara, ea stătea în rugăciune de la ora trei, iar seara la ora șase venea Arhanghelul Gavriil din cer și-i aducea ei hrană, când se ducea la Sfânta Sfințelor, hrana îngerilor din ceruri. Îi aducea hrană dulce, îngerească, pentru că doisprezece ani ea n-a mâncat hrană pământească, ci numai hrană de la dumnezeiescul Arhanghel Gavriil. Era o împărtășire dumnezeiască și îngerească ce o hrănea pe ea. Și pe acest dumnezeiesc arhanghel de multe ori l-au zărit preoții cei vrednici. Iar Zaharia proorocul totdeauna îl vedea și se minuna foarte tare cum vine un înger din cer să hrănească pe această copilă, să-i aducă o dată pe zi împărtășire îngerească. Și gândea întru sine: „Oare ce are să fie cu dânsa?!”. Știa că va fi aleasă de Dumnezeu, știa că va fi o taină mare, dar se gândea: „Ce vrednicie are copila aceasta?!”. Își aducea aminte din Sfânta Scriptură că Dumnezeu a hrănit un popor întreg în pustie cu mană, dar n-a venit Dumnezeu să-i dea în gură, ci a plouat mană și le-a spus să culeagă, să mănânce. Își aducea Zaharia aminte că Dumnezeu a hrănit pe Ilie Proorocul în pustie, dar a trimis corbii

să-i aducă de două ori pe zi pâine și hrană. Își aducea aminte Zaharia că Dumnezeu a hrănit pe Daniil în groapa cu lei, dar n-a venit nici un înger, și a răpit îngerul pe proorocul Avacum din Ierusalim, cu scafa cu pâine și cu zeamă, cum spune Scriptura, și l-a dus în groapa cu lei în Babilon, distanță de trei mii de kilometri, când era Daniil flămând, după trei săptămâni în groapa cu lei, și încuiase gurile leilor cu posturile, cu fecioria și cu rugăciunea lui. Deci a luat Dumnezeu pe prooroc, cu scafa cu pâine și cu zeamă, și l-a dus să hrănească pe Daniil, când acesta striga: „Adu-Ți aminte de mine, Dumnezeule, că am flămânzit!”. Dar de această fecioară nu se dumirea, că nu venea să-i aducă pâine pământească, nu-i aducea zeamă și carne, n-o hrănea cu zeamă, nu-i aducea pâine și carne ca lui Ilie; îi aducea hrană îngerească și-i da dintr-un potir de aur cu o linguriță de două-trei ori în gură, și ea nu mai flămânzește până mâine seară. Și petrece pururea în gândire cu Dumnezeu: „Mare pruncă este aceasta – cugeta Zaharia arhiereul și proorocul – că o hrănește îngerul încă de acum, de pe pământ!”. Și așa a hrănit-o dumnezeiescul Arhanghel în Sfânta Sfintelor pe Prea Curata Fecioara Maria 12 ani. În vremea aceasta ea s-a desăvârșit în virtute și era plină de Duhul Sfânt, încât nu mai petrecea șase ore în cameră cu fecioarele la lucru. Nu, ci petrecea până la ceasul al șaselea, adică la ora 12, la amiază, de dimineață și toată noaptea în rugăciune, și numai de la ora 12 ziua până la ora 3 după-amiaza mai lucra la lucrul mâinilor, trei ore, iar atunci era tot în gândire de Dumnezeu. Cu mâinile ei cele preacurate și preasfinte lucra lucruri arhierești și preoțești, iar cu mintea lucra rugăciunea neconținută și neadormită, fiind în gândirea de Dumnezeu și în rugăciunea cea gânditoare a inimii. Așa a fost petrecerea Prea Sfintei Fecioare Maria în Sfânta Sfintelor. Era ea ca un heruvim, numai înțelepciune (că *heruvim* așa se tâlcuiește: revărsare de înțelepciune și vărsare de multă înțelegere); era ca un serafim (că *serafim* înseamnă înfierbântat și arzător, deoarece arde și aprinde

inima oamenilor spre dragostea lui Dumnezeu); ea ardea cu dragoste neconținută de Ziditorul ei, de Cel ce a zămislit-o în pântecele maicii ei și a dat putere de naștere maicii ei celei sterpe și a adus-o la viață și la ființă. Ardea cu dragoste de Mântuitorul în chip nețărnut; inima ei era sus în cer, iar trupul ei preacurat era în Sfânta Sfintelor. Era un înger cuvântător, un înger dumnezeiesc în Sfânta Sfintelor, căruia îi slujea – cine? Cel mai mare peste Arhangheli, Arhanghelul Gavriil. Iată un înger pământesc căruia îi slujea un înger din cer! Nu era un înger de rând, din ceata cea mai de jos, ci dumnezeiescul Arhanghel Gavriil slujea acestui Înger și Serafim pământesc, care petrecea pururea în rugăciunea inimii și în adâncimea ei, Îl odihnea pururea pe Dumnezeu, prin gândire, și lacrimi, și foc, și extaz, și uimirea rugăciunii celei gânditoare. Arhanghelul îi slujea, Arhanghelul o hrănea, Arhanghelul o păzea, pentru că era biserica Dumnezeului Celui Viu și se pregătea să fie sălaș al Celui pe Care nu-L încăpea cerul și pământul. Amin.

Iubiți credincioși, v-ați pus întrebarea pentru ce s-a citit astăzi evanghelia cu Marta și Maria și pentru ce la toate praznicele Maicii Domnului se citește aceasta și nu alta? La nașterea ei, la adormirea ei și la cele mai multe praznice, aceeași evanghelie se citește, cu Marta și Maria. V-ați întrebat de ce? (Și voi, părinților, v-ați întrebat?) Iată de ce: dumnezeieștii Părinți, care au alcătuit sinaxarul, fiind plini de Duhul lui Dumnezeu, au rânduit toate evangheliile de peste an, și toți apostolii, și toate cântările după lucrarea și însemnătatea fiecărui praznic, așa fel ca să ne dezvăluie și prin evanghelie, și prin apostol, și prin paremii, și prin cântările bisericești taina aceluia praznic, lucrarea aceluia sfânt, viața aceluia mucenic sau aceluia cuvios. Așa s-a pus și evanghelia de astăzi. Căci în această evanghelie se arată că Maica Domnului, Maria cea Prea Sfântă și Prea Curată, și-a ales partea cea bună (*Luca* 10, 42). Care e partea cea bună în viața creștinului? Știți care-i? Neconținuta rugăciune. Toată fapta cea

bună trebuie să o însoțim cu rugăciune, cum arată marele, dumnezeiescul apostol Pavel în epistola sa cea către tesaloniceni, unde zice: „Neîncetat vă rugați!” (*I Tesaloniceni* 5, 17). Dar chiar Mântuitorul în Evanghelii zice: „Luați aminte, privegheați și vă rugați” (*Matei* 13, 33). Și dumnezeiescul apostol Petru: „Privegheați, că potrivnicul vostru, diavolul, ca un leu umblă, căutând pe cine să înghită!” (*I Petru* 5, 8). Și dumnezeiescul prooroc David, de asemenea, ne spune: „Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea” (*Psalmii* 33, 1). Ai auzit pentru ce s-a citit evanghelia aceasta? Ca să ne învețe că Maica Domnului și-a ales partea cea bună, *partea Mariei*. Căci Mântuitorul, când Marta alergeră să-i facă mâncare și să-i gătească masa, oarecum a muștrat-o cu pilda Mariei: „Marto, Marto, te grijești și spre multe te silești, dar un lucru trebuie!”. Care? Care-l are Maria, că stătea la picioarele Domnului. „Căci Maria – zice – partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la dânsa” (*Luca* 10, 38-42).

Părinților, fraților și iubiți credincioși, dacă am avea partea Mariei în viața noastră, dacă am sta la picioarele Domnului ca Maica Domnului în Sfânta Sfintelor, dacă am petrece în rugăciune și gândire de Dumnezeu ca dânsa, nu ne-ar hrăni pe noi oamenii, ci îngerii și serafimii din cer. Dar noi punem nădejdea numai în palmele noastre, punem nădejdea numai în pieptul nostru, în priceperea noastră. Și auzi ce spune proorocul Ieremia: „Blestemat este omul care se reazemă pe brațele sale și și-a pus nădejdea în trupul său!” Auzi ce spune: „Cela ce se reazemă pe mâinile și pe picioarele sale, animal este, că patru picioare are, nu două!” Auzi, blestemat este omul care se reazemă pe brațele sale și a întărit brațele trupului său! Mai zice: „Nebun este acela care sărută mâinile sale și zice că acestea m-au hrănit pe mine”. Te-au hrănit mâinile tale? Dar dacă Dumnezeu îți dădea junghi, îți dădea o boală, dacă ai fi căzut și-ți rupeai o mână sau un picior, dacă nu-ți dădea ție Dumnezeu sănătate și viață, ai fi putut face ceva cu

măinile și picioarele tale, sau cu priceperea ta? Așa-i că nu? De aceea, Scriptura numește nebun pe acela care-și sărută măinile sale că acestea l-au hrănit. Nu-i adevărat, Dumnezeu ne hrănește: „Aruncă spre Domnul grija ta și el te va hrăni!” (*Psalmii* 54, 25). Să nădăjduim întâi în Dumnezeu și așa, cu cinste și cu dreptate, să muncim, să lucrăm, că zice iarăși Scriptura: „Cela ce nu lucrează, să nu mănânce” (*II Tesaloniceni* 3, 8). Deci lucrul nostru să fie însoțit de rugăciune. Lucrul nostru să fie împletit cu gândirea la Dumnezeu, cu Sfânta Scriptură, cum era al Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor. Lucrul nostru să fie așa de ușor, încât să nu ne strice mintea de la rugăciune, de la gândirea la Dumnezeu. Așa arată dumnezeieștii Părinți. De ce părăsim noi gândirea la Dumnezeu, citirea Scripturilor, mergerea la biserică, meditația și cugetarea la gheena și la moarte, care vine pe neașteptate? „Pentru că ne aruncăm în marea cea tulbure a veacului acestuia, ne aruncăm în nemărginire, ca să moștenim veacurile, și vine moartea și ne strânge de gât”, după cum zice dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul.

Are obiceiul satana, creștine, lățime și lungime să-ți dea, ca să scoată mintea din gândirea lui Dumnezeu și să te ducă la pierzare.

Fraților, să muncim cu dragoste, să lucrăm, dar să avem pe Dumnezeu în minte. Nimeni nu poate să stea degeaba, că Dumnezeu, când a pus pe om în rai, l-a spus să-l lucreze și să-l păzească (*Facerea* 2, 15). Dar știți ce lucrare era aceea? Întrebă pe Nil Ascetul. Lucrarea rugăciunii; iar păzirea era păzirea minții, raiul cel cuvântător din sufletul lui. Să lucrăm, să mergem la muncă, să asudăm, că așa suntem noi de la început, căci zice: „Cu sudoarea frunții îți vei câștiga pâinea ta” (*Facerea* 3, 19).

Dar în sudorile noastre și în ostenele de pe ogoare și din fabrici, din birouri, din întreprinderi și ori de unde ar fi, să avem pe Dumnezeu în minte. Să avem pe Hristos și, cu Dânsul, toate le putem. Auzi ce zice apostolul Pavel: „Toate le pot în Hristos, Cel

ce mă întărește, iar fără de El, nimic”. Auzi ce zice Hristos: „Rămâneți întru Mine și Eu întru voi... căci fără de Mine nu puteți face nimic” (*Ioan 15, 4-5*). Te duci la prășit, omule? Ai luat sapa pe umăr, ia și pe Hristos în minte: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul (sau păcătoasa)”! Lucrezi în atelier, ai pus mâna pe ciocan, pe bonfaier, pe fierăstrău, bați pe nicovală, sau dacă ești zidar sau tâmplar, sau orice meșteșug ai, de câte ori dai cu ciocanul zi: „Doamne Iisuse!”. Te-ai dus la seceră, la pădure să tai lemne cu boii, lucrezi la fabrică sau oriunde ești, lucrează cu toată inima, cu toată dragostea, dar nu uita că ai pe Dumnezeu, Care Singur poate să-ți ajute și să te păzească. Câte primejdii nu sunt: auzi că pe unul l-a omorât un butuc, pe altul l-a sfârâmat mașina, pe altul l-a prins motorul, peste unul a căzut un copac și a murit. La urechile noastre vin asemenea vești zilnic. Dar de ce? Pentru că n-a plecat la lucru cu rugăciunea minții. Dacă pleca cu rugăciunea minții, avea pe îngerul care-l păzea. Căci îngerul pururea ne păzește. Auzi ce zice proorocul: „Străju-i va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El, și-i va izbăvi pe ei” (*Psalzii 33, 7*). Deci, când plecăm la treabă, să avem pe Hristos în minte; și când venim de la treabă, iar; și când ne odihnim, iar; și când ne sculăm din somn, prima simțire, primul cuvânt acesta să fie: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție!”, „Împărate Ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului...” – și celelalte. Auzi ce spune Gheorghe Arselaitul, că este un drac înainte mergător, care are o ceată nenumărată pe fața pământului și care îl învață pe om de dimineață. Merg acești draci de dimineață prin casele creștinilor și prin casele călugărilor și-i învață, când s-au sculat din somn, mai întâi să pună mâna pe treabă. Lasă rugăciunea mai la amiază! Mănâncă bine, bea bine și hai la treabă!

Nu-i adevărat! Întâi să cerem ajutorul lui Dumnezeu și apoi, cu Dumnezeu în minte, să mergem la munca cinstită și curată! Să nu furați de la nimeni; să nu furați nici de la stat, nici

de la alții, că nu vă îmbogățiți cu furatul, ci mai tare sărăciți! Era un cuvânt al cuiva: „Muncești cu dreptate, și-ți ia dracul jumătate”. Dar când mai și furi? Nu, nu fura, că nu te îmbogățești; mare foc bagi în casă la tine dacă ai luat un bun al bisericii, sau dacă ai luat un ban al cuiva, sau ostenelele cuiva. Și dacă vei aduce milostenie din aceste daruri, câine împușcat aduci lui Dumnezeu. Deci, să lucrezi cu cinste, cu dreptate, cu sfințenie, să muncești cu toată dragostea acolo unde te-a pus statul, sau unde te-a pus dregătoria sau instituția care te adăpostește. Să muncești, dar să ai și pe Dumnezeu în minte. Fă semnul Sfintei Cruci când pleci la lucru, când vii – la fel; când stai la masă, fă rugăciune, când te scoli, iarăși rugăciune; și dacă nevinovata rugăciune va povăui viața voastră și a noastră, vom avea puțină asemănare și noi cu petrecerea Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor, vom petrece în gândire de Dumnezeu și ni se va spune și nouă, în ziua judecății, că partea cea bună ne-am ales. Iar dacă lăsăm rugăciunea, citirea dumnezeieștii Scripturi, mergerea la biserică, facerea de bine și toate acestea, și ne punem nădejdea numai în munca noastră, atunci suntem cei mai nenorociți oameni de pe fața pământului. Să muncim cu dragoste, cu hărnicie, dar să nu uităm că avem un Dumnezeu, Căruia trebuie să ne rugăm neîncetat: și când muncim, și când suntem acasă, și când ne odihnim. Pururea să fie Legea Lui în mintea noastră, ziua și noaptea; pururea să avem gândirea și rugăciunea spre Dumnezeu, și atunci și darul lui Dumnezeu va întări brațele noastre și mintea noastră și corpurile noastre, și vom fi sănătoși și vom putea izbuti, cu darul lui Dumnezeu, și la muncă, și la osteneală, și la toate cele. Dar cu Dumnezeu și prin Dumnezeu! Amin!

PREDICĂ LA NAȘTEREA DOMNULUI DUMNEZEU ȘI MÂNTUITORULUI NOSTRU IISUS HRISTOS ȘI PENTRU TAINA ICONOMIEI CELEI ÎN TRUP

Părinților și fraților,

Încă de la începutul lumii acesteia simțite și văzute, Prea Bunul și Prea Înduratul Dumnezeu pe strămoșii noștri, Adam și Eva, care căzuseră în păcat, i-a mângâiat cu nădejdea izbăvirii și a mântuirii. A căzut mai întâi femeia în păcat, și s-a făcut pricină de moarte și lui Adam, și la tot neamul omenesc.

Adam, aducându-și aminte de cuvântul lui Dumnezeu, pe care l-a zis către el, că „... în ziua în care vei mânca din el (din pom), cu moarte vei muri” (*Facerea* 2, 17), era foarte scârbit și deznădăjduit, căci credea că îndată va muri și el, și femeia lui. Dar auzind de la Dumnezeu cuvântul pe care l-a zis către șarpe, că sămânța femeii sale va zdrobi capul șarpelui (*Facerea* 3, 15), a înțeles că el nu va muri îndată, ci are a trăi și a naște fii. Și înțelegând că prin sămânța femeii sale are a se izbăvi de tirania diavolului, foarte s-a bucurat și, din covârșitoarea bucurie ce a luat din această tainică înțelegere, a numit pe soția sa *Eva*, adică viață (*Facerea* 3, 20). Și acest lucru l-a făcut strămoșul nostru Adam pentru două pricini: întâi, că Eva avea să fie maica tuturor celor vii (*Facerea* 3, 20), iar al doilea, că dintru dânsa, prin Născătoarea de Dumnezeu, era să se nască Viața, Hristos, Care avea să facă vii pe toți cei omorâți cu păcatele (Cuviosul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțuri*, cap. IX, Mănăstirea Neamț, 1826 p. 386). Dar

iată, părinților și fraților, că cele ce atunci în chip umbros se închipuiau, astăzi cu totul se luminează și la săvârșire ajung.

Astăzi bucuria cea veche a lui Adam se înnoiește și bucuria lui bucurie de obște se face la tot neamul omenesc. Fiindcă astăzi sămânța femeii a venit în lume, prin care capul șarpelui celui înțelegător s-a sfărâmat (Sfântul Ambrozio și Fericitul Augustin, precum și alți dumnezeiești Părinți înțeleg că Hristos sămânța femeii se numește, ca unul ce nu s-a născut din sămânță bărbătească; vezi și la Cuviosul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțuri*, pp.385-386). Astăzi, prin Eva cea tainică, Hristos viața (*Ioan* 6, 35, 47) în lume a intrat. Astăzi Adam Cel Nou vine să mântuiască pe cel vechi și Fiul lui Dumnezeu se face Fiu al Omului (*Ioan* 13, 31), ca pe noi, oamenii, fii ai lui Dumnezeu să ne facă (*Ioan* 1, 12). Astăzi, Cel ce este Se zămislește, Cel nezidit Se zidește și Cel neîncăput Se face încăput. Astăzi, Dumnezeu vine la noi cu fire străină de a Sa, anume cu cea omenească (Sfântul Grigore Bogoslovul, *Cuvânt la Sfintele lumini – Hexaimeron*, p. 155, București, 1826). Deci, dacă auzim în dumnezeiasca Scriptură că Dumnezeu Se răzgândește, și dacă răzgândirea lui Dumnezeu – după tâlcuirea dumnezeiescului Părinte Maxim Mărturisitorul – este schimbarea modului providenței Sale (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Filocalia*, vol. III), apoi iată că astăzi vedem cu toții schimbat oarecum planul proniei celei preabune a lui Dumnezeu privitor la mântuirea neamului omenesc. Dar va zice cineva: cum și în ce fel s-a schimbat astăzi chipul proniei celei preabune a lui Dumnezeu privitor la mântuirea noastră? Spre a înțelege acest lucru, voi da o pildă. Să ne aducem aminte cum și în ce fel a binevoit Dumnezeu a se apropia de poporul lui Israil, ca să-i dea legea cea veche. Dumnezeiasca Scriptură ne arată deslușit că acolo cu mare slavă și nesuferită spaimă a venit Dumnezeu la poporul Său. Cu tunete, cu fulgere, cu sunet de trâmbițe, cu nor des (*Ieșirea* 19, 16) și cu ucidere de pietre, cu săgeți și cu moarte amenințat

pe cei ce se vor apropia de Muntele Sinai, întru care pogorâse (*Ieșirea* 19, 12-13).

Iar acum, când vine să plinească legea (*Psalzii* 18, 8) și altă lege nouă să dea neamului omenesc – iată, cele vechi au trecut! –, Se apropie de noi pe o cale cu totul nouă față de cea din Muntele Sinai. Atunci Și-a ales un munte pentru apropierea de poporul Său, iar acum o Fecioară Prea Sfântă și Prea Curată. Acolo, pe vârful muntelui S-a pogorât (*Ieșirea* 19, 20); aici, în mitrasul cel prea curat al fecioarei Se sălășluiește, în peștera cea curată Se naște și în ieslea dobitoacelor Se pune (*Luca* 2, 7), ca pe noi, oamenii, cu harul Său să ne hrănească și de dobitoceasca viață să ne izbăvească. Acolo Se coboară cu mare slavă și spaimă, aicea vine cu lumină și neasemănată blândețe și prin cea obișnuită a noastră Se apropie de neamul omenesc, născându-Se ca noi și pentru noi (vezi Sfântul Ioan Damaschin, *Teologhion. Însemnări la cartea I*, cap. VIII, p. 459, Iași, 1806). Acolo, de glasul tunetelor și al trâmbițelor care răsunau cu tărie și de fumegarea muntelui, poporul lui Israil s-a cutremurat și spăimântat foarte (*Ieșirea* 19, 16). Iar aici, în liniștea nopții Se naște și o stea, pe cer trecând, vestește magilor că Împăratul Slavei S-a pogorât la noi.

Acolo tunete, și fulgere, și norii cei întunecați, precum și trâmbițele, care răsunau cu glas tare, vestesc apropierea lui Dumnezeu de poporul Său. Dumnezeu zice lui Moise să oprească poporul, să nu se apropie spre a vedea slava Lui, ca să nu moară mulțime din ei (*Ieșirea* 19, 21). Iar aici, un înger, cu multă blândețe se apropie de păstorii cei ce făceau străji de noapte împrejurul turmelor de oi și le zice: „Nu vă temeți, căci iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul! Că astăzi în cetatea lui David vi s-a născut Mântuitor, Care este Hristos Domnul” (*Luca* 2, 9-10). Și o dată cu vestirea îngerului celui blând, oastea lui din cer cu mare bucurie slăvea pe Dumnezeu, zicând: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (*Luca* 2, 14). Acolo nimeni afară de Moise nu se putea apropia de

Dumnezeu, ca să nu moară (*Ieșirea* 19, 21). Iar aici, o Fecioară nevinovată ținea pe brațele sale pe Atotțiitorul Dumnezeu și preafericitul Iosif în peștera cea săracă găsește loc Celui pretutindeni neîncăput, care are Cerul scaun și pământul reazem picioarelor Sale (*Faptele Apostolilor* 7, 49). Dobitoacele cele necuvântătoare stau aproape de Făcătorul a toate și nici nu se ard, nici nu se mistuie de Dumnezeu nostru, Care este foc mistuitor (*Ieșirea* 3, 2; *Psalmii* 96, 3).

Magii și păstorii vin cu evlavie să se închine lui Dumnezeu Celui întrupat și nu se ucid cu pietre, nici nu se ard cu fulgere. Cel ce a dat legea lui Moise în Muntele Sinai, acum nu se mai ascunde în negură și nori întunecați, ci Se arată prunc preablând și preanevinovat. Cel nevăzut atunci, acum Se vede, Cel ascuns atunci, acum Se arată. Cel neapropiat Se apropie și aproapele nostru cu prisosință se face. Acolo, la Muntele Sinai, poporul lui Israil, văzând muntele spumegând și cutremurându-se și fumul din el suindu-se ca dintr-un cuptor (*Ieșirea* 19, 18), departe de munte stând, cu mirare și spaimă privea și de glasul trâmbițelor, care din ce în ce mai tare sunau, precum și de lumina focului și de fulgerele care spintecau văzduhul, foarte înfricoșându-se, s-a dat înapoi de lângă munte, tremurând cu mare spaimă. Și nesuferind slava cu care Se pogorâse Dumnezeu în Muntele Sinai, rugă pe Moise să vorbească el cu dânșii și nu Dumnezeu, ca să nu moară (*Ieșirea* 20, 19). Iar acum, Cel de neîndurat și de necuprins nu mai vine înconjurat de foc, de negură și de lumină mare, ci în scutece copilărești preasărace, și toți, oricâți ar voi, pot să-L privească și să-i vorbească Lui fără de frică. Atunci din cer Dumnezeu vorbește casei lui Iacov și fiilor lui Israil (*Ieșirea* 20, 22), iar acum, pe pământ pogorându-Se Dumnezeu, semnele pogorării Sale le vestește nouă prin cele de sus, prin îngerii păstorilor și prin steaua magilor, ca să înțelegem că, chiar și jos pogorându-Se, cele de sus Îi slujesc ca lui Dumnezeu, Carele pretutindeni este și toate le stăpânește. Acestea cugetându-le noi, să ne pornim din inimă a

lăuda și a slăvi bunătatea, milostivirea și blândețea cea nemăsurată cu care Prea Bunul și Prea Milostivul nostru Mântuitor S-a pogorât la noi și a venit să Se facă asemenea cu robii Săi, ca pe toți din robia cea amară să ne izbăvească.

Slavă milei și milostivirii Lui, slavă bunătății Lui celei fără de margini și îndurării Lui! Cu adevărat se cuvine a zice: „Mare este Domnul nostru și mare este tăria Lui, și priceperii Lui nu este număr” (*Psalmii* 146, 5). Și iarăși vom zice: „Dumnezeul nostru, în cer și pe pământ, toate câte a vrut a făcut” (*Psalmii* 113, 11). Dar oare, frații mei, care a fost pricina acestei pogorări negrăite a lui Dumnezeu la neamul omenesc? Cine a silit pe Cel nesilit să Se pogoare și să vie la noi și să Se facă asemenea nouă și de noi atât de aproape? De vom întreba Sfânta și Dumnezeiasca Scriptură, ea ne va răspunde nouă că dragostea Lui cea nemărginită a fost pricina pogorării Sale la neamul omenesc. Acest adevăr ni-l arată dumnezeiescul Teolog și Evanghelist Ioan, zicând: „Că așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Unul-Născut Fiul Său L-a dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (*Ioan* 3, 16).

Dar și marele apostol Pavel adevărește acest lucru când zice: „Dumnezeu Și-a întărit dragostea Sa către noi prin aceea că Hristos a murit pentru noi când încă eram păcătoși” (*Romani* 5, 8). De această nemăsurată dragoste a lui Dumnezeu față de neamul omenesc vorbind cândva și Sfântul Fotie, a arătat că: „Cu prisosință suntem datori noi, oamenii, de a iubi pe Dumnezeu, Care ne-a iubit pe noi. Și ar fi de trebuință a pătimi ceva și a nu ne depărta de El. Pentru ce? Pentru aceea că mai întâi El ne-a iubit pe noi. Și anume pe cine? Pe noi, cei care eram vrăjmașii Lui și ne războiam cu El.” Apoi, minunându-se de această dragoste negrăită a lui Dumnezeu către noi, zice: „Văzut-ai covârșire, văzut-ai câtă este datoria? Dar adaugă și pe cea mai mare: nu numai că n-a fost iubit, ci a fost și necinstit de noi, și palmuit, și răstignit, și între cei morți S-a socotit. Și prin toate acestea a arătat dragostea Sa cea către noi”. Și apoi zice: „O, dragoste care ai înspăimântat pe îngeri,

și pe oameni la cer i-ai înălțat, și tirania dracilor ai surpat! Cine nu va iubi pe Acest Iubitor; iar mai vârtos cine, lucrând, ceva vrednic de darul cel atât de mare va săvârși, sau măcar cât de puțină datorie va plăti? Că măcar de nenumărate ori de ar muri, nimica mare nu a făcut. Că pentru Făcătorul de bine, pentru Iubitorul o face, dar nu pentru vrăjmași și războinici, precum Acela a pățimit” (vezi *Icumenie*, în tâlcuirea *Epistolei către Romani*). La fel și Fericitul Augustin, arătând că dragostea a fost pricină de pogorâre a lui Dumnezeu la neamul omenesc, zice: „Dumnezeu din dragoste vine la noi și Se face om. Dumnezeu Cel nevăzut, din dragoste S-a făcut asemenea robilor Săi și din dragoste S-a rănit pentru fărădelegile noastre. Dumnezeu din dragoste a trimis pe Fiul Său ca să răscumpere pe robi, a trimis și pe Duhul Sfânt, ca să facă fii după dar, pe robi; pe Fiul Său L-a dat ca preț al răscumpărării noastre, iar pe Sfântul Duh pentru întâietatea dragostei față de noi... Și pe Sineși se face om spre moștenirea înfierii noastre. Dumnezeu pentru om S-a făcut om, ca să fie El și Ziditor, și Izbăvitor. Și ca să se nască oamenii de la Dumnezeu, născutu-s-a întâi Dumnezeu din oameni (vezi *Eihir*, cap. 21).

Deci, frații mei, să înțelegem și cu statornicie să credem că nimeni n-a putut să-L silească pe Dumnezeu și să-L îndemne a Se pogori până la smerenia noastră, fără numai dragostea Lui și bunătatea Lui cea fără de margini. Din această negrăită naștere prunc se naște în iesle, se înfașă în scutece, se culcă, apoi crește sub ascultarea omului, primește botez de la om, ia asupra Sa toate patimile cele firești și neprihănite ale noastre (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, pp.147 și 217): flămânzește, se ostenește, suferă durere, întristare și cele asemenea. Apoi Se numește pe Sine Fiu al Omului, slujește ucenicilor Săi, spălându-le picioarele, slujește tuturor prin facerea de bine, suferă batjocură de la oameni. Iar în vremea sfințelor și preacuratelor Sale patimi, atâta împreună pogorâre a primit și atâta S-a deșertat de slava Sa pentru dragostea cea către oameni, încât, după cum zice marele Grigorie Teologul:

„S-a părut că aproape S-a făcut afară de Sineși și afară de vrednicia dumnezeirii Sale” (*Cuvânt la Nașterea Domnului*).

Dar oare, frații mei, această pogorâre neasemănată a lui Dumnezeu Cuvântul I-a pricinuit Lui vreo micșorare sau scădere de slavă? Nicidecum. Ci mai vârtos adăugire de slavă și înălțare mai mare. Acest adevăr îl arată nouă dumnezeiescul apostol Pavel, zicând: „Cu chipul aflându-Se ca om, S-a smerit pe Sine, făcându-Se ascultător până la moarte – și moarte de cruce”. Dar care a fost slava care a urmat acestei pogorări a lui Hristos? Același mare apostol ne spune în continuare: „Pentru care, Dumnezeu L-a preaînălțat și I-a dat Lui nume, care este peste tot numele: ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor de dedesubt. Și toată limba să mărturisească că Iisus Hristos este Domn, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl” (*Filipeni 2, 8-11*). Deci întru totul adevărat este că ascultării și smereniei celei preamari a Domnului înălțare și slavă încă mai mare i-a urmat. Că lui Dumnezeu și pogorârea din înălțime preavestită slavă I se face, după cum și dumnezeiescul Grigore al Tesalonicului, în cuvântul cel de la Nașterea lui Hristos, adeverește, zicând: „De vreme ce Dumnezeu este din fire mai presus și mai înalt decât toate și nu are a se sui la înălțime mai sus și la slavă mai mare, de nicăieri de aiurea nu putea a Se slăvi și a Se înălța, fără numai din cele de jos, adică din împreuna Sa pogorâre și din împreună smerirea cu zidirile Sale. Că slava Celui Înalt este pogorârea la cele smerite, ca să le arate lor, care din darul înălțimii și al slavei s-au stricat, cale preabună de înălțare și de slavă adevărată prin smerenie”.

Dar și aceasta e bine a o cunoaște, părinților și fraților, că pogorârea și iconomia întrupării lui Dumnezeu Cuvântul nu s-a făcut numai o pricină de preamare și negrăită slavă, ci prin această iconomie în trup a Domnului, mai mult ca prin toate lucrurile lui Dumnezeu, s-a cunoscut covârșitoarea și nemăsurata putere a lui Dumnezeu, bunătatea Sa, înțelepciunea Sa și dreptatea Sa. Căci

după mărturia dumnezeieștilor Părinți, aceste patru însușiri au lucrat la taina aceasta a economiei în trup. Bunătatea Sa cea desăvârșită s-a arătat, întrucât nu a trecut cu vederea zidirea Sa, cea zdrobită de diavolul, ci milostivindu-se, de a doua oară o a zidit. Apoi, înțelepciunea cea desăvârșită, întrucât a aflat chipul zidirii de a doua oară și al vindecării. Iar dreptatea, pentru că nu cu tirania a făcut mântuirea omului, celui ce de voie se stăpânea de păcat și de diavolul. Și puterea, că nu a slăbit deloc prin acest fel de a doua oară zidire și mântuire a oamenilor (vezi *Paza celor cinci simțiri*, ed. I, Mănăstirea Neamț, 1826, p. 384).

Deci, cu mare cuviință se cade nouă a ne minuna și a ne bucura de bunătatea lui Dumnezeu, de înțelepciunea Sa, de dreptatea și de puterea Sa, prin care a binevoit a lucra pentru mântuirea noastră (vezi pe larg *op. cit.*, pp. 378-379). Cu adevărat minunate și adevărate foarte sunt toate cele ale lui Dumnezeu în taina aceasta a înomenirii Fiului Său, când vedem că fecioara a născut pe Emanoil (*Isaia* 7, 14). Aceasta ne arată că nașterea este mai presus de nașteri, căci Fecioara, care a zămislit prin auz (Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, p. 147), astăzi naște după legile firii – și în același timp mai presus de firea nașterii – pe Mântuitorul lumii, Hristos (*ibidem*). Naște fără de dureri și fără stricăciune, fiindcă nici dulceața și nici stricăciunea de la bărbat nu a cunoscut (*ibid.*, p. 273). Astăzi vedem minuni noi urmând celor vechi. Firea dă împrumut firii. A născut Adam la început femeie fără de femeie (*Facerea* 2, 21-22) și a rămas întru feciorie. Iar acum, Prea Sfânta Fecioară naște bărbat fără bărbat, rămânând pururea Fecioară (*ibid.*, p. 275). Mai presus de înțelegere și de cuvânt, Dumnezeu Însuși a lucrat în taina întrupării Sale. Că la El nici un lucru nu este cu neputință (*Luca* 1, 37). Deci, pe cele mai presus de minte și preaslăvite se cade nouă cu tăcere să le cinstim și cu spaimă și cu minunare a minții să le prăznuim (Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, pp. 394 și 404). Învățații și filosofi și cei bogați să filosofeze precum magii și spre minunile cele din

Vitleem astăzi cu gândul să călătorească, iar păstorii cu bucurie să cânte. Săracii și străinii să se veselească, pentru că Hristos ca un străin și în străin chip în ieslea cea săracă se naște.

Duhovnicesc este praznicul acesta, și duhovnicește se preacinstește, și cu cinste sfântă și duhovnicească se cade nouă să prăznuim. Dumnezeu ne învață cum se cade a petrece sărbătorile Sale, zicând: „Tot lucrul trupesc nu vei face într-însele” (*Deuteronomul* cap. 5; *Leviticul* 23, 3). Voiți să știți și să înțelegeți care sunt lucrurile trupului și faptele lui? Întrebați pe marele apostol Pavel și el vă va spune: „Iar faptele trupului sunt cunoscute ca unele ce sunt: preacurvia, curvia, necurăția, aprinderea, închinarea la idoli, fermecătoria, vrajbele, certurile, zavistiile, mâniile, gâlcevile, dezbinările, eresurile, pizmuirile, uciderile, bețiile, chefurile și altele asemenea” (*Galateni* 5, 19-21). Vrei să știi și care sunt asemenea cu cele de mai sus? Ascultă: dănuirile cele nebunești, ghicirile, plimbările cele nepermise, pierderea vremii prin cârciumi și restaurante, pe la clăci, pe la nunți, ascultarea și vederea tuturor acelora care vestesc ție cele ce dărâmă morala și sfințenia vieții tale. Așadar, acestea și cele asemenea sunt răutățile pe care le vestește Dumnezeu și le pedepsește cu munca veșnică, de le vom lucra în sărbătorile Lui. Căci de vom sărbători făcând aceste fărădelegi, Îl vom auzi pe Dumnezeu zicând: „Sărbătorile voastre le urăște sufletul Meu”. Și, în alt loc, zice: Urât-am, lepădat-am sărbătorile voastre și nu voi mirosi jertfele voastre” (*Isaia* 1, 14, dar și 58, 3-7). Vezi că nu le zice acestora sărbători ale Sale, ci “ale voastre”. Adică ale voastre sunt, că voi păgânește, nu creștinește le păziți. Nu sunt sărbătorile Mele, nici praznicele Mele ca sărbătorile voastre cele pângărite și ca nelegiuirile voastre. Sărbătorile Mele sunt sfinte și duhovnicești; deci cu sfințenie, duhovnicește trebuie prăznuite.

Dar vei zice: cum se prăznuiesc duhovnicește? De vrei să înțelegi aceste lucruri, ascultă: cel ce în zi de sărbătoare și de praznic mare lasă lucrul din mâinile sale și merge la biserică, se

împacă cu toți cei ce au fost supărați, din familie sau din vecini, și în biserică ascultă dumnezeiasca slujbă cu evlavie și cu frică de Dumnezeu, unul ca acela duhovnicește prăznuiește. Cel ce în posturi și în zile de sărbătoare petrece în curăție cu soția sa, duhovnicește prăznuiește. Cel ce învață pe altul să nu lucreze cele rele și să ierte pe cel ce a greșit, acela duhovnicește prăznuiește. Cel ce citește dumnezeieștile Scripturi și miluiește pe săraci în zi de sărbătoare, acela duhovnicește prăznuiește. Cel ce învață pe cel neștiutor calea cea bună a lui Dumnezeu și mângâie pe cei întristați, pe cei ce au căzut în oarecare primejdii și scârbe, și-i ajută cu tot ce se poate, unul ca acela duhovnicește prăznuiește. Cel ce în zi de sărbătoare se duce să cerceteze pe cei bolnavi și pe cei bătrâni și neputincioși, ajutându-le în nevoia lor, acela duhovnicește prăznuiește. Cei ce învață în zi de sărbătoare pe copiii lor sau pe alții să fie cuminți, să învețe rugăciuni către Prea Bunul Dumnezeu, să nu fure și să nu facă nici un alt fel de rău, toți aceia duhovnicește prăznuiesc și cu bucurie de Dumnezeu petrec sfintele sărbători ale lui Domnului.

Iată, frații mei, prin aceste puține cuvinte v-am făcut cunoscut de ce trebuie să ne ferim în praznicele și sărbătorile noastre și cum trebuie să prăznuim duhovnicește, ca niște adevărați creștini și fii ai Bisericii lui Hristos. Iar dacă cineva, și după ce a auzit aceste învățături, împotrivă va lucra, unul ca acela nu va avea cuvânt de răspuns în ziua morții sale și la înfricoșata judecată a lui Hristos.

Cu acestea închei și zic: mila Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și ajutorul rugăciunilor Prea Sfintei Sale Maici și ale tuturor sfinților să fie cu noi și să ne ajute a lucra la mântuirea sufletelor noastre.

Amin!

PREDICA A DOUA LA NAȘTEREA DOMNULUI ȘI LA SOBORUL MAICII DOMNULUI

Toate praznicele dumnezeiești care se rânduiesc în cursul anului de Biserică sunt taine dumnezeiești și fapte din viața Mântuitorului Iisus Hristos. Iar astăzi, la Nașterea Lui, prăznuim o taină care se numește taina tainelor. O taină ascunsă din veci și îngerilor și oamenilor (Sfântul Dionisie Areopagitul, *Cuvânt pentru dumnezeieștile nume*, cap. 2, și Sfântul Maxim Mărturisitorul, cap. 12 al sutei a 3-a a *Capetelor teologice*).

Dumnezeiescul și marele Vasile zice: „Din câte a făcut Dumnezeu în cer și pe pământ, nici o minune nu este mai mare ca aceasta, ca Dumnezeu să Se întrupeze și să Se facă om, să Se pogoare din ceruri, din slava Sa cea negrăită, și să Se facă asemenea nouă, afară de păcat” (Sfântul Vasile cel Mare, *Tâlcuire la Psalmul 44*, precum și în cap. 8 al celor *Despre Sfântul Duh*).

Această minune a întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, sau taina economiei în trup, covârșește cu minunea sa toate minunile și toată zidirea celor văzute și nevăzute. O adeverește și Sfântul Grigore de Nyssa, fratele marelui Vasile, care arată în chip firesc cum covârșește taina aceasta orice minte. Căci zice: „Dacă ai vedea undeva în văzduh o pară de foc, un foc mare arzând, și în loc să vezi că para focului se ridică în sus, cum e firesc, ai vedea – lucru înfricoșat! – că se pogoară în jos, nu te-ai înfricoșa?” (Sfântul Grigore de Nyssa, *Cuvântul* 7). Pentru că focul este o zidire ușoară ca și aerul. (Din patru stihii a făcut Dumnezeu toată lumea: două stihii se numesc grele, pământul și apa, care trag și curg pururea în jos; iar două se numesc ușoare, aerul și focul, că

pururea aleargă în sus. Prin urmare, niciodată focul nu va pogori cu para în jos.)

Deci aici, la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, s-a văzut cea mai mare minune. După cum focul, răsturnându-se cu para în jos, tot foc rămâne – deși astfel s-ar abate de la legea firească –, tot așa Dumnezeu Cuvântul, pogorându-Se de sus, El, focul cel mistuitor, deși S-a coborât la noi și s-a părut că aproape iese din fire prin lucrarea ce a făcut-o, rămâne totuși focul Dumnezeirii și Dumnezeu Cuvântul (Sfântul Grigore Teologul, *Cuvânt la Nașterea Domnului*).

Dar, s-ar putea întreba cineva: nu cumva coborârea aceasta a Cuvântului lui Dumnezeu și îmbrăcarea în firea omenească I-a pricinuit Lui vreo scădere din slavă și din cinste? Nu, nicidecum.

Slava și cinstea cea negrăită, de care s-au minunat și îngerii, I-au adus-o cu prisosință și în chip minunat mai mult pogorârea Sa decât înălțarea, pentru că nu mai avea unde să Se înalțe Cel ce este mai înalt decât toate zidirile. Pogorârea la noi I-a adus mai mare slavă, pentru că a fost un lucru nou pentru El și străin și de îngeri, și de oameni. Cum, Dumnezeu, Care este mai înalt peste toate, Se coboară până la firea noastră cea smerită și neputincioasă? (Sfântul Grigore al Tesalonicului, *Cuvânt la Nașterea Domnului*).

Dar pentru care pricină S-a pogorât Dumnezeu până la neamul omenesc? Care a fost pricina să vină Însuși Dumnezeu din ceruri, să Se pogoare până la noi și să ne mântuiască?

Întâi, ca să se arate că El este Ziditorul nostru și tot El este și Mântuitorul nostru, după ce am căzut. Dar cea mai mare pricină a fost dragostea Sa, căci din dragostea cea nemărginită pe care o avea pentru neamul omenesc S-a smerit pe Sine până la moarte și moarte pe Cruce (*Filipeni* 2, 8). Și S-a smerit până la peșteră și până la iesle și până la a Se întrupa. Din dragoste vine Dumnezeu la noi și, mai înainte de a ne naște noi prin

dumnezeiescul botez și prin pocăința cea adevărată, voiește să se nască El de la oameni. Mai înainte de a ne face pe noi dumnezei după dar, vrea să Se facă El om îndumnezeit. Vrea să Se pogoare să îndumnezeiască firea noastră. Deci, Dumnezeu Cel mai presus de om Se face om și rămâne în același timp și Dumnezeu, și om. A luat în ipostasul Său dumnezeiesc sufletul și trupul nostru. A luat sufletul ca să-l îndumnezeiască cu Dumnezeirea Sa și trupul ca să-l sfințească prin înomenirea Sa. Iar din amândouă acestea s-a alcătuit un singur ipostas, din Dumnezeire și din omenire.

Mare este taina aceasta! De aceea dumnezeieștii Părinți au cutezat să spună un lucru prea înfricoșat: că la venirea lui Dumnezeu Cuvântul în lume, la întruparea lui Dumnezeu, la Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, s-a arătat ceva străin și îngerilor, și oamenilor. Pentru aceea, într-o privință mai mare unire are Dumnezeu Cuvântul cu noi, oamenii, decât cu Tatăl Său, deși în alte privințe e mai mare unirea cu Tatăl (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțiri*, p. 378, cap.11).

Așa tâlcuiește Fericitul Augustin cuvintele prea înțeleptului Coresie: „Iată, mai mare minune a făcut Dumnezeu prin Iisus Hristos cu omenirea decât unirea pe care o are Fiul cu Tatăl. Și aceasta în ce fel? Tatăl e unit cu Fiul și Fiul cu Tatăl după fire, după ființă, după scaun, după voie, după putere și după celelalte însușiri, dar nu se unește după ipostas; și aceasta o împărtășește omenirii”.

Iată câtă dragoste și câtă milă arată neamului omenesc! Căci deși El este de o fire și de o ființă cu Tatăl, dar după ipostas El e deosebit de Tatăl, ca un ipostas de alt ipostas, că altul este ipostasul Cuvântului, și altul al Tatălui, și altul al Sfântului Duh.

Deci, după ipostas se unește cu firea noastră prin Prea Curata Fecioara Maria și se face cea mai mare unire a lui Dumnezeu cu firea noastră, dar nu după voie, nici după fire, însă nici după dar, ci după ipostas. Auzi! Se unește ipostasul lui Dumnezeu Cuvântul cu firea omenească și se face un singur

ipostas din două firi, din Dumnezeuire și din omenire. A luat în ipostasul Său întreaga noastră fire și S-a unit cu noi după ipostas, ceea nici cu Tatăl nu are. Și măcar că El este străin de omenire cu firea cea dumnezeiască, dar după ipostas Dumnezeu Se face ca noi, că ipostasul Său ia firea omenească și o ridică până de-a dreapta Părintelui Său. Pe această fire întunecată și coruptă a noastră o ridică la cinstea cea mai de sus din ceruri, ca să stea pe tron în veacul veacului împreună cu Fiul, de-a dreapta măririi celei înalte, cum zice Sfântul Apostol Pavel (*Luca* 24, 26; *Faptele Apostolilor* V,31; 7, 55-56; *Efesenii* 1, 20-21).

Căci să știți că două vori are Dumnezeu: una se cheamă înainte mergătoare și povățuitoare, iar a doua se cheamă următoare, sau îngăduința, sau acceptarea lui Dumnezeu (Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, p. 385).

Și taina întrupării lui Dumnezeu nu s-a făcut după voia cea de-a doua, ci după cea dintâi, după cea înainte povățuitoare, prin care El voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vie. Pentru că taina aceasta este din veac rânduită și de îngeri neștiută. Deci nu după îngăduință vine în trup, nici după acceptare, ci după voia înainte povățuitoare a Părintelui Său, Care-L trimite în lume să facă ascultare, să aducă neamul omenesc la starea cea de fericire din care a căzut.

Căci ce spune la *Facere* Dumnezeu către șarpe? Zice: „Vrajbă voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei păzi călcâiul!” (*Facerea* 3, 15).

Călcâiul este sfârșitul nostru pe pământ sau ultimele clipe când vom mai răsufla. Acela este călcâiul și pe acela îl păzește satana. Îl păzește la fiecare suflet, ca doar-doar să-l câștige pentru veșnicie. Deci mare grijă ne trebuie pentru ceasul morții.

Iar chipul în care sămânța femeii a zdrobit capul șarpelui îl arată Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Căci Hristos n-a fost sămânță de bărbat, că nu s-a împreunat Prea Curata Fecioara

Maria cu bărbat, ci de la Duhul Sfânt a avut în pânțece. Deci Hristos se numește sămânța femeii, nu a bărbatului, căci sămânța femeii trebuia să zdrobească capul șarpelui.

Și iată care este pricina – cum zice dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul – că Adam, în loc s-o numească pe femeia sa “moarte”, pentru că așa trebuia s-o numească după logica omenească, fiindcă prin ea venise moartea (căci ea gustase mai întâi din pom), o numește *Eva*, adică “viață” (*Facerea* 3, 20). Deși ea a fost pricina venirii morții, Adam o numește viață! De ce o numește viață și nu moarte?

Adam era prooroc, era sfânt și plin de darul lui Dumnezeu. Și din clipa când a auzit că sămânța femeii va zdrobi capul șarpelui, a luat bună nădejde și s-a bucurat foarte, zicându-și: „Deși voi muri, din femeia aceasta, prin care am căzut, va veni din nou mântuirea, va veni iarăși viața la neamul omenesc”. De aceea i-a pus numele nu moarte, ci *Eva*, adică viață, pentru două pricini. Prima ne-o arată Sfânta Scriptură atunci când zice: „A pus Adam numele femeii sale *Eva*, adică viață, căci ea avea să fie maica tuturor celor vii” (*Facerea* 3, 20). Iar a doua pricină pentru care se numește femeia lui Adam *Eva*, adică viață, este că prin *Eva*, adică prin strănepoata *Evei*, prin *Eva* cea tainică, Maica Domnului, la plinirea vremii, a venit în lume viața.

Viața este Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, Care a venit să dea viață tuturor celor din neamul omenesc care vor crede. Căci zice: „Am venit ca lumea viață să aibă și mai multă să aibă”, adică și mântuirea, și desăvârșirea. „Și tot cel ce crede întru Mine nu va muri, și chiar de va muri, viu va fi” (*Ioan* 3, 16-18; 5, 24; 6, 40-47; 8, 51).

Deci viața s-a numit Hristos, sămânța femeii, și de aceea femeia lui Adam s-a numit și ea *Eva*, adică viață. După trup se numește viață, ca Maică a celor vii, iar după înțelegerea duhovnicească, ca Maică a lui Hristos, care este viața și învierea și mântuirea lumii.

Deci acestea au fost pricinile pentru care Adam a pus numele femeii sale Eva.

Și să mai știți un lucru foarte important și foarte înfricoșat: prin întruparea lui Dumnezeu Cuvântul au învățat înțelepciunea și îngerii, și începătoriile, și toate Stăpâniile. și toate cetele cele fără de trup din ceruri. Au învățat toți înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri.

Nici ei n-au știut înainte de taina aceasta. Că auzi ce zice Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Efeseni*: „Învederez tuturor care este iconomia tainei celei din veci ascunse în Dumnezeu, Ziditorul a toate, prin Iisus Hristos, pentru ca înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri să se facă cunoscută acum, prin Biserică, domniilor și stăpâniilor, în cereștile locașuri...” (3, 9-10).

Când a venit Mântuitorul în lume să Se jertfească pentru mântuirea lumii și să întemeieze Biserica, s-au învățat și îngerii, ca unii care nu știau cum Dumnezeu, Care este Împăratul slavei și al luminii celei neapropiate și a toată zidirea, va face una ca aceasta. N-au știut că se va face vierme, că așa se numește omul de Duhul Sfânt: „Că eu sunt vierme și nu om”. N-au știut că Se va smeri, Se va face om, Se va pogori până la noi! Acum au învățat îngerii cum că cele dimpotrivă pe cele dimpotrivă le surpă prin puterea lui Dumnezeu, că prin blestem vine binecuvântare, căci spune Scriptura: „Blestemat este tot cel spânzurat pe lemn”. Iar El Se spânzură pe cruce pentru noi și aduce binecuvântare la toată lumea. Prin moarte aduce viață, iar prin smerenia Lui – înălțarea noastră, prin pătimirea Lui – nepătimirea noastră. Astfel, vedem că pe cele dimpotrivă prin cele dimpotrivă le vindecă.

Dar și altfel lucrează Dumnezeu. Cu cele asemenea, pe cele asemenea le vindecă: cu rana Lui vindecă rana noastră, cu moartea Lui vindecă moartea noastră, cu ascultarea Lui aduce ascultarea noastră, cu plecăciunea Lui plecarea noastră, cu nestricăciunea Lui pricinuieste nestricăciunea noastră, cu

smerenia Lui smerenia noastră. Și așa nu mai ajungem la capăt (Sfântul Grigore de Nyssa, *Cuvântul 8 la Cântarea Cântărilor*).

Deci, pe cele dimpotrivă cu cele dimpotrivă le vindecă și pe cele asemenea cu cele asemenea le pricinuieste, fiindcă prin întruparea lui Dumnezeu toate câte erau potrivite firii omenești s-au răsturnat, cum arată dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, căci Hristos a răsturnat logica lumii celei căzute.

Omul putea să cugete că, prin moarte, Hristos putea să aducă moartea, dar El a adus viață; că prin blestem va aduce blestem, dar El aduce binecuvântare. Căci se zice că prin El se vor binecuvânta toate semințiile și limbile pământului. Deci, tot ce era logic și firesc pentru mintea omenească cea căzută s-a răsturnat prin taina iconomiei în trup. Dar nici începătoriile, nici îngerii n-au înțeles în ce chip a lucrat Mântuitorul la mântuirea neamului omenesc prin atâta smerenie și pogorâre.

Spun Sfinții Părinți că îngerilor li s-a părut că Mântuitorul, când era pe cruce, Și-a ieșit din firea Sa, că nu mai este adică Dumnezeu, ci pătimește un om. Și erau gata să creadă că Se stinge Acela, despre Care știau că este Mântuitorul lumii, văzându-L așa de smerit pe cruce, așa de rănit, așa de batjocorit și așa de nebăgat în seamă de toată lumea care era în jurul Lui.

Am înfățișat câteva învățături dogmatice despre taina iconomiei în trup, despre întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, și nu vreau să intru mai adânc, pentru că sunt lucruri prea grele și, dacă vi le-aș spune, nu le-ați înțelege.

Dar să revenim la sărbătoarea de astăzi, căci am văzut în ce chip taina iconomiei în trup sau a Nașterii Domnului n-a fost înțeleasă nici de îngeri, nici de oameni.

Și acum să vă întreb: știți ce sărbătoare e astăzi?

Astăzi a Soborul Maicii Domnului.

Care a fost pricina pentru care Biserica lui Iisus Hristos, mireasa Mielului, a pus a doua zi de Crăciun să se serbeze

Soborul Maicii Domnului? Îndată după Nașterea Domnului, avem Soborul Maicii Domnului, pentru că în ea se cinstesc mai ales persoanele legate de Nașterea Lui: Maica Domnului, fericitul Iosif logodnicul, Sfântul Iacov (fratele Domnului), Sfântul Prooroc David și ceilalți.

Cei ce au alcătuit Sinaxarul anului n-au fost oameni neînvățați, oameni de rând, ci sfinți mari. Ei s-au întrebat: „Prin cine s-a făcut mântuirea neamului omenesc? Prin Domnul nostru Iisus Hristos. Dar prin cine a lucrat Dumnezeu, și care au fost vasele alese de Dumnezeu la taina aceasta a mântuirii lumii? Întâi Iisus Hristos, al doilea Maica Domnului”.

Vedem, deci, că mai înainte de veci s-a prevăzut în sfatul Sfintei Treimi planul mântuirii neamului omenesc prin întruparea lui Dumnezeu Cuvântul dintr-o fecioară. De aceea v-am spus că întruparea s-a făcut după voia cea mai înainte povățuitoare.

Nici satana, nici heruvimii, nici îngerii, nici sfinții n-au cunoscut taina aceasta a sfatului Prea Sfintei Treimi, că Dumnezeu la plinirea vremii se va face om din Fecioara. Căci zice dumnezeiescul Părinte Maxim: „Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută, cum de n-au știut-o îngerii, de vreme ce proorociile despre venirea lui Mesia s-au făcut prin îngeri?”. Căci bunăvestirea Maicii Domnului s-a făcut prin înger (*Luca* 1, 34). Și tot același Sfânt Părinte arată mai apoi că, într-adevăr, știau îngerii, dar ce știau? Că se va naște Mesia, dar în ce chip – nu știa nimeni. Taina a fost ascunsă până la Hristos, ba este ascunsă și astăzi, și va rămâne ascunsă în veacul veacului. Rămâne neștiut în ce chip Dumnezeu, Cel neîncăput și nescris împrejur de toate zidurile Sale și de toate cerurile, a încăput în pântecul unei fecioare, ca să fie desăvârșit Dumnezeu și să Se facă om, ca în același timp să stea împreună cu Tatăl pe Scaun și în pântecul Fecioarei, și să le umple pe toate.

Vezi cum la taina înmărmurii lui Dumnezeu Cuvântul, la împlinirea planului mântuirii neamului omenesc, după

Mântuitorul vedem pe Maica Sa, slujind ca vas ales și față aleasă dintre toate popoarele pământului la săvârșirea acestei taine?

Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul: „Precum grădina se face ca să sădim pomii și pomii se sădesc pentru grădină, așa Maica Domnului s-a făcut de Dumnezeu mai înainte și s-a întocmit planul ca din ea să se nască Hristos la plinirea vremii” (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Dezlegarea 60*, în *Paza celor cinci simțiri*, p. 384).

Dar și prin Isaia s-a spus, cu 700 de ani mai înainte: „Iată, fecioara în pântece va lua și va naște fiu, și vor chema numele Lui Emanoil, adică cu noi este Dumnezeu” (*Isaia 7, 13*).

Deci Maica Domnului a fost o persoană aleasă de Prea Sfânta Treime, din toate popoarele pământului, ca fiind cea mai curată și mai sfântă fecioară, din neam arhieresc și împărătesc, din neamul lui Aaron, după mamă, și din neamul lui David, după tată, aleasă din două seminții de frunte după trup, iar după duh cum Unul Dumnezeu știe, ca să slujească la mântuirea neamului omenesc.

La Bunavestire, Arhanghelul Gavriil i se închină ei de la început: „Bucură-te, ceea ce ești plină de dar (Marie), Domnul este cu Tine!” (*Luca 1, 28*).

La Nașterea Mântuitorului, ea a fost lângă Mântuitorul atunci când L-a născut în iesle. Ea a fost cea mai aproape de Mântuitorul. Ea L-a purtat nouă luni în pântece, L-a hrănit cu lapte un an, L-a purtat în brațe; și de câte ori nu L-a sărutat pe Acela Care a făcut cerul și pământul, de câte ori nu L-a mângâiat, de câte ori nu L-a îmbrățișat, de câte ori n-a plâns de bucurie, pentru că ea nu era numai o fecioară preasfântă și preacurată, ci era și proorociță. Ea știa că Acela pe Care L-a născut în peșteră nu este numai om, ci este și Dumnezeu, Ziditorul ei, Care a zămislit-o și pe dânsa în pântecel maicii sale. Gândiți-vă câtă bucurie era în inima ei când își dădea seama că ea poartă în brațe pe Acela Care ține în palma Lui cerul și pământul!

Când păstorii au vestit cuvântul cel grăit lor de înger despre Prunc (*Luca 2, 17-18*) și când Simeon bătrânul, în biserică, i-a proorocit că prin inima ei va trece sabie la patimile Mântuitorului, și a zis: „Iată, Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel” (*Luca 2, 34-35*), ce se zice? „Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa” (*Luca 2, 19*).

Ea n-a avut dureri la naștere, căci numai Maica Domnului a născut fără dureri, pentru că acolo unde n-a fost înainte dulceață de bărbat, nici durere n-a fost mai pe urmă. Ea a născut de la Duhul Sfânt, fără durere. Dar durerile, pe care nu le-a avut la naștere, le-a avut la răstignirea Mântuitorului. Atunci a trecut sabie prin inima ei și de trei ori a leșinat, văzând pe Fiul ei sângerat, batjocorit și bătut, știind mai ales Cine este El și că a venit să ne mântuiască și cu rana Lui să vindece rana neamului omenesc.

Deci, de la început, Prea Curata Maică a lui Dumnezeu a fost lângă Mântuitorul lumii și, numai după câteva săptămâni de la naștere, iată că a sosit și necazul. Au venit magii de la Răsărit să se închine. Și acești magi nu erau oameni neînvățați și nici oameni săraci. Încă de cu peste o mie de ani mai înainte, unul din acest fel de magi, Valaam din Pator, care era mare astronom și cititor în stele, a spus: „O stea răsare din Iacov; un toiag se ridică din Israel și va lovi pe căpeteniile Moabului și pe toți fiii lui Set îi va zdrobi” (*Numerii 24, 17-18*), adică pe zeii popoarelor lumii. Și de la acesta s-a transmis, din generație în generație, de către bătrâni și magii astronomi, că atunci când se va vedea o stea călătoare nu de la răsărit, ca soarele – că steaua Mântuitorului n-a venit de la răsărit –, ci mergând de la miazăzi spre miazănoapte, când se va vedea pe cer o asemenea stea, să se ducă în direcția ei, că se va naște din Iacov, din Israel, din protopărintele neamului evreiesc, un împărat care va zdrobi toate împărățiile lumii și va

împărați în veac în împărăția cea duhovnicească și fără de sfârșit (*Luca 1, 33*).

Și acești oameni învățați, când au văzut steaua, îndată au încălecat și au pornit pe urmele ei. Patru au pornit, dar numai trei au ajuns. Unul din ei, cu numele Arvatan, fiind împiedicat de diavolul, n-a putut să vină să se închine Mântuitorului în Vitleem.

Și acești magi erau foarte bogați și foarte însemnați. De aceea au adus aur, smirnă și tămâie: aur ca unui împărat, tămâie ca unui Dumnezeu și smirnă ca unui mort, și toate celelalte. Și s-au închinat.

După ce a aflat de la ei de nașterea lui Hristos, Irod a chemat pe arhierii și pe cărturari și pe cei mai mari ai legii și i-a întrebat unde are să se nască Hristos. Iar ei au zis: „În Vitleemul Iudeii, că așa este scris de proorocul: Iar tu, Vitleeme, nu ești nicidecum mai mic între voievodatele lui Iuda, căci din tine va ieși Povățuitorul care va paște pe poporul Meu Israil” și celelalte (*Matei 2, 5-6; Miheia 5, 1*).

Iosif și Maria se duseseră să se înscrie acolo, la casa și la originea lor, în Vitleem, căci de acolo era Iosif, logodnicul Fecioarei, cu toate că acum locuiau în altă parte. Iar peștera aceea, unde a născut, știți a cui era acum? O ținea un om cu numele Crăciun. Era o peșteră care avea cam două-trei sute de picioare lățime, pentru vite, cu iesle pentru vite, unde ziua se adăposteau vitele de căldura mare. Era peștera unde David închidea oile când era păstor. Deci Mântuitorul a voit să se nască chiar în peștera unde păstorise în tinerețe David, strămoșul Său după trup; n-a ales palatele din Roma, nici pe cele din Persia, ci peștera lui David, ca să-Și arate smerenia chiar de la început, de la nașterea Sa.

După ce au plecat magii, Iosif a auzit de la înger că Irod caută sufletul Pruncului, să-L omoare. Căci Irod, văzând că magii s-au dus călăuziți de înger pe altă cale în țara lor, a trimis să

omoare toți pruncii de la doi ani mai jos, după vremea aflată de la magi, în Vitleem și în toate hotarele lui (*Matei 2, 16-18*).

Ați auzit din Evanghelia de astăzi ce s-a întâmplat după ce s-au dus magii: „Iată, îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: «Scoală-te, ia pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt... fiindcă Irod are să caute Pruncul, ca să-L omoare!»» (*Matei 2, 13*). Ați văzut purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru Fiul Său?

Dar de ce fuge Dumnezeu de om? Nu putea Hristos, Care a făcut cerul și pământul, să-l piardă pe Irod într-o clipă? De ce fuge Dumnezeu de Irod? Se teme oare de el? Doamne ferește! Dumnezeu poate să cutremure pământul din temelii și să piardă ca pe niște furnici toate popoarele pământului. Dar toată viața Mântuitorului este chipul, adică icoana vieții creștine, pentru toate veacurile și timpurile. Mântuitorul încă din fașă a început să dea pildă bună de smerenie și de tăcere, prin lucrare și apoi prin cuvânt, când a predicat Evanghelia, arătându-ne cum trebuie să facem și noi, creștinii, la vreme de primejdie.

Zic dumnezeieștii Părinți Ioan Gură de Aur și Vasile cel Mare, ca și alții, că nu S-a temut, dar ne-a arătat nouă, oamenilor, că nu trebuie să facem pe mândrii, când vom auzi că e primejdie asupra noastră, și să nu zicem: „Eu nu mă tem!”. Că atunci ne părăsește darul lui Dumnezeu. Când știm că cineva vrea să ne facă rău, să ne ferim din calea lui. Ai auzit ce spune Evanghelia: „Păziți-vă de oameni” (*Matei 10, 17*). Și acum Hristos a arătat cu lucrul, ferindu-Se de Irod, ceea ce a spus când a ieșit la propovăduire, după botez: „Păziți-vă de oameni” și „Când vă vor goni dintr-o cetate, fugiți în cealaltă”. Și iarăși, nu zice: „Vă veți duce la domni”, ci „Veți fi duși” (*Matei 10, 17-18*). Aceasta arată și Sfântul Grigore în cap. 9 din *Pidalion*: „N-a zis că vă veți duce voi, ci că veți fi duși înaintea oamenilor și a judecătorilor, adică alții vă vor duce”. Deci să nu spunem că Dumnezeu are grijă și că de bună voie să ne aruncăm în primejdie, că aceasta nu ne învață Mântuitorul nicidecum prin pilda de astăzi, nici prin cuvânt, când

a predicat Evanghelia. Ci prin cuvânt și prin faptă ne-a arătat că trebuie să fugim de primejdie.

Și S-a mai dus Mântuitorul în Egipt și pentru alte două pricini.

A fugit acolo fiindcă era și o proorocie pe care trebuia să o plinească, precum trebuia la vreme să plinească și proorocia despre răstignire, hrănirea cu oțetul, trestia și toate celelalte de care se proorocise. Proorocul Ieremia spune că „prunc este Israil”, adică cel ales; și „din Egipt am chemat pe Fiul Meu” (*Osea* 11, 1; *Matei* 2, 15). Trebuia deci să se împlinească și această proorocie, anume ca Mântuitorul să fie chemat din Egipt. De aceea trebuia să se ducă acolo o bucată de vreme, ca apoi să fie chemat prin înger din nou în pământul lui Israil, cum ați auzit.

Dar și pentru altă pricină s-a făcut aceasta. În secolul al II-lea după Hristos au ieșit ereziile numite gnostice, în secolul al III-lea – montaniștii, în secolul al IV-lea – arienii și așa mai departe. Și o seamă din ei au nălucit că Hristos s-ar fi născut nu după fire, ci după nălucire. Deci, dacă nu s-ar fi ascuns Hristos, acești eretici ar fi nălucit că El nu a fost și om cu trup, ci numai Dumnezeu, Care după nălucire S-a întrupat.

Dar dacă a fugit de sabia lui Irod, El a fugit ca om, ca să arate că poartă și firea omenească, și că l-ar fi tăiat sabia lui Irod dacă l-ar fi găsit. Deci a făcut aceasta ca să se folosească Biserica mai târziu. A fugit, deci, ca să se împlinească proorocia care spune că „din Egipt am chemat pe Fiul Meu”, dar și ca să se arate că purta trup, ferindu-Se cu firea Sa omenească de sabia lui Irod.

Dar de ce spune Evanghelia că i-a spus îngerul Domnului noaptea lui Iosif: „Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și *fugi*...” (*Matei* 2, 13)?

Când ești în fața primejdiei, să te grăbești, să fugi!

Iar după ce au stat și șapte ani în Egipt, nu-i mai spune: „Ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în pământul lui Israil”, ci îi

spune: „Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și *mergi* în pământul lui Israil, că au murit cei ce căutau să ia viața Pruncului”. Adică mergi în liniște, nu te mai teme, că a murit vrăjmașul ce căuta sufletul lui Hristos.

Deci, când era grabă și primejdie a spus: „Fugi!”, iar când a încetat primejdia a spus: „Mergi în pământul lui Israil!”.

Și a venit Pruncul cu Maica Domnului și cu dreptul Iosif, și auzind că Arhelau domnește în locul lui Irod, tatăl său, în Iudeea, n-au mai îndrăznit să vină în Betleem, de unde au plecat atunci, noaptea, în fugă, ci s-au dus în Nazaretul din Galileea, departe, aproape de Marea Mediterană, aproape de Siria. S-au dus în orașul Nazaret și au stat acolo până la o vreme, ca să se îplinească o altă Scriptură, care zice că „Nazarinean se va chema” (*Matei* 2, 23; *Marcu* 1, 24; *Faptele Apostolilor* 2, 22; 10, 28; 22, 8).

Betleemul înseamnă *Casa Pâinii*, iar Nazaretul înseamnă *înflorit și sfințit*. Căci Mântuitorul se numește “Floarea darurilor” și “Sfințenia Tatălui”.

De aceea a plecat Mântuitorul în Egipt și a venit înapoi în părțile Nazaretului.

Acum am să vă mai spun ceva despre Maica Domnului, căci astăzi e soborul ei.

Este o părere a unor teologi mari ai Bisericii Răsăritului că atâta valoare are Maica Domnului în cer și pe pământ, încât dacă, Doamne ferește, Dumnezeu ar fi pierdut toate cele nouă cete de îngeri, toată lumea cea văzută și nevăzută, toate popoarele lumii, nu ar fi avut atâta scârbă ca dacă ar fi pierdut-o pe Maica Domnului. Așa teologhisesc mulți, între care și Sfântul Nicodim Aghioritul, pentru că planul mântuirii neamului omenesc era prevăzut să se îplinească numai prin venirea Mântuitorului prin

Maica Domnului. Atâta valoare are Maica Domnului, încât covârșește toate puterile cele de sus și cele de jos.

De aceea, vă spun: câtă nebunie, câtă orbire, câtă rătăcire, câtă nepăsare, câtă negrijă este la acei creștini din casa cărora lipsește icoana Maicii Domnului, sau care nu au candelă la icoana Ei, sau care nu citesc în fiecare zi măcar un acatist, sau un paraclis al Maicii Domnului!

Maica Domnului este un al doilea cer sau a doua lume, cum zice Sfântul Ioan Damaschin. Printr-însa s-a înnoit neamul omenesc și ea este împărăteasa tuturor îngerilor și a tuturor sfinților și Maica noastră, a tuturor popoarelor pământului și a tot sufletul necăjit și întristat care o cheamă în ajutor.

Vai de creștinul care n-o cinstește pe Maica Domnului și nu are în casa lui o carte de rugăciuni, să-i citească Maicii Domnului un paraclis sau un acatist, sau care nu știe măcar o rugăciune pe de rost către ea! Mare rușine o să aibă acela în ziua Judecății.

Știți oare, în ziua Judecății, cine are să fie de-a dreapta Mântuitorului? Maica Domnului; iar de-a stânga Lui – Sfântul Ioan Botezătorul, înger întâistătător al tuturor sfinților.

Deci aceste două persoane sfinte sunt cele mai mari din ceruri după Prea Sfânta Treime: întâi Maica Domnului și apoi Sfântul Ioan Botezătorul.

Câtă durere și câtă rușine va fi pentru popoarele pământului care n-au cunoscut-o și n-au cinstit-o! Că ea fiind de-a dreapta Mântuitorului, câtă ascultare nu va avea atunci, ca Una care L-a purtat pe Mântuitorul în pânțece, și L-a născut, și L-a alăptat, și L-a purtat în brațe, și toată viața a fost lângă El, și pururea L-a păzit de primejdii, și pururea L-a ascultat, și a suferit la patima Lui mai mult decât oricine, că inima ei a fost însângerață.

Câtă slavă și cinste nu are ea acolo sus, iar noi, păcătoșii, pe pământ ne lenevim s-o chemăm în ajutor, sau nu știm câtă durere o să aibă sufletul nostru în ceasul morții. Atunci o să vedem cât poate Maica Domnului să ne ușureze și să ne scoată din ghearele dracilor, care vor veni să ne arate toate câte am greșit cu cuvântul, cu lucrul și cu gândul.

Era odată un călugăr în Galia, sau în Franța de astăzi. Era pe timpul când Biserica din Apus nu era toată catolică, ci era o singură Biserică Ortodoxă în toată lumea. Și era acolo o mănăstire de călugări, care o cinstea pe Maica Domnului și o avea ca ocrotitoare și miluitoare. Iar acel călugăr avea o deosebită dragoste și o mare evlavie către Maica Domnului și în fiecare zi făcea canoane, metanii, paraclise și acatiste cu multe lacrimi la Maica Domnului, ca s-o aibă ajutoare pe pământ, și în vremea morții, și în ziua Judecății. Dar se mai ruga ceva bietul călugăr: „Maica Domnului, aș vrea să te văd o dată, cum ești tu în ceruri, ca mai mare evlavie să simt pentru tine și mai mare credință. Nu sunt vrednic, că sunt om păcătos, dar dacă vrei, arată-mi mie, ca să văd eu câtă slavă ai tu în ceruri; și dacă te voi vedea o dată, nu mai uit până ce-oi muri”. Și s-a rugat mult, însă Maica Domnului n-a vrut să i se arate.

Îl mângâia în ascuns, tainic, dar nu voia să i se arate, poate ca să nu se mândrească, sau poate ca să nu-L orbească, fiindcă ea strălucește de zeci de mii de ori mai tare decât soarele. Însă văzându-se supărată mereu de el, că plângea mereu, și văzându-l cât de credincios era, a voit să i se arate, dar nu cu slava și cu strălucirea pe care o are de-a dreapta Fiului și în ceruri, ci cu atâta slavă cât putea el să rabde. Și odată, la rugăciune, i s-a arătat Maica Domnului cu atâta strălucire, încât el gândea că dacă o să mai țină ochii deschiși o să orbească, și atunci a închis un ochi. Pentru că atâta lumină și atâta mireasmă a Sfântului Duh și atâta frumusețe și strălucire era în fața ei. Iar cu celălalt ochi a orbit de tot. Și s-a închinat, iar Maica Domnului i-a

dat binecuvântare și i-a spus: „Nu înceta a te ruga, căci vei veni să mă vezi acolo în ceruri, pentru veșnicie!”. Și după ce a plecat Maica Domnului, avea el mare bucurie și mare mângâiere de la Duhul Sfânt, Care a venit prin Maica Domnului și l-a umplut de dragoste duhovnicească, dar îi părea rău de un lucru și zicea: „Prost am mai fost! Cine m-a pus pe mine să închid un ochi?! Mai bine îl țineam deschis și pe acela și orbeam de amândoi, numai să mă fi îndulcit de lumina aceea atât de frumoasă și de negrăită a Maicii Domnului. Dacă ar mai veni Maica Domnului o dată?”. Și a început să se roage din nou: „Maica Domnului, îmi pare foarte rău că mi-am cruțat un ochi. Am orbit de acela cu care te-am văzut, dar dacă mai vii o dată, vreau să orbesc și de acesta, numai să te mai văd o dată! Vreau să rămân orb pentru totdeauna, până la moarte, numai să te mai văd câteva clipe!”. Și s-a rugat ani de zile, și iată că a venit Maica Domnului. Dar când a apărut, în loc să orbească și ochiul celălalt, s-a întâmplat o altă minune: i s-a deschis și ochiul orb, și a rămas acela cu ochii sănătoși și curați. Maica Domnului, venind, nu l-a mai orbit și de celălalt ochi, dar i-a spus: „De azi înainte ai să mă vezi la cer când vei veni”. Și s-a făcut sănătos de amândoi ochii, iar după puțină vreme s-a dus bietul călugăr să se sature de bucurie și lumină, de veselia cea negrăită și de privirea Prea Curatei Născătoare în ceruri, nu o clipă, nu un minut, ci de-a pururea. S-a dus să aibă privirea cea duhovnicească îndreptată spre Prea Curata și spre Mântuitorul și spre Sfânta Treime cu toți Sfinții, în lumina cea neapropiată, și să se bucure și să se veselească.

Noi să nu dorim numaidecât o vedere ca aceasta. Aceasta a fost o cutezanță a unui suflet așa de mare. Dar noi să ne vedem de păcatele noastre și să nu dorim s-o vedem pe Maica Domnului, că nu suntem vrednici. Să ne vedem și să ne plângem păcatele, să ne pocăim până la ultima suflare, să ne mărturisim curat, să fim împăcați cu toți, să ținem sfintele posturi, să ducem viață curată, să avem dragoste către aproapele, și atunci și noi, păcătoșii, vom

nădăjdui la mila Mântuitorului și a Prea Curatei Fecioare Maria, ca să o vedem și noi în veacul viitor, nu un minut, nu o zi, nu un an, nu o mie de ani, ci în vecii vecilor.

Pentru rugăciunile Prea Curatei, Prea Binecuvântatei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi, păcătoșii. Amin!

PREDICA A TREIA LA NAȘTEREA DOMNULUI

Părinților și fraților și iubiți credincioși,

Fiindcă ne aflăm încă în vremea de prăznuire a Nașterii lui Iisus Hristos, Mântuitorul nostru și Dumnezeuul nostru, m-am gândit, fiindcă ieri s-a citit pastorală Înalt Prea Sfințitului Mitropolit, să spunem astăzi câteva cuvinte în legătură cu acest prealuminat și dumnezeiesc praznic al mântuirii întregii lumi, adică despre Nașterea lui Iisus Hristos.

Și iată ce vreau să spun.

Ați văzut că atunci când vine primăvara – fiecare din noi am apucat atâtea primăveri, câți ani avem – mai întâi începe să se încălzească vremea, soarele începe să ardă mai cu putere, să străbată cu razele sale până la noi; apoi începe a incolți iarba, pământul se umple de iarbă verde și de flori, neamul păsărilor începe să cânte frumos în codri, în dumbrăvi, în câmpie și pe dealuri, dobitoacele ies la pășune, păstorii cântă din fluiere bucuria primăverii, soarele străbate cu putere printre vii și prin livezi, codrii înfrunzesc și toată podoaba pământului se schimbă spre înnoire și se face un fel de rai pe pământ. Și fiecare are o mulțumire sufletească ajungând să vadă această împodobire și înnoire a stihiiilor vremii, a anotimpurilor anului și a tot pământul. Și, de bucurie și de mulțumire, dă slavă lui Dumnezeu.

Așa s-a întâmplat și când a ajuns la noi plinirea vremii, primăvara cea duhovnicească a Nașterii Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ea pe toate le-a bucurat, cum a zis Arhanghelul Gavriil către păstori: „Iată, vă binevestesc

vouă bucurie mare” (*Luca* 2, 10). S-au bucurat cerul și pământul de această primăvară și înnoire a neamului omenesc, de Nașterea Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Dar, oare, cum a venit la noi această primăvară? Oare nu s-a știut de la începutul lumii că va veni cândva? Ba s-a știut încă de când a greșit Eva, strămoașa noastră, în rai, și de când a osândit Dumnezeu pe părinții noștri să se ducă din rai pe pământ, ca să-și câștige pâinea cu sudoarea frunții. Încă de atunci, această primăvară a început să-și arate zorile, numai că nu era venită cu desăvârșire. Încă de atunci a zis Dumnezeu către șarpe despre Eva: „Aceasta îți va zdrobi capul” (*Facerea* 3, 15). Era o proorocie a lui Dumnezeu Tatăl, că prin femeie a căzut neamul omenesc și prin femeie, la plinirea vremii, se va zdrobi capul șarpelui, adică al satanei.

Dar de ce se cheamă Hristos “sămânța femeii”? Așa îl numesc toți teologii. Ci mai ales apostolii spun că Hristos din sămânța femeii s-a născut. Pentru ce? Pentru că El nu este sămânță de bărbat după trup. Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul în cuvântul teologic la întruparea lui Dumnezeu, sau în capetele cunoștinței: „Sufletul Mântuitorului în persoana ipostasului s-a luat de la Duhul Sfânt, iar trupul din sângele Prea Sfintei și Prea Curatei Fecioare Maria” (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Filocalia*, II, Sibiu, 1947, p. 215, întrebarea 15).

Dar, oare, cum a venit această primăvară duhovnicească la noi și cum și-a încheiat această taină lucrarea astăzi? Dacă vreți să ascultați, sau dacă ați uitat Evanghelia, aduceți-vă aminte. Nouă ne istorisește evanghelistul Matei așa: „Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost, că logodită fiind Maria, mama Lui, cu Iosif, mai înainte de a se împreuna ei, s-a aflat având în pânțe de la Duhul Sfânt” (*Matei* 1, 18). Dar de ce a trebuit logodnic la fecioară? De ce a trebuit logodnic la acea Prea Sfântă și Prea Curată care a născut de la Duhul Sfânt? Ce cuvânt – întreabă ereticii – este acesta, sau, de ce a trebuit să se mai logodească cu bărbat Maica Domnului, dacă a fost cămara Duhului Sfânt, plină de toate darurile Duhului Sfânt? Pentru două pricini a fost de

trebuință logodnicul, cum arată dumnezeieștii Părinți. Una pentru că trebuia să fie mințit satana, căci cu șapte sute de ani înainte de venirea Domnului, proorocul Isaia, Evanghelistul Vechiului Testament, a spus la cap. VII cu 13: „Iată, fecioara în pânțec va lua și va naște fiu și vor chema numele Lui Emanoil”, ce se tâlcuiește: *Cu noi este Dumnezeu*. Satana a înțeles prin gura acestui prooroc că o Fecioară va zămisli în chip negrăit la plinirea vremii, prin lucrarea lui Dumnezeu, și din ceasul acela a început să pânzească pe toate fecioarele câte erau pe fața pământului, să afle, care din ele va naște fără bărbat, ca să pună piedici planului mântuirii neamului omenesc. Dar s-a înșelat, că nu poate el niciodată să împiedice lucrarea lui Dumnezeu. Că zice dreptul Iov: „El (Dumnezeu) destramă planurile celor vicleni... El prinde pe înțelepți în istețimea lor și sfaturile celor înșelători ies prost” (Iov 5, 12-13). Nu putea cel viclean să întârzie taina mântuirii și planul lui Dumnezeu de a mântui lumea. De aceea Dumnezeu și-a arătat înțelepciunea și prudența când a dat logodnic Fecioarei, ca să creadă toată lumea și însuși satana că această Fecioară este chiar logodită cu bărbat, ca toate femeile, și el să nu știe taina că este fecioară, și anume Fecioara cea din veci așteptată și aleasă să nască pe Mesia.

Aceasta a fost pricina întâia pentru care a avut logodnic. Iar a doua a fost și mai tainică. Sfântul Grigore Teologul și Marele Vasile spun că s-a dat logodnic Fecioarei ca nu cumva satana, cunoscând de la început taina mântuirii, să nu intre în luptă cu Hristos în taina mântuirii neamului omenesc (Marele Vasile, *Tâlcuire la Psalmul 44*, și Sfântul Grigore Teologul, *Cuvânt la Nașterea Domnului*).

Hristos trebuia să pătimească, să fie schingiuit, să fie răstignit, să fie omorât. Toate acestea erau prezise de Isaia, care a zis: „Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat” (53, 4-5).

Iată de ce trebuia să pătimească El, conducătorul lumii, de la om. Și dacă ar fi știut satana că fecioara aceasta are să nască pe Hristos, nu avea oare să fugă departe de El? Atunci satana n-avea să mai întârâte pe evrei, pe farisei, pe cărturari, n-avea să-l mai facă vânzător pe Iuda, nu apela la Pilat, nici la Irod, să-L prigonească. Dar de ce? Ca nu cumva să biruie Hristos și să ne mântuie pe noi. Dar așa, necunoscând satana taina, a început să-L prigonească, socotind că-i un drept, socotind că-i un prooroc, chiar de după botez, de când Hristos a postit 40 de zile și 40 de nopți în muntele Carantania, cum spune dumnezeiasca Scriptură: „Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustiu, ca să fie ispitit de către diavolul.” Chiar atunci s-a dus să-L ispitească, dar nu știa sigur cine este, că auzi ce-I spune: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini” (*Matei 4, 1-3*). Iar altă dată, când duhul cel necurat a strigat către Mântuitorul din îndrăcitul tămăduit în ținutul Gherghesenilor: „Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul Celui Prea Înalt?” (*Luca 8, 28*), a spus aceasta pentru că diavolul știa Scriptura care zice: „Eu am zis: Dumnezei sunteți și Fiii Celui Prea Înalt toți” (*Psalmul 71, 6*). Dar satana Îl socotea pe Mântuitorul ca pe un fiu al lui Dumnezeu după dar, asemeni proorocilor și dreptilor către care a fost cuvântul lui Dumnezeu (*Ioan 10, 35*), neștiind că este Fiul lui Dumnezeu *după ființă*, Cel ce va prăda iadul și va omorî moartea.

Dar cu câți oameni nu se luptase el de atâtea mii de ani, cu câți patriarhi, cu câți drepti, cu câți care au făcut minuni mari și care au înviat și din morți? El știa că trebuie să vină un prooroc, sau proorocul cel prezis de Moise, dar nu știa că acela va veni în persoana lui Mesia. Iar dacă ar fi știut cu adevărat că-i Hristos, ar fi renunțat la lupta cu El. De ce? Știa mai întâi că va fi biruit și va rămâne de rușine. Al doilea, știa că dacă va lupta cu Dânsul, mai tare va întări taina mântuirii neamului omenesc, că Hristos a venit să sufere din dragoste pentru neamul omenesc. Și deci ca să se încaiere el la luptă cu Hristos, a pus Dumnezeu logodnicul, ca o acoperire. Căci dacă el ar fi știut că are în față pe Hristos, nu mai aducea nici o ispită lui Hristos. De ce? Ca nu cumva Hristos să pătimească, fiindcă știa că noi prin rănilor Lui ne

vom vindeca. Deci ar fi luat lui Hristos orice prilej de a fi ocărât și batjocorit și omorât, ca să nu se împlinească în felul acesta mântuirea lumii, care trebuie să vină prin cruce.

Iată deci cele două pricini pentru care a pus Dumnezeu logodnicul lângă Prea Curata Fecioara Maria.

Dar să mergem cu Evanghelia mai departe. Și Iosif când a văzut că Maica Domnului are în pânțele s-a întristat. El știa că a luat această fecioară din mâna proorocului Zaharia, să-i păzească fecioria nestricată și s-o păzească cu totul în învățătura Sfintelor Scripturi, și când a văzut-o grea, a început a se spăimânta, a se mâhni cu gândul, cum cântă Biserica: „Spăimântatu-s-a Iosif” și „Nu te mâhni, Iosifel!”. S-a mâhnit, gândind cum se poate ca o fecioară de cincisprezece ani, curată și prea sfântă, pe care a luat-o din Sfânta Sfintelor, a hrănit-o Arhanghelul Gavriil 12 ani și apoi i se încredințase lui, ca unui bătrân și văduv, și sfânt, să păzească acest odor, această cămară a tainelor, această floare a raiului și a cerului, să fie acum grea? Cine a înșelat-o pe Maria, cine a greșit cu dânsa, cum de s-a încumetat cineva să se apropie de un vas al Duhului Sfânt?

Acestea erau întrebările pe care și le punea, mâhnindu-se, bunul și dreptul Iosif, după dreptate. Avea dreptate să se mâhnească, fiindcă toată grija de a o păzi era asupra sa. „Mă tem – gândea el – că de voi spune lui Zaharia aceasta, o să mă mustre, că de ce n-am păzit-o, iar pe dânsa, dacă o va afla poporul, o va uide cu pietre. Da, mai bine am s-o las în taină și să mă duc”. Căci zice Evanghelia: „Iosif, logodnicul ei, fiind drept și nevoind s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns”. Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, femeia ta, că ceea ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt”. Iar Iosif a primit aceste cuvinte ca și cum Dumnezeu Însuși i-ar fi spus: „Nu te teme c-a înșelat-o cineva, nu te teme că de comoara aceasta a Duhului Sfânt s-a atins cineva să ți-o fure, nu! Este preasfântă, preacurată, pentru dânsa am făcut cerul și pământul și am zidit toată făptura; ia-o, nu te teme!”.

Și așa, întărit de înger, Iosif a luat-o. Și zice mai încolo Scriptura: „Și n-a cunoscut-o pe dânsa până când a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus” (*Matei* 1, 25). De la acest cuvânt, „până când”, pornind neoprotestanții de tot felul, nu voiesc să o laude și să o cinstească pe Maica Domnului, ci zic: „Auzi ce zice Scriptura: «Și n-a cunoscut-o pe ea *până când...*»”. Ca și cum ar da a înțelege că după aceea, după ce a născut pe Cel Unul-Născut, s-o fi cunoscut. Dar nebuni sunt și slabi la minte toți aceia care cugetă asemenea cu dânșii! Să cerceteze Scriptura mai întâi și să vadă ce înseamnă cuvântul „până când”? Și atunci să vadă adevărul, care strălucește mai mult decât soarele în Evanghelie și-n toate dumnezeieștile Scripturi.

Cuvântul „până când” înseamnă „veșnicie”, se spune în *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin. Și citind în scrierile dumnezeieștilor Părinți, vedem tâlcuit că atunci când auzim zicându-se: „Întoarce-Te, Doamne, până când, și Te umilește (Te milostivește) spre robii Tăi” (*Psalmi* 89, 15), pe acest „până când” trebuie să-l înțelegem „veșnic”, „de-a pururea”, căci Dumnezeu nu Se întoarce numai până la o vreme, ci pururea Se întoarce către robii Săi care se roagă Lui. Sau când auzi în *Psalmul* 109: „Zis-a Domnul Domnului meu: Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale”, să nu înțelegi că de la judecată înainte, de când va zdrobi Hristos toată vrăjmășia și pe diavolul, și pe cei potrivnici, nu va mai șede de-a dreapta Tatălui, spre a împărăți cu el peste toate veacurile, deoarece știm bine – și este scris – că „Împărăția Lui nu va avea sfârșit” (*Luca* 1, 33).

Sau de soția lui David, Micol, fata lui Saul cea mai mică, se zice că „n-a avut copii până în ziua morții ei” (*II Regi* 6, 23). Înseamnă că a născut după ce a murit?! Câtă nebunie ar fi să crezi că a născut după ce a îngropat-o?! Prin urmare, cuvântul că fata lui Saul „n-a avut copii până în ziua morții ei” a arătat veșnicia, că *niciodată* nu a mai născut.

Sau despre corabia lui Noe, ce zice? Și nu s-a mai întors corbul în corabia lui Noe „până ce a secat apa de pe pământ”

(*Facerea* 8, 7). Dar s-a întors vreodată, sau o să se mai întoarcă? Nu; porumbelul s-a întors a doua oară, dar corbul nu s-a mai întors. Deci cuvântul *până când* înseamnă veșnicie. Așa și despre Maica Domnului, când auzi că „n-a cunoscut-o pe ea *până când*”, înseamnă că în vecii vecilor n-a cunoscut bărbat și n-a cunoscut-o nimeni.

Ce spune dumnezeiasca Evanghelie mai departe? Și a luat pe Maria, femeia sa, și a venit poruncă de la Cezarul August, când domnea în Siria Chirineu, să meargă fiecare să se înscrie. Unde? La cetatea sa. Și a venit Iosif cu Maria în cetatea Vitleem. De ce a venit Iosif în Vitleem? Vitleemul are patru nume în dumnezeiasca Scriptură. Vitleemul se mai chema și Efrata în vechime. Dar se mai chema și Cetatea lui David, căci într-însa s-a născut și s-a uns împărat marele strămoș al Mântuitorului, după trup. Dar s-a mai numit și Casa Pâinii, de către prea fericitul patriarh Iacov, care, păscându-și turmele oilor sale pe acele locuri, mai înainte a văzut și a proorocit că acolo avea să pogoare și să se nască pâinea cea vie care S-a pogorât din cer, Domnul Iisus Hristos.

Dar unde se află Vitleemul? În Palestina. El e o cetate mică, la jumătatea căii între Ierusalim și Hebron, unde s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul și unde Avraam a vorbit la stejarul Mamvri cu cei trei îngeri, mai bine zis cu Sfânta Treime. Acolo este Vitleemul.

Dar de ce s-a născut Mântuitorul în Vitleem? Fiindcă Vitleemul era cetatea lui David și ați auzit mai sus ce i-a spus îngerul. Zice: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria femeia ta!”. Iosif se trăgea din neamul lui David și din casa lui David, de acolo, din Betleem, și a venit după dreptate să se înscrie acolo de unde era și el, și Maica Domnului.

Și ce s-a întâmplat dacă a venit în Betleem? Era vreo proorocie că Betleemul va fi locul de naștere al lui Iisus Hristos? Era. Proorocul Miheia a spus mai înainte cu vreo patru-cinci sute de ani de venirea lui Hristos în lume: „Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nicidecum nu ești mai mic între voievodatele lui Iuda, căci din tine va ieși Povățuitorul care va paște pe poporul Meu

Israil” (*Matei* 2, 6; *Miheia* 5, 1). Această proorocie au cunoscut-o și arhieriei, și cărturarii când i-a întrebat Irod unde va să se nască Hristosul. Căci ei au răspuns: „În Vitleemul Iudeii”; și i-au spus proorocia aceasta. Deci, când a venit Iosif în Betleemul Iudeii cu Maica Domnului, fiind grea, tocmai atunci a sosit vremea de naștere, împlinindu-se nouă luni. Și să nu credeți că Maica Domnului, cum hulesc unii, a născut pe subțioară, sau că a născut pe la spate. Nu, nu, nu! A născut ca toate femeile; ceea ce n-a fost firesc la Maica Domnului este că n-a avut dureri la naștere și că nașterea nu i-a stricat fecioria, căci era o naștere proprie numai lui Dumnezeu. Dacă trece raza soarelui acum prin geamul bisericii acesteia, se poate vedea apoi urma ei pe geam? Cine poate arăta pe unde a trecut și cum a trecut? Așa a trecut Hristos prin Maica Domnului, fără să lase urme, fără să strice cheile fecioriei, dar L-a născut la plinirea vremii, adică la nouă luni.

Nașterea Maicii Domnului a fost atât după legile firii, căci a născut la nouă luni, cât și mai presus de firea noastră, căci n-a avut dureri la naștere, n-a cunoscut dulceață de bărbat mai înainte, precum celelalte femei, și nici nu i-a stricat bărbatul fecioria. Fecioară a fost înainte de naștere, fecioară în naștere și fecioară a rămas după naștere.

Și tocmai atunci sosind vremea să nască, aflându-se în Betleem, căutau un loc unde să poată naște o femeie tânără. Bătrânul Iosif luase și un bou să-l vândă, care cu suflarea lui a încălzit pe Pruncul Iisus la naștere.

În acest timp, păstorii de turme, făcând strajă împrejurul turmelor lor, deodată îngerul Domnului a stătut lângă ei și slava Domnului s-a arătat împrejur, iar ei s-au înfricoșat cu frică mare. Dar îngerul le-a zis: „Nu vă temeți! Căci iată, că vestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; căci vi S-a născut vouă Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și acesta va fi vouă semn. Veți găsi un Prunc înfășat, culcat în iesle. Și deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, lăudând pe Dumnezeu și zicând: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie! Iară

după ce îngerii au plecat de la ei, la cer, păstorii vorbeau unii către alții: Să mergem dar până la Betleem, să vedem cuvântul acesta” (*Luca 2, 8-15*). Și ducându-se, au aflat pe Mântuitorul în iesle și lângă El pe Prea Curata, Prea Sfânta Fecioara Maria și pe bătrânul Iosif. Și îndată au venit și magii care umblau după stea, căci steaua stătuse deasupra peșterii. Și i-au adus Lui daruri: aur ca unui Împărat, tămâie ca unui Dumnezeu și smirnă ca unui mort, pentru mântuirea neamului omenesc.

Iubiți frați, poate și frățiile voastre, și noi am stat în una din nopți afară, când cerul era înstelat și stelele așa de frumoase și de strălucitoare, ca în timpul de iarnă de acum. Ce ați face dacă ați vedea deodată că stelele și cerul tot vin și vin și vin spre pământ și se apropie? Și se apropie din ce în ce mai tare, mai tare luminează, și de atâta orbire și de frică, negreșit, mai că v-ar ieși sufletul! Ce s-ar întâmpla? Câtă spaimă ar fi! Sau dacă am vedea deodată în timpul zilei că soarele începe să vină către noi și tot vine și orbește lumea, și arde lumea cu razele sale și miliarde de raze străpungând văzduhul și arzând toate și luminând toate! Câtă frică ar fi atunci și cât cutremur să vezi stelele și soarele venind spre pământ! Ei, dar nimica n-ar fi aceasta față de ce s-a întâmplat la Nașterea lui Hristos. Că nu cerul, nu soarele s-a coborât atunci la noi, ci Ziditorul cerului și al pământului, Cel ce a zidit soarele și a pus lumina, razele și căldura în el, și a pus luminători pe tăria cerului, Acela a venit! Câtă spaimă, cât cutremur n-ar trebui să ne cuprindă pe noi, gândind că Cel ce a făcut toate din nimic a venit până la firea noastră. Și n-a voit să vie să se nască în palatele cezarilor Romei sau la faraonii Egiptului, unde era numai aur, ci într-o iesle simplă și într-o peșteră.

Dar de ce s-a născut într-o peșteră? De ce? Pentru că ea e simbolul întunericului. El a venit să aducă lumină și în temnița iadului, și în lumea care era într-o noapte, că zice marele apostol Pavel: „întunericul veacului acestuia”. Veacul de acum, și mai ales cel până la Hristos, era o noapte lungă, în care lumea era oarbă, stătea în întunericul slujirii de idoli și al păcatului. Și s-a născut Hristos noaptea, la miezul nopții, și în peșteră, ca să arate că El a venit să aducă lumina, să risipească întunericul. De unde?

De la peșterile de care a spus Isaia. Căci zice: „Peșterile lor – vorbește de peșterile iadului – în veci cu întuneric sunt făcute”. Și a venit să risipească întunericul și peșterile iadului și întunericul păcatului de pe fața pământului.

Dar de ce s-a născut Iisus Hristos la miezul nopții? Tot pentru aceasta: „Și iată, Mirele vine la miezul nopții”. Așa va fi și judecata, tot la miezul nopții. A venit Hristos să lumineze peșterile întunericului veacului aceluia de atâtea mii de ani întunecat, pentru că El era Lumina cea adevărată, Care luminează pe tot omul care va să vie în lume. El era Lumina lumii și de la început a venit să lumineze întunericul și să strălucească în toate părțile cu razele soarelui Dumnezeirii Sale.

Dar știți în care zi a săptămânii s-a născut? Poate vă întreabă cineva: „Știți în ce zi s-a născut Hristos?”. Adu-ți aminte din Scriptură ziua în care a plouat mană peste Israil. Când a fost ziua aceea? Ziua întâi a săptămânii. Tot în ziua întâi a săptămânii a făcut Dumnezeu lumina. Căci a zis Dumnezeu în ziua întâi: „Să se facă lumină” (*Facerea* 1, 3). În ziua întâi s-a născut Hristos, duminica s-a botezat, cum arată Părinții de la Soborul IV ecumenic, duminica Sfinții Apostoli făceau Sfânta Liturghie, sau în „ziua soarelui”, duminica a turnat Hristos din Duhul Sfânt peste sfinții Săi ucenici și apostoli, prin pogorârea Sfântului Duh, și tot duminica a înviat din morți (*Matei* 28, 1). Duminica s-a fost descoperit și Apocalipsul, că dumnezeiescul Evanghelist Ioan zice: „Am fost în duh în zi de duminică” (*Apocalipsa* 1, 10). Iată dar câte sunt legate de ziua duminicii.

Deci, de aceea a sfințit Dumnezeu ziua duminicii și cu Nașterea Sa și cu pogorârea Duhului Sfânt, pentru că în ziua aceasta, cum v-am spus, a făcut Dumnezeu lumina. Căci a zis Dumnezeu: „Să se facă lumină” și s-a făcut lumină. Parcă ne-ar spune Mântuitorul: „Eu Însumi am făcut lumina cea zidită atunci, și am venit acum să aduc lumina cea sfințită și duhovnicească la toată lumea. Eu am adus lumină peste tot omul și voi lumina peste tot omul care vine în lume cu lumina sfințită; Eu am făcut lumina atunci când am făcut soarele și lumina zilei, și Eu am venit acum

ca lumină gândită, ca lumină duhovnicească”. Iată pentru care pricină Hristos s-a născut duminica și la miezul nopții.

Iubiți credincioși, oare este vreo margine tainei acesteia? Oare pot să înțeleagă îngerii și oamenii taina întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, sau taina economiei Lui în trup? Nu. Nici îngerii, nici Heruvimii, nici Serafimii; cum dar, vor putea să înțeleagă mințile raționale de pe pământ taina aceasta? Cum încape Dumnezeu Cel necircumscris, necuprins în toate zidurile Sale, în pânțelece Fečioarei și să fie, în același timp, pe scaun cu Tatăl, la cârma a tot universul? Taina economiei în trup rămâne pururea taină, cum zice Marele Vasile: „Taina înomenirii lui Dumnezeu Cuvântul covârșește cu minunea zidirea tuturor fapturilor celor văzute și nevăzute” (Sfântul Vasile cel Mare, cap. 8 a celor *Despre Sfântul Duh*). Pe drept cuvânt s-au speriat îngerii, s-au speriat oamenii și nimeni nu a putut înțelege cum Dumnezeu, prin fire Prea Înalt fiind, S-a pogorât până la noi și S-a făcut asemenea nouă, afară de păcat. Deci această minune a minunilor nu s-a lucrat de Dumnezeu după fire, ci mai presus de fire și mai presus de minte.

Iar prin această pogorâre a Lui până la noi mai mare slavă a aflat. Cea mai mare slavă a Celui Prea Înalt s-a arătat în pogorârea până la noi. Căci zice dumnezeiescul Grigorie al Tesalonicului: „Slava Celui Prea Înalt s-a arătat în pogorârea la cele de jos”. Pogorârea până la noi, mai mare cinste-I este, mai mare slavă. Mare I-a fost slava și slavoslovia Lui în ceruri, că s-au spăimântat și îngerii, și Arhanghelii, și Heruvimii, și Serafimii, când L-au văzut pogorându-Se. Ziceau: „Iată, Dumnezeu S-a făcut om, Dumnezeu S-a pogorât până la om, Dumnezeu mănâncă și Se îmbracă asemenea lor, Dumnezeu umblă și Se întristează cu ei, Dumnezeu cere ajutor și Se mâhnește cu dâșii. Ce este aceasta? Nu cumva Și-a ieșit din fire? Nu cumva Dumnezeu a slăbit? nu cumva aceasta este ceva ce poate să-I ia Lui ceva din slavă?”. Nu. A fost sfatul cel mai înainte de veci al Prea Sfintei Treimi ca El să vie până la noi, și din această pogorâre mai mare slavă Și-a făcut Dumnezeu, și în ceruri, și pe pământ.

Iubiți credincioși, vreau să vă mai spun un lucru. Câte ar fi de spus! Dar ce putem cuprinde într-o predică în cadrul Sfintei Liturghii despre Nașterea lui Dumnezeu Cuvântul și despre venirea Lui la noi? Atâta numai să știți, că mare dragoste și nemărginită bunătate ne-a arătat Dumnezeu prin venirea Lui până la noi, ca să Se facă asemenea nouă.

N-aveam să putem înțelege în alt fel nici că El e Dumnezeu, nici că pe Dumnezeu Îl avem Tată, nici că este și un Duh Sfânt, n-aveam să știm tainele acestea ale creștinătății care sunt astăzi prealuminate, dacă nu venea El în lume și nu trimetea după aceea pe Duhul Său, ca să deschidă inimile noastre, și pe sfinții Săi apostoli, ca să ne deschidă mintea, să înțelegem Scripturile și să rămână până astăzi cuvântul Lui viu și lucrător în inimile și-n mințile celor binecredincioși.

Aceasta s-o știți când ajungeți la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos. Mai înainte de toate să dați slavă milostivirii și bunătații celei negrăite a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și Prea Curatei și Prea Sfintei Fecioare Maria, care a slujit la Nașterea Lui, că ne-a învrednicit pe toți să mai ajungem încă o dată Nașterea Domnului și să prăznuim înnoirea neamului omenesc prin taina venirii cea în trup a lui Dumnezeu Cuvântul.

Amin!

PREDICA A PATRA LA NASTEREA DOMNULUI

Iubiți credincioși, părinților, fraților,

Pentru ca să tâlcuim dumnezeiasca Evanghelie de astăzi, de la Matei, este nevoie să luăm lucrurile mai de sus, mai din vechime, și să înfățișăm o istorie de demult. Iată ce vreau să spun:

Cam cu o mie cinci sute de ani înainte de venirea Domnului în trup, trăia în Mesopotamia, în țara cea dintre două râuri care se mai chemau pe atunci Poarta lui Dumnezeu, adică între Tigru și Eufrat, un mare vrăjitor. Și pe acel mare vrăjitor îl chema Valaam. El era dintr-o regiune numită Petor (*Numerii* 22, 5). Tot în vremea aceea poporul lui Israil era în nemernicia lui cea de patruzeci de ani în pustie și ajunsese în pământul Amoreilor. După ce l-a bătut pe Sihon, împăratul amoreilor, ajunsese în pământul Vasanului. Acolo l-a bătut pe Og, împăratul Vasanului, și mare groază a băgat în popoarele de dincolo de Iordan și din pământul lui Moab, care erau dincoace de Iordan, deși nu trecuse încă poporul Iordanul. Împărăția lui Moab, care era lângă poalele muntelui Carmel și lângă Ierihon, avea pe atunci un împărat cu numele Balac. Și acesta, când a văzut că poporul lui Israil – căruia îi ajuta Dumnezeu în vremea aceea, că era singurul popor ce se închina adevăratului Dumnezeu – ia țară după țară și popor după popor, și a ajuns lângă hotarele lui, a fost cuprins de mare spaimă și grijă.

De aceea împăratul Balac a strâns boierii curții sale din Madiam și a zis: „Poporul acesta mănâncă acum totul împrejurul nostru, cum mănâncă boul iarba câmpului” (*Numerii* 22, 4). Deci sfătuindu-se ei și socotind că nu vor ține piept unui popor care se arată așa de puternic, au hotărât că nu este de făcut altceva mai bun decât să cheme în ajutor pe Valaam din Petor (*Numerii* 22, 4). Că era mare credință în acest vrăjitor, pe vremea aceea, la popoarele păgâne. Atâta de mare credință aveau în acel vrăjitor, încât îl socoteau ca pe un Dumnezeu, iar aceasta se va vedea din cele ce urmează. Și a trimis Balac împăratul o delegație peste Eufrat, în Mesopotamia, cu mari daruri și cu mare cinste la Valaam din Petor, să vie să-i ajute cu farmecele sale, mai bine zis cu puterea drăcească, să bată pe poporul lui Israil, că dacă nu, țara lor va fi pierdută. Dar îndată ce au ajuns căpeteniile lui Moab la Valaam, Dumnezeu a venit la Valaam și i-a spus: „Să nu te duci cu ei și să nu blestemi pe poporul acela, că este binecuvântat!” (*Numerii* 22, 12). Și deoarece Valaam a ascultat pe Dumnezeu și nu s-a dus, a trimis împăratul Balac o altă solie, mai însemnată decât cea dintâi, și cu mai mari făgăduințe. Atunci Dumnezeu i-a spus lui Valaam în timpul nopții: „Dacă oamenii aceștia au venit să te cheme, scoală și te du cu ei; dar să faci ce-ți voi zice Eu!” (*Numerii* 22, 20).

Și Valaam a încălecat pe asina sa, și luând cu sine două slugi, a plecat spre pământul Moabului, cale depărtată. Și când mergea pe drum, îngerul Domnului i-a împiedicat calea și asina, care era mai curată decât el, văzând îngerul Domnului, a lăsat drumul și a luat-o pe câmp. Iar Valaam, fiind orbit, n-a văzut îngerul Domnului și a început să bată asina. Și-o frâna de căpăstru să vie înapoi la drum. Deci cu mare greutate a scos-o la drum. Și după o vreme iarăși îngerul Domnului se arată undeva între vii la un loc îngust, unde de o parte și de alta era zid în calea lui, și îngerul Domnului îi ținea calea. Pe care văzându-l asina, s-a tras iar lângă zid, și a strâns piciorul lui Valaam în zid, și acesta iar a

început s-o bată. Însă îngerul Domnului a trecut apoi și a stat la loc strâmt, unde nu era loc să te abați nici la dreapta, nici la stânga. Și când a ajuns acolo Valaam călare pe măgăriță, măgărița a văzut pe îngerul Domnului în pară de foc, cu sabia goală trasă în calea ei, și nemaivând unde se feri, că și în stânga și în dreapta era strâmtorarea muntelui, s-a culcat jos, sub stăpânul ei. Atunci, mâniindu-se Valaam, a început să o bată pe asină cu toiagul. Și măgărița, căzută jos în genunchi, a început să vorbească cu dânsul prin puterea dumnezeirii: „Ce ți-am făcut eu, de mă bați acum pentru a treia oară?!... Avut-am oare deprinderea de a mă purta așa cu tine?”.

Și când a zis măgărița acestea, a văzut Valaam – cel ce nu era vrednic să vadă – pe îngerul Domnului în pară de foc, cu sabia goală. Și când l-a văzut, s-a închinat și a căzut cutremurat cu fața la pământ. Iar îngerul i-a zis: „De ce ai bătut asina ta de trei ori? Eu am ieșit să te împiedic, deoarece calea ta nu este dreaptă înaintea mea; ... dacă ea nu s-ar fi întors de la mine, eu te-aș fi ucis pe tine, iar pe ea aș fi lăsat-o vie”. Și pentru că Valaam a mărturisit că se căiește, îngerul i-a zis: „Du-te cu oamenii aceștia, dar să grăiești ceea ce-ți voi spune eu!” (*Numerii* 22, 21-35).

Și s-a dus Valaam cu căpeteniile lui Balac, și când a ajuns în țara Moabului, i-a ieșit în întâmpinare împăratul Balac cu toți curtenii lui, cu toată suita lui, cu mare cinste, că toți aveau credință că dacă vine acest fermecător, negreșit că farmecele sale vor ajuta lor să bată pe Israil. Și când s-a închinat împăratul Moabului lui Valaam, acesta i-a zis: „Iată, acum am venit la tine. Dar pot eu, oare, să-ți spun ceva? Ce-mi va pune Dumnezeu în gură, aceea îți voi grăi!”.

Și a doua zi, dis-de-dimineată, l-a suit Balac pe Valaam într-un munte, unde era capiștea lui Baal, zeul lor spurcat, la care se închinau, și i-a arătat oștirile lui Israil. Iar Valaam a spus: „Zidește-mi aici șapte jertfelnice!”. Și îndată le-a făcut împăratul, și a pus pe fiecare jertfelnic un vițel și un berbec, și le-a adus ca

jertfă. Iar când a dat foc jertfelor, Valaam a început să proorocească. Însă în loc să blesteme pe Israil, a zis: „Cum să blestem pe cel ce nu-l blestemă Dumnezeu?! Sau cum să osândesc pe cel ce nu-l osândește Dumnezeu?!... Să moară sufletul meu moartea dreptilor acestora și să fie sfârșitul meu ca sfârșitul lor!” (*Numerii* 23, 7-10).

Și s-a speriat Balac și a zis: „Eu te-am adus să-mi blestemi pe vrăjmașii mei și iată că tu îi binecuvântezi!”. Zise Valaam: „Oare să nu spun eu lui Balac ceea ce îmi pune Domnul în gură?” (*Numerii* 23, 12). Atunci a zis Balac: „Vino cu mine în alt loc... să mi-l blestemi de acolo!”. Și l-a dus el pe vârful muntelui Fazga, și a zidit acolo șapte jertfelnice, și a pus câte un vițel și câte un berbec pe fiecare jertfelnic. Și atunci a început Valaam a zice: „Iată, am primit poruncă să binecuvântez; El (Dumnezeu) a binecuvântat și eu nu pot întoarce binecuvântarea. El nu vede nedreptate în Iacov și silnicie în Israel; Domnul Dumnezeuul său este cu el...” (*Numerii* 23, 18-24). Și s-a speriat Balac și s-a mâhnit foarte, și zise din nou: „Hai să te duc în alt loc: poate-I va plăcea lui Dumnezeu și mi-l vei blestema de acolo!”. Și l-a dus pe vârful muntelui Peor, și acolo i-a făcut iarăși jertfelnice. Și atunci a început Valaam să proorocească cele despre Nașterea lui Iisus, zicând: „Cât sunt de frumoase lăcașurile tale, Iacove, corturile tale, Israele!... O stea răsare din Iacov; un toiag se ridică din Israel și va lovi pe căpeteniile Moabului și pe toți fiii lui Set îi va zdrobi. Din Iacov Se va scula Cel ce va stăpâni cu putere...” (*Numerii* 24, 3-24). Și astfel a proorocit despre steaua care trebuia să se arate la Nașterea Mântuitorului și că Acesta va da lovitura de moarte lumii păgâne și idolatre și va împărăți peste toate popoarele lumii, până în veac; acestea le-a proorocit întrucât Duhul lui Dumnezeu a umbrat pe Valaam vrăjitorul, care, în loc să vrăjească, a proorocit adevărul.

Și așa a proorocit și a treia oară despre Israil și a spus de Nașterea lui Hristos, de arătarea stelei din vremea când va veni El, și apoi, sculându-se Valaam, s-a înapoiat în țara sa.

Băgați de seamă, că acestea s-au întâmplat cu o mie cinci sute de ani înainte de venirea Mântuitorului, când trăia Balac, împăratul Moabului, și Moisi. Și de atunci, prin tradiție, magii și astrologii și cititorii în stele știau ce a proorocit Valaam, și era tradiția aceasta în tot pământul din platoul care astăzi se numește Irakul și Iranul. Toate popoarele știau că din poporul Israel o să iasă un mare împărat care va împărăți peste toată lumea și că împărăția lui va fi veșnică. Și așa, din tradiție în tradiție, a ajuns proorocia aceasta, pe care o istorisește dumnezeiasca Scriptură, până în vremea Nașterii lui Iisus Hristos. Și atunci, numai cu doi ani mai înainte, s-a arătat steaua în Egipt, în Persia și în alte părți.

Dar de ce se zice că cu doi ani mai înainte de Naștere a apărut steaua? Iată de ce: când apare o cometă pe cer, o comentează fiecare – ba c-o să fie război, ba c-o să fie pace, ba că-i moarte, ba că va fi cutremur, și altele de acestea. Dar când au văzut magii, despre care se vorbește în Evanghelia de astăzi (*Matei* 2, 13), o stea care nu-și mai făcea drumul ca și celelalte și nu mai mergea de la răsărit la apus, ci venea de la miazăzi la miazănoapte, și încă o stea atât de mare, au putut cunoaște – știind și proorocia lui Valaam despre steaua care va răsări din Iacov – că un împărat mare se va naște de la miazăzi.

Dar cine erau magii care au pornit să se închine Mântuitorului? Să nu credeți că erau vrăjitori ca Valaam din Petor, nu. În Persia, magi se numeau cei mai mari filosofi și astronomi și ghicitori în stele sau astrologi. Și aceștia știau, din tradiția de un mileniu și jumătate, că va veni o vreme când o să se vadă o stea neobișnuită, iar atunci se va naște un Împărat care va împărăți peste toată lumea. Și ei aveau cărți vechi, rămase de la Valaam și de la alți înaintași, și pândeau – că erau astronomi – să

vadă când va apărea o stea care să-și facă drumul nu așa ca toate celelalte, ci de la miazăzi spre miazănoapte.

Oare nu te-ai speria să vezi acum o stea că vine de la miazăzi spre miazănoapte? Acum ai zice că e un satelit, că seamănă cu stelele, dar atunci nu erau sateliți. Deci se știa că acesta este un semn minunat, nemaîntâlnit, o stea făcându-și drumul astfel, nu așa cum i-a pus [rânduială] Ziditorul de la început. Și așa, acești magi, cu doi ani înainte, au văzut steaua cea minunată. A fost o rânduială dumnezeiască să o vadă cu doi ani înainte, ca să aibă ei când se pregăti, când se gândi: „Oare ce-i cu steaua aceasta? O fi steaua despre care a spus Valaam din Petor; deci hai să ne pregătim!”. Că aveau de pregătit o călătorie lungă din Persia până la Ierusalim. Trebuia să meargă peste o mie de kilometri și pe atunci nu era atât de ușor ca acum, când te duci cu avionul. Și au avut timp să se pregătească cei trei mari filosofi și magi, cu cămilele încărcate cu hrană, cu bani, cu daruri potrivite pentru Împăratul lumii, pe care au pornit să-l găsească.

Și magii au venit, după cum știți, și când au ajuns în Iudeea s-au dus la stăpânitorul Irod și au întrebat unde este Împăratul abia născut. Și acela s-a umplut de frică – fiindu-i teamă să nu-i ia domnia – și, adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului la curtea sa, i-a întrebat: „Unde este să se nască Hristos, Mesia?”. Iar ei i-au zis: „În Betleemul Iudeii, că așa este scris de proorocul: Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nicidecum nu ești mai mic între voievodatele lui Iuda, căci din tine va ieși Povățuitorul care va paște pe poporul Meu Israil” (*Matei 2, 4-6*).

Și înțelegând Irod că din Iudeea și în Betleem se va naște Hristos, cu mare vicleșug le-a spus magilor: „Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, dacă Îl veți afla, vestiți-mi și mie, ca, venind și eu, să mă închin Lui” (*Matei II, 7-8*). N-avea el de gând să-L cinstească, ci vrea numai să afle unde este, ca să-L piardă. Dar cum v-am mai spus ieri la predică, sau cum voi mai spune cât m-o ține Dumnezeu cu zile, planul lui Dumnezeu nu-l

poate opri nimeni, nici dracii, nici îngerii, nici oamenii, nici popoarele – nimeni, nimeni! El înaintează veșnic, după cum e rându-it de Dumnezeu.

S-au dus deci magii, după cum știți, și au aflat deasupra peșterii din Betleem steaua, s-au închinat cu mare bucurie și cinste Domnului Iisus, I-au adus daruri – aur, smirnă și tămâie – și înainte de a porni să-i spună lui Irod – căci s-ar fi dus, fiind oameni cinstiți și de cuvânt și necunoscând vicleșugul aceluia –, au luat înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod. Irod, văzând că a fost batjocorit, s-a umplut de mare furie, de mare tulburare. Și aducându-și aminte de cele spuse de magi, de când li s-a arătat steaua, și-a zis că poate atunci s-a născut, nu acum. Că magii au spus că steaua s-a arătat cu doi ani înainte. Deci a hotărât să taie toți pruncii care-s de doi ani mai jos, că numai așa va fi sigur de uciderea Aceluia Care-i Hristos, Mesia. Și a trimis ostași în Betleemul Iudeii și în jur, ca să taie toți pruncii de doi ani și mai jos.

Dar înainte de a începe a se executa porunca lui Irod, îngerul Domnului se arată lui Iosif în vis și-i spune: „Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt!”. Dar de ce i-a zis „fugi”? Ca să arate că vine mare urgie în Betleem și că trebuie să fugă repede, ca să nu-i ajungă aceia. Dar, oare, s-a temut Hristos de Irod? De ce fuge Dumnezeu de om? De câte ori nu a trecut Hristos prin mijlocul fariseilor când au vrut să-L prindă, cum s-a întâmpnat și la Muntele Galileii, când au vrut să-L arunce în prăpastie? Aceasta a făcut-o spre a ne da nouă pildă să fugim din calea primejdiei când vedem că vine asupra noastră.

Dar câți din drești n-au fugit și nu s-au ferit? De câte ori n-a fugit David de furia lui Saul, care îl urmărea ca să-l piardă? Așa vedem și după Învierea Mântuitorului, că apostolii stăteau cu ușile încuiate de frica iudeilor, că Pavel se ascundea în orașul Filipi, la o vânzătoare de mătăsuri, anume Lidia, pe care a botezat-o apoi cu toată casa ei. Iar Petru se ascundea la Simon

curelarul, pe malul mării, în orașul Jaffa de astăzi, sau Iope. Cei mai mari apostoli fugeau și ceilalți se ascundeau de furia prigoanei de atunci. Pentru ce? Zice dumnezeiescul Ioan Gură-de-Aur: „Dacă vezi că vine primejdia, să n-ai cutezanța și mândria cugetului să stai în calea primejdiei, că dacă stai, va lua Dumnezeu darul de la tine, fiindcă te încrezi în tine. Dacă fugi și Dumnezeu vrea să pătimești martiriul și suferința, te găsește dușmanul acolo, că Dumnezeu te scoate să te încununeze. Dar tu ești dator să te păzești, să nu crezi că ești mai tare decât Petru și Pavel și să stai în calea primejdiei, că aceasta este o cutezanță, o mândrie care depărtează darul lui Dumnezeu de la om”. Așa au cugetat dumnezeieștii Părinți. Marele Atanasie a fugit patruzeci și șapte de ani din loc în loc de furia arienilor și de șapte ori a fost izgonit din scaunul Alexandriei; Sfântul Emilian al Cizicului treizeci de ani a umblat fugar; Teofilact al Nicodimiei, douăzeci și opt; Ilarion cel Nou a stat la o văduvă bătrână șapte ani într-o grădină, într-un bordei; Sfântul Nichifor, Patriarhul Constantinopolului, a stat doisprezece ani într-un mormânt pe malul mării, la un pescar, fiindcă îl urmărea Leon, împăratul cel iconoclast; Sfântul Teodor Studitul douăzeci de ani a fost fugar și, de asemenea, ucenicul său Nicolae Mărturisitorul. Chiar astăzi Biserica îi prăznuiește pe cei douăzeci de mii de mucenici din Nicodimia care au ars în ziua de Crăciun, pe timpul lui Dioclețian. S-au mai ascuns în Muntele Nicodimiei 6528 de creștini, dar i-au găsit mai apoi și i-au trecut prin sabie ostașii puși pe urmele lor.

Deci, vedem din vremea prigoanelor cum s-au ferit creștinii și sfinții, ca să n-aibă mândria să spună: “Mă duc la moarte”. Pentru că nu suntem pregătiți de moarte și Dumnezeu, când vede că omul se reazemă pe puterile lui, ia darul de la dânsul. E mai bine să zicem: “Doamne, sunt păcătos, sunt neputincios și fricos, de aceea fug; dacă vrei să mă întărești Tu, scoate-mă; dacă nu, fug”-

Ce a făcut Marele Mucenic Mina? Întâi a fugit în pustietatea muntelui și s-a întărit acolo cu post și cu rugăciuni, ani de zile, și apoi a ieșit când i-a zis îngerul: „Du-te în Alexandria să mărturisești pe Hristos!”. Dar s-a dus numai după ce s-a întărit cu post și cu rugăciune, după ce s-a lepădat de sine, ca să nu se mai iubească pe sine, ci numai pe Hristos.

Așadar, să știți că nu e vitejie, nu e laudă, când vine prigoana, să-i stai în cale. Dacă te-a prins, Dumnezeu vrea și atunci zi: „Doamne, întărește-mă, că n-am altă nădejde”; dacă nu, ferește-te! Ce spune proorocul Isaia în cântarea a patra? „Mergi, norodul Meu, încuie ușa, ascunde-te puțin, câtuși de puțin, până va trece mânia Domnului”. Nu avem poruncă să ieșim în vileag, dar nici să ne lepădăm de Hristos când suntem descoperiți. Auzi ce zice Hristos: „Feriți-vă de oameni, căci vă vor da pe mâna sinedriștilor și în sinagogle lor vă vor bate cu biciul. La dregători și la regi veți fi duși pentru Mine...” (*Matei* 10, 16-18). Deci: „vă vor da”, „veți fi duși”. Așa explică Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Auzi, lasă să te ducă alții, nu te duce tu, ca să nu se ducă darul lui Dumnezeu de la tine!”. Ne-am oprit la această pericopă ca să știți că în vreme de primejdie poate omul să se ferească. Dar dacă Dumnezeu ne descoperă, atunci nu trebuie să ne ferim. Căci zice Sfântul Andrei al Cezareei, în tâlcuirea *Apocalipsei*, pentru prigoana cea mare care va fi către sfârșitul lumii pentru toată Biserica de pe fața pământului: „În vremea aceea va ajuta Bisericii lui Hristos pustia cea gândită și cea simțită”. Cea gândită, care va ține atunci credința în taină, în oraș, în sat, la oi, la lucrări de păduri, numai el va ști că crede în Dumnezeu, atâta va fi pustia cea gândită. Și se va ruga din inimă lui Dumnezeu să se pregătească pentru mucenicie și pentru moarte. Iar pustia cea simțită vor fi codrii, munții, dealurile, pâraiele adânci, desișurile care vor adăposti pe robii lui Dumnezeu și îi vor acoperi. Așa trebuie să facem. Negreșit, în toată vremea și în tot locul, creștinul trebuie să fie pildă, să mărturisească prin toată viața sa

că este cu adevărat “lumina lumii” și “sarea pământului”, să aibă mereu în mintea sa cuvântul apostolului Pavel: „Cu inima sa crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire” (*Romani* 10, 10). Dar și aceasta să o învățăm din Evanghelia de azi: că este bine – și după Evanghelie, și după Sfinții Prooroci, și după Sfinții Apostoli, și după Sfinții Părinți – să te ferești din calea primejdiei, când poți. Când nu, stăm înaintea Domnului și El va întări pe cele neputincioase și va plini pe cele de lipsă ale noastre.

Și ce s-a întâmplat? Sculându-se Iosif, a luat Pruncul și pe muma Lui și s-au dus noaptea. Auzi, noaptea! De ce noaptea? Ziua s-ar fi văzut cine fuge: o femeie cu un prunc pe o asină, însoțiți de un bătrân. De aceea noaptea a ieșit din Betleem – așa spune Sfânta Evanghelie – și a fugit în Egipt. Și i-a zis îngerul: „Să stai acolo până voi zice ție, că vrea Irod să caute Pruncul să-L omoare!”. Și s-au dus în Egipt și au stat acolo, după mărturia unor sfinți și a unor mari istorici, șapte ani, că Irod a domnit 13 ani, cum arată marele istoric evreiesc Iosif Flaviu.

Deci, s-au dus și au stat șapte ani în Egipt; și când a murit Irod, îndată îngerul Domnului s-a arătat lui Iosif, vestindu-i aceasta. Atunci Iosif a luat Pruncul și pe mama Lui și a venit în pământul lui Israil. Dar auzind că în Iudeea domnea Arhelau în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să mai meargă acolo; și, primind poruncă în vis, s-a dus în părțile Galileii (*Matei* 2, 21-22). În Iudeea deja se vestise că se caută un prunc și au fost magii... și așa mai departe. S-au dus tocmai în Galileea, care-i foarte departe de Iudeea, în Nazaretul Galileei, care e tocmai către Siria. S-au dus mai departe de Iudeea, acolo unde nu se auzise, sau chiar dacă se auzise vestea despre Iisus mai înainte, dar se stinsese.

Și ducându-se în Galileea, s-au așezat în cetatea Nazaret. Dar de ce au venit tocmai la Nazaret? Este o proorocie la *Judecători* (13, 5), când l-a sfințit nazireu din pântecel maicii lui

pe Samson. S-a spus că aceasta se potrivește lui Hristos ca nazarinean. Dar nu-i așa, deși chiar în *Călăuza Scripturilor* de Nazarie și Kiricescu se zice: „S-a împlinit proorocia aceea de la *Judecători* XIII cu 5”. Nu-i adevărat. Acolo vine îngerul Domnului la Manoe și la soția lui și le spune de nașterea lui Samson. Se spune că briciul de capul lui nu se va atinge, că va fi sfințit din pântecele maicii sale și vin și oțet nu va bea, și va scoate poporul din robia filistenilor și celelalte. Dar că va fi nazireu și sfințit și că nu se va bărbieri și va purta părul lung, acestea se potrivesc la nazirei, la călugării vechi din Legea Veche. Dar nu se lovește la nazarinean.

Căci de la Sfinții Părinți aflăm că cuvântul *nazarinean* nu există în toată Scriptura. Dar atunci de ce se zice: „Și a venit și a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se îplinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean se va chema” (*Matei* 2, 23). Dar câte Scripturi nu existau mai înainte de care știm prin tradiție? Iudeii au fost strămutați din locul lor și o mulțime de cărți canonice de-ale lor s-au pierdut, cum s-a pierdut și *Cartea Înțelepciunii lui Isus, Fiul lui Sirah*, și altele, a lui Tobie bunăoară, care au intrat în canonul cărților creștinești. Așa se înțelege proorocia aceasta de Nazarinean. Se bănuiește că se afla în cărțile lui Enoh, care a scris 19 cărți, ce se aflau în corabia lui Noe când a venit potopul. Căci se știa și după potop de proorocia lui Enoh, de care amintește de către Sfântul Apostol Iuda în epistola sa sobornicească, precum și în cea de a doua a Sfântului Apostol Petru.

Deci cuvântul *nazarinean* nu-l găsești în toată Scriptura, dar s-a păstrat prin tradiție, din proorociile lui Enoh. Așa spun dumnezeieștii Părinți. Dar mai avem oare și altele din proorociile care s-au păstrat numai prin tradiție și nu sunt scrise? Da, avem.

Iată ce spune epistola cea de a doua a Sfântului Apostol Pavel către Timotei: „După cum Iannes și Iambres s-au împotrivit lui Moise, așa și aceștia stau împotriva adevărului...” și celelalte.

Ați văzut? Dar căutați la *Numeri* și la *Levitic*, să vedeți, găsiți pe Iannes și pe Iambres în Scriptură?

Am avut discuții cu adventiștii de la Fundul Moldovei, care ziceau că ei cred numai ce este scris. Dacă voi credeți numai ce e scris, vă rog să-mi arătați unde se scrie de Iannes și de Iambres în Scriptură. Au zis: Nu e scris. Și de unde știe Pavel, care nu spune minciuni? Voi credeți în *Epistolele* lui, în toate 14. De unde știe el că Iannes și Iambres s-au împotrivit lui Moisi? Au răspuns că, poate, din tradiție. Nu *poate*, că eu vă aduc și altele din Scriptură, care arată că Tradiția e mai veche decât Scriptura. Și nu este altceva Scriptura decât o tradiție întreagă scrisă. V-am dat pilda cu Iannes și Iambres. Unde vedeți în Scriptură că așa i-a chemat? În ea se spune numai că vrăjitorii lui Faraon s-au împotrivit lui Moisi până la a treia plagă (*Ieșirea* 7, 11, 22; 8, 7), până ce a dat Moisi în tot pământul mușță, dar nu spune cum îi chema pe vrăjitorii care s-au împotrivit lui.

Așadar, frații mei, din predica de azi, pe lângă altele, să vă rămână cu osebire în minte, întâi, că suntem datori, în vreme de primejdie, să ne ferim, după a noastră putere; iar în al doilea rând, că unele proorocii despre Mântuitorul, Sfinții Evangheliști le-au adus din Sfânta Tradiție, care este mai veche decât Sfânta Scriptură. Așa este aceasta care zice că Mântuitorul se va chema Nazarinean.

Cu aceasta închei și rog pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să nu uităm cele ce le-am spus și cele ce ați auzit.

Amin!

PREDICA DE ANUL NOU (CALENDARUL)

Părinților și fraților și iubiți credincioși,

Fiindcă slujesc cu nevrednicie mâine Liturghia, m-am gândit că e bine ca privegherea din seara aceasta s-o mai împodobim și cu cântări, și cu cuvinte sau cu predici, ca să nu pară prea lungă.

Mâine, Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare din Răsărit prăznuiește trei sărbători: Anul Nou, Tăierea împrejur cea după trup a lui Hristos Mântuitorul și Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadochiei. Și pentru că mâine nu se poate cuprinde într-o predică tot ce ar trebui spus despre aceste trei praznice, m-am gândit ca în seara aceasta să mă ocup într-o mică parte din predică de însemnătatea anului nou.

Cum s-a ajuns la noi, românii, să se prăznuiască anul nou la 1 ianuarie? Iată prin ce împrejurări s-a ajuns la aceasta și ce însemnătate are anul nou.

Să știți, fraților și părinților, că Dumnezeu a făcut lumea aceasta primăvara și a terminat-o, cum ați auzit, în șase zile. Dar vinerea aceea, când s-a terminat lumea, era în ziua de 14 martie, când era lună plină. Așa dogmatisește dumnezeiescul Părinte Ioan Damaschin. Nu se știa pe atunci ce-i acela calendar, că nici nu era zidit omul, sau după ce l-a zidit, omul era deocamdată în rai.

După mărturia unor teologi, Adam și Eva au stat șapte sute de ani în rai, iar alții zic că numai șapte zile, sau șaptezeci; alții că șapte ani.

Toți sunt pentru cifra *șapte*, dar nu se știe exact cât au stat ei în rai. Lui Dumnezeu, când a făcut lumea cu cuvântul, nu I-au trebuit ciocane și hârlețe și sapă și mistrie ca să o facă; „El a zis și s-au făcut. El a poruncit și s-au zidit” (*Psalmii* 148, 5). Dar a pus lumii acesteia niște legi veșnice; toate se rotesc cu atâta precizie în ceasul universului, se învârtesc cu o precizie de înspăimântă și pe îngeri, nu numai pe oameni. Pentru ce? Pentru că e lucrul lui Dumnezeu Atotțiitorul. Și când a făcut Dumnezeu lumea, soarele era la zenit, adică în mijlocul cerului. Dar stihiele lumii făcute de El, pământul, și cerul, și soarele, și luna, și stelele nu au stat nemișcate nici o clipă, ci mereu se mișcă. Toate se mișcă în cerc, ele veșnic se întorc de unde au plecat. Așa se mișcă stelele, așa soarele și luna, așa toate planetele și tot ce a făcut Dumnezeu. Tuturor le-a pus lege să se miște și totodată să nu se miște la întâmplare, ci cu mare rânduială. Încât s-au uimit și cei mai învățați oameni ai lumii din antichitate, și au cunoscut pe Dumnezeu din zidiri, fără să-L cunoască din Scripturi. Și au strigat: „Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale!”. Așa a fost mai apoi cazul și cu Isaac Newton, cu Kepler și cu ceilalți mari astronomi, care din singură mișcarea universului au înțeles că este o mână, este un centru de îndrumare care le poartă pe acestea cu atâta precizie.

Mișcarea regulată în cerc a stelelor ne dă calendarul. Dar prin ce l-a întemeiat Dumnezeu în chip deosebit? L-a întemeiat prin cei doi ochi ai lumii: soarele și luna. După ei a făcut să se orienteze toată suflarea, până la sfârșitul lumii. Și ai auzit că se vorbește în Pascalie de crugul soarelui și de crugul lunii. Ce este crugul soarelui? Este un ciclu de 28 de ani, de când soarele pornește de la punctul lui și face atâtea rotații în fiecare an, încât ajunge în 28 de ani exact la locul de unde a pornit. Iar ciclul lunar

este de 19 ani. Luna merge în jurul pământului de 13 ori într-un an, dar în jurul soarelui, are nevoie de 19 ani, până ajunge de unde a pornit, și iară, și iară, și iară... Astfel, ciclul lunar are 19 ani, iar ciclul solar e de 28 de ani. Și până ce luna înconjoară soarele de 19 ori, soarele face ocolul cerului în 28 de ani. Înmulțește pe hârtie 28 cu 19; cât dă? 532 de ani. Acesta e ciclul mare pascal, după care s-a întocmit Pascalia de Sfântul Chiril al Alexandriei, și a lui Dionisie cel Mic, și a altor paschologi.

Și de ce am luat istoria așa de departe? Ca să vedeți cum a ajuns anul nou la noi. Deci, când s-au făcut primele calendare din epoca străveche, pe timpul lui Irod, împăratul Ninivelor, ei nu se orientau, ca noi, după calendare cu 12 luni, că nu știau. Ei așteptau mișcarea astrelor cerești, a crugului soarelui sau al lunii și știau că a trecut un an din crugul soarelui și doi și trei și la 29 de ani va fi împlinit ciclul mare solar sau crugul soarelui, cum îl numeau ei. Și când luna se va întoarce de 19 ori, va fi împlinit ciclul mare luni-solar al lor.

Mai târziu s-a mai deșteptat lumea. Așa vechii chaldei, popor mai vechi decât evreii, au fost mari astronomi. Ei au împrumutat mult civilizației egiptenilor și persilor, apoi aceștia elinilor și așa mai departe, până a ajuns în părțile noastre, ale Europei. Aceia au observat și alte mișcări pe cer, nu numai mișcările soarelui și ale lunii, și treptat au început să alcătuiască un fel de calendar pe pământ, după calendarul cerului sau după calendarul soarelui sau al lunii solare.

Calendarul ceresc fiind opera lui Dumnezeu, nu rămâne nici o iotă în urmă și nu poate să se clintească, pentru că zice: „poruncă a pus și nu va trece” (*Psalmii* 148, 6). El nu poate să rămână în urmă. Iar calendarele făcute de oameni au fost mii până acum, ba poate zeci de mii. În fiecare epocă, după mintea din acel timp: au fost calendare de umbră, calendare de soare, calendare de nisip, calendarele faraonilor Egiptului, cum a fost Ramses și alții. Au fost o mulțime de calendare la egipteni și la popoare mai

vechi ca egiptenii, cum au fost de pildă asirienii. Unele se conduceau după calendare fructifere; când se coceau portocalii, și asta se întâmpla de două ori pe an, socoteau că s-a împlinit un an. A fost calendarul Nilului, care a funcționat sute de ani. Căci Nilul se revărsa periodic, de două ori într-un an. Dar Nilul, din cauza ploilor de la ecuator, se revărsa uneori mai înainte de două luni, altă dată mai în urmă și așa mai departe. Ei știau că atunci când s-a făcut orezul, sau s-a revărsat Nilul de două ori, e anul nou.

Dar știința n-a fost mulțumită cu calendare din acestea. Și nici nu trebuia să fie, sau să se ia după lucruri de acestea care n-au mers regulat. De aceea, oamenii au vrut să facă alte calendare, mai bune, ca să se apropie mai mult de calendarul cerului, de calendarul pe care l-a făcut Atotțiitorul Dumnezeu. Primii care au început să facă aceste calendare au fost egiptenii. Ei au făcut prima dată calendarul de 12 ani, măcar că luna avea câte 28-30 de zile și calendarul lor era mai scurt decât calendarul de acum, anul având numai 354 de zile.

Poporul iudeu – care a fost în robia egiptenilor 430 de ani – când a ieșit din robie a împrumutat calendarul egiptean, căci altul mai bun nu se găsea în acea vreme, și l-au folosit pe el 1500 de ani, până la împăratul Iuliu Cezar, cu circa 44 de ani înainte de venirea Mântuitorului. Dar până la acea dată calendarul folosit rămăsese foarte mult în urmă. De aceea romanii, vrând să-și facă un calendar mai bun, au trimis – pe vremea lui Iuliu Cezar – pe Iulian Sosigene în toate părțile lumii, să vadă care calendar e mai aproape de calendarul ceresc, care se potrivește mai mult cu calendarul dumnezeiesc.

Și acela fiind însărcinat de împăratul Iuliu Cezar, a cercetat toate calendarele de pe valea Nilului, din Palestina, de prin Africa, și tot pe al evreilor l-a găsit mai aproape, fiindcă era luat de la egipteni. Dar lipseau 11 zile și șase ceasuri față de mișcările astrelor de pe cer. Deci i-a mai adăugat 11 zile și șase ceasuri. Din anul de 354 de zile s-a făcut calendarul de 365 de

zile. Și la patru ani, înmulțind cele șase ceasuri care treceau în plus în fiecare din acești ani, mai erau 24 de ceasuri, deci mai puneau o zi. Așa s-a născut anul bisect, adică trei ani de câte 365 de zile, iar al patrulea (bisect) de 366.

La început toate popoarele, respectând tradiția după care începutul lumii a fost în martie, de atunci începeau anul, indiferent ce calendar ar fi avut ele. Așa au socotit și egiptenii, și evreii, și romanii. Mai apoi romanii au adăugat lunile ianuarie și februarie și au stabilit începutul anului la 1 ianuarie.

Ei aveau obiceiul că în ziua de 1 ianuarie luau impozitele de la popor, schimbau pe dregători, plăteau salariile la salariați, la militari, îi avansau pe unii din aceștia la grade mai mari. Tot la 1 ianuarie aveau și cele mai mari festivități, iar cu acest prilej făceau mare zarvă de cântece și jocuri, cum le vedeți până acum. Că de la romani și de la păgâni vin obiceiurile acestea de-a umbla din poartă în poartă și a fluiera și a cânta și a face câte și mai câte. Că nu de la Biserica lui Hristos vin acestea, ci de la popoarele păgâne, căci romanii le-au împrumutat de la egipteni, egiptenii de la asirieni și așa mai departe. Obiceiurile acestea nu sunt creștinești, ci păgânești, fiindcă și noi ne tragem din popoare păgâne, căci și romanii și dacii au fost popoare păgâne.

Dar lumina credinței lui Iisus Hristos a strălucit la Roma și în Imperiul Roman din sudul Dunării, iar de acolo a trecut și la daci, dincoace de Dunăre, mai ales după ce Dacia a fost cucerită de Traian și mulțime de coloniști din Peninsula Balcanică au inundat țara strămoșilor noștri. Și așa a ajuns creștinismul cu lumina credinței dincoace de Dunăre și a început să înflorească aici Biserica lui Hristos. Dar prin acești coloniști au venit la noi și obiceiurile acestea de 1 ianuarie. Și așa se fac în această zi petreceri în loc de sfinte slujbe de mulțumire lui Dumnezeu și de cerere a ajutorului Lui. Obiceiurile acestea au trecut de la ei la noi, cum le vedeți până astăzi, precum și calendarul de 12 luni.

Astfel am ajuns și noi, românii, să prăznuim ziua de 1 ianuarie, ziua anului nou civil.

Vi le-am spus acestea tare pe scurt, pentru că nu vi le pot arăta acum mai pe larg. Oamenii s-au obișnuit de la început să pună semne câți ani au trecut de la zidirea lumii. Biblia nu spune aceasta, căci ea nu se ocupă de cronologie. Ea e o carte de morală, de sfințenie, plină de Duhul Sfânt. Prin ea se arată că există Dumnezeu, că El este Creatorul lumii, se arată legile date de El întregului univers, se arată că El pedepsește păcatul și răsplătește virtutea, că cei ai Lui sunt dreți, sfinți, iar ceilalți sunt păcătoși și vor lua plată după faptele lor și osândă dincolo. De acestea se ocupă Biblia.

Auzi – zic unii – că Biblia spune că numai șapte mii de ani are lumea aceasta! Te rog să-mi arăți, învățatul în Biblie, unde spune Biblia că lumea-i de șapte mii de ani? Ia-o de la un cap la altul și dacă ți se va arăta undeva în Scriptură că lumea-i numai de șapte mii de ani, atunci dă-o pe foc!

Nu. Oamenii au pus termen de când s-a zidit lumea. Marele Vasile în *Hexaïmeron* vorbește de temelia pământului, de facerea lumii, arătând – după mărturia Sfintei Scripturi – că pământul era netocmit și nevăzut. „Dar când era, nici tu nu știi, nici eu, ci numai Cel ce l-a făcut, Dumnezeu”, spune Sfântul Ierarh. Deci Biblia spune că pământul era netocmit și nevăzut (*Facerea* 1, 2). Care era netocmirea pământului? Ea stătea în faptul că n-avea nici o vegetație, nici un animal, nu era nimic. Apoi ne dezvăluie care era cauza nevederii: erau apele, căci pământul era în fundul apelor; precum și faptul că nu existau încă cei ce au ochi (Sfântul Vasile cel Mare, *Hexaïmeron*, pp. 6-8). Cine să-l fi văzut pe atunci? Dumnezeu îl vedea unde era, dar nu erau zidite cele cu ochi, nici animalele, nici oamenii, nici păsările. Dar pământul era, căci el datează de multe milioane de ani, poate să fi fost acolo de sute de milioane. „Dumnezeu a făcut pământul și Singur El știe de când este pământul și cât are să mai dăinuias-

că”, răspunde Marele Vasile celor ce iscodeau vârsta pământului. Dumnezeu a zis să se adune apele întru adunările sale și să se arate pământul. El l-a scos cum ai scoate cașul din zer la stână. Așa a scos Dumnezeu pământul din ape. Și nu-i nici o greutate la Dumnezeu aceasta, căci auzi ce spune Marele Vasile: „Te minunezi că pământul e mare? Ascultă pe Isaia: «Doamne, Tu ai făcut pământul ca pe nimic!» (Isaia 40, 23)”. Nimic e el înaintea lui Dumnezeu. E mare pământul? Dar planeta Jupiter e de 1300 de ori mai mare decât Pământul și are patru sateliți mult mai mari ca Pământul. Dar Sirius, care-i de milioane de ori mai mare chiar decât Soarele! Ce-i la Dumnezeu pământul? Pentru mine-i mare, și-i minunat, dar nu și pentru Cel care l-a făcut. Acela l-a făcut, cum zice Isaia, ca pe o nimica, și toate popoarele lumii înaintea Lui sunt ca o picătură din cadă.

Și au pus oamenii semne de la zidirea lumii, că atâția ani sunt de la Adam, și toți ceilalți au auzit de la unul, dar nimeni nu știe precis câți ani sunt de la Adam. Unii zic că Hristos a venit în lume la 5508 ani de la facerea lumii, alții la 4999. Cronologii nu se învoiesc la ce an a venit Hristos în lume, pentru că nimeni nu știe exact când a făcut Dumnezeu lumea și câți ani sunt de la zidirea lumii.

Când s-a zidit lumea numai Dumnezeu știe, nimeni altcineva. Așa spunea Marele Vasile. Dar oamenii au stabilit un fel de epoci, de ere. Ei au zis: atâți ani sunt de la Adam, apoi zic că a fost era lui Avraam ș. a. Unele le-au pus în legătură cu diferite evenimente: era alexandrină, de când Alexandru cel Mare a avut război cu perșii; era romană, de la fondarea Romei; apoi era martirilor, de la începutul creștinismului până pe vremea lui Diocletian. Dar de abia de la împăratul Justinian, de la 517, au început să se numească anii de la Hristos.

Era creștinismului nostru începe de la Mântuitorul și până acum are 1970 de ani, iar peste câteva ceasuri ajungem în anul 1971. Am vrut să vă spun câte ceva despre anul nou. Așa a ajuns

și la noi să se prăznuiască anul nou și să se înceapă de la 1 ianuarie, după tradiția rămasă nouă de la Roma.

Și sunt calendare diferite și astăzi. În Abisinia, o țară creștină, creștinii primesc tăierea-împrejur, ca evreii.

Sunt popoare care au calendarul cu doi ani, cu trei ani mai înainte, sau cu șase. Dar calendarul cel mai apropiat de calendarul luni-solar este calendarul pe care-l avem noi, ortodocșii. El este îndreptat de conferința interortodoxă de la Constantinopol, din 15 noiembrie 1923, pe timpul Patriarhului Meletie al V-lea, și e cel mai aproape de cel ceresc. În 42.000 de ani, el abia rămâne cu o zi în urmă. Iar calendarul gregorian, pe care l-a îndreptat Papa Grigore al IX-lea în 1583, prin marele filosof și astronom Lillie, rămâne la 3.600 de ani cu o zi și o noapte în urmă; deci el rămâne mai mult în urmă ca al nostru, din punct de vedere științific. Noi după calendarul acesta ne călăuzim și el este aprobat de toată Biserica.

Dar vreau să vă spun că, începând de la anul nou, grija noastră cea mai mare trebuie să fie alta: cel mai mare lucru e să ne înnoim viața, să luăm aminte cu fiecare an nou să lăsăm câte un păcat care ne stăpânește cine știe de când și să punem în locul lui o virtute, să iertăm greșalele celor ce ne-au supărat, să-i iertăm pe toți, să începem anul nou cu inima curată și cu credință în Dumnezeu, să nu începem la crâșmă cu beție, cu fluire, cu câte și mai câte petreceri. Că dacă începi bine din ziua întâi, fiindcă ziua bună se arată de dimineață, așa o să-ți meargă tot timpul.

Du-te prin sate acum, în noaptea aceasta: e iadul pe fața pământului! Iată cum știu oamenii să mulțumească lui Dumnezeu că le-a mai dat un an de viață! Dar vine moartea și-l strânge de gât, de nu mai poate spune nici preotului ce a făcut, că i s-a legat limba! Cât ar mai vrea el atunci să-i mai dea Dumnezeu un ceas; dar nu-i mai dă, e rânduit: când ți-o veni ceasul, te ia și te duce. Ai vrea să te rogi: „Doamne, mai dă-mi un minut!”, dar nu-ți dă, ai avut destule! Dumnezeu este prea drept, ți-a dat vreme, dar n-ai

vrut să te îndrepti, să te pocăiești, să plângi, să te rogi. Ți-a dat atâția ani de viață și n-ai avut nici o grijă. Și atunci vei vedea că nu mai este pocăință în timpul morții. Deci să ne gândim că, trecând un an de zile, foarte mult trebuie să plângem lui Dumnezeu că n-am făcut nimic bun și să mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat cu mila și cu îndurarea Lui să trecem iarăși 365 de zile și să ajungem până azi.

Toți trebuie să mulțumească. Toată zidirea lui Dumnezeu. Căci viața și ființele și toate vremile sunt în mâna lui Dumnezeu. Tocmai acum trebuie să mulțumim lui Dumnezeu, ca să nu vie urgia Domnului peste noi.

Așteptăm mila lui Dumnezeu, dar odată n-are să mai fie timp. Căci vine moartea pentru fiecare, vine dreptatea lui Dumnezeu, de care nu poate scăpa nimeni, nu pot scăpa nici împărații. Unde-s împărățiile, unde-s faraonii Egiptului, unde sunt sultanii turcilor, unde-s craii Germaniei, unde-s împărații de care se cutremura lumea, unde-s împărățiile, unde-s cetățile, unde-s orașele, unde-i orașul Pompei și unde este Cartagina și orașele vechi care s-au dărâmat de cutremur?! Unde-s cetățile lumii, unde-s puternicii, unde-s cei învățați, unde-s filosofii, unde-s cei care au purtat schiptru, cei care au purtat diademe și ale căror capete străluceau ca soarele, unde-s?! Praf, pământ și pulbere s-au făcut! Așa-i dreptatea lui Dumnezeu, și vai de noi dacă cheltuim vremea în zadar! Marele Apostol spune: „Răscumpărați vremea, că zilele rele sunt”.

Vom cere să mai trăim un minut și n-are să ne mai dea Dumnezeu. Pentru că trecem fără griji prin viața aceasta, ne încurcăm cu grijile veacului de parcă am fi nemuritori. Fum suntem. În toată ziua Biserica ne spune: „Omul ca iarba; zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori” (*Psalmii* 102, 15). I-a spus Dumnezeu lui Isaia, pentru toți: „Tot trupul e iarbă și slava omului ca floarea ierbii, uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut”; și iarăși zice Duhul Sfânt în *Psalmi*: „Zilele lui ca umbra trec”, „că

s-au stins ca fumul zilele mele”; și iarăși: „anii lor ca un paianjen s-au socotit”; și iarăși: „zilele mele ca umbra s-au plecat și eu ca iarba m-am uscat”. Pentru cine vorbește aici Duhul Sfânt? Pentru noi. Să avem urechi, să nu fim surzi!

Să nu ne astupăm urechile, că visuri suntem sub soare. Oricine ar fi, praf și pulbere este. Nimic nu rămâne veșnic pe pământ. Unde-s puternicii de care se cutremura lumea până ieri? Du-te și vezi-i în gheena, cum îi muncesc dracii! Du-te și întreabă-i acolo: Cu ce v-ați ales din viața aceasta? Unde a rămas stăpânirea, unde știința, unde puterea popoarelor? I-a luat după dreptate moartea și-i ține în legături până în ziua Judecății de apoi. Să veghem, dar, cum petrecem timpul înaintea Domnului, căci negreșit vom muri și ne va cere socoteală ce-am vorbit în fiecare clipă, și ce-am gândit, și ce-am lucrat.

Aceasta v-o spun pentru anul nou: să mulțumim Prea Sfintei Treimi și Prea Curatei Maicii Domnului, care mijlocește pentru toată lumea, că ne-a învrednicit să treacă un an. Să ne hotărâm, în inima noastră, să punem început bun și să petrecem de aici înainte cu Dumnezeu, creștinește. Să ne împăcăm cu Dumnezeu mai înainte de a ne răpi moartea.

Amin!

PREDICĂ LA TĂIEREA-ÎMPREJUR A MÂNTUITORULUI HRISTOS

Părinților, fraților și iubiți credincioși,

Astăzi, Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare, Biserica Răsăritului, prăznuiește Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ca și pe Marele Vasile, adică pe Sfântul Vasile cel Mare.

În predica ce urmează vom vorbi puțin despre acest prea luminat praznic al Tăierii-împrejur, dar și despre viața și minunile Marelui Vasile.

Mai întâi, să știți că, înainte cu 2406 ani de venirea Domnului nostru Iisus Hristos, a trăit un patriarh prea fericit, ales de Dumnezeu, Avraam, din a cărei seminție, după credință, ne tragem toate popoarele pământului. Nu numai poporul evreiesc, ci toate popoarele, după credință. Căci zice Sfânta Scriptură: „Și a crezut Avraam lui Dumnezeu și i-a socotit lui întru dreptate” (*Facerea* 15, 6). Deci toți care cred în Dumnezeu se numesc “fiii lui Avraam” *după credință*, nu după trup, cum este poporul evreu.

Dumnezeu a dat poruncă acestui patriarh ca toți copiii care se vor naște de parte bărbătească să fie tăiați împrejur la marginea trupului lor, ca semn de legătură veșnică între seminția lui și Dumnezeu, Ziditorul său. Iar marele apostol Pavel zice: „Toate cele mai înainte de lege și cele din legea veche au fost umbra celor viitoare”. Avraam trăiește înainte de legea veche cu 430 de ani. Câte s-au întâmplat pe vremea patriarhilor și a

proorocilor în tot cursul legii vechi, toate au fost umbră și închipuire a celor ce erau să fie la plinirea vremii, toate aveau să se desăvârșească adică în legea darului, prin venirea în lume a lui Dumnezeu Cuvântul.

Așadar, după cum toate au închipuit pe cele desăvârșite din legea darului, așa și tăierea-împrejur, care era un legământ între Dumnezeu și Avraam, a închipuit botezul din legea darului, sau ușa tainelor creștinești, cum mai este numit. De aceea botezul se face la opt zile de la nașterea pruncului, așa cum în legea veche pruncii se tăiau împrejur de către preoți în templu, la locul tăierii-împrejur, la opt zile de la naștere, când li se punea și numele.

Această tăiere-împrejur nu era un lucru de ajuns spre mântuire, ci o închipuire și o umbră a Evangheliei. Ați auzit în Apostolul de astăzi că s-a zis: „că ne-am tăiat împrejur cu tăiere nefăcută de mână”, cu tăierea poftelor trupului, care sunt căile păcatului. Câți în Hristos ne-am botezat, în moartea Lui ne-am îngropat prin botez și am primit această tăiere-împrejur duhovnicească, nefăcută de mână, care se lucrează numai de Duhul Sfânt, fără mână omenească. Dar oare pentru care pricini Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a primit tăierea-împrejur cea trupească a legii vechi.

Dumnezeieștii Părinți spun că pentru șapte pricini Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a primit tăierea-împrejur a trupului Său. Au fost șapte pricini binecuvântate pentru a se întări legea darului, ca Însuși Dumnezeu, Cel ce nu avea păcate, să primească cele ale legii.

Întâia pricină a fost ca să arate la toată lumea că El a venit cu trup în lume, că în adevăr a avut trup omenesc, nu cum au inventat unii eretici că s-a născut cu un trup de nălucă. Că dacă era cu trup nălucit, cum era să se taie împrejur trupul, să curgă sânge din el? Deci s-a tăiat împrejur mai întâi ca să se arate că a venit în trup. „Și Cuvântul trup S-a făcut – cum spune dumnezeiescul Evanghelist – și S-a sălășluit între noi” (Ioan 1, 14).

A doua pricină pentru care Hristos Mântuitorul lumii S-a tăiat împrejur a fost ca să plinească legea dată de Dumnezeu lui Avraam; ca să nu pară că a venit să strice legea. Mântuitorul a împlinit legea, primind până și tăierea-împrejur. Dar fariseii și cărturarii zavistnici, invidioși și răi, spuneau că a venit să strice legea. Dar Hristos le-a arătat: „Să nu socotiți că am venit să stric legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să plinesc” (*Matei 5, 17*). N-a venit să o strice, ci să o desăvârșească, să o facă cu totul desăvârșită și preasfântă. Deci, a doua pricină pentru care Hristos a primit tăierea-împrejur a fost ca să păzească legea dată lui Avraam de Dumnezeu, Părintele Său, sau mai bine zis de Însuși El, că El este una cu Tatăl.

A treia pricină pentru care Hristos a primit tăierea-împrejur a fost ca să ne slobozească pe noi din robia legii și de tăierea-împrejur cea după trup. A venit Însuși Cel fără de păcate și a primit tăierea-împrejur, ca pe noi, fiii Săi după dar, să ne slobozească de această dureroasă și prea grosolană tăiere-împrejur care se făcea cu mâna de om, să ne aducă altă tăiere-împrejur, mult mai desăvârșită, mai adâncă, mai sfântă și mai curată decât cea din legea veche.

A patra pricină pentru care Hristos Mântuitorul lumii S-a lăsat tăiat împrejur a fost ca să ne învețe pe noi a asculta. A venit să asculte pe Părintele Său până la moarte – și moarte pe Cruce. Deci, așa cum a ascultat până la patimă de Părintele Său, așa și acum, la naștere, a ascultat să primească tăierea-împrejur cea a trupului Său sfânt și preacurat și nevinovat, ca să arate că e ascultător Părintelui Său, împlinind porunca cea veche dată lui Avraam de El.

A cincea pricină pentru care S-a lăsat tăiat împrejur a fost ca să meargă înainte ca un conducător sau înaintemergător în toată fapta cea bună și să învețe pe fiii Săi după dar și pe tot neamul creștinesc, și să le arate că din frageda Sa copilărie, din fapte, El este gata să sufere toate și să îplinească toate poruncile

legii, nu să le strice; să primească cele ale legii, cum i-a spus lui Ioan la Iordan: „Lasă acum, că se cade nouă să împlinim toată dreptatea” (*Matei 3, 15*). Care? Nu cea din legea darului, ci pe cea din legea umbrei, toate ale legii vechi.

A șasea pricină pentru care Mântuitorul nostru S-a lăsat tăiat împrejur a fost ca să ne arate mila, îndurarea, dragostea cea nemărginită și bunătatea Sa. Fiind un prunc nevinovat, preasfânt și preacurat, de la cea mai mică vârstă, că era numai de opt zile, a început să-Și verse sângele pentru noi și pentru mântuirea noastră. Ce nevoie a avut El de tăierea împrejur, dacă era Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu după ființă, nu după dar și după cauză, ci după voie și după putere? Dar a vrut să arate dragostea Sa cea nemărginită. El pare a zice: „Îndată ce M-am îmbrăcat cu trup și am primit să fiu născut din Fecioara și Pururea Prea Curata Maria, vreau să vă arăt dragostea cea nemărginită. De aceea nu numai că am pogorât cerul și M-am pogorât Eu Însumi și am venit prin pântecul unei Fecioare, ci și de aici înainte voiesc să vă arăt cu câtă dragoste am să vă mântuiesc. Căci vreau să-Mi vărs sângele preascump și preacurat, pe care l-am luat din sângele Fecioarei celei preasfinte, pentru voi și pentru mântuirea voastră, ca să vă povățuiesc și pe voi către dragostea Mea. Căci mai înainte de a Mă iubi voi pe Mine, vreau să vă arăt câtă dragoste am Eu față de voi, că încă din pruncie vreau să-Mi vărs sângele și să primesc cele ale legii pentru voi”.

A șaptea pricină pentru care Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a lăsat tăiat împrejur a fost pecetluirea tăierii împrejur. A pecetluit-o pe ea Prea Bunul nostru Mântuitor și a arătat încetarea tăierii împrejur celei după trup, a legii vechi adică. Aceea, după cum v-am spus mai sus, a ținut 2406 ani, adică de la Avraam până la Hristos. Dumnezeu a circumscris-o acum prin cuvântul Său și a pecetluit-o cu altă tăiere împrejur. Căci de acum înainte nu va mai fi tăiere împrejur făcută de mână, ci altă tăiere împrejur, mai înaltă, mai duhovnicească, cum i-a spus lui Ieremia

despre sărbătoarea sâmbetei: „Voi face alt popor nou, și alt nume nou voi da, și altă sărbătoare vor ține” (*Coloseni* 2, 16). A pus duminica în locul sâmbetei și alt nume, Noul Israil, în locul celui vechi – căci așa se numesc creștinii.

Deci pricina a șaptea a fost pecetluirea pentru veșnicie și oprirea de a nu se mai tăia cineva împrejur după Hristos, dintre cei ce cred în El. Căci trebuie să se nască o altă tăiere-împrejur, prin credință, cum o numește dumnezeiescul Părinte Maxim: tăierea-împrejur cea în duh, a inimii (*Filocalia*, vol. II, p. 136). De aceea marele apostol Pavel spune: „În Hristos Iisus nici tăierea împrejur nu poate ceva, nici netăierea împrejur”, ci „făptura cea nouă”. Care făptură nouă? Când ne-am făcut noi noi și făptură nouă? În Sfânta Taină a Botezului. El este tăierea-împrejur duhovnicească, nevăzută, nefăcută de mână, prin care ne-am făcut și făptură nouă, prin Hristos Iisus. Deci botezul este tăierea-împrejur a tot creștinul, tăierea-împrejur nu trupească, ci duhovnicească, preasfântă și mântuitoare, plină de toată curățenia și sfințenia lui Dumnezeu.

Dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul, marele filosof duhovnicesc și coroana teologiei grecești din secolul al VII-lea, cel mai mare teolog al vremii aceleia, arătându-ne tăierea-împrejur cea duhovnicească a creștinilor, zice: „Tăierea-împrejur cea duhovnicească este tăierea-împrejur a simțirilor pătimășe ale sufletului rațional către toate cele ce se nasc și pier” (tot acolo, la cap. 41).

Toate câte le vedem în jurul nostru și se află în timp și spațiu, toate sunt supuse timpului și prefacerii, toate se nasc și iarăși pier. Numai Dumnezeu rămâne veșnic neschimbat. El este, cum au zis dumnezeieștii Părinți, Unitate în Treime și Treime în Unitate, ființă din Sineși, existând din Sineși, pururea nemișcată, care pe toate le mișcă. El este motorul cel duhovnicesc al universului, Care mișcă toate zidirile Sale, și prin prefacere le schimbă și le înnoiește. Deci, tăierea-împrejur cea duhovnicească și

adevărată este tăierea și lepădarea simțirii pătimase, adică a simțirii sufletului către toate care se nasc și pier. Care-s acelea? Mâncarea, băutura, slava deșartă, mânia, bogăția și câte ca acestea. Toate se nasc și pier. Sufletul trebuie să le taie de la el pe acestea. Această tăiere-împrejur duhovnicească, a minții și a inimii omului, taie de la ele păcatele, ori de ce natură ar fi ele, fie din partea rațională, fie din partea cea poftitoare, sau din partea mândrie a sufletului său, pe cele dinlăuntru sau din afară, sau de la zidire, sau de la trup, sau în orice fel, le taie și n-are nici o aplecare către ele.

Aceasta-i adevărata tăiere-împrejur a inimii în duh, cum am zis mai sus. Dar în Scriptură se vorbește de o îndoită tăiere-împrejur. Când s-a întâmplat a doua? Când Isus al lui Navi a intrat în pământul făgăduinței, i-a spus Dumnezeu să facă tăierea-împrejur, căci cât au umblat evreii patruzeci și doi de ani prin pustia Arabiei, au murit toți cei ce au cântit împotriva lui Moisi că i-a scos din Egipt, și toți cei buni de război, iar poporul născut pe cale, în pustiu, după ieșirea din Egipt, nu erau tăiați împrejur, că n-au mai avut ei când să se taie împrejur, să împlinescă ale legii. Așa arată Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți.

Pentru aceasta Isus al lui Navi a primit poruncă de la Dumnezeu, după ce au trecut Iordanul, înainte de a lua și dăruia ei Ierihonul. I-a spus Dumnezeu: „Fă cuțite tăioase de cremene și taie împrejur pe fiii lui Israel a doua oară” (*Iosua* 5, 28). Și aceasta s-a chemat tăierea tăierii-împrejur în pământul făgăduinței. Dar în legea darului, știți care era tăierea-tăierii împrejur, adică a doua tăiere-împrejur, duhovnicească? Este desăvârșirea, este cea de a doua treaptă a urcușului duhovnicesc; este aceea care se numește de către dumnezeiescul Maxim “seceriș al secerișului sufletului rațional”, sau “sâmbăta sâmbetelor”, în teologia lui cea despre sâmbete.

Care e deci tăierea-împrejur a tăierii-împrejur în duh, în legea darului? Dacă tăierea-împrejur este lepădarea simțirii

pătimăse a sufletului nostru către cele ce se nasc și pier, apoi tăierea tăierii-împrejur este mult mai înaltă. Auzi ce spune Sfântul Maxim: „Este desăvârșita lepădare și tăiere a voilor trupului și ale pornirilor celor sufletești ale sufletului, chiar a celor firești, către cele care se nasc și pier”. Va să zică, aici nu leapădă numai păcatul prin lucrare, ci și prin gând. Nici măcar să nu gândim cele pătimăse! Tăierea tăierii-împrejur este desăvârșita lepădare a tuturor voilor celor pătimăse și mișcărilor pătimăse ale sufletului, și a mișcărilor firești ale lui. Sufletul și trupul, cu mișcărilor lor firești de a mânca, de a bea, de a se odihni, și multe mișcări de acestea, cum e aceea de a se mâhni și a se bucura. Prin tăierea tăierii-împrejur, care e cea mai înaltă și duhovnicească tăiere-împrejur, omul se oprește nu numai cu lucrul de la aceste mișcări firești ale trupului de a păcătui, ci și cu gândul. Ea e depărtarea și tăierea desăvârșită chiar și cu gândul a simțirilor și mișcărilor firești ale sufletului către cele ce se nasc și pier, adică către toată zidirea simțită și văzută, ca omul să iubească numai și numai pe Dumnezeu, retrăgându-și mintea din simțire și lipind-o numai de Dumnezeu, prin contemplarea naturală în duh (*Filocalia*, vol. II, p. 138). Și aceasta este treapta a doua a urcușului duhovnicesc, după toți dumnezeieștii Părinți. Iar a treia treaptă este îndumnezeirea după dar și teologia mistică (cunoașterea tainică a lui Dumnezeu).

Frații noștri, vorbim de lucruri așa de mari. Să ne ajute Mântuitorul să tăiem de la noi poftele spurcate, patimile, aplecarea noastră către mâncări și băuturi, către somn, către ură, către iubirea de argint, către iubirea de plăceri, către iubirea de răzbunare, către beție, către furie, către toate răutățile. Când vom tăia din mintea noastră cu toată puterea acestea, și nici cu gândul nu vom greși ceva, și le vom lepăda pe toate de la noi prin aducerea aminte și prin iubirea de Dumnezeu, atunci suntem tăiați la inimă în duh, cu tăierea nefăcută de mână a lui Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, și ne-am făcut o făptură nouă și oameni noi, și

n-avem nevoie de tăierea-împrejur cea grosolană a trupului, care se mărginea doar la atâta, cum spune Pavel: „să aibă nevoie să se laude în trupul nostru”. Ei voiau să se laude numai că sunt sămânța lui Avraam prin aceea că erau tăiați împrejur, iar încolo erau plini de ură, plini de zavistie, plini de fățarnicie, plini de îngâmfare, plini de cutezanță de sine, de încredere în sine și de răutate împotriva lui Hristos. Și aceasta li se părea că le ajută lor: tăierea-împrejur a trupului. Nu! Ei erau netăiați împrejur, cum a zis dumnezeiescul arhidiacon Ștefan înainte de moartea sa: „Voi, cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Duhului Sfânt; precum părinții voștri, așa și voi!” (*Faptele Apostolilor* 7, 51). Așa i-a muștrat preasfântul acela martir și apostol, înainte de a-și da duhul, pe farisei și pe cărturari, că sunt netăiați împrejur la inimă, la urechi, adică orbi, surzi și împietriți, și nu văd ei răutatea și zavistia care-i mănâncă și-i roade, neprimind adevărul lui Hristos.

Dacă zavistuim, hulim, urâm, dacă poftim răzbunare, argint, desfrâu, beție, lăcomie, corupție, nu suntem tăiați împrejur. În acest caz, nici noi, creștinii, nu avem tăierea-împrejur cea duhovnicească. Deși ne-am botezat și ne-am lepădat de satana și de toate lucrurile lui, suntem și noi netăiați împrejur la inimă, la urechi și la ochi, suntem orbiți de satana și de momelile lui.

Deci, să ne ajute Mântuitorul și să nu fim și noi ca fariseii și cărturarii de altădată, netăiați împrejur la inimă și la urechi și la ochi. Să deschidem ochii inimii și urechile sufletului, să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu și să deschidem ochii minții, să veghem și să primim planul lui Dumnezeu de mântuire a lumii și să facem poruncile Lui, să tăiem de la noi tot păcatul: și din lucrare, și din poftă, și din gândire. Numai atunci dovedim că suntem tăiați-împrejur cu tăiere nefăcută de mână, cu tăierea-împrejur cea duhovnicească, nu a legii vechi, ci a legii darului.

PREDICĂ DESPRE SFÂNTUL VASILE CEL MARE

(1 ianuarie)

Tot astăzi, Sfânta Biserică Sobornicească prăznuiește pe cel mai mare ierarh al Bisericii, pe stâlpul cel de foc, pe gura cea de foc a Duhului, pe Marele Vasile, cum ați auzit poate azi, cântându-se la dumnezeiasca Liturghie. El a fost cel mai ager la minte și cel mai sfânt și mai prevăzător cu mintea dintre ierarhi. Toate soboarele ecumenice și locale care s-au ținut, în diferite vremi și locuri, au ținut seama de autoritatea canoanelor lui.

Toți l-au citit, mii de sfinți și de ierarhi au păzit hotarele puse de el. Pentru ce? Sfântul Vasile a fost ochiul Bisericii și a rămas ochiul Bisericii până la sfârșitul veacurilor. Unde s-a născut? În Cezareea Capadochiei. Părinții lui s-au numit Vasile și Emilia. Tatăl său era din Pont, adică de lângă Marea Neagră, unde e Turcia de astăzi. Era unul din zece frați. Unul a murit și nouă au trăit. Dumnezeiescul Grigore de Nazianz, Cuvântătorul de Dumnezeu, zice de familia lui că a binecuvântat-o Dumnezeu cu Marele Vasile, măcar că nici ceilalți copii n-au rămas mult mai jos decât dânsul. Toți cei patru frați și cinci fete din familia lor petreceau cu sfințenie, cu cucernicie, cu milostenie și cu o bună așezare a sufletului. Deci o familie mare de sfinți a fost familia Sfântului Vasile (vezi Viața Sfântului Vasile cel Mare, 1 ianuarie).

Când s-a născut Sfântul Vasile, era atât de mic, atât de slab, încât era gata, gata să moară. Iar maica lui, Emilia, femeie bună și credincioasă și sfântă, s-a aruncat cu fața la icoana Mântuitorului și a zis: „Doamne, dăruiește-mi copilul acesta, că Ți-l dau Ție spre slujbă”. Și plângând și luându-l în brațe și

rugându-se, îndată copilul s-a întremat și datorită numai rugăciunilor din adâncul inimii ale mamei sale a supraviețuit acest copil, care a fost la urmă un atât de mare vas al alegerii și stâlp al Bisericii lui Hristos. Cum am zis, ei au fost patru băieți și cinci fete. Și băieții au fost aceștia: Sfântul Grigore de Nyssa a fost cel mai mare și a fost și el Ierarh, iar Sfântul Vasile a fost după dânsul. După ei au fost Sfântul Naveratie, mare pustnic făcător de minuni în pustia Sinaiului, și Sfântul Petru al Sevastiei. Deci, trei Arhieri, trei Episcopi, trei Ierarhi Sfinți și un mare pustnic. Iar dintre fete, cea mai mare a fost Sfânta Macrina, mai mare și decât Sfântul Grigore de Nyssa. Ea ajutat-o pe mama lor Emilia la creșterea tuturor copiilor și ea i-a învățat pe toți, din fașă, dreapta credință.

Deci mare merit îl are în familia sfântului Sfânta Macrina, sora Sfântului Vasile, cuvioasă și sfântă, ce a fost stareță a unei mari mănăstiri de călugărițe de atunci; și ea s-a sfințit, după cum arată Sinaxarul la 19 ale lunii iulie. Și a mai avut Sfânta Macrina patru surori, cum am spus, care s-au căsătorit, dar au trăit cu totul o viață creștinească și sfântă.

La cele dintâi învățături, Marele Vasile a avut dascăl și povățuitor chiar pe tatăl său, ce era într-acea vreme ca un dascăl al învățăturilor și al faptelor bune pentru întregul Pont. Acesta i-a dat nu numai învățătura înconjurătoare, ci și toată buna credință, făcându-se astfel începător al desăvârșirii la care avea să ajungă mai apoi fiul său. Iar când a sosit vremea de școală, l-a dat la școală în Cezareea Capadochiei, căci acesta era un oraș de cultură, cu școli multe. Aici, primind tot felul de învățătură – fiind iubitor de osteneală ca și albina care, din tot felul de flori, își culege cele trebuincioase –, în puțină vreme s-a făcut slăvit și vestit celor mai mari ai cetății și la tot poporul, covârșind pe mulți cu buna sa știință și chiar asemănându-se cu unii din cei mai învățați dascăli.

Din Cezareea, Vasile s-a dus apoi la studii în Constantinopole, în capitala Imperiului romano-bizantin, unde a studiat și a avut învățători pe unii din marii retori și filozofi ai vremii, de la care în scurtă vreme a adunat, prin ascuțimea minții sale, cele mai înalte învățături, cu care și-a împodobit sufletul său. De la Constantinopol, terminând școala, Vasile s-a dus la Atena, în capitala Greciei de astăzi, unde s-a întâlnit cu prea iubitul său prieten, Grigore de Nazianz, Sfântul Grigore Cuvântătorul de Dumnezeu. Și mare prietenie duhovnicească a crescut între dâșii, încât erau o minte, un suflet și un gând înaintea lui Dumnezeu.

Ei cunoșteau la Atena numai două drumuri: unul care mergea la școală și unul care ducea la biserică. Lumea era moartă pentru ei, nu vedeau că sunt în lume. Aveau în minte pe Hristos, Școala și Biserica. Așa au petrecut ei acolo opt ani de zile. Tot la Atena, Vasile a aflat și pe Iulian Paravatul, care mai pe urmă a fost împărat, mare vrăjmaș și muncitor al creștinilor, pe Libanius, marele filosof sofist al vremii, pe preaînțeleptul Eubul, care i-a fost dascăl și pe care mai apoi l-a adus la cunoștința lui Dumnezeu. De acesta fiind întrebat care este firea filosofiei, Marele Vasile a dat vestitul răspuns: „Firea filosofiei este pomenirea morții”, arătând prin aceasta că cea mai înaltă filozofie și înțelepciune este deasa cugetare la moarte, prin care tot omul se ferește de rău și se sârguiește spre fapta bună.

După aceea, Vasile și Eubul s-au întors la Cezareea și au înființat o școală de retorică, adică de elocvență, de bună vorbire. Dar pentru că aceasta îi cerea grijă multă și răspândire de la rugăciune, mai cu seamă după sfatul Sfântului Grigore de Nazianz și al surorii sale Macrina, prea înțeleapta fecioară, a părăsit școala aceea înaltă și, la anul 357, a întreprins o călătorie care a durat un an, în Palestina, Siria, Mesopotamia, Egipt, la Muntele Sinai, în părțile Iordanului, la sfintele locuri ale Ierusalimului, în pustia Iudeii, pe unde viețuiau părinți mari cu fapta bună, și în toate

părțile unde a auzit că sunt bărbați sfinți și pustnici vestiți și mari sihaștri.

Și s-a străduit în răstimpul acestei călătorii să afle de la cei mai iscusiți pustnici meșteșugul vieții pustnicești și lepădarea de sine și cele mai înalte virtuți; să vadă din cele ce trăiau – nu doar că vorbeau – făcliile lui Hristos răspândite în toate pustiile.

Când au ajuns la Ierusalim, Vasile și Eubul s-au închinat lui Dumnezeu cu credință și cu dragoste, înconjurând toate sfintele locuri. Apoi s-au arătat episcopului cetății, Maxim, și s-au rugat să-i boteze în Iordan, căci pe atunci se botezau oamenii mari, Vasile având la acea dată aproape 29 de ani. Episcopul, văzându-i plini de credință, le-a împlinit dorirea, după care întorcându-se în sfânta cetate, au petrecut într-însa aproape un an.

După aceasta, întorcându-se spre Capadochia, au trecut prin Antiohia, unde Meletie arhiepiscopul l-a hirotonisit pe Vasile diacon, și acolo a tâlcuit cuvintele Pildelor lui Solomon.

Când s-a întors din această călătorie, în Cezareea Capadochiei păstora episcopul Leontie, care auzind de fapta bună și de înțelepciunea lui, l-a hirotesit lector. Atunci era în Biserică și această treaptă de slujire, de lector, lectorul fiind un om care se îngrijea de îngroparea celor ce mureau. Trebuia să spună un cuvânt la groapă, să așeze slujba înmormântării, să facă pomenire celor adormiți la soroacele cuvenite. Deci se îngrijea mai ales de slujba înmormântării. După Leontie, a venit ca episcop al Cezareei Ermoghen, care l-a hirotonisit preot pe Vasile, rândundu-l a fi povățuitor monahilor.

După Ermoghen arhiepiscopul, era cerut la scaun, ca un vrednic, Sfântul Vasile, dar fugind de cinste, s-a ascuns, și a fost ridicat la arhiepiscopie Evsevie, bărbat îmbunătățit, dar neiscusit în Sfintele Scripturi și în cele cărturărești, pentru a putea face față luptelor mari pe care Biserica le dădea cu ereticii în acea vreme. Acesta știind pe Vasile foarte cinstit și lăudat de toți pentru înțelepciunea și viața lui sfântă, biruindu-se de zavistie, ca un om

neputincios, a început a i se arăta răuvoitor. Care lucru înțelegându-l Sfântul Vasile, nevrând să fie pricinuitor de zavistie, s-a dus în pustia Pontului, unde a chemat prin scrisori și pe prietenul său, pe Sfântul Grigore de Nazianz, și unde, adunând cu dânsul mulțime de monahi, a făcut rânduială de viață monahicească – fiind luminat de Duhul Sfânt – și petrecea viață îngerească pe pământ.

Acolo a scris și vestita sa carte Hexaimeronul, despre facerea lumii; și purta o haină ruptă cu sute de petice, cum arată Sfântul Nicodim Aghioritul, când îi scrie vărului său, episcopul Ieroteu Naziul, zicând: „Prea Sfințite, să nu-ți faci haine de mătase. Adu-ți aminte de peticele Marelui Vasile, căci și acela a fost episcop, de jocul Sfântului Serapion. Adu-ți aminte că aici, în Sfântul Munte, avem mitropoliți care au venit cu traista în spate și nepieptănați și numai cu Hristos în minte; și umblă încălțați cu opinci”. Sfântul Vasile a fost primul – și ca preot, și ca episcop – care a dat episcopilor pilda aceasta. El le arăta că episcopul nu trebuie să umble luxos, ci smerit, cu haine ponosite, însuși alergând desculț, și mai mult cu capul gol făcându-și rugăciunile. Tot acolo a scris și Așezămintele călugărești.

Deci, conducând marele Vasile obștea aceea în pustia Pontului, le ajuta la o viață ca aceea și fericita Emilia, maica sa, petrecând nu departe de dâșii, de cea parte de râu, în sat, îngrijindu-se de hrana lor; apoi rămânând văduvă, toată sânguința o avea ca să placă lui Dumnezeu. Cu vremea s-au adunat acolo mai mult de o sută de femei și fecioare, și le conducea Sfânta Macrina și mama ei, Emilia.

Sfântul Vasile având multă grijă cu mănăstirea de călugări, aflată peste râu, a stat acolo patru ani – timp în care a întemeiat-o cu desăvârșite rânduieli –, după care, încredințând conducerea ei fratelui său Petru, mai târziu episcop al Sevastiei, el a plecat în pustie, împreună cu iubitul său prieten Grigore de Nazianz. Vreme de câțiva ani au viețuit ei în coliba pe care și-au făcut-o în

pustie, studiind adânc Sfânta Scriptură și petrecând numai în rugăciune și-n meditație și-n gândiri duhovnicești. Și când au plecat de acolo, Marele Vasile a zis: „Frate, să nu rușinăm pe cei ce și-au pus nădejdea în noi! Trebuie să fim noi întâi ochi, ca să putem lumina pe alții”. După această petrecere și desăvârșire în liniștea pustiei, cei doi mari prieteni au ieșit de acolo ca doi luminători.

Unul – Marele Grigore – a plecat episcop în cetatea Nazianz, spre a ajuta pe tatăl său, ce era episcop acolo și care, fiind bătrân și neputincios, lupta din greu cu ereticii.

Iar Marele Vasile a fost chemat de episcopul Evsevie, care s-a căit foarte de zavistia sa și l-a rugat să se întoarcă și să ajute Biserica, ce lupta contra arienilor. Fericitul Vasile, văzând o primejdie ca aceea a Bisericii, și mai mult cinstind trebuința cea de obște decât viața pustnicească, a lăsat singurătatea și a venit la Cezareea, unde foarte mult a lucrat cu cuvântul și cu scrisul, curățind credința cea dreaptă de eresuri.

Apoi episcopul Evsevie și-a dat sfârșitul pe brațele lui Vasile, iar după dânsul, lucrând Sfântul Duh, Marele Vasile, chiar nevrând, a fost ridicat la scaun, fiind sfințit de mulți episcopi, între care era și bătrânul Grigore, tatăl lui Grigore de Nazianz. Acela, deși era bătrân și neputincios, a poruncit ca să-l ducă în Cezareea, să silească pe Vasile a veni la arhiepiscopie, ca nu cumva prietenii să ridice pe cineva dintre ai lor la scaunul acela.

Și după ce a luat episcopia, a adus osteneli peste osteneli și Dumnezeu a pus dar asupra lui. Atât de milostiv era, că în toată Cezareea și în toate părțile nu era episcop milostiv ca Marele Vasile. A fost foamete mare în anul 373, iar în foametea aceea el a dat toate averile Episcopiei milostenie în toate părțile. El a înființat, dacă ați auzit, în Cezareea Capadochiei, vestitele Vasiliade, niște spitale mari pentru călugări, pentru preoți și pentru popor. Și din averile Episcopiei ținea aceste uriașe spitale, și el singur cu mâna lui ștergea bolnavii și-i îngrijea, și cu

rugăciunea îi făcea sănătoși. Umbla din spital în spital și a pus călugări să slujească, cum îngrijeau pe la spitale surorile de caritate. De acolo își are originea slujirea călugărilor, de la Marele Vasile pogoară obiceiul acesta.

Dar erau călugări sfinți și tămăduiau oamenii și cu rugăciunea, și cu medicamentele pe care le lua de la Marele Vasile pe cheltuiala Episcopiei. De vestitele acestea Vasiliade auzind Iulian Apostatul – care între timp ajunsese împărat – și socotind că episcopul are averi multe de a făcut atâtea spitale, l-a cuprins o ură mare, că se cunoșteau deja de la Atena, unde făcuseră studiile împreună. Pe atunci Grigore de Nazianz spusese cu proorocesc glas Marelui Vasile despre Iulian: „Mare răutate ține pământul Greciei astăzi”, căci l-a știut mai înainte că o să ajungă împărat lepădat de credință. Acela se făcuse întâi evreu, pe urmă păgân și aducea jertfe la idoli, pînă ce în sfârșit l-a lovit mânia lui Dumnezeu.

Iulian Apostatul, auzind de Vasile că a înființat niște spitale așa de mari și împlinește o misiune așa de mare, că are sute de mănăstiri de călugări și de maici și face atâta binefacere și asistență socială, și-a zis: „Cum un om, un călugăr, are atâta trecere la popor și atâția bani?!”. Căci poporul îi dădea averile, cum dădeau la Sfinții Apostoli, să facă atâta bine de obște la tot poporul creștinesc. Și i-a trimis Marelui Vasile o scrisoare de la Constantinopol: „Să vii la mine”.

Marele Vasile, știind de ce e chemat, n-a vrut să se ducă. Dacă a văzut că nu vine, Iulian îi scrisese: „Dacă nu vrei să vii (el a spus că e bolnav), trimite-mi o mie de litri de aur, că mă duc cu război împotriva perșilor și am nevoie de cheltuieli de război”. Iar Marele Vasile a răspuns: „Nu! Căci banii care-i am de la Episcopie sunt ai săracilor, ai văduvelor și ai bolnavilor, nu ți-i dau pentru război. Poporul mi i-a dat să fac spitale și mănăstiri cu ei”.

Atunci Iulian a fost cuprins de o și mai mare furie și a spus: „Eu mă duc cu război împotriva perșilor, dar când mă întorc înapoi, pe tine și pe Grigore de Nazianz vă voi pierde cu cele mai groaznice munci. Am fost împreună odată, la școală, dar acum să vedeți că eu sunt împărat!”.

Marele Vasile, auzind de furia lui Iulian Apostatul și știind răutatea lui, a zis către popor: „Iată, Iulian Apostatul trece peste o lună de zile cu război contra perșilor pe aici, prin Cezareea, și are să se abată pe la noi ca să ne ceară aur”. Și a spus poporul: „Noi îi vom da ceva ca să-l mulțumim, dar nu-l mulțumim, că are mare ură pe creștini”. Și așa a fost. Iulian Apostatul a pornit război împotriva perșilor și a trecut chiar prin Cezareea, pe unde îi era drumul, și când a ajuns aproape de Episcopia Marelui Vasile a trimis niște soli la sfântul, să-i trimită atâția litri de aur și atâta hrană, pentru cai și pentru armată. Dar tocmai atunci era o secetă mare și o foamete în Cezareea și n-aveau creștinii nici pâine. Sfântul Vasile, văzând că el cere atâta aur, a trimis soli înainte și le-a spus: „Eu aș vrea să-i trimet, numai că n-avem; poporu-i sărac și avem atâția bolnavi și atâtea mănăstiri și atâtea biserici”. Când solii i-au dus știrea lui Iulian, acesta s-a înfuriat strașnic: „Ce-a spus, că n-are? Las' că merg eu până acolo!”. Și a venit mai aproape și a trimis alți soli, ca să spună să-i trimită negreșit.

Atunci Sfântul Vasile a luat poporul său și l-a întâmpinat, cinstindu-l după tradiție, ca pe împăratul Bizanțului, și fiindcă nu avea alt dar să-i aducă, i-a adus trei pâini de orz, dintr-acelea din care mânca sfântul; căci așa ceruse împăratul, să-i ducă din cele ce mănâncă el. Deci, primind împăratul darul, a zis slujitorilor lui să-i răsplătească dându-i iarbă din livadă. Sfântul văzând o necinste ca aceasta, a zis împăratului: „Noi, o, împărate, ți-am adus din cele din care înșine mâncăm, precum ai cerut; iar împărăția ta, precum se vede, ne-ai răsplătit darul cu cele din care însuși mănânci”. Auzind acestea împăratul, s-a mâniat foarte și a zis sfântului: „Acum primește darul acesta, și când mă voi

întoarce din Persia biruitor, voi arde cetatea ta de tot, și pe nebunul popor, cel amăgit de tine, îl voi robi; căci necinstește pe zeii cărora mă închin eu, și atunci vei lua și tu răsplătirea ce ți se cuvine!”. Astfel înfricoșându-l păgânul împărat, s-a dus în Persia.

Și s-a dus cu mare mânie, iar Marele Vasile, știindu-i furia și răutatea lui, a adunat tot poporul în biserica Sfântului Marelui Mucenic Mercurie, care era pe un deal, și a zis: „Să facem multă rugăciune, că împăratul, când se va întoarce înapoi, ne pierde pe toți, pentru că nu i-am dat aur și cele ce a cerut”. Poporul ascultă de Sfântul Vasile, că de li s-ar fi cerut ca toți să moară pentru Hristos, ar fi făcut-o, așa de mare le era credința. Și au făcut priveghere de toată noaptea și se rugau cu toții ca să se potolească furia împăratului. Iar sfântul se ruga înaintea icoanei Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, lângă care era și chipul Sfântului Marelui Mucenic Mercurie, cu sulița ca un ostaș, că Sfântul Mercurie a fost ostaș, ca Sfântul Dimitrie și ca Sfântul Gheorghe. Și deodată a văzut chipul Sfântului Mercurie, cel de lângă Prea Curata Născătoare de Dumnezeu, schimbându-se și făcându-se nevăzut câțeva vreme. Atunci a înțeles Sfântul Vasile că Sfântul Mercurie a fost trimis de Prea Curata Maică a Domnului să se răzbune și să piardă pe vrăjmașul lui Dumnezeu, că Iulian Apostatul, de când s-a lepădat de credință, nu-l numea pe Mântuitorul altfel decât “Fiul Mariei” și “Galileeanul”. Și, într-adevăr, s-a dus Sfântul Mercurie, și ajungând unde erau oștirile ziua în amiaza mare, s-a ridicat deasupra oștirilor lui Iulian Apostatul. Și când a văzut Iulian că vine Sfântul Mercurie, strălucind ca soarele, a crezut că-i Hristos și a strigat la generalii săi : „Veniți degrabă aproape de mine, puneți mâna pe săbii, apărați-mă!”. Dar aceia nu vedeau nimic. „Dar ce-i, împărate?!”. „Galileeanul, Galileeanul vine, mă omoară, mă urmărește în mijlocul taberei mele, nu mă lăsați!”. Și pe când striga îngrozit, Sfântul Mercurie l-a însulițat în gât, a fâșnit sângele în sus și abia a mai putut îngăima : „Ai învins, Galileene...” Apoi Sfântul

Mercurie într-o clipă s-a întors în biserică. Și când a venit, poporul a încremenit: chipul s-a așezat la locul său, iar din sulița sfântului picura sânge pe peretele bisericii!

Această minune văzând-o poporul, Sfântul Vasile a strigat: „Acum ridicați mâinile în sus și strigați cu toții: Doamne miluiește! – că a făcut izbândă Hristos, Dumnezeu nostru, împotriva vrăjmașului Bisericii și al Său”. Împăratul a fost însulițat într-o poiană, în mijlocul oștirii sale, și până azi acea poiană se cheamă poiana Sfântului Mercurie, pentru că acolo a fost junghiat vrăjmașul adevărului și al lui Dumnezeu, Iulian Apostatul.

După Iulian Apostatul a urmat împăratul Valens, care de asemenea se lepădase de dreapta credință, fiind arian. Marele Vasile a avut mult de lucru și cu acesta. Căci auzind Valens de autoritatea Sfântului Vasile, de sfințenia lui, de minunile lui, a început să se poarte și el cu mare ură, asuprind pe Marele Vasile, de care știa că e creștin ortodox și ține cu Biserica.

Pe mulți alți episcopi dreptcredincioși el îi izgonise de la scaunele lor și ridicase pe arieni în locurile aceloră; iar pe alții, mici la suflet și fricoși, i-a silit să se învoiască după eresul lui. Deci se mânia și se tulbura văzând pe Sfântul Vasile pe scaunul său fiind fără temere și în credință nemișcat ca un stâlp, iar pe alții sprijinindu-i și sfătuindu-i să se depărteze de eresul arienesc, ca de un lucru urât de Dumnezeu. Până la o vreme s-a îngrijit împăratul cu dinadinsul să aducă pe Marele Vasile la unirea cu arienii, îndemnându-l prin oamenii săi cu rugăminți, cu făgăduințe și cu îngroziri, să facă voia lui; dar aceștia nimic n-au sporit, pentru că nu au găsit un om slab la inimă, ci un om hotărât. De aceea nu știa apoi cum să se răzbune pe Sfântul Vasile și căuta să-l stârnească, doar o zice ceva ca să-l piardă.

În vremea aceea s-a hotărât Valens să meargă să viziteze Niceea Bitiniei, unde era o catedrală ortodoxă foarte frumoasă. Și când a ajuns acolo, arienii (care pe vremea aceea erau trei părți

arieni și o parte ortodocși, căci după soborul întâi ecumenic, arianismul a prins mari rădăcini în părțile răsăritului), văzând pe împăratul și știind că e de credința lor, au ieșit înaintea lui și au cerut: „Să ni se dea biserica aceasta, că suntem mulți și n-avem unde ne duce la rugăciune!”.

Iar împăratul, fiind de un gând cu dâșșii, a zis: „A voastră să fie biserica!”. Și au intrat arienii și au omorât pe unii creștini, iar pe ceilalți i-au izgonit și au început a face în biserica sobornicească de acolo slujbele lor. Iar bieții ortodocși s-au împrăștiat ca potârnichele, fiind puțini și neorganizați, cu un episcop și preoți puțini, și aceia fricoși. Unde să se ducă? S-au dus la apărătorul Bisericii, la mângâietorul, la stâlpul luminii, la Marele Vasile, și i-au spus: „Iată ce ne-a făcut împăratul Valens: a venit și ne-a luat biserica cea mare, pe care am făcut-o noi în zeci de ani, și a dat-o arienilor, de am rămas pe drumuri și n-avem nici o biserică. Și arienii se laudă că foarte curând vor distruge biserica noastră și nu vor mai fi ortodocși”.

Marele Vasile, care pururi își punea viața pentru Biserică, a zis: „Fiți pe pace, mă duc la Constantinopol”. Și a plecat în călătorie până la Constantinopol. Și când l-a văzut împăratul, s-a umplut de furie, iar Marele Vasile l-a întâmpinat cu aceste cuvinte: „Împărate, «cinstea împăratului judecata iubește». Oare nu zice Duhul Sfânt în psalmi așa? De ce n-ai judecat drept lucrurile? Ai auzit pe Solomon ce spune? «Dreptatea împăratului întru judecată este». De ce ai făcut nedreptate?”. Și a început să-l mustre pe Valens.

Acesta răspunse: „Mă mustri, Vasile, te-ai întors spre răzvrătire, vii la curte la mine, la împărăție, și mă mustri pe mine, împărat?!”. Vasile i-a răspuns: „Împărate, pentru dreptate sunt gata să mor oricând; pentru aceasta am venit, nu ca să trăiesc”. Împăratul își dădu seama că nu-i glumă, văzându-l că-i hotărât să moară și știind că mai erau cu Vasile și creștini mulți de credință ortodoxă. „Ai făcut mare nedreptate, Împărate! Am scăpat de un

împărat păgân și a venit la conducere altul eretic. Ești arian, te-ai lăsat înșelat de cei răuslăvitori, de cei cu credința strâmbă și deșartă, și ai dat Biserica noastră sobornicească. De ce-ai dat-o?”. Și atunci împăratul a zis: „Ce vrei? Acum vei fi izgonit și trimis în surghiun!”. Și a pus mâna pe trestie să iscălească izgonirea lui. Dar când a pus mâna pe trestie, s-a sfărâmat trestia. A luat o a doua, s-a sfărâmat și a doua; și a luat și a treia, s-a sfărâmat și a treia. Nu putea să iscălească izgonirea lui Vasile! Și atunci împăratul a cam prins frică. Iar Marele Vasile i-a spus: „Împărate, ai un copil tare bolnav”. „Da – zice –, fiul meu Galatie este pe moarte; dacă sunt plăcute lui Dumnezeu dogmele credinței tale, să faci sănătos pe fiul meu, cu rugăciunile tale!”. Sfântul răspunse: „De te vei uni, o, Împărate, cu credința cea dreaptă, și de vei dăruia pace bisericilor, apoi fiul tău va fi viu”. Împăratul făgăduindu-se să facă acestea, Marele Vasile a spus: „Mă duc să mă rog să se facă sănătos copilul, dar te rog, înainte de a te pedepsi Dumnezeu și pe tine să faci dreptate, să mă lași să judec eu în legătură cu biserica din Niceea”. Și împăratul, auzind că-i va vindeca pe copil, s-a bucurat. Sfântul Vasile s-a dus la capul copilului și a făcut numai semnul Sfintei Cruci, zicând: „Te vindecă pe tine Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu”. Și s-a sculat copilul sănătos și a zis: „Tată, să nu-l urgisești pe acest preot, pentru că acesta-i mare sfânt a lui Dumnezeu. Și când a zis: «Te vindecă», am văzut o pară de foc ieșind din gura lui și s-a atins de mine”.

Atunci împăratul Valens s-a umplut de teamă. „Ei, ce să fac, Vasile, ce vrei să fac, că trebuie să-i împac și pe arieni, că dacă încep un război, ei sunt mai mulți decât voi și slăbesc împărăția, și mai mă pot duce eu cu oștire puternică împotriva dușmanilor? Cum să-i împăcăm?”. Sfântul Vasile a răspuns: „Lasă-mă pe mine, că-i împac eu”. „Și cum ai să faci?”. Sfântul Vasile zise: „De voi judeca cu nedreptate, Împărate, să mă trimiți și pe mine în surghiun, pe cei de o credință cu mine să-i izgonești, iar biserica s-o dai arienilor. Dar dă-mi mie scrisori împărățești la

mână, să mă duc să fac dreptate la Niceea, că-i atâta jelanie acolo și atâta plângere!”. Și i-a dat împăratul scrisori, în care zicea: „Vasile, Arhiepiscopul Cezareei Capadochiei, are împuternicire de la noi să meargă să judece între arieni și dreptcredincioși, după cum va socoti el. Toată armata de acolo și toată stăpânirea din părțile acelea, din Niceea și Nicomidia, să-i dea tot sprijinul!”. Și a luat Marele Vasile scrisorile împăratului Valens și s-a dus la Niceea. Îndată ce a ajuns acolo, au venit bieții creștini și l-au întrebat: „Prea Sfințite Stăpâne, ai făcut ceva?”. „Așteptați – zise – toți în liniște”. Și le-a spus cum a rânduit cu împăratul. „Ce i-ai spus împăratului?”. „Iată ce i-am spus: Împărate, eu mă duc la Niceea și adun pe toți mitropolii arieni, și pe episcopii lor și pe ai noștri, împreună cu episcopul pe care-l au acum, și iată ce facem. Încuiem biserica din Niceea și punem și noi, și ei sigiliu pe ea, și punem să se păzească de armată biserica sigilată cu plumb, cu ceară și cu peceti. Și biserica fiind astfel încuiată, să se roage arienii trei zile și trei nopți în fața bisericii, și dacă o vor deschide cu rugăciunea lor, să fie biserica în veac a lor. Și noi ne vom ruga o singură dată noaptea – a zis Marele Vasile – și de o vom deschide noi, a noastră să fie. Iar dacă biserica nu se va deschide nici la noi, tot a lor să fie”. Și când a venit Sfântul Vasile și le-a spus creștinilor cum a rânduit, mulți din ei au început a zice: „Dar ce-ai făcut, Vasile? Au câștigat tot arienii. Cum e asta: Dacă, deschid ei cu rugăciunea biserica, să fie a lor, și dacă n-o deschidem noi, tot a lor să fie?! Ce dreptate este?!”. Dar Sfântul Vasile a zis: „Aveți credință și nu vă mâhniți!”. Și avea acolo numai șase preoți și un episcop.

Deci în baza ordinului împăratului, s-au închis ușile bisericii, s-au pus sigilii de plumb și au semnat sigiliul și arienii, și ai noștri. Au pus armata la ușile încuiate și ferecate, căci erau trei rânduri de uși. Și au venit arienii cu mitropolitul, cu episcopii lor, așa ca altădată popii lui Baal, și strigau mereu în fața bisericii, făcând slujbele lor, dar la capătul a trei zile și trei nopți

nici un semn nu s-a făcut cu biserica. Și atunci armata a spus: „La o parte! Să vie acum Vasile cu ai lui!”. Sfântul Vasile a început o priveghere de toată noaptea, s-a slujit cu cântări toată noaptea și a făcut dumnezeiasca Liturghie până dimineța, și pe urmă a pornit cu puținii credincioși, câți avea el, și cu puținii preoți, la soborniceasca biserică cea pecetluită, cântând :„Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi”.

Și când a ajuns în fața bisericii, Marele Vasile, îmbrăcat în toate veșmintele, a zis către popor: „Ridicați mâinile în sus și strigați cu toții: Doamne miluiește!”. Și zicând așa, a atins ușile bisericii, care erau păzite de armată și sigilate; și atingându-le cu Sfânta Cruce de trei ori, a zis:„Bine este cuvântat Dumnezeuul creștinilor, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor”. Și atunci a venit un vânt puternic, a rupt pecețile, care au căzut ca fulgerul, s-au deschis și s-au izbit ușile de zid, și cele de la pridvor, și cele din interior. Și Sfântul Vasile a început a cânta și a intrat cu poporul cântând: „Ridicați, boieri, porțile voastre, și vă ridicați porțile cele veșnice, și va intra Împăratul Slavei!” cum cântăm noi la Paști, și a făcut slujbă de mulțumire. Și atunci nenumărată mulțime de arieni, văzând aceasta, s-a lepădat de acel eres spurcat. Între aceștia erau foarte mulți episcopi, stareți de mănăstiri, chiar foarte mulți din cei ce conduceau eresul arienesc, și ziceau: „Adevărata credință e unde este Vasile”. Și când s-a auzit aceasta la curtea împărătească, s-a cutremurat împăratul și a zis: „Bine am făcut că nu m-am pus cu Vasile, că putea să mă piardă și pe mine”. Și a iscălit să se dea biserica ortodocșilor, iar după aceea a slăbit până la o vreme prigoana împotriva celor dreptcredincioși.

După această întâmplare, s-a întărit dreapta credință. Marele Vasile avea cu el mulți episcopi și mai ales pe Marele Atanasie din Alexandria, bunul lui prieten, care foarte s-a bucurat atunci când a auzit că Sfântul Vasile a ajuns arhiepiscop la

Cezareea. Și au început să lupte cu tot mai mare sporire și au curățit Biserica de arieni în toate părțile, și mulți episcopi arieni s-au căit și au dat anatema eresul lor arian, iar Biserica cea dreptmăritoare a lui Hristos a înflorit iarăși.

Iar în 373 Marele Vasile a căzut în boală, căci se zice că de atâtea osteneli era la fel de slab ca un mort pe care îl dezgropi la patru zile. Și avea grija tuturor bisericilor.

El rânduise așa: atâta să doarmă călugărul, în toate mănăstirile lui, încât să nu-l apuce miezul nopții dormind. Să doarmă două-trei ore și când se scoală, până în ziuă să nu mai doarmă, ci pururi să se roage și numai o dată în zi să mănânce pâine cu legume și apă. Și o singură haină să aibă de purtat și una de biserică; acesta era așezământul lui. Dar el – care era în frunte – împlinea toate cu atât mai mult. Și se zice în dicționarul hagiografic că era ca un mort dezgropat de patru zile, sau ca un om pe care l-a părăsit doctorul și nu mai are ce face cu el. Din cauza înfrânării și a marilor nevoițe, a căzut în boală la 373 și a zăcut patru ani, mai umblând pe picioarele lui, mai slujind, mai învățând. Și foarte mult îl oboseau predicile. Căci după ce s-a făcut episcop, atât de mult vorbea, că predicile lui nu erau mai mici de patru ore una. Și nu învăța poporul numai la biserică, ci și pe câmp și pe drumuri. Iar poporul striga mereu să-i vorbească. De aceea se numea el "Împăratul cuvintelor". Atâta dulceață avea în cuvânt și atâta mângâiere, că nu-l părăsea lumea nicăieri unde se ducea. Fiind slab la trup, vorbea până cădea jos. Și zicea: „Lăsați-mă, că mor!”. Și ei ziceau: „Măcar pe un scaun să stai, măcar culcat, numai să ne vorbești!”, atâta era de îndulcit poporul de cuvintele lui.

Și de aceea a slăbit așa de tare și a zăcut 4 ani, dar încă tot vorbea, încă tot sluja, deși foarte rar. Iar la 379, în ziua de 1 ianuarie, marele stâlp al Bisericii, marele tunet al Cuvântului lui Dumnezeu, ochiul Bisericii și gura cea de foc a Duhului, părintele

săracilor și mângâietorul celor necăjiți, îndreptarea răătăciților și dărmătorul eresurilor, a închis ochii.

Dar înainte de a închide ochii, s-a făcut o minune mare. El avea un prieten, anume Iosif, evreu, care învățase cu dânsul în Constantinopole și la școala de la Atena. Și îi zicea acestuia: „Iosife, de ce nu te botezi?”. „Ascultă, Vasile, suntem prieteni, dar până aici; vreau să mor în credința în care m-am născut”, zicea acela. Iar Marele Vasile i-a proorocit: „Să mă crezi, Iosife, că n-am să mor eu și nici tu până nu te vei renaște din apă și din Duh, că fără acea naștere nu poți să mergi în Împărăția cerului, și-mi pare rău de un prieten ca tine”. Iar acela a zis: „Nu cred că voi face una ca aceasta”.

Și acest Iosif era un doctor tare iscusit. Căci dacă-l chema cineva înainte de moarte, sau se afla la patul lui și punea mâna pe pulsul mâinii, îi spunea cu trei zile mai înainte: „Pregătește-te, că ai să mori!”. Îi spunea și ceasul când va muri, căci cunoștea după bătaia inimii cât a slăbit trupul aceluia. Și așa s-a întâmplat în sute de cazuri. Și Marele Vasile, când a zăcut de pe urma suferinței, în boală, s-a făcut că are nevoie de meșteșug doctoricesc și a trimis pe diaconul său: „Du-te și cheamă pe Iosif, că vreau să mă consulte, că-s tare bolnav!”. Și când a venit Iosif și l-a văzut pe Marele Vasile slăbit foarte, a început să plângă, zicând: „Astăzi, Stăpâne, ne despărțim”. „Ia vezi tu – îi zise Sfântul Vasile – cu meșteșugul tău mâna aceasta! Ce zici, că tu ai experiență în aceasta?”. Și a luat mâna sfântului, care era numai piele și oase, și a zis: „Vasile, prietenia noastră nu mai apucă soarele, nu va răsări soarele și vei fi dus”. Iar Sfântul Vasile i-a zis: „Ce vei zice tu, Iosife, dacă mâine eu voi sluji Sfânta Liturghie?”. „Mâine să mai faci Liturghie?! Dacă faci Liturghie în starea în care ești, eu mă botez cu toată casa mea! Să mor eu, dacă ai să slujești!”. „Știu – a zis Marele Vasile – că ai să mori cu adevărat păcatului și ai să înviezi dreptății”. Și după plecarea lui Iosif, s-a rugat Sfântul Vasile, zicând: „Doamne, Tu, Care ești

Stăpânul morții și al vieții, Tu, Care i-ai dat lui Iezechia 15 ani de viață numai pentru că a suspinat, auzi-mă și pe mine [cum mă rog suspinând] pentru sufletele acestea, ca să vie la Tine, și-mi lungește viața până mâine seară, ca să aduc aceste suflete Împărăției Tale”.

Și îndată s-a sculat Sfântul Vasile sănătos și s-a apucat de rugăciune, pregătindu-se pentru Sfânta Liturghie. Și a doua zi i-a spus diaconului: „Stai și pregătește toate, că acum am să fac Sfânta Liturghie”. Și când a auzit Sfântul Iosif că Sfântul Vasile face Sfânta Liturghie, a zis : „Nu cred. Face Vasile Liturghie?! S-a îmbrăcat Vasile?!”. „Da, hai să-l vezi!”. Și când a venit în biserică și l-a auzit pe Sfântul Vasile ținând predică, și văzând poporul care asculta, a strigat: „Cu adevărat mare este Vasile, cu adevărat mă lepăd de credința mea iudaicească! Nu este alt Dumnezeu decât Dumnezeul pe Care-L propovăduiește Vasile!”. Și a cerut botezul; iar Sfântul Vasile, după Sfânta Liturghie, l-a botezat pe el, punându-i numele Ioan, și pe soția lui, și pe copiii lor, iar după ce i-a creștinat, i-a împărtășit cu Prea Curatele Taine și pe dâșii, și pe cei vrednici.

A venit apoi acasă, s-a culcat pe pat și le-a spus: „Da, acum, la ceasul al nouălea, mă duc la Stăpânul Hristos”. Și când a fost ceasul al treilea după-amiază (ceasul al nouălea din zi), au auzit toți care erau în jurul lui cuvântul acesta: „Doamne, în mâinile Tale îmi dau duhul meu”. Și zicând acestea, a adormit Marele Vasile în ziua de 1 ianuarie, la anul 379, în ceasul al nouălea din zi.

Și atunci i-a ținut o predică acel Ioan, Iosif evreul care fusese botezat, de a plâns toată lumea. A vorbit cu lacrimi și printre altele a spus: „Vasile, Vasile, cu adevărat nici acum n-ai fi murit, dacă nu tu singur ai fi voit! Fiindcă ai vrut tu ai murit, că dacă nu, puteai să mai trăiești mult”. Și l-a înmormântat pe Marele Vasile un mare sobor de mitropoliți și de arhierei, și popor fără de număr, cu tămâieri, cu rugăciuni, cu o slujbă de

înmormântare de mare frumusețe. Dar n-a fost acolo iubitul său prieten Grigore. El era episcop în cetatea Nazianz, la mare depărtare, și s-a silit, dar n-a putut ajunge la vreme, căci nu erau mijloace de transport rapide pe atunci, astfel că a venit mai târziu cu câteva zile. Și când a venit, a alcătuit cuvântul acela de la înmormântarea Marelui Vasile, de la mormântul lui, care-i foarte vestit și pe care l-a scris foarte dogmatic și foarte frumos, zicând și acestea: „Vasile, Vasile, nimeni nu poate să lucreze fapta bună atât cât învață, totdeauna omul învață multe și lucrează puține, dar la tine, Vasile, cuvântul a fost tunet și viața ta a fost fulger, adică mai mult ai lucrat decât ai învățat!”.

Acestea le-a spus Sfântul Grigore și după aceea s-a dus în cetatea sa. Iar pe urmă a fost ales Patriarh al Constantinopolului. Dar s-a retras la bătrânețe, din pricina pizmei unora. Și-a dat demisia de la Patriarhia Constantinopolului și s-a dus în orașul său, Nazianz, unde și-a făcut o colibă în grădină, a așternut niște crengi de copaci, și acolo a scris cuvintele cele mari și despre alte dogme ale Bisericii. Și în coliba aceea s-a sfârșit marele luminător al lumii, Grigore de Nazianz, a căruia prăznuire o săvârșim la 25 ianuarie, prietenul cel mai de aproape, cel de un suflet și de o minte cu Marele Vasile.

Ar mai fi de spus încă multe alte minuni ale Sfântului Vasile, care de care mai frumoase, dar în cadrul Liturghiei cam atât m-am gândit să vă vorbesc, căci nu vreau să vă obosesc prea mult. Deci întotdeauna, când vă rugați Prea Sfântului Dumnezeu, să nu uitați să ziceți: „Sfinte Mare Ierarh Vasile, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!”. Că mare sfânt și mare prieten al lui Dumnezeu Cuvântul este Marele Vasile și de mare binecuvântare și de ajutor de la Dumnezeu se va învrednici acela care cinstește pe Sfântul Vasile cel Mare, și are icoana lui în casă, și citește acatistul lui. Amin!

PREDICĂ LA SFÂNTUL IOAN BOTEZĂTORUL

În Sfânta Evanghelie de astăzi ați auzit că trăiau în Ierusalim, și mai cu seamă în Hebron, unde era casa lor, doi oameni drepecți. Bărbatul era arhiereu și preot al legii vechi, din neamul lui Avis, iar soția lui era Elisabeta, din fiicele neamului lui Aaron. Și Zaharia îmbătrânise, ca și Elisabeta, soția sa, și erau oameni drepecți și temători de Dumnezeu, oameni sfinți, curați, milostivi, dar aveau o întristare mare, că n-aveau copii. Deși trecuse de 80 de ani, Zaharia ținea rânduiala preoției lui de o săptămână în Sfânta Sfintelor, unde intra o dată pe an arhiereul și unde era jertfelnicul de aur și sicriul legii Domnului, cu toate cele sfinte ale legii vechi (Luca 1, 8-11).

Deci când ținea rânduiala săptămânii lui, stând să slujească și să aducă jertfă pentru păcatele sale și ale poporului, când a intrat în dumnezeiescul altar al tămâierii, ca să cădească împrejurul altarului celui de aur, deodată a stăcut înaintea lui Arhanghelul Gavriil, iar el foarte s-a spăimântat și cu trupul și cu sufletul, dar îngerul Domnului l-a liniștit zicând: „Nu te teme, Zaharia, pentru că rugăciunea ta a fost ascultată și Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-l vei numi Ioan. Și bucurie și veselie vei avea, și de nașterea lui mulți se vor bucura. Căci va fi mare înaintea Domnului; nu va bea vin, nici sicheră, și încă din pântele mamei sale se va umple de Duh Sfânt. Și pe mulți din fiii lui Israil îi va întoarce la Domnul Dumnezeu lor. Și va merge înaintea lui cu duhul și cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinților spre copii și pe cei neascultători la înțelepciunea drepecților, ca să gătească Domnului un popor desăvârșit” (Luca 1, 15-17). Iar Zaharia, auzind această proorocie neașteptată, a zis:

„După ce voi cunoaște aceasta? Căci eu sunt bătrân și femeia mea este învechită în zile. Cum vom naște noi, oameni de 80 de ani?!”. Atunci Arhanghelul Gavriil i-a spus: „Dar Avraam cum a născut la 100 de ani? Iar Elcana, care a născut pe proorocul Samuil, nu era tot așa?”. Și apoi a adăugat: „Pentru că n-ai crezut cuvintelor mele, care se vor împlini la vremea lor, iată semnul care va fi: vei fi mut și n-ai să poți vorbi până se va naște acela”.

Și a rămas Zaharia mut în altar, iar poporul aștepta să iasă din altar, că era cu cădelnița, și a așteptat poporul mult și a înțeles că s-a săvârșit o taină, că s-a îmbolnăvit, sau s-a întâmplat altceva. Și a ieșit Zaharia cădelnițând cu cădelnița, dar nu putea vorbi. Făcea numai semne către popor, iar tot poporul a înțeles că el a văzut în altar o vedenie mare. Și din ziua aceea Zaharia preotul, sfântul tată al marelui Ioan Botezătorul și Înainte-Mergătorul, a rămas mut (Luca 1, 22).

Și după puține zile Elisabeta s-a aflat grea, și s-a tăinuit în sine ca la cinci luni, și zicea: „Așa a făcut milă cu mine Dumnezeu, când a vrut să scoată ocară mea dintre oameni”. Pentru că la evrei era mare ocară să nu ai copii. În luna a șasea, când avea încă în pânțece pe Sfântul Ioan Botezătorul, s-a întâmplat altă minune.

A venit binevestitorul Arhanghel Gavriil la Prea Curata Fecioară Maria, în luna Nisan, adică în luna martie, și a vestit nașterea lui Mesia. Luceafărul era în pânțele Elisabetei și Soarele cel gânditor sălășluia acum în pânțele Prea Curatei și Prea Sfintei Fecioare Maria. Și ce zice Sfântul Evanghelist Luca? În luna a șasea, trimis a fost îngerul Gavriil de la Dumnezeu, într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, către o fecioară logodită cu un bărbat, care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria; și i-a binevestit nașterea Mântuitorului. Și după ce Prea Curata a primit buna veste, i-a spus Arhanghelul Gavriil: „Și iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea

numită stearpă” (Luca 1, 26-36). Și s-a grăbit Prea Curata Fecioară Maria să se suie din Nazaret la Hebron, cetatea cea preoțească. Căci Hebron este cetatea din munții cei înalți foarte de la miazăzi de Ierusalim. Aceasta se chema pe atunci “Cetatea Muntelui” și era dintre cetățile preoțești pe care Isus al lui Navi le-a dat pentru întreținerea preoților care slujeau la cortul sfânt (Isus Navi 30, 13).

Și s-a dus Prea Curata Fecioară Maria, având pe soarele Hristos în pânțele, iar aceea pe luceafărul Înainte-Mergător; și s-au întâlnit și a zis: „Și de unde mie aceasta, ca să vină maica Domnului meu la mine?” (Luca 1, 43). Erau amândouă proorocițe, amândouă femei sfinte.

Iar dumnezeiescul Înainte-Mergător, care numai cu șase luni este mai mare după trup și cu viața decât Hristos, a săltat în pânțele Elisabetei, care zise: „Că iată, cum fu glasul închinării tale în urechile mele, a săltat pruncul cu bucurie în pânțele mele” (Luca 1, 44). Dumnezeiescul Înainte-Mergător s-a închinat cu bucurie, încă din pânțele maicii sale, Prea Sfântului Mântuitor, care atunci se afla în pânțele Maicii Sale, Prea Sfânta și Prea Curata Fecioară Maria; s-a închinat sfeșnicul înaintea Luminii, luceafărul înaintea Soarelui Dreptății, lumina cea mică înaintea Luminii celei mari.

Și ce a urmat după aceasta? A venit vremea să nască Elisabeta și a născut în cetatea Hebronului. Și s-a săvârșit o minune mare când a născut. Pentru că la opt zile, la evrei, era botezul, adică tăierea-împrejur a pruncului, au dus pruncul la biserică și se gândeau să-i pună numele. Dar ce s-a întâmplat? Toți care erau acolo, la botezul lui Ioan, ziceau ca să-i pună numele tatălui său, Zaharia. Iar mama lui, Sfânta Elisabeta, nu voia, ci a zis: „Ioan va fi numele lui”. Iar ei se împotriveau, zicând că din neamul lor nu era nimeni cu numele acesta, Ioan. Ce va să zică Ioan? Ioan însemna “plin de dar”, că plin de Duhul Sfânt era Ioan încă din pânțele maicii sale. Și au făcut semn

tatălui său, care era mut, lui Zaharia proorocul, întrebându-l cum să-i pună numele. Iar el a făcut semn să-i aducă o tăbliță și a scris cu condeiul: „Ioan va fi numele lui”. Și s-au minunat toți, iar când a scris că Ioan va fi numele lui, în clipa aceea i s-a dezlegat gura și limba, și a început a vorbi și a binecuvânta pe Dumnezeu zicând: "Binecuvântat este Domnul Dumnezeu lui Israel, că a cercetat și a făcut răscumpărare poporului său" și celelalte, cum știți din cântarea lui Zaharia proorocul. Și a spus proorocie pentru Ioan: „Iar tu, pruncule, prooroc al Celui Prea Înalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului, ca să gătești căile Lui” (Luca 1, 68-79).

Și după ce a proorocit Zaharia, s-a auzit în toată Cetatea Muntelui și de la Hebron până la Vitleem, care era la poalele muntelui, și până la Ierusalim, vestea mare că s-a dezlegat limba lui Zaharia îndată ce a numit numele pruncului său Ioan. Și a auzit aceasta și Irod, care pururi se temea să nu-i ia cineva domnia, și se gândea ce va fi cu pruncul acesta. Dar nu numai el zicea așa, ci toată lumea, că a văzut minunea dezlegării limbii părintelui său la punerea numelui său.

Și Irod pândeau să vadă ce va urma. Iar când au venit magii la Betleem și i-au spus lui Irod că s-a arătat o stea care a venit până acolo, că s-a născut pe acolo un împărat, Irod a dat poruncă să se taie 14.000 de prunci, gândind să taie și pe Ioan Botezătorul. Că zicea: "Poate acela va fi împărat în locul meu, dacă a făcut minunea de a dezlegat limba tatălui său". Deci, când a tăiat pe cei 14.000 de prunci din Betleem și din jur, s-au auzit glasurile pruncilor și ale mamelor de acolo, că nu-i departe Betleemul de Hebron. Și atunci Elisabeta, când a auzit glasul pruncilor și al mamelor țipând, a luat pe dumnezeiescul prunc și a fugit cu el în pustie. Și fiindcă ostașii lui Irod o urmăreau să o prindă, când a văzut că sunt aproape să pună mâna pe ea, a spus unui munte de piatră: „Munte de piatră, desfă-te, să intre maica și pruncul, că mă prind acei vrăjmași ai lui Dumnezeu!”. Și s-a desfăcut muntele și

a intrat Sfânta Elisabeta, cu Înainte-Mergătorul Ioan în brațe, în peștera aceea a muntelui, unde i-a făcut Dumnezeu loc. S-a deschis muntele cu gură mare și s-a închis iarăși, iar înăuntru a rămas peștera mare și Dumnezeu le-a dat un izvor de apă și un finic care rodea și se pleca până la pământ, de unde se hrănea Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul, și hrănea și pe prunc (vezi Prologul).

Și văzând Irod că n-a pus mâna pe pruncul acela minunat, pe Ioan Botezătorul, să-l taie, a trimis ostași la Zaharia, în Templul din Ierusalim, și i-a spus: „Dă-ne nouă pe fiul tău!”. Iar acesta a zis: „Nu știu unde este acum, că eu slujesc rânduiala Stăpânului meu, Dumnezeul Cel Viu, iar de soția mea și de fiul meu nu știu unde sunt”. Și i-au zis a doua oară: „Dacă nu-l dai, avem poruncă să te ucidem!”. Și după ce l-au somat a doua oară, el a zis: „Nu știu, dar să știți un lucru: voi veți ucide trupul meu, dar Dumnezeu va lua sufletul meu din biserică”. Și atunci gealații lui Irod s-au repezit la Zaharia proorocul, i-au tăiat capul între biserică și altar, și sângele dumnezeiescului prooroc Zaharia a curs între biserică și altar, și s-a închegat în marmură ca piatra, ca mărturie împotriva lui Irod și a ucigașilor pe care-i trimisese acolo. Și au venit ucenicii lui și au luat trupul lui Zaharia și l-au dus la Hebron și l-au îngropat, iar sângele lui a rămas vreme îndelungată închegat în piatră și nici un fel de unealtă nu-l putea rade sau șterge de acolo, întru mărturia urgiei care îl aștepta pe Irod.

Deci dumnezeiescul Înainte-Mergător, după ce tatăl său a fost tăiat între biserică și altar, a rămas în peștera aceea. Iar maica lui Ioan a mai trăit cu dânsul un an de zile, după care a murit și s-a îngropat acolo. Iar Sfântul Ioan Botezătorul a rămas în peștera aceea și a fost hrănit de îngerul Domnului în pustie până în ziua – cum zice evanghelia de astăzi – arătării sale în fața poporului. Iar când a trebuit să iasă să propovăduiască înaintea Mântuitorului botezul pocăinței, a auzit glasul Tatălui ceresc: „Ieși de aici și du-

te în părțile Iordanului și începe a propovădui acolo botezul pocăinței și gătește calea înaintea Fiului Meu!” (ibidem).

Deci dumnezeiescul Înainte-Mergător a crescut în pustie timp de mai bine de 20 de ani, hrănindu-se de îngerul Domnului. Și arată Sfânta Evanghelie că era foarte aspră viețuirea lui, spunând: „Și mânca ahride și miere sălbatică”. Ahridele sunt niște vlăstare, niște muguri de copaci care cresc în părțile acelea ale Iordanului, iar mierea era aceea pe care o fac viespile sălbaticе, fiind foarte amară. Cu acestea se hrănea dumnezeiescul Înainte-Mergător, iar îmbrăcămintea sa era de piele de capră, cu o cingătoare de piele. Și propovăduia zicând: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!” (Matei 3, 2).

Ați auzit ce spune Mântuitorul în Evanghelie: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând oamenii faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri”. Cine a fost o lumină mai mare ca Ioan Botezătorul? Iar cine a fost Botezătorul, dacă vrem să știm, să întrebăm pe Hristos. Că iată ce spune: „Ce ați ieșit să priviți, în pustie? Oare trestie clătinată de vânt? Dar ce-ați ieșit să vedeți? Oare om îmbrăcat în haine moi? Iată, cei ce petrec în haine scumpe și în desfătare sunt în casele regilor. Dar ce-ați ieșit să vedeți? Oare prooroc? Zic vouă: și mai mult decât un prooroc”. Și auziți ce spune Cuvântul lui Dumnezeu: „Zic vouă: între cei născuți din femei, nimeni nu este mai mare decât Ioan” (Luca 7, 24-28).

Deci toți proorocii sunt mari, dar nici unul ca Ioan. Aceasta e mărturia Domnului Însuși, cum spune troparul Sfântului: „Pomenirea dreptului cu laude, iar Ție destul îți este mărturia Domnului”. Ioan n-a fost mărturisit de un prooroc, n-a fost mărturisit de un drept sau de un sfânt, ci de Însuși Cuvântul lui Dumnezeu; El a spus că e mai mare decât toți proorocii. Cine era Ioan Botezătorul, deci? Era prietenul Mirelui Hristos, era gura Cuvântului, era Înainte-Mergătorul Lui, era vârful tuturor proorocilor. Cine era Ioan Botezătorul? Era acela despre care a

spus Duhul Sfânt prin proorocul Maleahi: “Iată, trimit înaintea feții Tale pe Îngerul Meu, care va găti calea Ta, înaintea Ta” (Maleahi 3, 1; Luca 7, 27). Înger, vârful proorocilor, mucenic, Înainte-Mergătorul și Botezătorul lui Hristos: el a fost toate acestea.

Dar cu ce atrăgea Botezătorul poporul în pustie? Auzi ce spune Sfântul Evaghelist Marcu: „Și ieșeau la el ținutul Iudeii și toți cei din Ierusalim și se botezau de către el, în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele” (Marcu 1, 5). Cu ce atrăgea Ioan? Oare trimitea ordin de chemare sau invitație cuiva? Ce venea să vadă poporul la Ioan?

Fraților, nimic nu e mai scump pe lume și mai de laudă decât fapta bună. Ceea ce atrăgea miile de oameni și mulțimile în pustie era lumina vieții lui Ioan. Viața lui îngerească și mai presus de trup adesea atrăgea pe toți să-l vadă și să-i audă cuvintele. Au venit să-l vadă și Irod, și tot Ierusalimul. Au venit cei grași să vadă pe cel uscat de post; veneau cei îmbrăcați cu haine moi de fir și de mătase să vadă pielea cea de capră a lui Ioan; veneau cei încinși cu brâie de aur să vadă pe cel cu cingătoarea de curea; veneau cei deprinși să doarmă pe paturi bătute cu nestemate și dormeau pe prundurile Iordanului, zile și nopți, și uitau că-s boieri, uitau că au paturi scumpe, uitau că-s boieri din cetate; veneau să vadă un om minunat, că o spaimă cuprinsese toată lumea, auzind de viața îngerească a lui Ioan Botezătorul. Virtutea lui Ioan, sfințenia lui, glasul lui și proorocia lui erau acelea care atrăgeau pe toți. Și Ioan nu le vorbea cu blândețe. Ei veneau să-l asculte, dar el nu-i cruța și niciodată n-a măgulit pe cineva. Auzi ce le spunea: „Pui de vipere, cine v-a arătat că veți scăpa de mânia ce va să fie? Faceți deci roade vrednice de pocăință! Și să nu credeți că puteți zice în voi înșivă: Părinte avem pe Avraam, căci vă spun că Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii lui Avram. Acum securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc” (Matei 3, 7-

10). Îi mustra, îi făcea pui de năpârci și fiii gheenei. Îi mustra și le arăta răutățile, dar poporul nu-l ura, pentru că le spunea adevărul, pentru că le spunea ceea ce era preasfânt și preacurat, pentru mântuirea lor. Iată deci ce atrăgea în pustie atâta popor: viața cea sfântă și preacurată și vrednică a lui Ioan. Așa știe Dumnezeu să slăvească pe cei ce-L slăvesc pe Dânsul. Căci zice în psaltire: „Cei ce Mă slăvesc, îi voi slăvi pe ei”.

Deci Sfântul Ioan, prin petrecerea sa îngerească și prin propovăduirea sa cea aspră și curată, proslăvea pe Dumnezeu Cuvântul și a fost Înainte-Mergătorul Lui, și a adus mii de oameni la botezul pocăinței, pregătindu-i pentru botezul cel cu Duhul Sfânt și cu foc.

Acestea fiind zise – puține și prea puține pentru praznicul de astăzi – să întoarcem acum cuvântul în altă parte. Frații mei, Irod a pândit și pe Hristos ca să-L omoare, și pe Ioan Botezătorul; și dacă n-ar fi fost împiedicat de Dumnezeu, sigur ar fi dus la împlinire planul lui cel blestemat. Și dacă ar fi omorât Irod un prunc cum a fost Ioan Botezătorul, câtă lumină ar fi stins el în lume, câtă răutate ar fi pricinuit el la atâtea popoare care ar fi trebuit să audă cuvântul lui! Ce lucrare dumnezeiască a făcut Ioan mergând înaintea Cuvântului, ca un sfeșnic al legii darului! Toate ar fi fost stinse dacă Dumnezeu n-ar fi apărat pe Sfânta Elisabeta cu pruncul în muntele acela. Deci gândiți-vă că un prunc ca acesta, sau Ioan Botezătorul, s-a născut o dată și misiunea lui rămâne până la sfârșitul lumii. Vezi ce înseamnă un copil ales de Dumnezeu? Dar din cine s-a născut? Părinții lui erau dreți, și sfinți, și fără de prihană, și temători de Dumnezeu, păzind toate poruncile Lui. Odrasla cea bună și sfântă a răsărit din rădăcină sfântă. Sfântul Ioan, proorocul, a răsărit din alt proroc, iar înainte de a prooroci el, a fost mare proroc și mucenic tatăl său. Vezi din cine răsar cei dreți? Dar vai de părinții aceia care petrec în păcate! Din ei nu răsar copii buni. Căci zice Sfântul Apostol Pavel: „Nunta este rădăcina firii omenești și de va fi nunta sfântă,

sfinte vor fi și ramurile”. Însoțirea trebuie făcută înaintea lui Dumnezeu și în Biserică.

S-a făcut acum o lege de stat, care nu numai că e bună, dar e sfântă și preasfântă. De ce? Pentru că împiedică mii și zeci de mii de morți de copii. Vai de aceia care-și omoară copii! Și Prea Bunul Dumnezeu a rânduit că, chiar dacă ne constrânge din afară, să ne oprim de la această hegemonie a întunericului peste lume. Deci, dacă se ucideau atunci cei doi prunci, se zăticnea mântuirea întregii lumi. S-ar fi zădărnicit mântuirea lumii dacă s-ar fi ucis Hristos sau Ioan Botezătorul. Așa și acum, se sfătuiește omul cu femeia ca să-și omoare copilul, dar nu știu că acela ar putea să fie un sfânt care să predice Evanghelia la popoare și să întoarcă la Hristos mulțime de oameni. Că zice Sfântul Ioan Gură-de-Aur: „Un om duhovnicesc care e ajutat de darul lui Dumnezeu poate într-un ceas să mântuiască mii de suflete”. Cum? Auzi ce spune Apostolul: „Credința vine prin auz, iar auzul prin cuvântul lui Dumnezeu”. Și mai zice: „Cum vor crede, de nu li se va propovădui, și cum vor propovădui de nu vor fi trimiși, chemați și aleși?”.

Deci, iată, poate a omorât cineva un prunc; el a omorât poate un proroc, sau un preot, sau un arhiereu, sau un președinte de țară, sau cine știe pe cine. Iar dacă a omorât unul, prin acela a omorât mii de suflete, că prin acela poate Dumnezeu voia să lumineze multe suflete. Dacă viața lui ar fi fost lumină, ar fi luminat popoarele. Deci mare primejdie paște pe cei ce ucid copii. Să nu ne temem numai de legile din afară, că acelea pedepsesc numai cu trei sau patru ani de închisoare, și asta e o nimica toată; să ne temem de temnița iadului, care nu are sfârșit în vecii vecilor! Că un singur avort oprește 20 de ani de la Prea Curatele Taine, și dacă nu se spovedește omul și nu se pocăiește, se duce pentru un singur avort în gheena focului. Dar poate veți zice că pruncul era numai de o lună sau două și n-a fost om întreg. Nu vă înșelați cu aceasta! Să vă spun legile Bisericii și canoanele ei, să

vă spun rostul zămislirii. Iată ce spune Sfântul Atanasie Sinaitul: „Precum când tună și fulgeră, îndată vezi lumina fulgerului și îndată auzi tunetul, așa este și când se împreună soțul cu soția lui cea legitimă. În clipa aceea se zidește trupul și sufletul în trupul maicii lui”. Și dacă numai la un ceas după zămislire vei împiedica nașterea cu ceva, în orișice chip, ucigaș de om te-ai făcut. Să nu spui că-i numai de două luni și n-are încă suflet. Căci în clipa aceea, din sufletul părinților, prin darul lui Hristos și prin suflarea Sfântului Duh, se zidește și sufletul, și trupul. Deci nu vă înșelați, că nici o predică împotriva nașterii nu-i binecuvântată, ci e blestemată de Dumnezeu.

Am să vă spun o istorioară, ca să vă dați seama cât de greu e păcatul uciderii, după ce v-am arătat că uciderea se face chiar numai după un ceas de la zămislire, dacă cineva uneltește împotriva zămislirii copilului. Din istorioara aceasta veți vedea cât de greu se răscumpără păcatul uciderii.

Erau doi oameni gospodari și s-a întâmplat – așa cum se întâmplă și astăzi – că nu aveau copii. Și ei s-au rugat mult lui Dumnezeu să le dea copii, cum s-au rugat Sfinții Părinți Ioachim și Ana, ca și alții. Dar Dumnezeu nu le-a dat, poate pentru că ei n-au avut atâta credință cât au avut Sfinții Ioachim și Ana sau Zaharia și Elisabeta. Și după ce s-au rugat și au văzut că n-au copii, s-a sfătuit bărbatul cu femeia, zicând : „Măi femeie, noi avem avere multă și ca mâine vom muri; hai să luăm un copil de suflet!”. Și s-au înțeles amândoi și au luat un copil parte bărbătească și l-au crescut cu mare atenție, și l-au învățat școală, și iată că a venit vremea să-l căsătorească. Iar la căsătorie s-a logodit cu o fată de bun neam, dar aceea cerea multă avere. Și când a fost să se așeze zestrea, ce-i dă băiatului și ce-i dă fetii, băiatul îi spune lui tată-său: „Tată, dacă m-ai înfiat pe mine și numai pe mine mă ai, cui ai să-i dai averea? Deci ca să pot reuși să iau pe fata aceea în căsătorie, să-mi dai toată averea în scris mie!”. Mama s-a învoit, că știa că are avere multă, dar tată-său

mai prudent, și ca bărbat, a zis : „Ba nu, măi băiete! E adevărat că am avere multă și am să ți-o dau ție toată, dar eu am să fac un act la cununie, cu tine, cu clauză. Jumătate din avere ți-o dau acum, iar jumătate după moartea noastră. Tot ție ți-o rămâne, dar cât voi trăi, voi avea și eu jumătate, ca nu cumva pe urmă soția ta sau fiii tăi să-mi zică: «Du-te de aici, că n-ai nici un drept!», ci să știu că am și eu avere”. Ce s-a întâmplat? Băiatul, vrând-nevrând, a trebuit să primească, dar și-a spus în inima lui: „Am să iscălesc, am să primesc așa cum a spus tata”. Dar satana i-a zis în inimă: „Știi ce să faci dacă ți-a dat toată averea numai după moarte? Omoară-l mai repede și apoi ia-i tu averea!”. Și satana i-a pus în inimă acest gând. Dar el, dacă ar fi avut cunoștință și frică de Dumnezeu, și s-ar fi dus la duhovnic să-l spovedească, ar fi scăpat de gândul cel rău. Căci oricând îți poate spune satana să faci ceva, dar dacă te-ai spovedit, ai scăpat de gândul cel rău, că așa cum șarpele, când iese din gaură, fuge, tot așa fuge din inimă și gândul care e de la satana, și pleacă de la omul care se spovedește sincer. Căci spune Sfântul Antonie cel Mare că de nimic nu se bucură satana mai tare decât de omul care-și ascunde gândurile sale.

Deci el avea de gând să omoare pe tată-său, dar nu spunea nimănui și nu i-a spus nici femeii sale. „Am să-l omor – zicea el –, că actele zic după aceea are să-mi rămână mie toată averea”. Și după trei ani de la căsătoria lui, într-o primăvară, în vremea aratului, a pus împreună cu tată-său, cum se întâmplă și astăzi, un plug cu patru boi. Și avea țarina lui la marginea unei păduri. Plugurile pe atunci erau de lemn, după cum ați auzit și văzut chiar, numai limba le era de fier; pluguri pentru care trebuia să iei barda cu tine, că mereu se stricau. Deci a luat tată-său barda și s-a dus la țarină să are. Și când au tras la popas, i-a zis satana feciorului său: „Iată acum, vezi, nu-i nimeni pe lan, ia barda și omoară-l pe tată-tău!”. Și așa a făcut; s-a uitat în stânga și în dreapta, să vadă dacă nu-i cineva, și când a văzut că nu-i nimeni,

s-a dus și a luat barda de la plug, s-a repezit la tată-său, care nici nu gândea la așa ceva, i-a tăiat capul, l-a luat de păr, l-a dus în iarbă la marginea pădurii, a dus și trupul, apoi cu un lemn de la plug a săpat, a făcut o groapă de o palmă-două și l-a acoperit cu iarbă. Și sângele tatălui său a curs pe brazdă și pe iarbă. Iar după ce l-a ucis pe tatăl său, fiindcă nu mai era până seara o bucată de vreme, a mânat boii singur, iar seara s-a dus acasă și a început să le ia la ocară pe maică-sa și pe femeia lui: „Dar ce-a făcut tata acasă, că m-a lăsat singur cu plugul pe ogor?”. Femeile răspunseră: „Măi omule, n-a venit tată-tău acasă”. „Ei, uite, m-a lăsat cu patru boi să ar singur; și-i greu singur”. Să vedeți, până la urmă, ce s-a întâmplat. Au așteptat să vie tată-său, a așteptat și maică-sa, și femeia lui, dar de unde să vie?! A trecut o lună, două și toată lumea spunea în sat: „Măi, Gheorghe al cutăruia nu mai vine, s-a pierdut omul acela. Ce s-o fi făcut? S-a spânzurat, s-a înecat, ce s-a făcut cu el?”. Nimeni nu bănuia că l-a ucis feciorul său. Dar iată ce s-a întâmplat. Sângele dreptului nu se ascunde, cum nu s-a ascuns al lui Abel. Acest om care a ucis pe tatăl său a început să slăbească, nu mânca, nu bea, nu dormea, se tot uita așa într-o parte, întorcea capul și iar se uita în acea parte, apoi privea speriat în toate părțile. Știți de ce se uita? Oriunde privea, îl vedea pe tată-său cu capul în mână și se auzea un glas: „Dragul tatii, pentru ce m-ai tăiat?”. Dacă se uita în castronul cu borș, îl vedea acolo cu capul în mână; dacă se culca pe pernă, îl vedea pe tată-său cu capul în mână; dacă se ducea pe drum, îl vedea și se speria; se uita în altă parte, dar auzea iarăși glasul: „Dragul tatii, pentru ce m-ai tăiat?”.

Și cu frica aceasta a trecut un an; și văzându-l așa maica sa și soția lui, s-au tulburat ele foarte, au priceput și ziceau: „Mare lucru de nu l-a omorât pe tată-său!”. Și-l iau ele într-o seară amândouă, cu blândețe: „Măi Ioane, te vedem tulburat, nu mănânci, nu dormi, parcă ești speriat, și slăbit, te-ai uscat, ce ai măi? Nu cumva tu ai ucis pe tatăl tău?”. Iar el a răspuns: „Nu vă

pot spune vouă, duceți-mă la o mănăstire ca să mă spovedesc”. Și era o mănăstire prin apropiere; și l-au dus mama și soția la mănăstirea aceea și i-au zis: „Spune măcar duhovnicului, măi, că tu ori ai să înnebunești, ori ai să mori!”. Și era un sihastru acolo care l-a mărturisit, iar el a spus tot sihastrului, cum l-a ucis pe tată-său. L-a întrebat acela de ce e așa de slab și de speriat. „Părinte, iată de ce-s slab, că nu pot dormi, și nici nu pot mânca; atâta muștrare de cuget am și o spaimă mare, că unde mă uit, îl văd pe tata cu capul în mână și tot zicând așa: «Dragul tatii, de ce m-ai tăiat?»”. „Ei, fiule, aceasta-i mare crimă – a zis duhovnicul – și trebuie canon aspru; du-te acasă și 7 ani de zile să nu mănânci decât o dată în zi mâncare fără untdelemn, iar după apusul soarelui să faci 500 de metanii, și după 7 ani să vii la mine iar”. S-a dus acasă și a spus femeilor: „7 ani de zile să nu-mi faceți mâncare de dulce; dar nu numai atât, ci nici cu ulei, cum e în Postul Mare vinerea și miercurea”. Și au înțeles ele că i-a dat canon pentru că a ucis pe tată-său, dar el tot n-a vrut să spună mamei sale și femeii sale. Și el tot așa se speria, dar după un an-doi apărea tatăl său mai rar, iar la 7 ani ajunsese să apară tată-său cu capul în mână cam la 2-3 săptămâni, dar tot mai apărea. Iar el se învățase cu postul și avea și la mâini și la picioare bătăături de canon, ca boii de la jug, de câte mii de metanii a făcut. Și plângea omul, și se ruga, și postea, și-și luase cămăruța lui, și trăia viața în curăție, că nu i-a mai trebuit nici soție, nici nimic. Post, și rugăciune, și plângere, și suspine, și metanii – să îmbânzească pe Dumnezeu pentru urgia care o avea asupra lui.

Iar la 7 ani s-a dus din nou la duhovnic, iar acela nu l-a mai cunoscut, câtă lume venea la el. Iar el a zis: „Părinte, eu sunt acela căruia i-ați dat canon 7 ani”. „Ei, tu ești, fiule? Ai făcut canonul?”. „L-am făcut, părinte”. „Mai vine tata cu capul în mână?”. „Mai vine, părinte, dar mai rar, și mulțumesc lui Dumnezeu că mai pot dormi un ceas-două pe noapte, că atunci nu puteam, eram sfârâmat pururea”. Și atunci i-a zis duhovnicul:

„Du-te acum, dacă știi unde l-ai îngropat; du-te acolo și ascultă dacă n-ai să auzi nici de acolo din iarbă vocea lui, apoi vino înapoi. De vei auzi ceva, vino să-mi spui, și apoi știi eu ce are să fie cu tine”. Deci s-a dus el și se întreba: Oare ce să fie asta? Și fiindcă era tot primăvara, a tăiat-o peste țarină, de-a dreptul unde știa că e ogorul lui, și s-a dus în direcția aceea unde știa că l-a tăiat pe tată-său și l-a îngropat. Dar când era încă la sute de metri, a auzit un glas de acolo din iarbă, care striga așa: „Judecată, judecată!”. Și din ce se apropia, glasul acela se auzea mai tare, iar când a ajuns mai aproape, l-a cuprins spaimă mare de tare ce striga tatăl său: „Judecată, judecată!”. Deci s-a întors înapoi și a venit la duhovnicul mănăstirii, aproape ieșit din minți de atâta spaimă. „Ce-ai pățit, fiule?”. „Vai de mine, părinte, m-am dus acolo unde l-am îngropat pe tata, dar când m-am apropiat, am auzit un glas care striga așa: «Judecată, judecată!». Din ce mă apropiam, din ce striga mai tare, iar când am fost aproape, m-a cuprins spaima și m-am întors; oare ce să fie asta, părinte?”. Și a zis duhovnicul: „Fiule, tatăl tău cere judecata lui Dumnezeu asupra ta. Dar nu știu un lucru: dacă cere judecată în lumea aceasta, sau în cealaltă. Deci bine ar fi să fii judecat de Dumnezeu în lumea aceasta”. Și a întrebat omul: „Părinte, de unde am să știu aceasta?”. „Iată, fiule, dacă judecata lui Dumnezeu te va ajunge în lumea aceasta, o să fie bine; ai să tragi un necaz mare și ai să scapi în cealaltă lume, te duci acolo la bine; iar dacă judecata lui Dumnezeu te urmărește dincolo de mormânt, e mult mai greu. Fiule, acum du-te acasă și, dacă pe drum nu vei păți nimic, mai fă un an de zile ce-ai făcut, apoi vino iar la mine. Iar dacă ai să întâlnești un necaz mare în drumul acesta spre casă, să-l rabzi cu mare bărbăție de suflet, că prin necazul acela ai să te cureți și ai să scapi de osânda pe care o ai asupra ta, că ai fost ucigaș de tată”.

Deci a plecat omul, îngândurat. Dar de la mănăstirea aceea până la satul lui trebuia să treacă printr-un târg. Și femeia lui,

când plecase de acasă, îi spusese așa: „Măi omule, din cauza ta, că tu nu mănânci nici carne, nici ouă, nici brânză, ne-am uscat și noi!”. (Că așa se întâmplă în casă: când nu mănâncă unul, nu mănâncă nici ceilalți, iar când postesc în casă 5-6 și unul mănâncă de dulce, nu se prinde de el, chiar dacă mănâncă, de parcă mănâncă iască...) Deci, din cauza lui, că postea de atâția ani, se uscaseră și maică-sa și femeia; mâncau ele, dar vai de ele cum era mâncarea aceea! Și i-au zis ele când a plecat de acasă: „Tu ai să treci prin târg. Te rugăm, adu-ne o bucată de carne, să facem puțină zeamă, măcar acum, că n-am mai mâncat de 7 ani și am și uitat cum e mâncarea de dulce. Adă-ne, că ne-am săturat de post!”. De aceea, trecând el prin târg, și-a adus aminte și s-a dus la un măcelar. Dar era spre seară și se vânduse toată carnea și nu mai era acolo pe tarabă decât un cap de oaie, zvântat bine. Deci a împachetat capul cel de oaie zvântat bine, a plătit, l-a pus în traistă și a apucat-o pe o uliță a târgului care urca la deal. Și mergând la deal, ce s-a întâmplat? A început să curgă din traistă sânge mult, fierbinte, pe stradă. Și oamenii, când au văzut aceasta, au zis: „Stai bre, ce ai în traistă? Ai tăiat un porc, ce-i, că uite, toată haina e numai sânge?!”. Dar acela zicea: „Da de unde, am cumpărat un cap de oaie și acela n-avea sânge, de unde să fie?!”. Și când s-au uitat oamenii în traista lui, ce credeți că era? Capul lui tată-său proaspăt, atunci tăiat! Iată că judecata lui Dumnezeu l-a ajuns! Când au văzut oamenii, au chemat poliția: „Oameni buni, veniți că un om a tăiat capul altuia și-l duce în traistă!”. S-a adunat lumea de mirare mare: „Măi ucigașule, dacă l-ai tăiat, îl duci pe strada mare? Cum ai avut tu curaj, măi?”. Dar el, când a văzut că judecata lui Dumnezeu l-a descoperit, a zis: „Stați, oameni buni, că vă spun adevărul! Cu adevărat sunt ucigaș, cu adevărat m-a ajuns judecata lui Dumnezeu, dar nu l-am tăiat acum”. Și mai stând puțin, oamenii au început să-l cunoască. „Asta-i tatăl său, măi! Oare tată-său nu lipsea din comună?”. „Da – zice el –, dar nu l-am tăiat acum; sunt opt ani de atunci”. „Ei –

ziceau ei –, tu crezi că poți minți lumea, dar capu-i tăiat acum, numai că nu vorbește!”. Dar el a spus așa: „Hai să vă spun cum l-am tăiat și unde l-am îngropat, că nu l-am omorât acum”. Dar ei nu credeau. „Dacă nu mă credeți, să chem pe duhovnicul mănăstirii din apropiere, să vă spună el când am tăiat pe tata: acum sau cu 8 ani înainte”.

Și l-a adus poliția pe duhovnic, și a mers și toată lumea la poliție, unde duhovnicul a zis: „Eu nu pot descoperi nici un secret de la spovedanie, că dacă voi descoperi, trebuie să-mi scoată limba pe ceafă, așa spune pravila. Dar fiindcă aici s-a întâmplat minune, și mai înainte de mine a spus Dumnezeu, spun și eu. E adevărat, tânărul acesta a tăiat pe tatăl său, dar nu acum. El face canon de 7 ani și întâmplarea a fost cu un an înainte de mărturisire, deci sunt 8 ani de atunci. Dar ei nu credeau și au zis omului: „Hai acolo unde l-ai tăiat!”. Și când au ajuns acolo pe ogor, ce credeți că era? Era dâra de sânge proaspătă, cum l-a tăiat pe tată-său! “Unde l-ai îngropat?”. El zise: “Săpați aici!”. „Măi, nu vezi că-i sângele proaspăt pe iarbă?”. Și când au săpat, l-au găsit pe tată-său îngropat și putrezit, dar fără cap. Capul îl pusese îngerul în traistă la el și a făcut din capul cel de oaie capul tatălui său. Și atunci s-au încredințat toți că l-a ajuns judecata lui Dumnezeu. Și era atunci pedeapsa după lege, cap pentru cap, și i-au spus: „Băiete, pregătește-te să pui capul tău pentru capul tatălui tău”. Dar duhovnicul a spus: „Dați-mi voie să-l spovedesc și să-i citesc o dezlegare”. Iar el, când a văzut pe duhovnicul lângă dânsul, a căzut cu lacrimi și a început a plânge cu toată puterea, zicând: „Părinte, nu mă lăsa!”. Dar duhovnicul a zis: „Nu te mai teme acum! Ți-am spus că dacă ai să pățești un necaz mare în lumea aceasta, are să te ierte Dumnezeu, deci ai să ai bucurie mare”. Și l-a spovedit preotul în fața tuturor și l-a împărțășit cu Prea Curatele Taine. Și a zis celor ce țineau sabia: „Împliniți porunca voastră, că eu mi-am făcut partea mea față de acest suflet”. Și când a fulgerat sabia, a căzut capul lui într-o parte,

chiar în locul unde-l omorâse pe tatăl său. Iar când a căzut pe brazdă, un porumbel alb a zburat de pe umărul lui și s-a dus la cer. Și așa acest tânăr, după atâția ani de pocăință, până n-a plătit cu sângele său sângele tatălui său, n-a fost iertat.

Vedeți, fraților, pentru o ucidere câtă pocăință, câte lacrimi, câte metanii, câtă durere, câtă întristare – și tot n-a fost iertat până n-a dat capul său pentru tatăl său! Deci băgați de seamă, că fiecare prunc, fiecare copil e un om, un om desăvârșit, încă de atunci de când s-a zămislit, că așa a lăsat Dumnezeu.

V-am spus istoria asta ca să nu vă pară glumă. Să nu-ți fie rușine că ești fată mare și ai făcut un copil. Nu. Dacă ai alunecat ca o ființă slabă, crește-l și fă-l un înger al lui Dumnezeu, și prin acela ai să te mântuiești și tu. Să-l crești bine, cu frica lui Dumnezeu, și se va ruga pentru tine și te va ierta Dumnezeu și pe tine, și va ierta și pe părinții tăi. Dar dacă, Doamne ferește, îl pierzi, ai pierdut un înger, ai pierdut un sfânt. Băgați de seamă că toți greșim – cum zice Sfântul Apostol Iacov –, dar nu trebuie să cădem în deznădejde, adică de la una să trecem la alta. Ai greșit într-un fel, nu cumva să cazi în alta, că uciderea este de o mie de ori mai mare păcat decât curvia. Pentru ce? Că ucigând, iei viața unui suflet, și un suflet e mai scump decât toată lumea.

Acum, de praznicul Sfântului Ioan Botezătorul și Înainte-Mergătorul Domnului, la încheierea acestei predici, vă spun să fiți cu frica lui Dumnezeu și să aveți în minte frica lui Dumnezeu. Cea mai înaltă înțelepciune înaintea lui Dumnezeu nu este titlul de doctorat sau nu știu câte licențe, ci așa cum spune Sfântul Grigore de Nyssa: „Am văzut pe mulți cu studii în cele dumnezeiești, adică în teologie, dar fiindcă nu aveau adevărata școală, care e frica lui Dumnezeu, s-au tăvălit în mocirla păcatelor și a patimilor și s-au făcut departe de Dumnezeu”.

Deci, iată ce-i trebuie omului ca să se oprească de la păcat: îi trebuie frica lui Dumnezeu. Un filosof își lauda femeia către un alt filosof: „Măi, am o femeie frumoasă”. Și acela i-a tras un zero

pe hârtie. „Măi, am o femeie cuminte”. Și acela i-a mai tras un zero pe hârtie. „Am o femeie harnică”, a mai spus el. Și acela a mai tras un zero. „Am o femeie de neam mare”. Și acela a mai pus un zero. „Măi, femeie mea știe să coasă la gheghef și la broderie artistică”. Și acela i-a mai tras un zero. „Măi, femeia mea e sănătoasă”. Și acela, la toate, i-a pus un zero, iar la urmă i-a zis: „Femeia mea e cu frica lui Dumnezeu”. Și atunci acela i-a pus un 1 în frunte. Pusese șase de zero și acum i-a dat valoarea de un milion. Când? Când a spus că are frica lui Dumnezeu. Sigur, e mult un milion, dar acesta e numai un fel de a spune, căci cine poate prețui cu adevărat o femeie cu frica lui Dumnezeu, despre care se spune la Pilde: „Cine poate găsi o femeie virtuoasă? Prețul ei întrece mărgearul” (31, 10)? Deci, nu-i înțelept acela care învață toate școlile din lume, ci acela care se teme de Dumnezeu.

Solomon spune: „Frica Domnului este școala înțelepciunii”. David o numește „începutul înțelepciunii”, iar Isus Sirah spune: „Frica Domnului mai presus de toate a covârșit”. Deci, fericiți și de trei ori fericiți sunt creștinii aceia ce se tem de Dumnezeu, că aceia nu vor ajunge niciodată la crime; nu sunt în stare să omoare o muscă, darămite să omoare copii!

Am să vă mai spun o istorioară și voi încheia.

Un om era învățat să fure, și de meseria asta fiind, a pus caii la căruță și a luat cu dânsul o copiliță numai de 6 ani. Era vara, în timpul secerișului, și s-a dus la un lan, în zori de zi, fiindcă nu era sătul până nu încărca bucate de la altul. S-a dus la un lan unde erau clăile de grâu ca stelele, a tras căruța pe un drum de țarină și a început să aducă de la o claie snopi, să pună în căruță. Când s-a dus pe lan, s-a uitat la răsărit, la apus și în toate părțile. Dar copilița a observat. Și prin copiii mici lucrează Dumnezeu. Copila nevinovată, când a văzut pe tată-său că se uită în toate părțile, când a venit cu snopii la căruță, zise: „Tătică, mata ai uitat ceva!”. „Ce-am uitat, draga tatii?”. „Mata ai uitat să te uiți în sus; te-ai uitat în toate părțile, dar în sus nu te-ai uitat!”.

Știți cât a prețuit vorba copilei? Omul a dus snopii înapoi la claie, a întors caii și s-a dus acasă. Dar femeia i-a zis: „Ți-a mers rău, mi se pare că te-a prins!”. „Măi femeie, nu mi-a mers rău, dar de azi înainte, câte zile voi avea, eu unul nu mai fur!”. „Dar ce-ai pățit, măi, te-a prins?”. „Nu. Câte zile voi trăi, de furat nu mai fur!”. „Dar de ce?”. „Din cauza copilului; ia uitate ce mi-a zis copilul: eu m-am uitat, când m-am dus să fur din ogorul altuia, în toate părțile, să nu fie cineva pe ogoare, pe lan, dar copila mi-a zis: «Tătaică, dar în sus nu te-ai uitat?». Dacă mă uitam în sus, nu mai trebuia să mă uit nicăieri, nu mai trebuia să mă tem de oameni... Acum știu: în fața păcatului doar o grijă ai, de ochii și de urechile oamenilor – să nu mă vadă cutare, să nu mă audă cutare! Dar oare de Dumnezeu ne putem păzi?”.

Într-adevăr, ce spune Solomon? „Ochii lui Dumnezeu sunt de milioane de ori mai luminoși decât soarele”; că zice: „Întunericul nu te va întuneca pe tine și noaptea ca ziua va fi”. Nu este întuneric la Dumnezeu.

Deci, frații mei, când vine în fața noastră un păcat, mai ales cu lucrul, să nu ne gândim că ne vede cumătrul sau cumnatul, sau cutare. Nu te teme de om, căci zice Sfântul Ioan-Gură-de-Aur: „Tu te temi de om și de om te vei rușina”. Să ne temem de ochiul cel neadormit al lui Dumnezeu, Care veghează la inimile noastre și Care și cele mai înainte gândite le știe!

Deci întotdeauna să ne uităm în sus, dar nu cu ochii aceștia, ci cu cei de gând, cu mintea. „Oare ce vorbesc eu acum Îi place lui Dumnezeu? Ce fac eu acum Îi place lui Dumnezeu?” Și îndată ne va răspunde conștiința că nu.

Deci vă spun că n-ajungeam la ucidere, și la zavistie, și la judecăți, și la răzbunări, și la beții, și la orice păcat; să ne temem de Dumnezeu, căci „frica Domnului este înțelepciune – a zis Iov – și paza de la rău, priceperea” (Iov 16, 28; 13, 11; 37, 23).

Pentru rugăciunile Prea Sfintei și Prea Curatei Maicii Sale și ale Sfântului Ioan Botezătorul și Înainte-Mergătorul, să ne miluiască Bunul nostru Mântuitor pe noi pe toți. Amin!

PREDICĂ DE ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI

Părinților și fraților și iubiți credincioși, iată care a fost istoria acestui praznic. Nichifor Calist, un istoric bizantin din secolul XIV, spune: Arhanghelul Gavriil s-a arătat sfântului și dreptului Simeon și i-a spus că nu va muri până ce nu va vedea pe Hristos Domnul.

Iar marele istoric Egesip descrie mai pe larg istoria acestui praznic, zicând: De la zidirea lumii și până la moartea lui Avraam au trecut 3.407. În vechime, adică de la Set până la Avraam, oamenii trăiau foarte mult, cum a trăit Adam 930 de ani, cum a trăit Matusalem 969 de ani, Set 812 ani și Eva 950. Dar după aceea, a început să scadă viața omului; înainte de potop, a zis Dumnezeu să fie anii omului 120, iar pentru cei drepți numărul acesta a fost întrecut. Pentru că îl vedem pe Avraam că trăiește 175 de ani. Deci de la Adam până la Avraam a scăzut viața omului cu 755 de ani. De la Avraam și până la împăratul Ptolemeu Filadelf, când trăia și Sfântul Simeon Bătrânul, au trecut 1700 ani (Prolog, februarie). Și în timpul acestui împărat Ptolemeu, care trăiește cu 283 de ani înainte de venirea Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, s-a întâmplat un mare eveniment cu Sfânta Scriptură. Atunci s-a făcut traducerea ei din limba evreiască în cea elinească, numită Septuaginta, pentru că a fost tâlcuită de 70 de mari cărturari, pe care împăratul Ptolemeu Filadelf i-a pus să tâlcuiască Scriptura, deoarece evreii erau în robia lor. Și între acești 70 de bărbați care au tâlcuit Dumnezeiasca Scriptură a fost și Sfântul Simeon Bătrânul, care pe vremea aceea avea 77 de ani. Și s-a împărțit Biblia, după cum spune istoricul Egesip, în 70 de părți, iar fiecare

cărturar și preot, care era pus la tâlcuirea Scripturii, avea o parte a ei. Deci unul tâlcuia Facerea, altul Ieșirea, altul Numerii, altul Deuteronomul și altul cărțile Regilor, și celelalte care urmează în Scriptură. Iar sfântului și dreptului Simeon (care, cum am spus, era bătrân de 77 de ani) i-a căzut să traducă pe Sfântul Prooroc Isaia, care vorbește de nașterea Mântuitorului din Fecioară. Și traducând el, a ajuns la locul unde Duhul Sfânt spune prin gura acestui prooroc: „Iată, Fecioara în pântece va lua și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuil” (Isaia 7, 13), care se tâlcuiește: „Cu noi este Dumnezeu”.

Și acest om, cu toate că era sfânt și cărturar mare, când a auzit acest cuvânt din Scriptură, s-a îndoit: Cum poate o fecioară să nască? Că fecioara nu poate să nască, fără numai femeia care a trăit cu bărbat, numai aceea poate să nască. Și și-a zis în mintea lui, ca om, că locul care s-a pus mai înainte de el în Scriptură nu e bun. Și și-a luat, fiindcă fiecare tâlcuia în cămăruța lui, exemplarele Scripturii, ce se scriau atunci pe piele de vițel sau pe piele de ied. Și a luat Sfântul Simeon cuțit și a ras de pe membrană textul acela: „Iată, Fecioara în pântece va lua...” și a scris după mintea lui altceva: „O tânără tănuită de bărbatul său va lua în pântece” (cuvânt la Mineiul lui februarie).

Câtă hulă era aici: dintr-o fecioară făcuse o femeie care a căzut pe ascuns de bărbatul ei! Și a scris așa, că i s-a părut lui că așa trebuie să fie: o tânără care fără știrea bărbatului a trăit cu altul poate să nască, măcar că nu-i femeia acelui bărbat, dar fecioară să nască nu se poate. Asta-i mintea omului, dar nu a lui Dumnezeu. Și fiindcă era seară, s-a dus să se odihnească. Și când a venit dimineața în camera sa, unde avea de lucru, a găsit scris din nou, mai frumos: „Iată, fecioara în pântece va lua...”. Și s-a minunat întrebându-se : Cine a intrat noaptea asta la mine și mi-a șters sensul și a scris altfel decât am scris eu? Și a ras a doua oară de pe membrană cuvântul cel hotărât de Duhul Sfânt: „Iată, Fecioara...” și scris: „O tânără tănuită de bărbatul său...”. Și a

tradus mai departe, până seara, și atunci i-a zis gândul: „Lasă că am să încui camera, am să pun lacăt, să vedem cine o să intre să mai poată șterge ceea ce am scris eu!”. Și s-a dus să se odihnească. Și când a venit, a treia zi, a găsit a doua oară, mai luminat și mai frumos: „Iată, Fecioara în pânțece va lua...”; și s-a speriat, căci știuse ușa încuiată, și și-a zis: „Cine a putut să șteargă acest text pe care l-am șters eu și să scrie iar cum era scris înainte?”. Și a îndrăznit și a treia oară să șteargă, și atunci l-a prins de mână Arhanghelul Gavriil, iar el a căzut cu cutremur la pământ: „Stai, Simeoane! Au ți se pare că acest lucru este cu neputință la Dumnezeu? Adică Dumnezeu, Care a făcut pe femeie din bărbat la început fără de bărbat – că Adam a născut femeie din coasta lui fără amestecare de femeie –, nu poate să scoată bărbat din fecioară fără de bărbat și fără să-și strice pecetea fecioriei ei? Deci, pentru că n-ai crezut cuvântul Domnului, care se va împlini la vremea lui, iată vei trăi și n-ai să mori până ce n-ai să vezi cu ochii tăi pe Hristosul Domnului și până n-ai să-l pipăi cu mâinile tale”. Și s-a dus Arhanghelul Gavriil de la dânsul.

Și era Simeon atunci, cum v-am mai spus înainte, de 77 de ani. Și de la faraonul Ptolemeu Filadelf și până la venirea Domnului au trecut 283 de ani. Aceștia și cu 77 fac la un loc 360 de ani. Atâta a trăit Simeon Bătrânul. Și era o spaimă în Ierusalim, că atâtea rânduri de oameni muriseră și lumea se minuna că omul acesta trăiește, nu după legile firii, ci după minunea lui Dumnezeu. Că el era legat și nu spunea la nimeni taina ce-a văzut-o.

Dar toți cărturarii legii vechi știau că el trăiește de 360 de ani, într-un timp când nimeni n-a mai trăit atâta. Că v-am spus că de la Adam până la Avraam au scăzut 755 de ani din viața omului și a rămas Avraam cu 175 de ani. Și Isaac a trăit 182, iar Iacov 147 de ani. Iar de la Avraam până la David, timp de 839 de ani, a mai scăzut 100 de ani din viața omului și Duhul Sfânt a hotărât

prin gura lui David: „Zilele anilor noștri sunt șaptezeci de ani; iar de vor fi în putere, optzeci de ani...” (Psalmii 89, 10-11).

Va să zică Sfântul Simeon Bătrânul trăiește după ce Duhul Sfânt a hotărât prin gura lui David să trăiască oamenii 70 de ani, iar de vor fi în putere, 80. Și după alcătuirea firii, unii din ei trăiesc și astăzi până la 130-140, dar mai mult nu. Deci minune mare era să vezi un om de 360 de ani, în timpul de la David până la Hristos, împăratul Ptolemeu trăind cam la 600 de ani după David!

Și iată cum a luat ființă, praznicul de astăzi. Acestui Sfânt Simeon, pe care l-a legat Dumnezeu prin graiul Arhanghelului Gavriil să nu moară până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului, îi spuneau la Templul din Ierusalim, și cărturarii, și arhieriei, “Simeon cel fără de moarte”, pentru că credeau că nu va mai muri. Și-l întrebau: “Până când ai să trăiești tu?”. Iar el spunea: “Până când va voi Domnul”. Dar nu spunea taina, că l-a legat pe el Domnul.

Iar când a venit Prea Sfântul nostru Dumnezeu cu trup, Cel ce s-a născut din Prea Curata Fecioară Maria, la 40 de zile în biserică, după rânduiala legii evreiești, să aducă jertfă de curățire două turturele sau doi pui de porumb, acest om sfânt și drept – căci spune Evanghelia de azi că era drept și temător de Dumnezeu – a venit în biserică, îndemnat fiind de Duhul. Duhul Sfânt i-a zis lui Simeon: “Bătrâne care ești legat de ciolanele astea vechi, du-te acum în biserică și vezi pe Acela despre Care, cu 283 de ani în urmă, nu credeai că se va naște din Fecioară! Du-te și-L vezi, du-te și-L ia în brațe, și te dezleagă de la Dânsul, că El te-a legat, prin Arhanghelul Gavriil!”.

Și s-a dus Simeon în Templul lui Solomon. Acolo erau mii de evrei cu prunci de 40 de zile pentru curățire. Dar venind bătrânul Simeon, gârbov și foarte plecat, cu vederea și auzul slăbite, s-a făcut de unde era Maica Domnului – între atâtea mii de femei și bărbați – o rază de lumină ca soarele. Și pe acea rază

de lumină el a mers până la Maica Domnului. Iar Mântuitorul strălucea în brațele Maicii Domnului ca fulgerul. Și când L-a văzut bătrânul Simeon, L-a luat în brațe și cu lacrimi a spus: „Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după Cuvântul Tău în pace”, adică acum dă-mi, Doamne, drumul să mă duc cu liniște în cealaltă lume, „că văzură ochii mei mântuirea Ta”. Căci Tu ai venit să mântuiești lumea, „că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feții tuturor popoarelor...”.

Auzi, n-ai venit să mântuiești numai pe evrei, ci pe toate popoarele lumii! Și a mai zis: „... lumină spre descoperirea neamurilor”; adică prin acest Prunc se va descoperi lumina la toate popoarele pământului. Și la urmă a zis: „... și slavă poporului tău Israil”, pentru că după trup Mântuitorul se trage din neamul lui David și al lui Avraam, deci din neamul evreiesc. Și este slavă pentru poporul acela.

Și zicând aceasta, bătrânul s-a risipit acolo în biserică. Și osemintele lui le-au îngropat lângă biserică și le-a adus împăratul roman mai târziu la Constantinopol.

Iubiți credincioși, așa s-a întâmplat Întâmpinarea Domnului.

Dar oare de ce femeile veneau la 40 de zile în biserică, să aducă jertfă de curățire lui Dumnezeu? Oare există legea aceasta și în legea darului? Da, există, pentru că în legea veche a spus Moise în Levitic (cap. al XII-lea): „Toată femeia care va zămisli și va naște... necurată este”; până la 40 de zile să nu se culce cu bărbatul său și la 40 de zile să aducă pruncul să-l îmbisericească în biserică, să i se facă aghiasmă și să aducă jertfă de curățire lui Dumnezeu, și apoi poate să intre în biserică. Așa era în legea veche și această rânduială s-a pus în legea darului la fel. Dar oare se păzește în legea darului? Ne-a venit la ureche că nu. Ne-a venit la spovedanie și ni s-a spus că bărbații n-au răbdare și femeile n-au ce face și nu păzesc curățenia până la 40 de zile. Și aceasta e mare păcat. Pentru că copiii care se nasc din aceste amestecări,

dacă bărbatul se împreună cu soția până ea nu se curățește, se nasc orbi, rahitici, cu oasele moi și cu nici un fel de fericire în viață. E o pedeapsă a lui Dumnezeu că n-au înfrânare nici măcar șase săptămâni, până se curățește femeia de urmele nașterii ei. Deci luați aminte de la praznicul Întâmpinării și aduceți-vă aminte să nu vă ispitească satana ca să nu păziți curățenia după copiii dumneavoastră, că veți fi sub blestem și veți avea pagube și scârbe în viața aceasta, iar dincolo – munca cea veșnică. Că și legea căsătoriei are o măsură de curățenie. Nu dezlegați frâul – nici bărbatul, nici femeia – ca dobitoacele, măcar că și acelea au rânduiala lor. Cât timp femeia este în timpul menstruației, bărbatul n-are voie să se culce cu dânsa; la fel timp de 40 de zile după naștere, cât este în curățenie, n-are voie; nici în sărbători, nici în posturi, în duminici și așa mai departe. E o măsură de curățenie pentru toți, și dacă nu e păstrată, din mocirla asta ne ducem în fundul iadului.

Dar oare de ce trebuie să aducă doi pui de porumb, iar cei mai bogați un miel fără meteahnă, adică nici schiop, nici chior, nici cu vreo altă meteahnă în trup? Acesta era simbolul lui Hristos celui desăvârșit, Mielul lui Dumnezeu. Și simbolul desăvârșirii jertfei noastre, adusă lui Dumnezeu, care trebuie să fie curată, nu întinată de furtișaguri, sau de alte păcate. Iar cel mai sărac aducea jertfă două turturele sau doi pui de porumb. De ce se aducea jertfă de către cei săraci porumbelul? Pentru că porumbelul este o pasăre care foarte mult iubește pe soția sa, și soția pe el. Mare dragoste este între porumbei. Așa trebuie să trăiască soțul cu soția, în mare unire, în mare dragoste, în mare blândețe. Că zice Hristos: „Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii!”. Și ce mai face porumbelul, chiar și cel sălbatic din pădure, și turturica? Dacă i-a murit soțul, până la sfârșitul vieții el nu se mai însoțește. Tot așa și turturica. De aceea spune Sfântul Efrem despre călugări: „Pentru ce oare, monahe, cu turturica cea văduvă te-a asemănat pe tine proorocul, care niciodată soție nu mai caută, și

se ține în văi și în pustie, căutându-și liniștea? Așa trebuie să fie călugărul: pururea fără căsătorie, pururea căutând pe Hristos”. Așa face și porumbelul sălbatic: după ce i-a murit soția, el zboară prin munți, pe dealuri, prin poiene, prin văi, și plânge după soția lui. Dar nu se mai căsătorește cu alta, și niciodată nu stă pe cracă verde, ci totdeauna pe cracă uscată.

Eram cu oile – că eu am fost cioban la munte – acum vreo zece ani, și pe piciorul unui deal pândeam niște porumbei sălbatici. Poate erau și aceia stingheri, că de câte ori veneau, stăteau pe vârful unui mestecăn uscat. Și mă minunam de ce stau pe cel uscat, când tot codrul e verde! Iată de ce stau pe pom uscat: aceasta este o taină și un simbol. Căci spune Marele Vasile că din toate zidirile lui Dumnezeu pururea ne învățăm cele ale înțelepciunii. Căci toată lumea aceasta simțită și văzută este școala sufletelor celor cuvântătoare. Știți de ce nu stă porumbelul și turturica pe lemn verde după ce i-a murit soțul? Lemnul verde e simbolul dulceții omenesti, căci ceea ce-i verde și sănătos trăiește în îndulcirea veacului de acum, iar lemnul uscat e simbolul că femeia, după ce i-a murit bărbatul, nu se mai îndulcește cu alt soț. Să stea pe ramură uscată! Acesta e simbolul uscăciunii, al foamei, al setei, al chinului, al trudei – așa spun dumnezeieștii Părinți. Porumbelul care stă pe lemn uscat ne arată nouă să ne uscăm cu postul, cu lacrimile, cu umilința, cu foamea și cu setea. Femeia căreia i-a murit bărbatul să plângă, să se roage, să ducă o viață curată și cinstită, și de foarte mare fericire se va învrednici dacă va rămâne așa până la sfârșitul vieții ei. Iar dacă nu poate, atunci după îngăduința marelui Pavel, poate să se mărite, dar mai bine este dacă rămâne nemăritată și petrece în post, în rugăciune, în foame și în sete, în trudă și în osteneală, plângând nu după mirele ce l-a avut, ci după Hristos; după Acela să suspine, după Acela să plângă, că trebuie din nou să fie cu Acela cu Care s-a împreunat la botez, ca Acela să ne ducă pe noi nu la unirea cea trupească, ci la cea duhovnicească și la bucuria cea fără de margini din ceruri.

Iubiți credincioși, dar de ce spune oare evanghelia de astăzi că bătrânul Simeon a blagoslovit pe dreptul Iosif și pe Maica Domnului? După unii istorici, el a fost preot al legii vechi; alții zic că nu, ci a fost un om drept, bătrân și sfânt. Dar mai târziu el s-a arătat oarecărora dintre sfinți îmbrăcat preotește, după rânduiala legii vechi, și cu un toiag verde în mână, încredințând că a fost preot. Dar pe cine blagoslovește Simeon? Pe Maica Domnului și pe Pruncul pe Care-L ține în brațe. Vedeți smerenia lui Hristos? Vedeți bunătatea Lui cea fără de margini? Se lasă blagoslovit de un om drept. Cel ce blagoslovește toate popoarele pământului, și toate țarinile, și toate viile, și toate moșiile, și toate viețuitoarele din apă, din aer și de pe uscat, se lasă blagoslovit de un om, care avea darul preoției.

Vedeți cât de mare e preoția? Duhul Sfânt dă preoția preotului, dar ne învață că și Însuși Dumnezeu S-a smerit ca să fie binecuvântat de preot, de dreptul Simeon. Astăzi, Dumnezeu Cuvântul, Care a făcut cerul și pământul, vine, Se face prunc întru smerenie și blândețe și, tăcând, Se lasă binecuvântat de un preot al legii vechi. Dar atunci cu cât e mai mare un preot al legii darului? N-am vreme să vă spun. Iar dumneavoastră, când treceți pe lângă un preot, poate nici bună-ziua nu-i ziceți. Vai de cel ce face așa! Să știți dumneavoastră că arhieriei și preoții în lumea aceasta sunt izvoarele binecuvântării. Deci fericit, de trei ori fericit este acela care dorește pururea să fie blagoslovit de arhieriu și de preot! Când treci pe lângă un preot, chiar dacă este departe, ia-ți căciula din cap, du-te și zi: Blagoslovește-mă, părinte sfinte! Căci zice dumnezeiescul Gură-de-Aur: „a preotului este numai a deschide gura și darul le lucrează pe toate”. Și mai zice același: „Sfântă este limba preotului și preasfântă este gura lui”. Și când te-ai dus la el și te-a binecuvântat, Domnul te-a umplut de toată blagoslovenia Duhului Sfânt, că nu el blagoslovește, cu Duhul Sfânt cu Care este îmbrăcat.

Iată ce pildă ne-a dat Mântuitorul la sărbătoarea de astăzi. El, Care blagoslovește pe toți Sfinții și Arhieriei, și pe toți Sfinții Îngeri, Se blagoslovește pe pământ de la un preot? De un bătrân cinstit?

Și apoi, pe cine ține Sfântul Simeon în brațe? Pe un prunc. Dar cine era pruncul Acesta? Acesta este Cel ce ține în cumpănă și în brațele Sale cerul și pământul, și toate cerurile cerurilor și toate văzduhurile, și noianurile, și vânturile, și munții, și toate cetele de sus, și toată zidirea cea de jos; și acum vine cu atâta smerenie ca să-L țină în brațe un bătrân slab, care a așteptat cu suspin și cu umilință 360 de ani venirea Lui. Iată bunătatea și mila lui Dumnezeu până unde se coboară, că vrea să fie binecuvântat de om, vrea să fie purtat de om, în nemărginita Lui dragoste, ca și noi la vreme să dorim blagoslovenia Lui, și să-L purtăm pe Dumnezeu.

Dar oare nu-L purtăm și noi pe Iisus Hristos? Oare numai bătrânul Simeon L-a purtat? Doamne ferește. Noi Îl purtăm mai mult decât Sfântul Simeon. Sufletul omului are chipul și asemănarea lui Dumnezeu, căci are minte, gând și cuvânt. Minte noastră, sufletul nostru sunt chipul și asemănarea lui Dumnezeu, Care stă în minte și în inimă, și S-a vărsat în toată firea trupului ca focul prin fier, cum arată dumnezeiescul Ioan Damaschin. Deci fiecare creștin, care s-a scăldat în biserică și s-a îmbrăcat cu Hristos, după cum cântă biserica: “Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat, Aliluia!”, poartă pe Hristos în el. De aceea ne chemăm toți creștini, că purtăm pe Hristos în noi, avem pe Dumnezeu Cuvântul și pe toată Sfânta Treime cu noi. Sfântul Simeon L-a purtat în brațe, iar noi Îl purtăm pururea pe Hristos în inimă și în minte. Toți suntem purtători de Dumnezeu, după cum a spus Sfântul Ignatie, căci când l-a întrebat împăratul Traian: „Dar de ce te chemi tu așa, Teoforul? (adică “purtător de Dumnezeu”), el i-a spus: „Nu te nedumeri, Împărate! Mă numesc

Teofor pentru că port pe Dumnezeu în mine; căci toți creștinii care s-au botezat poartă pe Dumnezeu în ei”.

Deci, frații mei, dacă purtăm pe Dumnezeu în noi și dacă acesta este adevărul, și nimeni nu poate să-l tăgăduiască, atunci cum trebuie să fie purtările noastre, cum trebuie să fie gândurile noastre, cum trebuie să fie cuvintele noastre, ce fel de mișcări trebuie să facem? Oare ce nu știe Dumnezeu, Care este în noi și pe Care Îl purtăm până la moarte? Ce nu știe El din viața noastră? Căci i-a spus lui Iov: „Oare cine este cel ce ascunde de la Mine sfatul?”. Care sfat? Sfatul inimilor.

Despre aceasta a proorocit bătrânul Simeon. Căci după ce a spus cele de mai sus, a zis Maicii Domnului: „Iată, Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel” (Luca 2, 34). Care e căderea, care e ridicarea prin Hristos? Toți care Îl hulesc vor cădea de la Dânsul, căci de bună voie se desprind de dragostea Lui. Și-apoi, ce i-a mai proorocit Maicii Domnului? „Și prin sufletul tău va trece sabie”. Când a trecut sabia prin inima Maicii Domnului? La Sfintele Patimi. Maica Domnului a născut după legea firii, dar în același timp mai presus de fire, căci n-a avut dureri.

Dar durerea pe care trebuia să o aibă la naștere a avut-o la sfintele și preaînfricoșatele Patimi, când a văzut pe Mântuitorul răstignit, de a suferit nenumărate chinuri și a murit. Deci a trecut sabia prin inima ei nu la naștere, pentru că n-a cunoscut înainte de ea dulceață de bărbat și de aceea a născut fără durere. Dar durerea de la naștere a trebuit s-o aibă la patima Domnului, ca să fie părtașă a patimilor și suferințelor Lui.

Iubiți credincioși, luați seama: Hristos a venit spre suprare și stăvilire. Toți care se împotrivesc, toți care hulesc, toți care defaimă poruncile Lui vor cădea de la El. Și toți care caută să-L iubească din toată inima, și să facă poruncile Lui, se vor ridica prin dragostea Lui la locașurile mai presus de ceruri.

V-am spus aceste puține, la praznicul de azi, ca să nu îngreuez auzul dumneavoastră, că multe sunt care îmi vin în minte. Vă spun numai atâta: țineți minte femeilor, de la praznicul acesta, să păziți curățenia după copii până la 40 de zile. Dacă una rămâne văduvă, să stea pe lemn uscat, ca porumbița cea sălbatică, adică să petreacă în post, în rugăciune, în foame, în sete, și să suspine după Mirele Cel ceresc, după Hristos, Care ne-a logodit pe noi cu Sine prin botez. Iar dacă nu se va putea înfrâna și se va căsători, să se căsătorească cu un bărbat creștin, care n-a mai lăsat o soție încurcată, și să aibă cununie. Dar cununia nu se mai pune a doua oară pe capul celor ce se cunună, după rânduiala Sfinților Părinți.

Apoi, să dorim binecuvântarea preoților și arhierilor. Până veți rămâne în viața aceasta, să doriți blagoslovenia slujitorilor Bisericii, pentru că Însuși Dumnezeu S-a pogorât de sus, ca să fie blagoslovit de un sfânt preot al legii celei vechi.

Dar să vă mai spun ceva: să nu boliți de îndoială. Niciodată nu am putea vorbi mai mult de îndoială ca astăzi, dar nu-i vreme. De ce a suferit Sfântul Simeon Bătrânul 283 de ani, câți au fost de la faraonul Ptolemeu Filadelf până la Hristos? Pentru că s-a îndoit. N-a crezut că Hristos se poate naște dintr-o fecioară. Și i-a dat Dumnezeu canon să mai trăiască 283 de ani, ca să vadă pe Cel născut din Fecioară.

Așa s-a îndoit Avraam. Căci când i-a zis Domnul: „Eu sunt Domnul, Care te-a scos din Urul Caldeii, ca să-ți dau pământul acesta de moștenire... a zis Avraam: «Stăpâne Doamne, pe ce voi cunoaște că-l voi moșteni?». Atunci a zis Domnul către Avraam: «Să știi bine că urmașii tăi vor fi pribegi în pământ străin, unde vor fi robiți și apăsăți patru sute de ani»” (Facerea 15, 7-13). Dar a stat în robie 430 de ani. De aceea a întrebat Moise: de ce, Doamne, a depășit cei 400 de ani, că s-au împlinit anii. Și a zis Dumnezeu: anii s-au împlinit, dar păcatele poporului, nu. Deci, în loc de 400 de ani, le-a dat canon de stat în robie 430 de ani. De ce

n-a murit Moise în pământul făgăduinței, ci a murit la muntele Nebo? Căci Moise, care a condus poporul acela, a fost cel mai blând om de pe fața pământului, cum se spune la Numeri: „Moise însă era omul cel mai blând dintre toți oamenii de pe pământ” (Numerii 12, 3). Pentru o greșeală nu a intrat în pământul făgăduinței, pentru o greșeală l-a pedepsit Dumnezeu să nu treacă Iordanul: pentru că s-a îndoit la stâncă Rafidim. Că Dumnezeu i-a spus: „Ia toiagul și adună obștea, tu și Aaron, fratele tău, și grăiți stâncii înaintea lor și ea vă va da apă; și le veți scoate apă din stâncă și veți adăpa obștea și dobitoacele ei.

A luat deci Moise toiagul din fața Domnului, cum poruncise Domnul. Și au adunat Moise și Aaron obștea la stâncă și a zis către obște: «Ascultați, îndărătnicilor, au doară din stâncă aceasta vă vom scoate apă?» Apoi și-a ridicat Moise mâna și a lovit în stâncă cu toiagul său de două ori, și a ieșit apă multă, și a băut obștea și dobitoacele ei. Atunci a zis Domnul către Moise și Aaron: «Pentru că nu M-ați crezut, ca să arătați sfințenia Mea înaintea ochilor fiilor lui Israel, de aceea nu veți duce voi adunarea aceasta în pământul pe care am să i-l dau» (Numerii 20, 8-12). Pentru îndoiala aceasta Moise n-a văzut pământul făgăduinței.

Așa s-a îndoit și Toma la Învierea lui Hristos și a trebuit să fie muștrat oarecum de Hristos: „Fiindcă M-ai văzut, Tomo, ai crezut; ferice de cei ce n-au văzut și au crezut!”. Hristos a pus astfel fericirea a zecea după Înviere, ca să întărească credința celor ce nu văd și cred, precum suntem noi și cum trebuie să fie toți creștinii până la sfârșit. Ce spune Apostolul Iacov: „Bărbatul îndoielnic este nestatornic în toate căile sale” (Iacov 1, 8). Omul îndoielnic care zice: “Oare este, sau nu este Dumnezeu? Oare este iad, sau nu este?”, acela este ca un nor pe care îl poartă satana cum vrea, căci el nu crede cu fermitate, cu tărie, în existența lui Dumnezeu. De aceea satana îl duce oriunde.

Să vă dau o pildă. A venit un moșneag deunăzi și a zis: “Părinte, iată ce am văzut la restaurant în ziua de Sfântul Vasile. Vor merge toți aceia în iad? Eu cred că nu vor merge toți”. I-am răspuns: “Nu crezi dumneata, dar Duhul Sfânt ne spune în psalmi, prin gura Sfântului Prooroc David: Că Tu ești Dumnezeu care nu voiești fărădelegea, nici va locui lângă Tine cel ce viclenește. Nu vor sta călcătorii de lege în preajma ochilor Tăi. Urât-ai pe toți cei ce lucrează fărădelege (Psalmii 5, 4-5). Nu crezi dumneata că Dumnezeu nu-i părtaș la fărădelegile noastre? Ce spune Scriptura? Pentru ce ai așezat așezământul de lege al Meu prin gura ta, iar tu ai urât învățătura și ai lepădat cuvintele mele înapoia ta? (Psalmii 40, 17-18).

Și mai zice în psalmi: Pune-voi fărădelegea ta înaintea ta și te voi mustra. Iar Hristos a spus: Intrați pe poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află. Și strâmtă este poarta și îngustă calea care duce la viață și puțini sunt care o află (Matei 7, 13-14). Deci nu te mira că merg mulți la joc, sau că cei care merg la bine pe cărarea cea strâmtă sunt puțini”.

Tot lucrul bun este rar. Deci nu vă îndoiiți de cuvintele Mântuitorului. Nu sta la îndoială când e vorba de a împlini porunca lui Hristos și de a te feri de păcate. Dacă n-a cruțat Dumnezeu pe Avraam și pe Moise pentru îndoială, dacă nu l-a cruțat pe Toma și pe alții care s-au îndoit, nu ne va cruța nici pe noi. Aceia au fost sfinți, le-a dat astfel de pedeapsă ca să nu se muncească veșnic, dar noi, dacă vom trăi în îndoială, vom avea nu numai pedeapsa lui Simeon, ci vom avea pedeapsa veșnică. Pe el l-a pedepsit pe merit să nu moară, până nu-L va vedea pe Hristos Domnul, dar noi, de nu vom crede că avem pe Hristos în noi și că El trăiește în noi și știe cuvintele noastre, și gândurile noastre, și faptele noastre, atunci munciți vom fi în vecii vecilor.

Mântuitorul Hristos și Prea Curata lui Maică să ne ajute tuturor, să nu uităm că Îl purtăm în toată vremea în noi, că El știe toate gândurile noastre. Amin!

2 februarie 1968

**PREDICĂ LA BUNA VESTIRE
A PREA SFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU
ȘI PURUREA FECIOAREI MARIA**

Astăzi tună glas de bucurie în tot pământul. Astăzi, Arhanghelul Gavriil vestește Fecioarei Maria mântuirea neamului omenesc.

Ziua de astăzi este mai sfântă și mai înveselitoare decât toate zilele veacului, căci aduce bucurie și vestește mântuirea la toată lumea. Astăzi, Dumnezeu a căutat cu milă și cu îndurare din cer pe pământ, că a auzit suspinele strămoșilor noștri și plângerea tuturor celor ce se chinuiau în iad, de la începutul lumii.

Iubiții mei frați în Hristos, mai înainte de a spune altele, să știți acest lucru: atât de adâncă este taina dumnezeiescului praznic de astăzi, încât nici mintea Serafimilor și a Heruvimilor, nu poate a o pătrunde. Această părere nu este a mea, ci a Bisericii lui Hristos, care cântă: „Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută”. (Bogorodicina Învierii, glas 4). Dar oare, frații mei, a fost cu totul ascunsă de îngeri și de oameni această taină a întrupării lui Dumnezeu Cuvântul? Nu cu totul, fiindcă a fost cunoscută și de îngeri, și de oameni, în chip umbros și întunecat. Căci îngerii au vestit-o patriarhilor; ea a fost închipuită și de sfinții prooroci și cu mult înainte, prin tainice proorocii, a fost descoperită. Dar ceea ce nici de îngeri nici de oameni nu s-a știut, a fost chipul zămislirii și al nașterii mai presus de gând și de cuvânt, al întrupării lui Dumnezeu din fecioară (Sfântul Maxim Mărturisitorul, în Filocalia, vol. II, Întrebarea 42, p. 229). Aceasta o adeverește iarăși Biserica, prin cântarea : „Iar minunea nașterii Tale a o spune limba nu poate” (Axion).

În cele ce urmează vreau să arăt mai întâi cum a luat pricină acest minunat praznic al Bunei Vestiri. Sfânta Evangheliile ne spune: „Iar în luna a șasea (adică în luna lui martie, căci la evrei anul începându-se de la 1 septembrie, această lună a lui martie cădea a șasea) a fost trimis Arhanghelul Gavriil de la Dumnezeu, într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, către o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, a zis. «Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei»” (Luca 1, 26-28). Iar Fecioara s-a spăimântat și s-a tulburat la vederea îngerului și la auzirea cuvintelor lui. Și cugeta întru sine: Oare cine să fie acesta? Iar îngerul Domnului, văzând-o pe ea tulburată și spăimântată, a liniștit sufletul ei cu aceste cuvinte: „Nu te teme, Marie, căci ai aflat har de la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște Fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Prea Înalt se va chema” (Luca 1, 30-32).

Fecioara Maria, aducându-și aminte cum șarpele a înșelat pe Eva și pe Adam în rai, gândea întru sine: Oare nu va fi lucrul acesta ce se arată mie vreo nălucire sau vreo ispită? Oare să nu fie vreo înșelăciune? Apoi a zis către înger: „Văd chipul tău, că te arăți mie ca un om; dar graiul și portul tău nu-ți este din această lume. Mie îmi spui lucruri mari și minunate, care nu mă pricep cum pot să fie. Tu zici că Dumnezeu Se va sălășui în mine. Dar cum poate să încapă întru mine Dumnezeu, Care toată zidirea o a făcut și pe care nici o zidire nu-L poate încăpea?! În ce chip sunt cuvintele acestea, eu mă mir și mă minunez! Iar Arhanghelul, voind a-i lămuri minunea cea mai presus de fire care va fi cu ea, i-a adus aminte de alte minuni mari și preaslăvite ale lui Dumnezeu, din vechime, și îi zise ei: „Adu-ți aminte, preafericită fecioară, că la Dumnezeu nici un lucru nu este cu neputință! (vezi Luca 1, 37). Adu-ți aminte cum toiagul lui Aaron, uscat fiind, a odrăslit (vezi Numerii 18, 8). Adu-ți aminte cum Sara, femeia lui

Avraam, fiind stearpă și bătrână, a născut pe Isaac (vezi Facerea 21, 23). Adu-ți aminte cum Ana, mama ta, fiind stearpă, te-a născut pe tine (Prolog, 8 septembrie), apoi cum rugul acela pe care l-a văzut Moise Proorocul la muntele Sinai, arzând cu pară, nu se mistuia (vezi Ieșirea 3, 25). Așa și tu vei lua întru tine focul dumnezeirii și nu te vei arde. «Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Prea Înalt te va umbri» (Luca 1, 35). De vrei să te încredințezi și de altă minune, mai nouă, du-te la vara ta Elisabeta și vezi că și aceea, fiind stearpă, are acum a șasea lună de când a zămislit (vezi Luca 1, 36)”. Ascultând cu mare atenție și cu mare luare aminte cuvintele dumnezeiescului Arhanghel și înțelegând ce fel de chemare are ea de la Dumnezeu, Sfânta Fecioară s-a plecat a primi cuvintele lui și, hotărându-se din inimă să asculte porunca lui Dumnezeu cea trimisă ei prin îngerul său, cu mare smerenie zis: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” (Luca 1, 38)

Iată, iubii mei frați în Hristos, cum a luat început și pricină prealuminatul praznic al Bunei Vestiri, pe care noi astăzi îl prăznuim. Și să știți că, o dată cu începutul acestui dumnezeiesc praznic, s-a început a se împlini și planul lui Dumnezeu pentru mântuirea neamului omenesc și al descoperirii tainei celei din veac ascunse și din îngeri neștiute. Acest început, după toată dreptatea, îl prăznuiește Biserica lui Hristos astăzi, cântând: „Astăzi este începătura mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac” (troparul praznicului); și iarăși: „Astăzi se binevestește pământului bucurie mare” (stihira).

Cu adevărat, fraților, astăzi este ziua din luna a șasea, întru care mult înveselitorul Arhanghel Gavriil a adus bucurie duhovnicească la toată lumea. El a fericit-o pe Fecioara Maria, spunându-i mai întâi „Bucură-te” și apoi: „ceea ce ești plină de dar”. I-a zis: că prin tine vine bucurie la toată lumea și întristarea neamului omenesc se risipește. Ea e plină de dar, căci cu adevărat ea este comoara tuturor darurilor celor duhovnicești.

Prea Curata și Prea Sfânta Fecioară Maria este cu adevărat comoara și vistieria tuturor darurilor Sfântului Duh. Iar pentru a vă da seama de acest mare adevăr, am să folosesc o asemănare. E o asemănare între cetele îngerești și Maica Domnului. Ascultați:

Sfinții și dumnezeieștii Părinți, ca Maxim Mărturisitorul, marele Grigore Cuvântătorul de Dumnezeu, Grigore de Nyssa, Vasile cel Mare și dumnezeiescul Dionisie Aeropagitul (vezi Sfântul Nicodim Aghioritul, Paza celor cinci simțiri, cap. XI, p. 399) zic că fiecare ceată din cele nouă cete îngerești a luat de la Dumnezeu o deosebită vrednicie și însușire sau proprietate (Sfântul Dionisie Areopagitul, Ierarhia cerească). Și dacă aceste sfinte și prea curate cete de îngeri au o mare felurime de calități spirituale și o mare felurime de daruri și de vrednicii date lor de Dumnezeu, apoi Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria pe toate aceste sfinte cete le covârșește cu vrednicia, cu slava și cu darul (Luca 1, 28).

Îngerii, ceata cea mai de jos din cereasca ierarhie, au de la Dumnezeu darul și vrednicia de a sluji la mântuirea sufletului omenesc și de a povățui pe oameni la viațuirea cea cu dreptate și cu fapte bune, pentru a împlini ei voia lui Dumnezeu (Luca I, 22; Evrei 1, 7-14). Iar Prea Sfânta și Prea Curata Fecioara Maria, prin darul cel dat ei de Dumnezeu, mai mult decât toți îngerii povățuiește pe cei credincioși pe calea mântuirii (Sfântul Ioan Damaschin, Octoihul Maicii Domnului, Mănăstirea Neamț, 1810, p. 277). Arhanghelii, ca binevestitori, au darul de a descoperi tainele proorociilor și ale cunoștinței voii lui Dumnezeu (Viețile Sfinților, la 8 noiembrie). Iar Prea Sfânta Fecioară Maria, încă din acest veac, a luat de la Dumnezeu darul proorociei și al descoperirii tainelor dumnezeiești. Astfel, proorocind prin Duhul Sfânt, mai înainte a arătat slava ei cea viitoare, zicând: „Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile” (Luca 1, 48). Iar după ce a născut pe Mântuitorul lumii Hristos, a covârșit cu sfințenia și cu

darul toate cetele arhanghelilor (Sfântul Ioan Damaschin, op. cit. , cap. IV, p. 123).

Și dacă îngerii de la ceata sfințelor **Începătorii**, mai mari peste cetele cele mai de jos, slujesc la îndreptarea a toată lumea și la păzirea împărățiilor, a țărilor și a tuturor ținuturilor (Psalmul 44), apoi Prea Sfânta Fecioară Maria, fiind Împărăteasa tuturor cetelor îngerești (Viețile sfinților, 8 septembrie), cu sfințele și preaputernicele ei rugăciuni lucrează mai mult decât orice ceată de îngeri și de începătorii, la îndreptarea și mântuirea a toată lumea și la paza tuturor împărățiilor și a tuturor popoarelor lumii (ibidem).

Și dacă îngerii din ceata sfințelor **Stăpâniri** au mare stăpânire asupra diavolilor și mare putere de a opri și potoli furia lor, spre a nu vătăma pe cineva din oameni pe cât ar voi ei (ibid.), apoi câtă stăpânire nu are Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu asupra diavolilor, și cât nu poate ea opri puterea drăcească de a nu face rău celor bine credincioși, care o slăvesc pe ea din inimă și se închină ei cu credință și cu umilință?

Și dacă îngerii din ceata sfințelor **Puteri** din cer, prin darul cel dat lor de la Dumnezeu, pot să reverse darul facerii de minuni asupra plăcuților lui Dumnezeu și să întărească pe oameni spre a fi cu răbdare și cu tărie de suflet în necazuri și în suferințele lor (Sfântul Dionisie Areopagitul, Ierarhia cerească, cap. XXXII), apoi câtă putere de facere de minuni nu are Maica Domnului și câte nu poate ea să întărească și să îmbărbăteze în necazuri și în scârbe pe toți aceia care au dreaptă credință și o cheamă pe ea din inimă spre ajutor?

Și dacă îngerii din ceata sfințelor **Domnii** din cer au darul și puterea de la Dumnezeu de a domni peste ceilalți îngeri care sunt mai jos decât ei, și au puterea de a învăța pe oamenii cei credincioși de a-și stăpâni simțirile și patimile lor și a se face domni peste voile lor cele pătimase (Axion la Nașterea Domnului), apoi câtă putere nu are Împărăteasa tuturor îngerilor

și Doamna lumii, Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, de a domni și de a împărați peste domnii și împărații lumii acesteia, și de a povățui tot sufletul cel binecredincios, spre a-și stăpâni simțirile și toate poftele cele pătimase și a ajunge, prin darul lui Dumnezeu, domni și împărați peste toate patimile și voile lor cele rele?

Și dacă ceata preafericitelor **Scaune** din cer, mai mult decât alte cete de îngeri, au darul de a odihni și de a purta pe Dumnezeu, după dar, nu după ființă, căci după ființă El este necuprins (Axion la Nașterea Domnului), apoi care dintre îngeri și dintre oameni a odihnit și a purtat pe Dumnezeu mai mult ca Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, care a purtat în pântecul și în brațele ei pe Dumnezeu Cuvântul și s-a făcut prin aceasta scaun însuflețit și cuvântător al Împăratului Slavei (Ierarhia cerească, la cap. 3), după cum și Biserica lui Hristos adeverește cântând: „Că mitrasul tău scaun L-a făcut și pântecul tău mai desfătat decât cerurile L-a lucrat” (Sfântul Ioan Damaschin, op. cit., p. 125)?

Dacă ceata preasfinților și preaînțelepților **Heruvimi**, mai mult decât alte cete de îngeri care stau mai jos decât dâșii, pururea strălucesc cu lumina înțelegerii și cu revărsarea înțelepciunii și cunoștinței dumnezeiești, și sunt luminați în chip covârșitor de Dumnezeu spre a înțelege marea adâncime a tainelor Sale, și au puterea de a lumina pe îngerii cei mai de jos decât ei cu înțelegerile cele dumnezeiești (Viețile Sfinților, 8 noiembrie), apoi oare câtă înțelegere duhovnicească și câtă adâncime de taine dumnezeiești nu poartă întru sine Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, care pe sine sălaș Înțelepciunii lui Dumnezeu s-a făcut (Sfântul Ioan Gură de Aur, „Cuvânt la Serafim”, Puțul, Buzău, 1833)?

Și dacă ceata preaîndumnezeiților **Serafimi** sunt prea înfierbântați de dragostea de Dumnezeu (ibid.) și au îndoită putere de sfântă înspăimântare, îndoită putere de vedere dumnezeiască și

îndoită putere de înălțare și slavoslovie, mai mult decât toate celelalte cete îngerești care stau mai jos decât ei (Psalmii 44, 11), apoi câtă fierbințeală de dumnezeiască dragoste nu are Prea Sfânta și Prea Curată Fecioară Maria, care pe Dumnezeiescul Izvor cel fără de margine al dragostei în pânțele L-a purtat, L-a născut mai presus de legile firii și cu lapte din preasfântul și preacuratul ei piept L-a alăptat? Și de câtă vedere dumnezeiască nu este plină Prea Sfânta Fecioară Maria, care pururea stă de-a dreapta Sfintei Treimi, ca o Împărăteasă a cerului și a pământului, în haină aurită și cu toată strălucirea frumuseților duhovnicești împodobită și preaînfrumusețată (Psalmul 103)?

Și dacă Dumnezeu are ca haină a Sa lumina (cântare la peasna a 9-a a canoanelor din Minei), apoi de câtă slavă și înălțare duhovnicească nu s-a învrednicit Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, dacă toată Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare o numește pe ea Maica Luminii (Axion)?

Iată dar, iubiții mei frați, pentru care pricină am zis că Maica Domnului este comoara și vistieria tuturor darurilor Sfântului Duh. Iată pentru care pricină Biserica lui Hristos cântă Prea Sfintei Maici a lui Dumnezeu, zicând: „Ceea ce ești mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafimii” (Sfântul Ioan Damaschin, op. cit., glas 8, pp.155 și 173). Această cântare este preasfântă și adevărată, pentru că, precum am arătat, Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria pe toate cetele îngerilor și ale sfinților le-a covârșit cu vrednicia, cu cinstea și cu toate darurile cele duhovnicești cu care a împodobit-o și a înfrumusețat-o pe ea Bunul și Prea Înduratul Dumnezeu. Aceasta o adevărește și dumnezeiescul Părinte Ioan Damaschin în una dintre cele prea alese și multe laude pe care le-a alcătuit Maicii Domnului. Căci zice: „Înfrumusețatu-te-ai mai mult decât toată cuviința îngerilor, ceea ce ai născut pe Făcătorul lor” (Luca 1, 33).

Iubiții mei frați în Hristos, în cele de până aici, după a mea slabă putere de înțelegere, am arătat în ce chip Prea Sfânta Maică a lui Dumnezeu a fost și este comoara și vistieria tuturor harurilor Sfântului Duh și pentru care pricină Biserica lui Hristos o numește pe ea mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafimii. În cele ce urmează, vreau să vă arăt care din darurile Prea Sfintei Fecioare Maria a atras mai mult asupra ei mila și îndurarea lui Dumnezeu și care dar i-a fost ei mai mult ca toate pricină de slavă și de înălțare duhovnicească. Care credeți că a fost cel mai mare dar al Prea Sfintei Fecioare Maria? Oare fecioria, sau înțelepciunea, sau alte multe și nenumărate daruri care le avea? Da, frații mei, într-adevăr, Prea Sfânta Fecioară Maria a fost împodobită de Dumnezeu cu toate darurile cele duhovnicești. Dar darul cel mai mare care i-a fost ei pricină de slavă și de cinste negrăită a fost darul smereniei. Fără acest dar, toate celelalte daruri nu i-ar fi fost de mare folos. Smerenia a fost pricină de slavă și de cinste Prea Curatei Fecioare Maria mai mult decât toate darurile pe care le avea. Pentru smerenia ei, după mărturia Sfântului Duh, Domnul „a căutat spre smerenia roabei sale” (Luca 1, 48) și a ridicat-o pe ea la atâta slavă și cinste, spre a fi lăudată în cer de toate oștile cerești și pe pământ fericită de toate neamurile (Psalmii 40, 21). Smerenia a fost cea dintâi pricină de înălțare și slavă pentru toți sfinții lui Dumnezeu. Smerenia a înălțat pe Avraam și l-a făcut pe el prieten al lui Dumnezeu și tată al multor neamuri (Facerea 18, 27), căci se socotea pe sine a fi pământ și cenușă (Facerea 41, 40). Smerenia l-a înălțat pe Iosif și l-a făcut pe el mai mare peste toată țara Egiptului. (Ieșirea 4, 10). Smerenia l-a făcut pe Moise cel gângav la limbă povățuitor și legiuitor peste tot poporul lui Israil. Căci se socotea pe sine nevrednic de această slujbă și ruga pe Dumnezeu să trimită pe altul la scoaterea lui Israil din robia Egiptului. (Ieșirea 3, 11). Smerenia a arătat pe David a fi după inima lui Dumnezeu, căci se socotea pe sine vierme și nu om

(Psalmii 21, 6). Cu smerenia a strălucit marele Daniil proorocul, cei trei tineri, marele prooroc Isaia și, mai mult decât toți, dumnezeiescul Ioan Botezătorul, care nu se socotea pe sine vrednic de a dezlega cureaua încălțăminteii lui Hristos (Matei 3, 16,17) și care pentru adâncimea smereniei lui s-a învrednicit de a fi martorul cel mai văzător al Sfintei Treimi la Iordan. (Matei 11, 11) și de a se numi, de Însuși Hristos, cel mai mare născut din femeie (Luca 17, 28).

Iar dacă acești sfinți mari ai lui Dumnezeu au arătat smerenie mare, apoi cine poate să înțeleagă câtă adâncime de smerenie a fost în inima Prea Sfintei Fecioare Maria, care auzind și înțelegând de la Arhanghelul Gavriil că va zămisli de la Duhul Sfânt și va naște pe Fiul lui Dumnezeu, nu s-a înălțat cu inima sa, ci cu mare smerenie, socotindu-se pe sine o simplă roabă, a zis: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău”(Luca 1, 38). Aici cu adevărat a luat plinire cuvântul Scripturii care zice: „Cine se va smeri pe sine se va înălța” (Matei 23, 12). Iar Sfântul Efrem Sirul zice: „În inima adâncă Se va înălța Dumnezeu”.

Deci, dacă după mărturia acestui Sfânt Părinte, toate darurile cele mai înalte pe cele smerite se reazemă, apoi și la Prea Curata și Prea Sfânta Fecioară Maria toate darurile cele înalte și duhovnicești, cu care a fost împodobită de Dumnezeu, s-au rezemat și au avut drept temelie veșnică smerita ei cugetare.

Iubiții mei frați, spre a desluși mai luminat cele spuse despre smerenia Maicii Domnului, am să vă spun o istorioară. Se povestește că vestitul pictor Apeles a făcut, pe lângă alte statui vrednice de laudă și mirare, și un minunat spic de grâu de care atârna un porumb. Toți se mirau și se minunau de acea minunată sculptură, deoarece se părea că în ea meșteșugul nu urmează firii, ci o depășește pe ea. Dar era o taină nedelegată: cum un spic, care este așa de gingaș cu puterea, să poată ține pe el greutatea unui porumb? Dezlegarea tainei însă arată și închipuie pe Prea Curata Fecioară Maria. Fecioara Maria era aici închipuită printr-

un fir de grâu; iar porumbelul era chipul Duhului Sfânt. Spicul sta aplecat de greutatea porumbului, arătând ca un simbol smerenia cea mare a Prea Curatei Fecioare Maria, care s-a aplecat cu multă dragoste și smerenie când Duhul Sfânt a venit peste ea și o a făcut Lui sălaș (Luca 1, 35).

Iubiții mei frați, după cum ați auzit, smerenia a fost pricină de slavă, de cinste și de înălțare la toți Sfinții lui Dumnezeu, și cu atât mai mult la Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria. Dar să știți și să înțelegeți că mai presus de toate a fost smerenia cea nemăsurată a Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care „S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte – și moarte de cruce” (Filipeni 2, 8). Dar această nemăsurată smerenie a Domnului I-a adus Lui nemăsurată slavă și cinste și „Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preaînălțat și I-a dat Lui nume, care este mai presus de tot numele, ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor de dedesubt” (Filipeni 2, 10). Dar va zice cineva: Ce este smerenia? La aceasta voi răspunde eu, nu cu cuvintele mele, ci cu cele ale Sfântului Isaac Sirul: „Smerenia este haina Dumnezeirii, deoarece cu aceasta S-a îmbrăcat Dumnezeu când a binevoit a veni în lume și S-a îmbrăcat în firea noastră cea smerită”. Iar dacă se va întreba din ce se naște ea, vom zice, ca Sfântul Ioan Scărarul, că din ascultare și din tăierea vocii (Scara, Cuvântul 4). Și dacă se va întreba cineva pentru care motiv smerenia este așa de mare, voi zice: pentru că numai ea poate ucide pe cel mai mare păcat, care este mândria. Pentru acest păcat îngerii au căzut din cer și strămoșii noștri Adam și Eva din rai, căci ascultând de șarpele diavol, li s-a nălucit a se face ca niște dumnezei (Facerea 3, 6).

Frații mei, spre încheiere vreau să vă spun că astăzi, mai mult ca oricând, acest mare păcat al mândriei a cuprins toată lumea. Fiecare dorește să fie mai mare peste alții, să-i robească și să stăpânească; fiecare dorește să fie mai bogat decât altul, fiecare

mai cinstit, mai vestit și mai băgat în seamă decât altul. Fiecare dorește a se socoti mai înțelept decât alții. Fiecare se laudă că este mai iscusit în meserii și meșteșuguri. Cine învață pe cel sărac să ia pâinea de la gura copiilor și să-și cumpere radio sau televizor, spre a-și închipui și el că este asemenea cu cei avuți? Nu mândria? Cine învață pe femei și pe fete să muncească luni și ani de zile, nu spre a-și cumpăra cele de nevoie vieții, ci spre a-și cumpăra rochii la modă și încălțăminte luxoasă și alte lucruri deșarte, care nu țin nici de foame, nici de frig? Oare nu mândria? Cine învață pe cel sărac, care a re o casă de copii, să se sânguiască cu mai multă trudă spre a le face la toți haine luxoase și de mult preț, spre a-i face să fie în rând cu lumea? Nu mândria? Cine face pe fetele și femeile cele ușoare să se dregă pe fețe cu pudră și cu alte unsori și să-și vopsească unghiile spre a arăta mai tinere și mai frumoase? Oare nu mândria și slava deșartă, care este fiica cea dintâi a mândriei? Vor să fie cu orice preț în rând cu lumea și nu aud pe Apostolul Iacov care zice: „Toată lumea în cel rău zace”; și iarăși: „Cine va voi să fie prieten cu lumea se face vrăjmaș lui Dumnezeu” (Iacov 4, 4). Cine învață pe cei neînvățați să defaima pe cei cu adevărat învățați? Nu mândria? De unde vin bătaile, ambițiile, laudele, pricinile, sfadele, turburările și vrajbele între oameni? Nu din mândrie? Că fiecare se socotește mai tare decât altul și mai drept, au nu din mândrie?

O, răutate fără de margini! Cine mai cunoaște astăzi răutățile tale? Și cine se mai ostenește astăzi să alunge această ciumă sufletească din inima sa?

Frații mei, iată pentru care pricină sfânta smerenie este cea mai vestită din toate virtuțile, pentru că numai aceasta poate să le păzească pe toate, iar fără de ea, toate sunt nimic. Să știți și să țineți minte că numai această singură virtute poate în vremea morții să mântuiască pe om, după cum zice unul din sfinții Filocaliei (Teognost). De aceea și Mântuitorul nostru pe cei smeriți cugetători îi fericește cei dintâi, zicând: „ Fericiți cei

săraci cu duhul, căci a acelora este împărăția cerurilor” (Matei 5, 3).

Căci cel ce are smerenie în inima sa, măcar de ar avea toate faptele bune, pururea se socoate pe sine sărac și că n-a făcut nici un bine înaintea Domnului.

Frații mei, să nu uitați de la acest înalt, slăvit și prealuminat praznic al Bunei Vestiri cele ce ați auzit, dar mai ales să nu uitați cât de mare este darul smereniei și câtă slavă și fericire aduce omului această preaslăvită și mai mare virtute. Amin!

PREDICĂ LA ÎNĂLȚAREA DOMNULUI

Iubiți credincioși,

Biserica cea dreptmăritoare a lui Hristos are un brâu; un brâu falnic, cu care se încinge în fiecare an. Brâul aceasta poartă pe dânsul douăsprezece semne, adică douăsprezece mari sărbători cu praznice împărătești.

Brâul acesta cu un capăt ajunge la Buna Vestire și cu celălalt ajunge până acum, până în ziua de azi, la Înălțarea Domnului.

Toate dumnezeieștile taine care sunt însemnate pe brâul Bisericii își au originea lor dogmatică și tainică în dumnezeiasca Scriptură. Ele sunt: Buna Vestire, Nașterea Mântuitorului, Botezul, Întâmpinarea, Răstignirea, Învierea și celelalte toate.

Așa și dumnezeiescul praznic de astăzi al Înălțării Domnului a fost proorocit cu o mie de ani mai înainte de către marele și dumnezeiescul prooroc David în psalmi, de două și de trei ori zicând așa: „Înalță-te peste ceruri, Dumnezeu, și peste tot pământul slava Ta” (la fel și la Iov 22, 12). N-a zis să se înalțe peste cer, că nu S-a suit Mântuitorul nostru numai peste un cer, ci peste nenumărate ceruri.

Dar și dumnezeiescul apostol Pavel zice: „Și acest Iisus Care S-a pogorât până la temeliile cele mai de jos ale pământului (adică până la iad), Acesta este Care S-a și suit mai presus de toate cerurile, de-a dreapta măririi, întru cele înalte”. Deci, Mântuitorul nostru Iisus Hristos nu S-a suit în cer, nici peste cer, ci peste ceruri. Nimeni nu știe numărul cerurilor; unii au spus că-s șapte, alții că-s nouă. Dar Scriptura nu ne arată. Nenumărate sunt cerurile și

nemăsurat este Dumnezeu cu vechimea, cu puterea, cu înțelepciunea și cu toate. Așadar Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a suit mai presus de toate cerurile.

Însă pentru ce S-a înălțat Domnul? Pentru care pricină S-a înălțat? Ați auzit cântându-se aseară, în stihurile de la strană: „Și S-a suit Mântuitorul în ceruri, ca să ne trimită nouă pe Prea Sfântul Duh” (vezi Marcu 16, 19; Efeseni 4, 10).

Deci prima pricină pentru care S-a înălțat Domnul de la pământ la cer este ca să ne trimită nouă pe Duhul Sfânt. Așa a spus și El în dumnezeiasca Evanghelie: „Trebuie să Mă duc Eu, că de nu Mă voi duce Eu la cer, nu va veni la voi Mângâietorul, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede” (Ioan 14, 26; 15, 26).

A doua pricină pentru care S-a înălțat Mântuitorul la cer este pentru ca să plinească rânduiala cea pentru noi. Auziți ce scrie la condacul acestui prealuminat praznic: „plinind rânduiala cea pentru noi” (se face-n cer și pe pământ) și toate celelalte (vezi condacul praznicului).

Care-i rânduiala aceasta? Iată care: Dumnezeu Tatăl a trimis pe Mântuitorul în lume, căci zice dumnezeiescul Evanghelist Ioan: „Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul Născut Fiul Său l-a trimis” pentru răscumpărarea ei. Și l-a trimis nu numai așa, ca să vie și să se ducă, ci cu o misiune mare pentru cer și pentru pământ.

Și această misiune s-a împlinit astăzi.

A venit Cuvântul lui Dumnezeu sau S-a întrupat. Căci zice: „Și Cuvântul trup S-a făcut” (Ioan 1, 14).

S-a întrupat, s-a născut, s-a botezat, a petrecut în taină 30 de ani, iar trei ani și jumătate a predicat Evanghelia. După aceea a primit înfricoșatele și preamântuitoarele patimi, pentru noi păcătoșii și pentru a noastră mântuire. Căci a spus Isaia mai înainte: „Și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat” (Isaia 53, 5). Pentru vindecarea noastră a trebuit să sufere El răni și cu rana Lui să vindece rănilor noastre cele sufletești. Și după aceea a înviat din

morți, a biruit moartea prin moartea Sa, iar acum biruința Lui se desăvârșește prin Înălțarea la Cer.

Deci, astăzi s-a împlinit rânduiala cea pentru noi, adică misiunea cea mare pe care a avut-o Cuvântul lui Dumnezeu de la Tatăl Său; să vie, să se nască, să trăiască împreună cu noi, să sufere și să învie pentru noi și să Se înalțe la cer, de unde S-a coborât. Aceasta e rânduiala pe care a plinit-o Iisus Hristos.

Astăzi, în ziua de Înălțare, Hristos împlinește deci toată rânduiala cea pentru noi. A împlinit tot ce-a fost scris pentru Dânsul în sfatul cel veșnic al lui Dumnezeu.

A treia pricină pentru care S-a înălțat Iisus Hristos este ca să ne înalțe pe noi de pe pământ la cer, din iad la rai, din moarte la viață. Asta-i ultima pricină. Că a spus în dumnezeiasca sa Evanghelie: „Și când Mă voi înălța, pe toți vă voi trage la Mine” (Ioan 15, 5). Dar cum se înalță oamenii la cer? Cum îi trage Iisus în fiecare minut?

Ați auzit aseară, la ultima paremie, ce a spus proorocul Isaia? „Dintre vii Te-ai pogorât la ei și Te-ai înălțat ca să înalți pe toți fiii întru toate zilele veacului” (Isaia 42, 6).

Ai auzit pentru ce S-a pogorât Iisus Hristos? Pentru dragoste.

Ai auzit pentru ce s-a înălțat? Ca să înalțe pe toți fiii omenești, nu într-o zi, nu în două, nu într-un an, nu într-o sută de ani, nu într-o mie sau zece mii de ani, ci „întru toate zilele veacului”, adică cât va fi lumea.

Dar cum se înalță oamenii la cer? Prin darul Sfântului Duh, prin darul și mila lui Dumnezeu. Când este omul în păcat de moarte și este călduț, știți unde este cu sufletul? În iad. E mai jos decât toate dobitoacele câmpului, decât toate păsările cerului, decât toată zidirea. El se află atunci cu sufletul în iad. Dar prin pocăință adevărată și prin darul Sfântului Duh, care dezleagă prin mâna duhovnicului păcatele, se ridică din iad în rai, se ridică din moarte în viață, și din om păcătos ce era, asemenea cu dracii, se face

asemenea cu îngerii. Și nu numai cu îngerii, ci asemenea cu Dumnezeu, pe cât este cu putință. Căci auzi ce zice proorocul: „Eu am zis: Dumnezeii sunteți și fiii ai Celui Prea Înalt toți. Dar voi ca niște oameni muriți (adică prin păcat) și ca niște boieri (adică asemenea unor draci) cădeți” (Psalmii 81, 6).

De ce se cheamă păcatul cădere? Căci se zice: a căzut cineva în păcatul curviei, sau a căzut cineva în mândrie, sau în lăcomie, sau în beție, sau în iubire de argint, sau în ură. Tot păcatul se cheamă cădere. De ce? Pentru că păcatele ne trag în jos de la Dumnezeu, ne coboară de la treapta de oameni și ne fac dobitoace. Căci a zis proorocul: „Și omul, în cinste fiind, n-a priceput, alăturatu-s-a cu dobitoacele fără de minte și s-a asemănat lor” (Psalmii 48, 12, 21). Deci din oameni ne facem dobitoace și mai răi ca dobitoacele, ne facem draci. Că nici dracii nu hulesc pe Dumnezeu în față, dar omul cu mintea sa Îl hulește. Deci iată unde ne coboară păcatul. Păcatul ne trage mereu în jos, în fundul iadului, asemenea cu dracii, iar darul lui Iisus Hristos și darul Sfântului Duh mereu ne înalță și mereu ne ridică. Căci zice proorocul: „De șapte ori de va cădea dreptul, de șapte ori se va ridica”. Șapte înseamnă număr fără de număr, înseamnă veșnicie, la nesfârșit. Adică mereu se repetă căderea și ridicarea omului. Deci de va cădea omul în toată viața sa, să nu se deznădăjduiască de a se ridica, să se înalțe iarăși prin darul Sfântului Duh, prin pocăința cea adevărată.

Dar înălțarea aceasta a omului din iad și din rânduiala dobitoacelor, și din rânduiala păgânilor și a celor ce nu cunosc pe Dumnezeu, cum se face? Deodată? Nicidecum.

Așa ne învață dumnezeieștii Părinți. Omul, când se ridică, se ridică pe trepte. Nu deodată se face sfânt, după cum nici deodată nu se face drac, ci se ridică pe trepte; cei ce se străduiesc pe calea mântuirii vor merge dintr-o măsură în alta, cum a zis înainte proorocul: „Merge-vor din putere în putere” (Psalmii 83, 8). Ei capătă mai întâi o putere din darul Sfântului Duh în inima lor, o

parte din tăria de a sta în poruncile lui Hristos, o măsură din virtute – și după aceea pășesc pe alte trepte.

Care sunt treptele acelea, ne arată dumnezeieștii Părinți. Treptele urcușului duhovnicesc sunt trei. Care? Ați auzit în Scriptură la Levitic (22, 1-17), unde se vorbește de sâmbătă, de sâmbete și de sâmbetele sâmbetelor; și iarăși: de seceriș, de secerișuri și de secerișul sufletului rațional; și iarăși de tăierea-împrejur, de tăierea tăierii-împrejur și de tăierea inimii în duh, cum zice marele apostol Pavel (Romani 2, 29).

Acestea arată tainic în legea veche și în cea nouă urcușul sufletului către Dumnezeu. Toate aceste simboluri, toate aceste Scripturi, după dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul, arată urcușul, sau cum se înalță un suflet până se face Dumnezeu după dar. Toate acestea sunt simbolizate, după Scripturi, de ziua a șasea, a șaptea și a opta. Toate trei treptele duc la îndumnezeirea după dar. Ele sunt făptuirea morală, contemplația naturală în duh și teologia mistică, adică cunoașterea tainică a lui Dumnezeu (Sfântul Maxim Mărturisitorul, Filocalia, vol. II, cap. 37, 38, 39 – p.136).

Dar ce este sâmbăta sufletului rațional? Sâmbăta în legea veche înseamnă odihnă. Sufletul nostru, zbuciumat de păcate, de cădere, având conștiința pătată de păcatele sale, când pune început bun cu darul lui Iisus Hristos și se ridică din păcat și se înalță puțin pe treapta faptelor bune, ajunge la oarecare odihnă, dar nu la desăvârșire. Deci, când vei auzi în Scriptură de sâmbătă, să știi ce înseamnă aceasta. Iată ce spune dumnezeiescul Maxim: sâmbăta e nepătimirea sufletului rațional care a lepădat prin făptuire semnele păcatului.

Să vă dau o pildă. Un om a fost bețiv, a fost desfrânat, a fost ucigaș, a fost tâlhar, a fost iubitor de argint. Cine știe ce a făcut săracul în viață, că toți suntem păcătoși. Dar el s-a spovedit la duhovnic cu toată inima, s-a curățit și s-a hotărât să se lepede cu toată puterea de păcate. În locul beției să pună înfrânare, în locul lăcomiei de pânțece – postul, în locul iubirii de argint și zgârceniei

– milostenia, în locul desfrânării – curăţenia, în locul somnului mult – privegherea. Şi a plantat prin făptuire fapte bune în locul vechilor păcate, pe care le săvârşise mai înainte. El se află acum pe treapta întâi a urcuşului duhovnicesc, dar de-abia cu faptele, nu cu mintea. Căci auzi ce spune: „Sâmbăta sufletului raţional este nepătimirea sufletului raţional care prin făptuire a lepădat de-abia semnele păcatului”. N-a spus rădăcinile, ci semnele. Acest om care se sileşte să facă fapte bune în locul celor rele şi pune început bun de faptă numai cu lucrarea din afară, de-abia a ajuns la prima odihnă a sufletului său raţional. El află o oarecare mângâiere, dar încă e chinuit de gânduri, încă păcătuieşte cu mintea, încă este în păcat cu mintea. Şi lupta lui cu mintea este groaznică, căci lupta cu patimile cele trupeşti, cele cu lucrul, ţine până la o vreme, dar lupta cu mintea, pentru părăsirea păcatului cu mintea, ţine până la moarte.

Şi despre sâmbete, adică despre sâmbetele îndoite, iată ce spune dumnezeiescul Maxim: „Îndoitele sâmbete înseamnă a doua treaptă a urcuşului duhovnicesc. Şi se tâlcuieşte așa: slobozenia sufletului raţional, care îşi retrage mintea sa din simţire, părăsind lucrarea după firea simţurilor prin contemplaţia naturală în duh, adică prin cugetarea la Dumnezeu din zidiri, prin raţiunile lucrurilor”.

Cum se întâmplă asta? Noi, păcătoşii, în general am părăsit păcatul cu lucrul. Dar cu gândul încă ne luptăm, cu mintea încă păcătuim, cu mintea încă slujim păcatului, fie al făţarniciei, fie al vicleniei, fie al desfrânării, al zavistiei, al urii, al mândriei, al iubirii de slavă, al răutăţii, al mâniei, al răpirii şi nu ştiu mai care din patimile sufleteşti. Unele sunt care se văd, altele care nu se văd, dar sunt mai rele şi mai vătămătoare decât cele care se văd. Căci Hristos Mântuitorul, când a venit în lume, n-a muştrat pe curvă, nici pe vameşi sau curvari, pe cei ce făcuseră păcate trupeşti. Oare aţi auzit în Evanghelie: „Vai de tine, curvo!”? „Vai de tine, tâlharule!”? „Vai de tine, vameşule, că eşti păcătos şi faci

nedreptate!”? Nu! Ci a zis: Vai vouă fățarnicilor, vai vouă fariseilor, vai vouă cărturarilor nebuni și orbi! Și cine a spus acestea? Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, Care privește în sufletul nostru. „De milioane de ori – cum spune Solomon – ochii lui sunt mai luminoși decât soarele”. El era Dumnezeu și poporul de jos Îl iubea, că simțea puterea Dumnezeirii Lui, că le vorbea ca Unul ce are putere, iar nu asemenea cărturarilor. Îl iubeau, dar și El, văzând credința sinceră a lor, îi iubea din inimă, când mergeau după El pe munte, și pe jos, flămânzi, când a înmulțit pâinile în pustie (vezi Matei 17, 19-23; 23, 16).

Căci a zis: „Milă Îmi este de popor, că sunt ca oile care n-au păstor”, risipite. Dar pe cei dintre mari, pe cărturari, pe farisei și pe saducheii îi mustra, căci vedea într-înșii toate vicleniile și fățarniciile lor. La curve, la tâlhari, la vameși, chiar de vedea păcate grele, vedea la ei și căința, umilința și hotărârea de îndreptare. Iar pe cărturari și farisei, la care vedea patimi grele sufletești, ca ura, zavistia, fățarnicia, pizma, viclenia și altele, care sunt mai grele ca patimile cele trupesti, pururea îi mustra și le zicea: „Vai vouă!”, ca un Dumnezeu Care cunoaște inimile.

Deci iată că sunt păcate cu gândul, care nu se văd, dar sunt mult mai grele și mai rele decât cele cu trupul.

Am ajuns deci la treapta a doua a urcușului duhovnicesc. Auzi în ce constă această treaptă: „Sâmbetele însemnează slobozenia sufletului rațional care a părăsit chiar și lucrarea cea după fire a simțurilor prin contemplația naturală în duh”. Aceasta este treapta a doua pentru suflet. Dar cum se urcă pe ea? Prin lupta cu mintea. Prin ea se ajunge la contemplația naturală în duh. Mai înainte o femeie frumoasă îl smintea, acum nu-l mai smintește. Când vede o ființă frumoasă, se mută cu mintea și zice: dacă ființa aceasta e frumoasă, dar un înger cât este de frumos? Dar Heruvimii, dar Serafimii, dar Cel ce i-a făcut pe dâșii? Își mută mintea de la frumusețea cea de aici la frumusețea cea din ceruri și, în loc să se smintească, se folosește. Mai înainte, dacă auzea o

muzică de dans, aceasta îi tulbura mintea și sufletul. Pe treapta a doua a urcușului duhovnicesc, nu-l mai tulbură, ci chiar îl folosește. Căci zice: dacă oamenii pot să cânte din fluier și din trâmbițe și din organe așa de frumos, ce trebuie să fie în ceruri, cum cântă îngerii, ce dănțuire este acolo? Căci se spune astăzi: „Suitu-S-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbiță” (Psalmii 46, 5). Când puterile cerești L-au văzut pe Mântuitorul Care ridică porțile cele de sus, toți îngerii trâmbițau, toți cântau și în glas de sunet mare și în mare cântare S-a suit Hristos și a ridicat – n-a deschis – porțile cerului. Le-a ridicat pentru toate veacurile. Și dumnezeiescul Ioan-Gură-de-Aur zice: „Vezi că nu le-a deschis, ci le-a ridicat de tot?”.

Prin urmare, cel ce a ajuns la treapta a doua a urcușului duhovnicesc așa cugetă când aude o cântare lumească sau un om cântând, sau o femeie, sau o trâmbiță, sau un fluier. Iar când vede soarele, cugetă așa: „Dacă aici soarele luminează așa, ce trebuie să fie acolo, unde luminează Hristos, Soarele Dreptății?” (Filocalia, vol. II, p. 136).

Astfel, omul, pe treapta a doua a urcușului duhovnicesc, prin contemplația naturală în duh, adică privirea curată la zidirea lui Dumnezeu, se suie îndată cu mintea de la cele văzute la cele gândite și nevăzute, căpătând slobozenie din ispite, cum spune dumnezeiescul Maxim.

El se mută cu mintea de la cele auzite aici pe pământ la cântările cele din cer și zice cu mintea sa: „Dacă oamenii aceștia de țărână știu să cânte așa, apoi ce cântări trebuie să fie acolo în Cer?”. Tot așa și de va mirosi ceva frumos, se gândește la mireasma florilor raiului; și așa mută cu mintea și celelalte simțiri, prefăcând prin contemplație toate cele auzite – sau văzute, sau gustate, sau mirosite, sau pipăite – în cugetări duhovnicești.

Iar treapta a treia a urcușului, adică a înălțării sufletului pe treapta cea mai de sus, se numește în Scriptură sâmbetele sâmbetelor. Cel ce a pășit pe treapta a treia a urcușului duhovnicesc

nu mai are nevoie de trepte, nu mai are nevoie să vadă frumusețea cea de aici ca să se suie cu mintea la frumusețea cea de sus, sau să audă o cântare de aici ca să se ducă la cântarea cea de sus, sau să miroasă ceva frumos de aici ca să gândească la mireasma raiului. Cel care a ajuns cu darul lui Iisus Hristos pe treapta a treia a urcușului duhovnicesc a devenit un Dumnezeu după dar. El are îndumnezeirea cea după dar sau teologia mistică, adică el are comuniune nemijlocită cu Dumnezeu, nu mai are nevoie de treapta zidirii. În el trăiește Hristos, cum grăia Pavel: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine” (Romani 5, 16), sau cum spune în altă parte: „Așadar – noi avem mintea lui Hristos” (I Corinteni 3, 15; Galateni 4, 6). Pavel, când a zis că are mintea lui Hristos, trăia în Hristos și Hristos trăia într-însul, și deci nu mai vorbea mintea sa, ci mintea lui Hristos. Un asemenea om este pe treapta cea mai de sus, pe cea de a treia treaptă a urcușului duhovnicesc – de care foarte puțini și foarte rar se mai învrednicesc în zilele noastre –, este fiul lui Dumnezeu după dar. Acesta a ajuns ziua a opta, cum zice dumnezeiescul Maxim: „Ziua a opta după Scripturi este egală cu treapta a treia a urcușului duhovnicesc”. Ea se numește și sâmbăta sâmbetelor, nu se mai cheamă slobozenia sufletului, sau nepătimirea de pe treptele cele mai de jos. Sâmbetele sâmbetelor se numesc: „odihna duhovnicească a sufletului rațional care părăsește chiar și lucrarea cea după fire a simțurilor și-și întoarce mintea sa chiar și de la cugetările cele mai duhovnicești din zidiri. Prin ce? Prin extazul dragostei, care o leagă cu totul numai de Dumnezeu în noianul dragostei”. Acela nu mai știe nimic decât să-L iubească pe Dumnezeu. Unul ca acela ajunge la Sfântul Antonie cel Mare, care zicea: „Nu mă mai tem de Dumnezeu”. Și l-a întrebat unul: Dar de ce ? „Pentru că-L iubesc”. Simțind dragostea lui Iisus în inima lui, nu se mai temea nici de moarte, nici de foame, nici de sete, nici de osteneală, nici de ocară, nici de batjocură. De ce? Pentru că trăia în Hristos și Hristos în el, și astfel era foarte convins că fără voia lui

Dumnezeu nu i se va întâmpla nimic. Așa e omul care s-a înălțat cu sufletul său pe treapta a treia a urcușului duhovnicesc.

Frații mei, sunt lucruri cam grele pentru dumneavoastră, cei de la țară. Călugării le înțeleg mai bine. Dar ne întoarcem la o povestire ușoară, ca să vă folosim pe toți. Oare dacă Mântuitorul S-a înălțat la cer, au fost și sfinți care s-au înălțat? Da. Dumnezeiasca Scriptură ne spune de Enoh, că s-a răpit și nu s-a mai aflat, dar nu se știe dacă chiar în cer. Ilie nu s-a înălțat nici el chiar la cer. Dar unde? S-a înălțat „ca la cer”, deci cam spre cer. În hronografe și alte cărți se păstrează o istorie despre unul din sfinții care s-au înălțat la cer. Știți cine? A fost fiul lui Adam, Set. Istoria sfântă spune că Set a fost foarte iubit de Dumnezeu. Pe acest fiu i l-a dat Dumnezeu lui Adam în locul lui Abel care a fost ucis de fratele său, Cain. Și acest fiu a fost blagoslovit cu mari daruri de la Dumnezeu, că a fost plăcut lui Dumnezeu. Și spune o istorie sfântă că acest Set s-a răpit la cer. Dar pentru ce? Ca să învețe astronomia de la îngerii. De aceea, bine a zis Marele Vasile că: „mult vestita astronomie, pentru cel credincios, e o a doua teologie”. Pentru că precum auzim, astronomia își are originea de la Dumnezeu; căci chiar îngerii au învățat pe om astronomia.

Se zice că Set a stat la cer 40 de zile și 40 de nopți și a învățat astronomia în cer, mișcarea astrelor cerești, întunecarea soarelui, a lunii și celelalte semne care se arată pe cer ca să le cunoască oamenii, când Dumnezeu e supărat, când vrea să schimbe vremea și celelalte. Dar Sit, care a fost răpit, zice Scriptura și istoria, sau când a fost dus la Dumnezeu, a uitat și de foame și de sete, ca și Moise pe Muntele Sinai. Acesta a vorbit cu Dumnezeu și a postit de două ori câte 40 de zile, numai în gândire de Dumnezeu stând, fără să mănânce și să bea. Așa a făcut și Set. Fiindcă se afla în convorbire cu Dumnezeu și îngerii îl învățau semnele astrelor și mișcările lumii și celelalte, când s-a coborât la pământ, copiii nu-i mai ziceau tată. Dar cum? Dumnezeu! Așa de tare strălucea fața lui (vezi Hronograful lui Gheorghe Chedrenos).

Iar de Moise zice Scriptura că a primit pe Muntele Sinai atâta lumină de la Dumnezeu, care i-a dat tablele legii, încât fiii lui Israil nu puteau privi la el (Ieșirea 24, 17; 34, 29-30). De aceea își punea un văl pe față, căci îi strălucea fața prea tare. Dar de Moise spune Scriptura că a fost numai pe Muntele Sinai, pe când de Set spune că a fost la cer.

Se zice că fiii lui Set de aceea se cheamă, în Scriptură, fiii lui Dumnezeu, iar fiii lui Cain fiii dracilor și fiii oamenilor; pentru că au început să-i zică tatălui lor Dumnezeu. Atâta slavă și frumusețe și podoabă a adus Set, când s-a pogorât de la Dumnezeu. Și l-au întrebat fiii: „Tată, nu cumva te-ai făcut Dumnezeu?”. Iar el le-a răspuns: „Nu dragii mei, nu m-am făcut Dumnezeu. Eu sunt rob al lui Dumnezeu și om stricăcios asemenea vouă, dar eu am fost acolo unde e Dumnezeu”. „Și ce ți-au spus, tată?”. „Iată ce mi-au spus: «Să păziți legile lui Dumnezeu, învățate de la Adam, pe care le-a primit de la Dumnezeu în conștiință, și să băgați de seamă să nu vă căsătoriți cu odrasle din neamul lui Cain, că este blestemat»”. Căci Scriptura spune că Dumnezeu a blestemat pe Cain. Dar ce mai spune Scriptura? Că s-au rănit fiii lui Set de frumusețea fiicelor lui Cain și le-au plăcut și le-au luat în căsătorie. De aceea mânia lui Dumnezeu a venit asupra lor. Sit le-a spus: „Dragii tatii, să nu cumva să vă căsătoriți cu urmașe din neamul cel blestemat al lui Cain. Căci a spus Dumnezeu că atunci când vă veți amesteca cu neamul acela, se vor naște uriași și va veni potopul pe fața pământului și va pierde pe tot poporul. Căci voi sunteți neam sfânt, sunteți ramură din rădăcină sfântă; să nu vă amestecați cu blestemații aceia de sălbatici!”.

Și a trăit Set 812 ani. În timpul cât a trăit Set, fiii săi nu au călcat porunca lui Dumnezeu. Dar dacă a murit Set, copiii au zis unul către altul: „Ei! Tata a zis să nu iau cutare fată în căsătorie, dar el a murit, și dacă mie îmi place, de ce să n-o iau? Că-i din neamul lui Cain?”. Și au călcat porunca tatălui lor. Și au început să-și ia femei din neamul lui Cain.

Dar ce s-a întâmplat? Cum au început să-și ia neveste din neamul lui Cain, se nășteau uriași. Aceștia creșteau de-o palmă în fiecare zi, creșteau mari ca chedrii Libanului, de 70-80 de stâneni înălțime. Și erau cei mai sluiți și mai spurcați oameni de pe fața pământului, cum spune Sfântul Dimitrie al Rostovului, încât condeii nu poate să descrie ce făceau aceia. Că mâncau și pruncii pe care îi lepădau muierile lor, așa de spurcați erau. Și sute de ani i-a așteptat Dumnezeu la pocăință, până ce a venit potopul. Împărăția uriașilor a fost înainte de potop și a ținut aproape 200 de ani. Și dacă nu s-au îndreptat ei de fărădelegile lor, Dumnezeu a zis: „Nu va locui Duhul Meu întru acești oameni”. Și a hotărât să-i piardă de pe fața pământului.

Dar să ne întoarcem la subiectul nostru. Astăzi nu s-a suit Set la cer. Cine S-a suit astăzi la Cer? Hristos, Cel ce a zidit toate cerurile, El S-a suit. Și ce ne trimite El de acolo? Ce le-a spus El apostolilor? „Voi să stați în Ierusalim până când vă veți îmbrăca cu putere de sus” (Luca 24, 49). Adică: Eu nu vă las sărmani, cum vi se pare vouă. Ci voi fi cu voi până la sfârșitul veacului. Căci vă voi trimite vouă pe Mângâietorul, adică vă voi trimite altă față a Sfintei Treimi. Are să vină Duhul Sfânt, Mângâietorul. Și când va veni Acela, are să vă deschidă vouă mintea, să înțelegeți toate Scripturile. Și vă va spune vouă toate, ca să înțelegeți mai limpede tainele iconomiei în trup, sau pentru care pricină am venit Eu pe pământ și am stat până azi, când Mă înalț la cer. Căci apostolii și evangheliștii, cât au stat cu Hristos, nu-l cunoșteau desăvârșit pe El. A zis el Petru că crede, dar mai târziu s-a lepădat, căci nu era sigur. Odată mergeau într-un sat al Samariei și acolo nu i-a primit pe ei, fiindcă fața Lui era îndreptată spre Ierusalim, iar apostolii au zis: „Doamne, voiești să pogorâm foc din cer asupra acestora care n-au voit să ne primească, precum a făcut Ilie?”. Iar Mântuitorul le-a spus cu blândețe: „Voi nu știți al cui duh sunteți...”. Ei nu știau că se află cu Dumnezeu și vorbesc cu El, și stau la masă cu El, și umblă cu El. De aceea le zice: „Fiul Omului a venit să mântuiască

și să caute pe cel pierdut”. Altă dată, fiilor lui Zevedei li s-a năzărit să zică: „Dă-ne nouă să stăm unul de-a dreapta și altul de-a stânga Ta”. Altă dată, Petru se certa cu ceilalți, care ar fi mai mare. Altă dată Filip cerea: „Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl!”. Iar Iisus îi spune: „De atâta vreme, Filipe, ești cu Mine și nu ai cunoscut că Tatăl este cu Mine și Eu sunt cu Tatăl?”. Ați văzut? Apostolii nu cunoșteau pe Stăpânul lor, nu cunoșteau pe Hristos, pe Mântuitorul lumii Care făcea atâtea minuni, și învia morții, și înmulțea pâinile, și gonea pe draci. Ei totuși nu-L cunoșteau că-i Dumnezeu adevărat.

Cine le-a descoperit taina venirii pe pământ a lui Dumnezeu, a întrupării lui Dumnezeu Cuvântul? Duhul Sfânt. Căci a zis Iisus: „Când va veni Acela, vă va spune vouă toate”.

Știți cum a făcut Hristos? Cum ar veni un împărat mare, care-i cel mai vestit în toată lumea, și și-ar ascunde coroana, și hlamida, și toate semnele împărătești, și s-ar duce să stea undeva la un țăran, undeva la țară. S-ar duce ca un om sărac și acolo, neștiind nimeni cine-i, ar începe să-l batjocorească, să-l ocărasească. Nu L-au ocărat evreii? Nu I-au spus că e samaritean, nu I-au spus că are drac și că scoate dracii cu Belzebut?

După o vreme, însă, împăratul acela și-ar aduce coroana, sceptrul și hlamida și le-ar spune: „Iată cine sunt eu; am stat la voi ca o slugă, dar eu sunt împărat peste tot pământul”. Câtă frică și câtă căință și câtă părere de rău n-ar avea oamenii aceia care l-au bătut pe împăratul, că a fost ca o slugă și nu l-au cunoscut!

Așa au pățit apostolii astăzi. Plângeau – zice – și mahnire mare era peste ei: „Acesta-i Dumnezeu, dar noi am umblat cu Dânsul și I-am răspuns de multe ori obraznic, și de multe ori n-am crezut în minunile Lui. De multe ori am vrut să facem altfel decât îi plăcea Lui”. Și le părea rău apostolilor, fiindcă acum au cunoscut cu adevărat că El este Însuși Dumnezeu.

Căci le spusese Mântuitorul: „Nimeni nu s-a suiat la cer, fără numai Fiul Omului Care S-a pogorât din cer”. Căci numai El S-a

suit la cer; ceilalți, cum v-am mai spus, nu s-au suit la cer, ci „ca la cer”. Auzi ce spune David: „Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeu, și peste tot pământul să fie slava Ta” (Psalmii 107, 5).

Deci Iisus Hristos S-a suit astăzi mai presus de toate cerurile și v-am arătat pricinile pentru care: întâi, pentru ca să ne trimită pe Duhul Sfânt; a doua, ca să plinească rânduiala cea pentru noi; și a treia, ca să ne înalțe pe noi din moarte la viață, din iad la rai, din păcat la virtute. Să ne facă din oameni nu îngeri, ci dumnezei după dar. Deci omul, fiind după chipul și asemănarea Lui, se înalță cât îi este lui cu putință. Dacă crede și se înalță pe treptele urcușului duhovnicesc, despre care v-am amintit, se face și el un dumnezeu după dar, dar nu după ființă. Că auzi ce spune Sfântul Vasile cel Mare: „Dumnezeu l-a pus pe om împărat peste tot pământul și l-a făcut dumnezeu al celor făcute de Dumnezeu”.

Auzi? Omul e împărat al pământului și Dumnezeu peste toate lucrurile lui Dumnezeu! Așa a voit El să-l facă. Dar omul se amestecă cu dobitoacele, se face asemenea cu ele, se deprinde cu viața dobitocească și se face mai rău decât dracul și aceasta-i căderea care ne coboară pe noi: păcatul. Iar ceea ce ne suie este darul lui Dumnezeu, care înalță sufletele. Căci auzi ce spune proorocul Isaia: „Ca să înalțe pe fiii Lui întru toate zilele veacului”. Nu s-au înălțat numai Enoh și Ilie, nu s-au înălțat numai patriarhii și proorocii, ci o dată cu înălțarea lui Hristos, s-au înălțat toți sfinții și toți pe care i-a scos Hristos din iad. Dar nu în cer, ci în rai, căci în cer numai El a intrat. Iar după judecata viitoare, toți vor intra în cer. Căci zice în Evanghelie: „Feriți cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăția cerurilor!”. N-a zis „a raiului”. Că se zice că unde a prisosit păcatul, sau unde s-a înmulțit păcatul, acolo a prisosit darul lui Iisus. A fost izgonit Adam din rai, dar venirea lui Hristos împotriva satanei mai multă fală dă neamului lui Adam. Nu-l mai aduce iar în rai; în rai stau toți sfinții și dreptii lui Dumnezeu numai până la judecata viitoare, iar după judecata cea de apoi nu mai duce Dumnezeu pe sfinți în rai, ci în cer.

Deci, s-a izgonit omul din rai, dar dacă cu darul lui Hristos sporește și se mântuiește, locuința lui va fi în cer, în împărăția cerului.

Așa a prisosit darul lui Dumnezeu dat firii omenești. Și se întreabă Sfântul Ioan Damaschin: Pentru ce? Pentru trup! De ce nu i-a miluit și pe draci tot așa? Că și dracii au căzut din cer și s-au făcut draci. Au căzut fără trup și ce este pentru om moartea, aceea este pentru îngeri căderea. Îngerii după cădere nu se mai pot întoarce, iar omului din cauza trupului i s-a dat pocăință până la moarte, până la ultima suflare. Dacă se pocăiește, îl primește Dumnezeu și poate să-l facă din om asemenea cu dracii, înger și dumnezeu după dar, să-l ridice în cer. Căci pentru neputința trupului S-a răstignit Dumnezeu și a venit și S-a îmbrăcat în trup, ca să ridice firea noastră nu până la îngeri, nu până la Heruvimi, ci până la dreapta Tatălui. Pe scaunul Dumnezeirii stă firea omenească, acolo unde este Iisus Hristos. Aceasta în ciuda satanei. Căci ce a zis Dumnezeu? L-ai scos pe om din rai? Am să îndumnezeiesc firea omenească și am s-o ridic în cer, și am să Mă îmbrac în firea lui și am să stau pe scaun cu Tatăl, și ai să vezi floarea aceasta, pe care ai stricat-o în rai și ai corupt-o, că stă pe tronul Dumnezeirii! Acesta-i lucrul lui Dumnezeu și răzbunarea Lui pentru pizma satanei.

Frații mei, când era Adam de 700 de ani, cum se spune în hronograf, ca om bătrân, căci a trăit 930 de ani, cum spune Scriptura, a adormit lângă un stejar. Și dormind el acolo, a venit la el Arhanghelul Uriil. Căci șapte duhuri mari, șapte Arhangheli au comanda cetelor îngerești: Mihail, Gavriil, Rafail, Varahil, Salatiil, Gudiil și Uriil. N-am să vă spun tâlcuirea acestor șapte nume, dar vă spun pe a lui Uriil că se tâlcuiește „foc și lumină dumnezeiască”. Acest al șaptelea Arhanghel a venit deci când dormea Adam lângă un stejar, obosit. Și când s-a trezit, s-a trezit cu îngerul la cap: „Adame! Ce faci?” (Adam nu se mai temea de îngeri, că a stat cu ei în rai). Acesta zise: „Doamne, mă odihnesc”.

„Adame, ia ascultă, știi ce are să pățească neamul tău?”. „Nu, Doamne, dar să-mi spui ce are să facă Dumnezeu cu neamul acesta al meu, fiindcă văd că tare s-a mai înrăit. Că am atâtea mii de nepoți și strănepoți, și s-au înrăit. Și pe mine, Doamne, pentru un singur păcat m-ai dat afară din rai, dar ei că s-au făcut curvari și bețivi și răi și s-au umplut lumea de ei, cu aceștia ce ai să faci? Căci știu că Dumnezeu urăște păcatul și niciodată nu poate să fie prieten cu cel păcătos și spurcat, ca să-i ierte păcatele lui fără de pocăință. Căci știu că nimic necurat nu va intra întru împărăția cerului. Ce are să facă Dumnezeu cu neamul meu?”. Și a zis Arhanghelul Uriil: „Iată, pentru aceea m-a trimis Dumnezeu să-ți spun. Să știi, Adame, că oamenii au să se înmulțească mult, și din ce se vor înmulți, vor fi tot mai răi. Și are să trimită Dumnezeu două potopuri”. Și a întrebat Adam: „Ce-i aceea, Doamne, potop?”. „Potop, Adame, înseamnă apă multă și foc mult. Are să vie o apă care să acopere lumea și are să vie un potop de foc care să ardă lumea”. „Dar – l-a întrebat Adam – când au să fie acestea?” (Hronograful lui Chedrinus). Și i-a zis îngerul : „Culcă-te și dormi și te odihnește, că voi veni în altă zi”. Și s-a odihnit Adam, și altă dată, când era odihnit, a venit Arhanghelul Uriil și îi zise: „Adame, ce vrei să știi?”. „Doamne, spune-mi când are să fie potopul și care potop are să fie întâi, cel cu apă, sau cel cu foc?”. Și i-a spus lui Uriil Arhanghelul: „Ia seama, Dumnezeu îți spune așa: fă un stâlp de piatră, de 45 de coți înălțime. După ce vei face stâlpul acela de piatră, să pui deasupra lui un vas cu apă, iar la rădăcina lui să faci un foc mare. După ce vei termina lucrarea aceasta, are să vie somn peste tine. Și dacă ai să dormi, când te vei trezi, ia seama: dacă focul s-a atins de piatră și va mistui stâlpul de piatră, focul va veni întâi. Iar dacă vasul cu apă se va vărsa și va stinge focul, să știi că apa vine întâi”. Și a întrebat Adam pe Uriil: „Doamne, dar alte semne nu mai sunt?”. Uriil mai zise: „Mai sunt și altele. Ia seama că înainte de a veni potopul cel cu apă, oamenii vor bea apă fără saț, și ziua, și noaptea, apoi înainte de cel cu foc vor scoate fum”.

Și a zidit Adam stâlpul acela de care a vorbit Arhanghelul Uriil. L-a zidit de 45 coți înălțime. Și le-a spus fiilor și nepoților lui: „Poruncă a venit de sus să facem stâlp mare și deasupra lui să punem un vas cu apă, iar la rădăcină să punem foc, că ne va arăta nouă care potop vine întâi: cel cu apă sau cel cu foc”. Și după ce a terminat Adam stâlpul cel de piatră și a pus vasul cu apă deasupra și a aprins foc la rădăcină, a venit somn peste el și a adormit. Și când s-a trezit, apa se vărsase peste stâlp în jos și stinsese focul. Și a știut Adam în chip sigur că potopul cu apă va veni întâi. Și așa a și venit. Că după cronologia veche a unor popoare, au trecut 2642 de ani de la zidirea lumii până ce a venit potopul. Dar îngerul mai spusese că înainte de potopul cu apă mai este un semn. Și s-a împlinit și acesta. Că se spune în istoria biblică și în hronograful cel vechi că oamenii înainte de potop beau apă mereu. Mâncarea era [sau] nu era, dar beau și ziua, și noaptea, și purtau apă în burdufuri de capră și în vase de lut și în vase de lemn. De câte ori se întâlneau, întreba: Ai apă? Am. Beau apă și nu se mai săturau. Era un semn că firea omenească va cere de la Dumnezeu pedeapsa prin beția de apă. Și astfel, la venirea potopului apa i-a înecat pe toți. A rămas numai Noe, cu cele 7 suflete care au fost cu el în corabie. Și din 8 suflete s-a înmulțit lumea din nou. El a fost astfel al doilea părinte al neamului omenesc, al doilea Adam al omenirii, care a fost izbăvit cu celelalte viețuitoare în corabie.

Iar acum oamenii cer foc și fum. Ai o țigară? Ai un foc? În tren, în tramvaie, în troleibuze, în căruțe și pe drum, se tot întreabă: Ai foc? Dă-mi un foc! Auzi? Foc caută. De aceea cu foc ne va pârjoli Dumnezeu. Să luăm aminte! Oamenii nu știu ce caută, nu știu ce cer cu focul și cu fumul acesta. Cu focul se culcă și cu fumul se scoală dimineța. Nu zic rugăciunea, ci zic: Adu o țigară, măi femeie, dă țigara încoace! Măi băiete, adu încoace țigara! Foc și fum cer, foc și fum o să vie. Dar noi să fim cu luare aminte și cu mare grijă și să ne pocăim de păcatele noastre și să ne lăsăm de răutățile noastre. Să luăm aminte că de ziua aceea și de ceasul acela

nimeni nu știe. Așa a spus Mântuitorul în Evanghelie, că de ziua aceea nimeni nu știe, nici îngerii. Iar când apostolii l-au întrebat, zicând: „Doamne, au oare întru acest an ai să așezi împărăția lui Israil?”, El le-a zis: „Nu-i treaba voastră să știți anii și vremile, pe care Tatăl le-a pus sub a Sa stăpânire!”; „Duhul Sfânt va veni peste voi” și „vă veți îmbrăca cu putere de sus” și „veți fi martori în Ierusalim și până la marginile lumii”.

Dar prin pilde le-a spus de altă împărăție, de cea duhovnicească. Căci Apostolii nici după Înviere nu-L cunoșteau pe El desăvârșit, că este Dumnezeu și om. De aceea cu iconomie a trebuit să le vorbească și să mănânce cu ei. Și le-a zis: „Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ”.

Petru și Ioan și Iacov și ceilalți mai de aproape socoteau că Hristos va întemeia o împărăție pământească și pe cei 12 apostoli îi va pune pe 12 scaune să fie miniștri, să conducă lumea. Dar nu pentru aceea a venit Hristos. El a spus în fața lui Pilat: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta” (Ioan 18, 36). Împărat sunt Eu; adică mai mare peste împărăția de sus, și peste cer, și peste iad. Deci împărăția Mea nu-i de aici. Hristos a venit să întemeieze împărăția cea duhovnicească despre care a proorocit Arhanghelul Gavriil la Buna Vestire a Prea Curatei Fecioare Maria, zicând: „Acesta va fi mare și Fiul Celui Prea Înalt se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit”. (Luca 1, 32-33).

Împărăția Mântuitorului – cum se spune în Crez – nu va avea sfârșit, ea nu are sfârșit nici în veacul acesta, nici în veacul veacului. Despre această împărăție le-a spus: „Veți lua putere de sus”, adică vă veți îmbrăca cu puterea Duhului Sfânt.

Veți vorbi în toate limbile de sub cer, veți predica Evanghelia la toată lumea, vă trimit fără de toiege și toată lumea veți păstori, vă trimit fără de traistă, dar toate averile veți moșteni – cum arată Efrem Sirul. Veți lua putere de sus, veți predica în

numele Meu în tot pământul și veți întemeia împărăția Mea duhovnicească, ce nu va avea sfârșit nici în veacul de acum, nici în cel viitor. Aceasta le-a spus Hristos. Iar altă dată le-a spus: „De ziua și de ceasul acela (când o să vie sfârșitul) nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl” (Matei 24, 36)

Dar cum se poate aceasta: să nu știe Fiul, dacă-i de o ființă cu Tatăl? Se poate? Desigur, Hristos a avut și suflet omenesc, și sufletul lui Hristos a fost amestecat cu trupul Lui ca focul cu fierul. Dar dacă proorocii au avut atâtă înțelepciune duhovnicească în trup și au știut viitorul, cum nu putea Hristos să știe sfârșitul lumii? Iată ce spune Sfântul Andrei și dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul în privința neștiinței Fiului despre sfârșitul lumii: „Că nici Fiul nu știe, luat după firea omenească, adică după firea simplă, așa cum o purtăm noi, fără Duhul Sfânt și fără sufletul Lui cel îndumnezeit”. Cum nu știm noi ce o să fie mâine, așa nu știa Hristos ca om.

Și altă pricină pentru care a zis Hristos că nu știe nici Fiul a fost aceasta: Antihrist, când va veni, se va da pe sine că e Fiul lui Dumnezeu, iar oamenii or să zică: „Iată că vine sfârșitul, că nu plouă, că-s necazuri, că-s chinuri”. Și atunci, cei credincioși să nu se lase înșelați de Antihrist, care va zice că el este Fiul lui Dumnezeu și că el știe de sfârșitul lumii, ci să zică: „Noi știm din dumnezeiasca Scriptură că despre sfârșitul lumii nici Fiul nu știe, și tu de unde știi?”. Așa zice Sfântul Andrei. Adică de aceea a zis Fiul că nu știe, nu pentru că nu știa, că nu se putea să nu știe, dacă El Însuși e Înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu.

Dar, frații mei, gândindu-ne la sfârșitul lumii, să ne gândim la sfârșitul nostru. N-avem treabă când are să fie sfârșitul lumii. Poate are să fie peste 100 de ani, poate peste 1000... Când o vrea Dumnezeu. Noi să ne gândim la sfârșitul nostru. Sfârșitul meu e sfârșitul lumii. Dacă eu mor peste un ceas, ce-mi pasă mie, sau ce mă privește că lumea va mai trăi? Dacă eu mă duc la groapă mâine, pentru mine lumea s-a terminat și eu mă duc în lumea veșnică. Cu ce mă duc? Cu ce-am pus în traistă! Când pornești la drum, ți-ai

pus merinde de acasă, ți-ai pus ceapă, ți-ai pus cozonac, ți-ai pus o sticlă de vin, ți-ai pus încălțări, ți-ai pus brâu, ți-ai pus căciulă, ți-ai pus bundiță de frig. Ți le-ai pus toate în traistă. Când stai la popas, ce scoți din traistă? Ce-ai pus, nu? Aceea și găsești. Vom găsi un pahar de apă dat în numele Domnului, o vorbă bună, o milostenie făcută. Dacă am ajutat pe fratele nostru, dacă ne-am rugat pentru cei ce ne-au necăjit, să le facă Dumnezeu bine, nu rău; dacă n-am pomenit numele diavolului, dacă ne-am rugat, dacă am postit, dacă am privegheat, dacă am citit dumnezeieștile Scripturi, dacă am ajutat pe cel necăjit, pe cel sărman, dacă am îmbrăcat pe cel gol, dacă am primit pe cel străin – toate le vom găsi, dacă le-am pus în traistă, pe drumul cel veșnic.

De la naștere la mormânt – zice un filozof grec – este o clipă. Cel ce a văzut nașterea vede și groapa, negreșit. Ne-am născut, trebuie să murim în chip sigur. Pornim de la naștere și numai până la groapă ajungem. De aceea suntem siguri. A răsărit soarele, merge la amiază, merge la apus, aceasta este viața noastră. Am răsărit în naștere. Înainteăm negreșit și asfințim în moarte. Aceasta să ne fie pururea în minte! „Toți murim”, cum zice Isus Sirah. Toți murim, dar avem un drum la mijloc, nu știm cât. De aceea Hristos a spus: „Luați aminte, privegheați și vă rugați, că nu știți când va fi acea vreme” (Marcu 13, 33;24, 42). Eu știu că am să mor, dar nu știu când. Acesta-i marele lucru înfricoșat. Poate acum, poate peste un ceas... și ce am să iau cu mine? Îngerul păzitor, care m-a îndemnat să fac bine, și faptele mele, bune sau rele, acelea merg cu mine – și prin vămi, și la Hristos, și la judecată. Deci, frații mei, sunteți un grup de oameni, nu știu de unde ați apărut. Hotărât, îngerul vostru v-a adus aici. Ați auzit o predică. Am voit să vă spun și eu ceva, să spuneți și la alții. Fericit și de trei ori fericit este creștinul acela care în fiecare ceas și în fiecare zi pune ceva în traistă pentru veacul viitor! Cele ce le pune sunt faptele lui cele bune. Când vom călători, când vom merge la vămi, când vor veni dracii să spuie cuvintele și lucrurile și gândurile noastre, să

putem arăta și noi: Da, am făcut rău, dar m-am spovedit la duhovnicul. Cine se spovedește la duhovnic, Duhul Sfânt șterge de la el tot ce a făcut. Să arătăm la judecată: Da, am făcut rău, dar am făcut și milostenie, am făcut și metanie, am făcut și post, m-am spovedit, am făcut și milă cu cel sărac, am ajutat, am vorbit de bine, am iertat pe cel ce mi-a greșit. Să le arătăm și noi acestea, ca să se puie în cumpănă cele bune și cele rele. Astfel, de trei ori fericit va fi sufletul acela care se pregătește pentru drumul cerului. Ce spune Hristos? „Împacă-te cu pârâșul tău cât ești pe cale”. Care e pârâșul? Conștiința noastră. Nu vezi? Dacă ai făcut un lucru mic, dacă ai greșit cu cuvântul, conștiința te mustră de ce ai zis rău de altul. Dacă ai bătut, dacă ai mințit, dacă ai furat, dacă ai blestemat, dacă ai luat lucrul altuia, în orice te mustră conștiința. Conștiința îți spune tot ce ai făcut. Conștiința este glasul lui Dumnezeu în om. Acesta este „pârâșul”. El ne părăște încă de pe acum și dacă ne împăcăm cu el, e bine. Iar împăcându-ne cu pârâșul acesta, ne împăcăm cu Dumnezeu, că-i glasul Lui. Și cu el ne putem împăca dacă ne spovedim, dacă ne pare rău pentru cele ce am făcut și ne hotărâm să nu mai facem și dacă ne hotărâm să facem fapte bune și să le punem în locul celor rele de mai înainte, așa ne împăcăm cu pârâșul. Zice Domnul: „Împacă-te cu pârâșul tău cât ești pe cale”. O cale este viața de acum. Viața de aici se numește cale pentru că într-una călătorim pe ea. Milioane de milioane de oameni călătorim pe ea, de la naștere la groapă. Ce spune Duhul Sfânt în catisma a șaptesprezecea? „Fericii cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului” (Psalmii 117, 1). Auziți pe cine-i fericește Duhul Sfânt: pe cei ce în această cale, adică de la naștere până la groapă, sunt fără prihană, adică fără păcate, pe cei ce călătoresc în calea Domnului. „Fericit bărbatul care se teme de Domnul; întru poruncile Lui va voi foarte” (Psalmii 111, 1). Cel ce se teme de Dumnezeu în calea vieții acesteia, se teme să gândească rău și să vorbească rău și să facă rău mai departe. Cel ce are frică de Dumnezeu, are toată înțelepciunea. Căci spune Solomon: „Frica

Domnului este înțelepciune”. David o numește „începutul înțelepciunii” (Psalmii 110, 10).

Iar Isus Sirah zice: „Frica Domnului mai presus de toată înțelepciunea a covârșit”. Omul care se teme de Dumnezeu e mai presus de toți înțelepții veacului. Dar zice dumnezeiescul Ioan Gură-de-Aur: „Du-te, omule, la mormânt, stai acolo și cugetă la cel ce a murit! Că mâine să știi că te vei face ca el”. La mormintele din cimitir vei învăța mai mult decât în toate școlile filosofilor din lume. Cel mai înțelept om din lume este cel care cugetă la moarte. Dar de ce? Căci spune Isus Sirah: „Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși” (Isus Sirah 41). Dacă cugetăm că vom muri, sigur că ne măsurăm cuvintele, gândurile și faptele noastre, și n-avem nevoie de frica oamenilor.

Știm că Dumnezeu e pretutindeni și știe și gândurile noastre. Și de frica Lui noi facem fapta bună. De trei ori fericiți sunt aceia care în viața aceasta scurtă se îngrijesc de suflet și se împacă cu Dumnezeu.

A trăit Adam 930 de ani și la moarte l-a întrebat îngerul: „Adame, cum ți s-a părut viața?”. „Doamne, cum ai intra pe o ușă și ai ieși pe cealaltă”. Șaptezeci de ani ai noștri ca un păianjen s-au socotit. Căci ce e oare mai slab ca pânza păianjenului? „Zilele anilor noștri șaptezeci de ani; iar de vor fi în putere, optzeci de ani; și ce este mai mult decât aceștia, osteneală și durere” (Psalmii 89, 10-11). Ați auzit aceasta în Psaltire. Viața noastră trece în foarte scurtă vreme. Drumul nostru e foarte scurt. Deci, de trei ori sunt fericiți care în calea aceasta scurtă își strâng merinde pentru drumul spre cer. Amin!

PREDICA ÎNTÂI LA SFÂNTA TREIME

Iubiți credincioși,

Ați văzut și întotdeauna vedeți că mai înainte de a se face ziuă, de a răsări soarele, flutură o geană de ziuă. Către răsărit se vede o lumină mai întâi puțin gălbuie și apoi tot mai alburie, până când se ivesc razele soarelui. Iar razele soarelui crescând mereu și luminând sub cer, în toate părțile, se ivește la orizont și frumosul și prealuminosul soare, strălucind cu atâta putere încât, dacă te-ai uita mai mult la el, te orbește.

Iată, așa să socotiți și despre Dumnezeu. Bunul și Veșnicul Dumnezeu, Cel ce este izvorul a toată lumina și strălucirea de la începutul lumii, S-a arătat mai întâi numai ca Ziditor și ca Făcător. Faptul că El e în trei fețe, adică în trei ipostasuri, a început să se arate ființei omenești celei slabe și neputincioase numai cu încetul și în chip umbrat. Astfel, se știa încă înainte de legea veche, chiar de la Adam, că există Ziditorul Dumnezeu. Dar, cum zice Sfântul Grigorie Palama, nu se știa desăvârșit, ca azi, că El este în trei ipostasuri. Pentru că nu era încă în puterea minții omenești să înțeleagă că Dumnezeu este în trei fețe și de o singură ființă. Dar în chip umbrat a început a ne învăța pe noi, așa cum învață profesorul pe copii la școală, că Dumnezeu, deși este Unul după ființă, este în trei fețe sau ipostasuri. Încă la facerea omului, în rai, a zis: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră” (Facerea 1, 26). N-a zis să fac, ci „să facem”, arătând prin plural și celelalte ipostasuri ale Sfintei Treimi, care erau lângă Tatăl. Iar la amestecarea limbilor, la Turnul Babel, a zis: „Să Ne pogorâm și să amestecăm limbile lor”

(Facerea 11, 27). Deci iarăși s-a arătat că Dumnezeu este Unul după ființă și trei după fețe. Iar mai târziu, David proorocul, mai luminat de Duhul Sfânt, a spus și a mărturisit că trei sunt fețele Prea Sfintei Treimi. Căci zice în Psaltirea sa: „Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit și cu Duhul gurii Lui toată puterea lor” (Psalmii 32, 6). Deci Domnul este Unul, Cuvântul este altul și Duhul gurii Lui, altul. Astfel i-a arătat Prea Sfântul Duh că cele trei ipostase ale Sfintei Treimi sunt de o ființă, de o putere, de o domnie și de o împărăție.

Patriarhii cei mai vestiți au fost trei: Avraam, Isaac și Iacov. Trei au fost și coconii din cuptor. Deci și alte multe simboluri vorbesc despre Sfânta Treime.

Iar în legea darului, încă de la începutul slujirii Mântuitorului, Prea Sfântul Dumnezeu S-a arătat ca fiind un Dumnezeu în trei fețe, sau în trei ipostasuri. Chiar de la Botezul Mântuitorului S-a arătat Prea Sfânta Treime la Iordan. Căci Părintele a zis de sus: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit” (Matei 3, 17); iar Duhul Sfânt a coborât în chip de porumb, iar Fiul era, întrupat în firea noastră, în apele Iordanului.

Iată de ce Biserica cântă: „În Iordan botezându-Te Tu, Doamne, închinarea Treimii S-a arătat” (troparul praznicului). Astfel, prin legea darului, Dumnezeu S-a arătat în chip desăvârșit că, deși este Unul după ființă, sau după fire, după fețe e Întreit. Aceasta a înțeles și dumnezeiescul Ioan Evanghelistul în epistola sa cea dintâi, când zice: „Trei sunt Care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și aceștia trei Una sunt” (I Ioan 5, 7).

Mai târziu, dumnezeieștii Părinți au arătat că Sfânta Treime este de un singur scaun, de-o singură dumnezeire, de-o singură ființă și fire, de-o singură voie și împărăție și domnie, dar este în trei ipostasuri, iar aceste trei ipostasuri sunt deosebite după însușirile lor.

Mai întâi să cunoașteți chipul subzistenței fiecăruia. Tatăl are ca chip al subzistenței nenașterea și nepricinuirea; căci nu se

naște din nimenea și nu e pricinuit de nimenea. Fiul are ca chip al subzistenței Sale nașterea mai înainte de toți vecii din Tatăl, precum se naște cuvântul din minte. Iar Duhul are ca chip al subzistenței Sale un altul decât cel al Fiului: El are purcederea, adică pornește, purcede din Tatăl. Dar – cum zice Sfântul Grigore de Nyssa – o dată cu nașterea Fiului, cea mai dinainte de toți vecii, purcede și Duhul Sfânt. Nu a fost o vreme – cum spune Arie hulitorul – când Hristos n-a fost împreună cu Tatăl. Cum se putea ca Tatăl să fie fără de Cuvânt? Dumnezeu are Cuvânt, Dumnezeu are și Duh. Deci n-a fost niciodată când să nu fi fost Cuvântul la Tatăl. Cum n-a putut să fie Tatăl fără Cuvânt, așa nu s-a putut să fie o vreme când Cuvântul să nu fi fost la Tatăl, și Duhul să nu purceadă în chip negrăit, adică să nu fie la Tatăl, pentru că Cel ce are Cuvânt are și Duh. Uitați-vă la noi: avem minte, cuvânt și duh, că suntem chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Duhul lui Dumnezeu face parte chiar din ființa Sa, e chiar de o ființă cu El, de un scaun, de o voie și de o dumnezeire cu El.

Acestea, frații mei, sunt lucruri subțiri, nu le puteți înțelege toți, dar trebuie să le spunem, că azi e sărbătoarea Sfintei Treimi. Iată, v-am spus chipul subzistenței celor trei ipostasuri: nenașterea, nașterea și purcederea. Însușirile ipostasurilor sunt chipul subzistenței lor în Treime. Tatăl este Tată fiindcă naște mai înainte de toți vecii pe Fiul și purcede pe Duhul deodată cu nașterea Fiului, fără de vreme și fără de ani. Dar în alt chip purcede pe Duhul și în alt chip naște pe Fiul. Așa zice Iosif Vrienie, marele teolog din sec. al XIV-lea, că Tatăl se cheamă Născător al Fiului și Purcezător al Duhului. Dar Fiul se zice și Cuvânt. Fiul subzistă prin naștere și Duhul prin purcedere. Fiul și Duhul se mai numesc și cele două raze gemene ale Tatălui (Iosif Vrienie, Cuvântul 4 despre Prea Sfânta Treime).

Și aceste două raze, care pornesc din Minte, adică din Dumnezeu Tatăl, sunt ipostasuri ca și Tatăl. Dintre cele trei

ipostasuri ale prea Sfintei Treimi, unul are însușirea de Tată, altul de Fiu și altul de Duh Sfânt. Ele se deosebesc, dar sunt și unite, însă unirea lor nu le amestecă (Dogmatica, cap. 8, p. 19). Ipostasurile Prea Sfintei Treimi – Tatăl, Fiul și Sfântul Duh – sunt unite, dar nu se amestecă, și se împart fără despărțire. Gândiți-vă la trei sori, care ar fi deopotrivă de mari, deopotrivă de luminoși și ar ieși pe cer deodată, unite într-un glob și într-o putere. Cele trei ipostasuri sunt ca trei sori având aceeași căldură și lumină, aceeași ființă. Gândiți-vă la trei sfeșnice cu trei lumini în ele, iar luminile deopotrivă de mari și de luminoase, și amestecați aceste trei făclii la un loc. Ce se întâmplă? Vedeți o singură lumină. Sunt unite, dar nu amestecate. Și-a păstrat fiecare lumina și însușirea ei. Iată, așa e cu ipostasurile Prea Sfintei Treimi. Sunt unite împreună în aceeași ființă, dar fiecare ipostas păstrează însușirea Sa. Acestea vi le-am spus în treacăt, căci avem de spus multe.

Iată câte ceva din Epistola 38 a Marelui Vasile către Sfântul Grigore de Nyssa în privința ipostasurilor Prea Sfintei Treimi. Iată ce spune el: un curcubeu care se formează din razele puternice ale soarelui, ce cad asupra unui nor care e plin de apă și de rouă, dă la iveală o mulțime de culori; dar noi vedem că aceste culori se deosebesc, una fiind galbenă, alta albastră, alta roșie, alta portocalie, dar niciodată nu putem înțelege unde se unesc ele și de unde până unde ține galbenul, de unde până unde portocaliul sau verdele; așa se înțeleg și ipostasurile Sfintei Treimi: ele se unesc și se pare că se amestecă. Dar nu, nu se amestecă, ci păstrează fiecare însușirea sa. Dar ființa este una. Și noi nu putem pricepe cât sunt de unite; știm doar atâta: că sunt unite, dar nu se amestecă, și se împart, dar fără să se despartă după ființă.

Dar, frații mei, nașterea Fiului e de două feluri, sau El are două nașteri: o naștere a Lui e cea mai înainte de toți vecii, din Tatăl, și altă naștere e cea de sub vremi, din Prea Curata Fecioară Maria.

Oare cu Duhul tot așa este? Duhul Sfânt are și El o purcedere din Tatăl, mai înainte de toți vecii, o dată cu nașterea Fiului, dar și o arătare sub vremi. Când? La Cincizecime, când Se pogoară peste Sfinții Apostoli în chip de limbi ca de foc (Sfântul Ioan Damaschin, op. cit., cap. 8, pp. 20, 25, 35). N-am zis în chip de limbi de foc, ci „ca de foc”, căci focul Duhului Sfânt e foc duhovnicesc. Dar oare, frații mei, dacă aceste două ipostasuri ale Prea Sfintei Treimi, Cuvântul și Duhul Sfânt, sunt raze gemene, de o ființă, de-o fire și de un scaun, de o domnie cu Tatăl, dar din Tatăl, este în ele vreo micșorare? Nu. Dar auzim în Evanghelie pe Mântuitorul zicând: „Tatăl Meu mai mare decât Mine este”. De aici arienii și alți eretici din sec. al III-lea și al IV-lea, pe baza acestui cuvânt al Domnului, „Tatăl Meu mai mare decât Mine este”, zic că Tatăl e mai mare decât Fiul cu dumnezeirea, cu ființa, cu firea, cu domnia, cu stăpânirea, cu voia, cu începătoria. Dar niciodată nu trebuie să înțelegem că Tatăl e cu ființa sau cu dumnezeirea mai mare decât Fiul. Căci atunci cădem în hula lui Arie și a altor eretici, cu care s-a luptat Biserica 630 de ani până când i-a lămurit. Tatăl este mai mare decât Fiul și decât Duhul Sfânt numai în calitate de cauză, pentru că Tatăl este cauza Fiului, căci Fiul se naște din Tatăl, nu Tatăl din Fiul; și Duhul purcede negrăit din Tatăl mai înainte de toți vecii; deci cauza amânduror acestor ipostasuri din Sfânta Treime este Tatăl. A unui ipostas prin naștere și a altuia prin purcedere. Deci Tatăl este mai mare prin calitatea Sa de cauză, nu cu dumnezeirea. Dacă vom zice cu dumnezeirea, hulim și ne facem eretici. Hristos zice în Evanghelie: „Tatăl Meu mai mare decât Mine este”, dar în alt loc zice: „Eu și Tatăl Meu una suntem”(Ioan 10, 30). Zicând aici „una”, arată identitatea ființei, pentru că sunt de-o-ființă. În altă parte, Filip zicând: „Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl”, Mântuitorul îi răspunde: „Filipe, atâta vreme fiind cu Mine n-ai cunoscut că Tatăl este întru Mine și Eu întru Tatăl?” (Ioan 14, 8-11). Iată altă dovadă. Acolo unde Hristos zice: „Tatăl Meu mai

mare decât Mine este”, arată pricina, că Tatăl este pricina Fiului și a Duhului Sfânt. Iar acolo unde zice: „Eu și Tatăl una suntem”, arată identitatea ființei, că sunt de-o-ființă. Iar acolo unde zice: „Tatăl Meu întru Mine petrece și Eu întru Tatăl”, arată nedespărțirea ființei. Că nu S-a despărțit niciodată Tatăl cu ființa de Fiul și de Sfântul Duh. Iar acolo unde zice: „Toate ale Mele ale Tale sunt” – în rugăciunea arhierească – și „toate ale Tale ale Mele sunt”, arată cele ce sunt de obște Tatălui și Fiului și Duhului Sfânt, adică voia, dumnezeirea, domnia (Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, cap. 18).

Frații mei, acestea sunt mai grele pentru unii dintre dumneavoastră. Dar să știți că e nevoie să ne interesăm și să învățăm despre Sfânta Treime. Auzi ce spune Sfântul Maxim către Talasie: „Cunoștința Sfintei Treimi și a Celei de o ființă Treimi este sfințire și îndumnezeire pentru îngeri și pentru oameni”. E prea de nevoie să cunoaștem despre Sfânta Treime cât este cu putință omului. Dar oricât ar învăța oamenii, nici îngerii, nici Heruvimii, nici Serafimii nu pot dogmatisi și teologhisi despre Sfânta Treime cât trebuie. Dar toți suntem datori să învățăm cât putem despre Sfânta Treime.

Vreau să vă mai spun ceva. Poate v-ați minunat că aseară n-a fost privegherea ca la Paști. De ce nu se face priveghere ca la Duminica Mare, ca la Ispas, ca la Buna Vestire, ca la celelalte praznice mari, mai ales că azi se serbează Dumnezeirea toată, adică Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, și deci ar fi trebuit să fie praznic mai mare ca la Paști. Să vă spun: este o teologie în Biserică numită apofatică sau negrăită (Sfântul Talasie Libianul, Filocalia, vol. IV). Ea propovăduiește pe Dumnezeu nu prin ceea ce poate spune mintea, ci prin ceea ce e mai presus de minte. Ea e cea mai înaltă teologie de sub cer și face mințile iscoditoare să nu mai iscodească despre Dumnezeu. Căci ea zice: Ce este Dumnezeu, minte? Nu! Dumnezeu este izvor a toată mintea și mai presus de toată mintea. Ce este Dumnezeu, putere? Nu-i putere. Dar ce?

Este Dumnezeuul puterilor, izvor a toată puterea. Ce este Dumnezeu, frumusețe? Nu! Dumnezeu este izvor a toată frumusețea și mai presus de toată frumusețea. Ce este Dumnezeu, bunătate? Nu! Dumnezeu este izvor a toată bunătatea și mai presus de toată bunătatea. Ce este Dumnezeu, milă? Nu-i milă. E izvor a toată mila și mai presus de toată mila. Ce este Dumnezeu, înțelepciune? Nu! Este izvor a toată înțelepciunea și mai presus de toată înțelepciunea. Ce este Dumnezeu, pronie (adică purtare de grijă)? Nu! E izvorul a toată pronia și mai presus de toată pronia. Astfel se odihnește mintea când spune că Dumnezeu e mai presus de minte.

De ce nu s-a pus la această sărbătoare slavoslovie mare? Pentru că spun dumnezeieștii Părinți: „Nici îngerii Tăi, Doamne, nici Heruvimii Tăi, nici Serafimii nu Te pot slăvi după vrednicie”. Ca să ne smerim, punem o slavoslovie de zi la această negrăită sărbătoare, ca să arătăm că nu putem să slăvim pe Dumnezeu după putere și după cuviință, adică după cum ar merita să-L slăvim. Că de am avea limbi și minți îngerești și de Heruvimi, tot n-am putea să-l slăvim pe Dumnezeu cu atâta slavă cât trebuie să-I dăm Lui și câtă slavă are El. Nici îngerii și nici oamenii nu pot să slăvească Sfânta Treime după mărima Ei și după cinstea Ei, care o are în Sine ca Dumnezeu cel nemărginit întru slavă, și la a Căruia slavă nu putem ajunge cu limbile cele de țărână și cu mințile cele slabe ale noastre.

Dar este și o teologie numită catafatică, sau afirmativă, sau pozitivă. Ea spune tot ce se poate vorbi de Dumnezeu în mod pozitiv. În această teologie noi zicem așa: Dumnezeu e atotbun, atotmilostiv, atotîndurat, atotputernic, atotștiutor, nemărginit, neînscriș împrejur, și celelalte. Dar când veți auzi că Dumnezeu este adâncul milei și atotbun și atotputernic, să nu crezi că vorbim de ființa Lui. Vorbim de-abia de însușirile ființei lui Dumnezeu și de tot ce se poate spune că e împrejurul ființei lui Dumnezeu. Iar a voi să vorbim de însăși ființa lui Dumnezeu, ar fi o nebunie! Că

ființa lui Dumnezeu e neapropiată minții îngerești și omenești și nu se poate vorbi de ființa Lui, că dacă s-ar putea vorbi, n-ar mai fi Dumnezeu. Ceea ce se poate circumscrie de vreo minte nu mai e Dumnezeu, fiindcă e mărginit. De aceea, Dumnezeu, fiind mai presus de mintea omului, nu poate fi tâlcuit de ea și nici nu poate fi spus vreodată de mintea sau de limba omenească ceea ce este El după ființă. Ci noi vorbim despre însușirile Lui. Spunem că este atotbun, atotmilostiv ș.a.m.d. Iar de ce este Dumnezeu după ființă nu se pricepe nici o ființă și nici o minte să vorbească. Și deci se cinstește prin tăcere sau, cum zice dumnezeiescul Nicodim Aghioritul, după teologia catafatică, sau afirmativă; mintea vorbește despre Dumnezeu cu toată puterea ei, cât poate pricepe: că Dumnezeu e îndelung răbdător, că-i atotcreator, că-i veșnic, că-i izvorul luminii și orice ar vrea să spună ea; dar după teologia apofatică, tace și amuțește și-L propovăduiește pe Dumnezeu nu prin cuvânt, ci prin altceva. În teologia apofatică, mintea proslăvește Sfânta Treime numai prin frică și minunare și tăcere. Se înspăimântă de oceanul negrăit al ființei lui Dumnezeu, se minunează și tace. Căci noi cinstim pe Dumnezeu prin cuvânt până la un loc, iar mai departe prin spaimă și minunare și tăcere. Atunci ne dăm seama că Dumnezeu e negrăit, că e Dumnezeu a toată mintea și mai presus de toată mintea. Frații mei, ar trebui să vorbesc mai multe despre aceasta, dar nu intrăm în amănunte, să nu vă obosesc mai tare.

Să coborâm la unele care sunt mai pe înțelesul nostru și mai ușoare. Ați auzit că se spun despre Dumnezeu unele lucruri trupește. Ați auzit că se vorbește în Sfânta Scriptură despre ochiul lui Dumnezeu, urechea lui Dumnezeu, piciorul lui Dumnezeu, mâna lui Dumnezeu, mirosul lui Dumnezeu, genele lui Dumnezeu. Căci se zice: „Genele Lui întrebă pe fiii omenești, ochii Lui spre neamuri privesc” (Psalmul 118). Sau în altă parte se spune: „Și a mirosit Domnul Dumnezeu miros de bună mireasmă” (Facerea 8, 21); sau în altă parte se vorbește de somnul

lui Dumnezeu: „Scoală-Te, Doamne, pentru ce dormi?” (Ps.). Sau în altă parte ați auzit de umbletele lui Dumnezeu. Căci zice: „Umbletele Tale, Dumnezeule, întru cele înalte” (Psalmul 88). Ce înseamnă umblarea lui Dumnezeu? Ce înseamnă piciorul lui Dumnezeu, urechea lui Dumnezeu? Căci se zice: „Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea” (Psalmii 142, 1). Are Dumnezeu ureche, are Dumnezeu ochi, are Dumnezeu picioare, are Dumnezeu mână, are Dumnezeu miros, are Dumnezeu gene, are Dumnezeu nas? Doamne ferește, să nu vă închipuiți așa ceva! Sfânta Treime sau Dumnezeu este o realitate simplă, în înțelesul că necompusă din părți. Dar de ce vorbim noi atunci de urechea lui Dumnezeu, de nările lui Dumnezeu, de mâna lui Dumnezeu, de piciorul Lui și de ochiul Lui?

Îată de ce. Fiindcă la Dumnezeu – cum v-am spus, după teologia apofatică – toate sunt mai presus de minte, dar noi prin cele ale noastre (arată dumnezeiescul Damaschin și Grigore Cuvântătorul de Dumnezeu) pe cele mai presus de noi ale lui Dumnezeu le înțelegem. Deci ce înseamnă ochiul lui Dumnezeu? Ochiul lui Dumnezeu înseamnă puterea lui Dumnezeu cea atotprivitoare. Că zice Solomon: „Ochii lui Dumnezeu sunt de milioane de ori mai luminoși decât soarele și nu există la El întuneric”. Căci se zice: „Întunericul nu se va întuneca de la Tine, Doamne, și noaptea ca ziua se va lumina” (Psalmul 118). Ai văzut care sunt ochii lui Dumnezeu? Puterea lui Dumnezeu cea atotvăzătoare, care cercetează inimile și mințile și gândurile noastre. Ce înseamnă piciorul lui Dumnezeu? Prezența Lui în tot locul. Ce înseamnă urechea lui Dumnezeu? Înseamnă puterea atotauzitoare a lui Dumnezeu; El ne aude oriunde, și în iad, și în cer, și pe pământ, oriunde am fi noi. Ce înseamnă genele Lui? Căci zice: „Ochii Lui peste neamuri privesc. Genele Lui întrebă pe fiii omenești” (ibidem). Genele Lui sunt neîncetata luare-aminte a Lui spre rugăciunea celor dreți și spre faptele tuturor oamenilor, spune dumnezeiescul Damaschin. Ce înseamnă mâna

lui Dumnezeu? Căci zice: „Mâinile Tale m-au făcut” (Psalmii 118, 73) și „Dreapta Ta, Doamne, s-a proslăvit întru tărie”. Are Dumnezeu dreaptă? Are Dumnezeu stângă? Doamne ferește! Noi aici, prin cele ale noastre, înțelegem cele mai presus de noi. Dreapta lui Dumnezeu este dreptatea și puterea Lui cea dreaptă. Stânga lui Dumnezeu sau mâinile Lui sunt puterea cea atotlucrătoare, atotfăcătoare, prin care a făcut universurile, lumea cea gândită și cea văzută, și așa mai departe. Mirosul lui Dumnezeu este plăcerea lui Dumnezeu pentru rugăciunea celor drepti. Căci se zice: a mirosit Dumnezeu miros de bună mireasmă la Abel, și la Moise, și la Avraam, când au adus ei jertfă. Mirosul lui Dumnezeu este plăcerea pe care o are de jertfele curate ce se aduc pentru slava numelui Său.

Dar Hristos n-a avut mâini și picioare? Da! Tocmai de aceea a venit în trup, căci noi nu puteam înțelege în vecii vecilor pe Dumnezeu, dacă nu Se arăta prin fața Fiului Său și nu se făcea asemenea nouă. Căci este scris: „Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit printre noi”. Dar ai să spui, poate: „Părinte, dacă Dumnezeu n-are barbă și n-are plete, și n-are mâini și n-are picioare, de ce e făcut în icoană cu barbă albă? Și Duhul Sfânt - ca porumb, și Hristos - sau în chip de copil, sau ca tânăr, sau altădată pe cruce? Răspunzând la aceasta, vom răspunde și acelor bârfitori care zic că icoana e idol. Dacă noi zugrăvim pe Dumnezeu cu ochi, cu barbă, cu mâini, cu picioare ș. a., prin aceasta nu zugrăvim pe Dumnezeu în ceea ce este El după ființă, ci așa cum a binevoit El să Se arate oamenilor, luând chip. Iar cinstea icoanei trece la Cel înfățișat în chip. Îl zugrăvim pe El om bătrân, cu barbă albă, pentru că Dumnezeu, Cel ce nu este compus și n-are ochi și picioare și mâini, fiind nemărginit și necuprins de nici o zidire, a binevoit să Se arate așa pentru neputința noastră. Căci spune Daniil: „Am privit până când au fost așezate scaune, și S-a așezat Cel vechi de zile; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lână; tronul Său, flăcări de

foc; roțile lui, foc arzător. Un râu de foc se vărsa și ieșea din el; mii de mii Îi slujeau și miriade de miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a așezat și cărțile au fost deschise” (Daniil 7, 9-10). Dumnezeu Cel necompus, Cel nemărginit, Cel fără de ani, a binevoit să Se arate omului așa cum poate să-L înțeleagă el. S-a arătat ca un om vechi de zile, ca un moș bătrân, bătrân de tot. Și înaintea Lui stăteau mulțimi nenumărate de îngeri și de oameni slujind Lui. Dacă așa a binevoit să Se arate lui Daniil, și în alte chipuri S-a arătat și lui Moise, și lui Ilie, în Horeb, așa L-au pictat pictorii. Pentru că Dumnezeu, știind neputința noastră de a-L înțelege după ființă, S-a arătat asemenea nouă, ca să putem să-L pictăm, să-L înțelegem măcar din cele ale noastre, ca să ne putem sui cu mintea la cele mai presus de noi. De ce pe Duhul Sfânt Îl pictăm în chip de limbi de foc sau de porumb? Fiindcă așa a binevoit să Se arate: la Iordan ca porumb, iar la pogorârea Sa la Rusalii în chip de limbi de foc. Și deci, dacă așa a binevoit să Se arate Cel nemărginit, Cel veșnic și fără de început, așa Îl pictăm.

De ce pe Hristos Îl zugrăvim copil și pe cruce, și tânăr și predicând pe munte? Pentru că așa a fost pe pământ. De aceea dumnezeiescul Damaschin, în cele trei tratate ale sale despre Sfintele Icoane, zice: de n-ar fi venit Hristos în trup, nu ne-am închina la icoane. Dar Hristos venind, ni S-a arătat ca icoana Tatălui și ca chipul ipostasului Său viu, și fiindcă așa s-a închipuit ipostasul lui Dumnezeu în Hristos, așa Îl pictăm și noi. De aceea pictăm și în icoane Sfânta Treime așa, pentru că așa ni S-a arătat în dumnezeiasca Scriptură, pentru înțelegerea noastră.

Dar să trecem și la altceva. Fraților, oare care sunt rugăciunile cele mai potrivite pentru Sfânta Treime? Care sunt rugăciunile cele mai scurte și mai mântuitoare către Sfânta Treime? Către Maica Domnului avem multe rugăciuni, către Sfânta Treime și mai multe. Dar care-i cea dintâi rugăciune de slavoslovie către Sfânta Treime? Știți care este? Aceasta pe care-o auziți mereu în Biserică: „Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului

Duh”. Aceasta e prima rugăciune către Sfânta Treime și cea mai scurtă și cea mai dreaptă în conținutul ei dogmatic. Pentru că prin aceste cuvinte slăvim persoanele Sfintei Treimi deopotrivă: întâi pe Tatăl, pricina; al doilea, pe Fiul, Cel născut mai înainte de toți vecii; al treilea, pe Duhul Sfânt, Care de la Tatăl purcede, fiind de un scaun și de o ființă cu Fiul și cu Tatăl. Și care e rugăciunea de cerere cea mai scurtă către Sfânta Treime? Rugăciunea începătoare: „Prea Sfântă Treime, miluiește-ne pe noi”. Să o zicem aceasta mereu, căci nu știm multe rugăciuni către Sfânta Treime. Zi acasă și pe drum: „Prea Sfântă Treime, miluiește-mă pe mine, păcătosul”; „Prea Sfântă Treime, miluiește-mă pe mine, păătoasa”. Și iarăși: „Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh”. Acestea le poți zice oricând; și făcând așa, te rogi Prea Sfintei Treimi cu rugăciune preaputernică și foarte dreaptă în conținutul ei dogmatic. Dar mai este o rugăciune – nu tare lungă și foarte dreaptă în conținutul ei dogmatic – alcătuită de Sfinții Părinți ai Bisericii din vechime: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi”. Când zicem „Sfinte Dumnezeule”, ne adresăm Tatălui; când zicem „Sfinte tare”, Fiului; când zicem „Sfinte fără de moarte”, Duhului Sfânt; iar la urmă, când zicem „miluiește-ne pe noi”, ne închinăm tuturor persoanelor Sfintei Treimi deopotrivă (vezi Pidalion, Soborul IV ecumenic, an 451), ca Unui Singur Dumnezeu în Treime. Și de aceea această cântare exprimă miezul credinței noastre.

Iubiții mei frați, am să închei acum cuvântul acesta, că sunteți obosiți. Vă spun numai: oriunde mergeți pe drum, oriunde stați, ziceți către Sfânta Treime, cu glas sau în gând: „Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperământul meu este Duhul Sfânt. Treime Sfântă, Slavă Ție!”, sau: „Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh”, sau: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi”. Amin!

10 iunie 1968

PREDICA A DOUA LA SFÂNTA TREIME

„Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit
și cu duhul gurii Lui toată puterea lor”
(Psalmii 32, 6)

„Căci Trei sunt Care mărturisesc în cer:
Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh,
și Acești Trei Una sunt”
(I Ioan 5, 7)

„Cunoștința Sfintei Treimi
și a celei de o ființă Treimi
este sfințire și îndumnezeire
pentru îngeri și pentru oameni”
(Sfântul Talasie Libianul,
„Capete despre dragoste și înfrânare”,
suta întâi, Filocalia, vol. IV, cap. 100, p. 10).

Părinților și fraților,

Despre Prea Bunul Dumnezeu Cel închinat și slăvit în Treime, unele le putem înțelege, dar a le grăi nu, iar altele le putem și înțelege, și grăi (Sfântul Ioan Damaschin, Teologhicon, p. 3). Iată cele ce le putem înțelege și grăi: că Dumnezeu este fără de început, fără de sfârșit, veșnic, pururea existent, nezidit, neschimbat, unic, necompus, fără de trup, nevăzut, nepipăit, nescris împrejur, nemărginit, neînțeles, necuprins, neajuns de

mente, bun, drept, Ziditor al tuturor zidirilor, atotputernic, proniator al tuturor, Stăpânitor, Judecător; apoi că este Dumnezeu Unul după ființă, dar în trei ipostasuri: în Tatăl, în Fiul și în Sfântul Duh; și că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh sunt Una, afară de nenaștere, naștere și purcedere. Apoi că Fiul și Sfântul Duh sunt Una, afară de nenaștere, naștere și purcedere. Apoi că Fiul Cel Unul Născut, Cuvântul lui Dumnezeu, pentru îndurările milei Sale spre a noastră mântuire, cu bunăvoința Tatălui și cu împreună-lucrarea Prea Sfântului Duh, fără de sămânță și fără de stricăciune zămislindu-Se, prin Duhul Sfânt, din Sfânta Fecioară și de Dumnezeu Născătoarea Maria s-a născut și om desăvârșit dintr-însa S-a făcut. Și că Acesta este Dumnezeu desăvârșit, și Același om desăvârșit, din două firi, a dumnezeirii și a omenirii, și din două firi gânditoare, voitoare, lucrătoare și libere. Sau ca să zic pe scurt, amândouă fiind desăvârșite, după voia și rațiunea propriilor, și alcătuind un singur Ipostas. De aceea, după omenitate a flămânzit și a însetat, S-a ostenit, S-a răstignit, și moarte și îngropare a primit, și a treia zi a înviat și la ceruri S-a înălțat, de unde iarăși va să vie la noi, la sfârșitul veacurilor.

Așadar, frații mei, cele zise până aici sunt din cele ce noi oamenii putem a le înțelege și a le grăi despre Dumnezeu.

Iar cele privitoare la întrupare nu toate sunt necunoscute, nici toate se pot cunoaște. Și altceva este ceea ce se poate cunoaște și altceva ceea ce se poate grăi, precum și altceva este a grăi și altceva a cunoaște. Deci multe din cele ce se înțeleg despre Dumnezeu umbrat, nu se pot spune în chip limpede. Și în aceste cazuri suntem siliți să spunem cele ce sunt mai presus de noi prin cele ce sunt proprii nouă. Adică a grăi cele dumnezeiești în chip omenesc (Sfântul Ioan Damaschin, op. cit., p. 436). Așa Îi atribuim lui Dumnezeu somn, mânie, purtare de grijă, mâini, picioare și cele asemenea.

Iar cele ce nu le putem nici înțelege, nici grăi despre Dumnezeu, sunt acestea: nu putem nici grăi, nici înțelege ce este

ființa lui Dumnezeu sau cum este ea întru toate. Iarăși nu putem înțelege și grăi în ce fel Fiul Cel Unul Născut și Dumnezeu, deșertându-se pe Sine, S-a făcut om din sângele Fecioarei, după altă lege decât cea a firii. De asemenea, nu putem înțelege, nici grăi în ce fel Duhul Sfânt purcede din Tatăl. Nici în ce chip Mântuitorul nostru a umblat pe deasupra apelor. Mai trebuie să știm că nu este cu puțință a grăi sau a înțelege despre Dumnezeu altele decât cele descoperite prin însuflare dumnezeiască, prin dumnezeieștile cuvinte ale Vechiului și ale Noului Testament (vezi Sfântul Dionisie Areopagitul, Despre dumnezeieștile numiri, cap. 2, și la Sfântul Ioan Damaschin, op. cit., p. 6).

Așadar, frații mei, în cele de până aici v-am spus despre cele ce se pot vorbi și înțelege cu privire la Dumnezeu, precum și despre cele ce nu se pot nici vorbi, nici înțelege cu privire la El.

Să știți însă și să înțelegeți, frații mei, că nu deodată și nu tuturor S-a descoperit Dumnezeu nostru ca de o singură ființă și în trei fețe (ipostasuri). Nu! Acest adevăr l-au cunoscut, prin Duhul Sfânt, din cele mai vechi timpuri, numai Sfinții Prooroci ai lui Dumnezeu.

Aceasta o arată dumnezeiescul părinte Grigorie al Tesalonicului, zicând: „Trebuie să avem în vedere și aceea că Treimea de Ipostasuri a Dumnezeirii neștirbite din cauza unității obârșiei, proorocilor le-a fost cunoscută încă înainte de plinirea vremii” (Sfântul Grigore Palama, Tomul Aghioritic, p. 34).

După Marele Vasile, această dogmă a dreptei credințe pretutindeni este semănată în Scripturi (Sfântul Vasile cel Mare, Cuvântarea a 4-a despre facerea lumii, foaia 25, București, 1826). Iar după Sfântul Grigore Palama: „Dogmele credinței celei dreptmăritoare mai înainte au fost arătate tainic în legea lui Moise” (op. cit., p. 33).

De aceea este bine ca mai întâi să arătăm acele mărturii din dumnezeiasca Scriptură cea veche, care în chip tainic și

umbrit au arătat dogmele credinței dreptmăritoare, sau ne-au descoperit adevărul despre Unul Dumnezeu în trei ipostasuri.

Dar care sunt acele tainice locuri din Vechiul Așezământ care ne-au descoperit în chip umbrit adevărul despre Sfânta Treime? Încă de la începutul zidirii lumii acesteia simțite, și mai ales de la zidirea omului, Dumnezeu ne-a descoperit nouă că El, deși Unul după ființă, nu este într-o singură față. Acest lucru s-a arătat în chip tainic mai întâi atunci când El a zis: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră” (Facerea 1, 26). Acest cuvânt, „să facem”, ne dă să subînțelegem în chip tainic și celelalte fețe ale Dumnezeirii. Aceasta s-a crezut încă din primele zile ale Bisericii Creștine.

Dar și în alt loc zice dumnezeiasca Scriptură: „Iată, Adam s-a făcut ca unul dintre Noi...” (Facerea 3, 22).

Sfântul Apostol Varnava, în epistola sa, vorbind de înnoirea neamului omenesc prin jertfa Mântuitorului și arătând că El a fost și la facerea cea dintâi a omului, ca și la zidirea cea duhovnicească de a doua, zice: „El a făcut din început pe oameni, de aceea tot El trebuia să-i facă din nou”, căci către Dânsul a grăit Tatăl la facerea omului: „Să facem om...” („Epistola Sfântului Varnava”, Patrologia Graeca, tom. II, p. 727).

La fel și Herma, Părinte al secolului II, în cartea sa Păstorul, zice: „Fiul este mai vechi decât toate făpturile, căci El se sfătuia cu tatăl la facerea lumii” (Patrologia Graeca, tom. II, p. 891). Dar și Atanasie, Episcopul Râmnicului-Noul Severin, în lucrarea sa Sfântul Atanasie al Alexandriei și biserica din timpul său, scrie: „Pentru ce n-a zis să fac, ci să facem pe om? Ca să înțelegem Stăpânirea. Ca nu pe Tatăl să-L cunoști, iar pe Fiul să nu-L cunoști. Ci să știi că Tatăl a făcut prin Fiul și Fiul a zidit cu voia părintească, și așa să slăvești pe Tatăl întru Fiul și pe Fiul întru Duhul Sfânt. Întru acest chip îndeobște l-a făcut pe om, ca îndeobște închinător a câte și trei fețe să fii, nedespicănd închinarea, ci unind Dumnezeirea” (București, 1900, p. 13). Apoi

zice: „Vezi o înfățișare cu adevărat luminată în formă, iar după înțeles de Dumnezeu cuvântătoare. Căci arată curat și limpede fețele. Și a făcut Dumnezeu pe om zicând: să facem. Și ne-a zis Scriptura epoesan, adică «au făcut mai mulți», ci epoinsen, adică «a făcut unul singur», ca să nu înțelegi mulțime de dumnezei. Că de s-ar fi scris în Facere la plural, necruțător ar fi fost cu oamenii, multe mulțimi grădind asupra lor. Însă zice să facem, ca să cunoști un Tată, un Fiu și un Duh Sfânt. Iar apoi, „a făcut Dumnezeu pe om”, ca să înțelegi cele trei fețe ca un singur Dumnezeu, nu după ipostasuri înmulțindu-L, ci ființa și puterea Cea Una socotind-o. O singură mărire să ai neîmpărțind-o în închinare, nici în închinarea a unei mulțimi de dumnezei căzând. Că nu a zis au făcut dumnezeii pe om, ci a făcut Dumnezeu”.

Așadar, frații mei, învățați nu de la mine, ci de la martorii cei vrednici de crezare arătați aici. Ca prin cuvântul acela, „să facem”, pe care l-a zis Dumnezeu la zidirea omului, să înțelegem în chip tainic și celelalte fețe ale Dumnezeirii, adică pe Fiul și pe Duhul Sfânt, cu Care s-a sfătuit Tatăl și a lucrat la zidirea omului și a întregii lumi. De aceea bine a zis undeva Sfântul Irineu că Fiul și Duhul Sfânt sunt mâinile lui Dumnezeu Tatăl, cu care El și la începutul, și la înnoirea lumii – prin Hristos, Noul Adam – a lucrat.

Tot umbrit Se arată fețele Dumnezeiești și la amestecarea limbilor celor ce zideau Turnul Babel. Căci și acolo auzim: „Să Ne pogorâm și să amestecăm limbile lor” (Facerea 11, 7). Vezi că nu zice „să Mă pogor”, ci „să Ne pogorâm”. Ba și mai clar și mai luminat despre Sfânta Treime se arată adevărul la stejarul Mamvri, când Prea Bunul Dumnezeu Se arată robului Său, patriarhul Avraam, în chip de trei tineri. Aici, pentru prima oară în dumnezeiasca Scriptură, apare la Dumnezeu în chip tainic numărul trei. Iar dumnezeiescul părinte Avraam, cunoscând prin dumnezeiască descoperire că acești trei tineri sunt Unul Dumnezeu în Trei Fețe, a căzut cu fața la pământ și I s-a închinat

Lui cu închinăciune până la pământ, care după cuvântătorii de Dumnezeu se cheamă latria (adorare), prin care numai pe Unul Dumnezeu se cade a-L cinsti. Și a început a grăi către Cei Trei ca și către Unul, zicând: „Doamne, de am aflat dar înaintea Ta, nu mă ocoli pe mine, robul Tău!” (Facerea 18, 3). Deci prin această unire, arată pe Domnul ca pe Un Singur Dumnezeu. Iar prin cele trei persoane cu care Avraam vorbea se arată în chip tainic cele trei fețe (ipostasuri) ale Dumnezeirii (vezi pe larg despre acest lucru în Hronograful de Neamț, ed. 1837, la p. 246).

Aceeași Taină a Sfintei Treimi s-a arătat în chip umbrît și la muntele Horeb, cînd Dumnezeu Se arată plăcutului său rob Moise și îi zice: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov” (Ieșirea 3, 6). Aici, Prea Bunul Dumnezeu pomenind de trei ori numele Său și făcînd pomenire de fețele celor trei patriarhi: Avraam, Isaac și Iacov, iarăși ne-a arătat în chip tainic că El este Unul după ființă și Întreit după Fețe (Sfîntul Irineu de Lugdun, cap. III, 6, și Sfîntul Justin Martirul, Apologetica 1, 65).

Iar de vom voi a merge cu mintea în dumnezeiasca Scriptură, iarăși vom vedea de la ea că Dumnezeul nostru este Unul în Trei și Trei în Unul și că la zidirea lumii acești Trei și Unul au lucrat. Căci scris este: „Cu Cuvîntul Domnului cerurile s-au întărit și cu Duhul gurii Lui toată puterea lor” (Psalmii 32, 6). În acest loc auzind de Domnul, de Cuvîntul Lui și de Duhul gurii Lui, înțelegem cele Trei Fețe ale Dumnezeirii (Sfîntul Ioan Damaschin, Dogmatica, partea I, Iași, 1806, cap.7 și 8, pp. 21 și 36). Și iară a închipuit în chip umbrît Sfînta Treime marele prooroc al lui Dumnezeu, Ilie, cînd a poruncit să toarne de trei ori apă pe jertfa sa (III Regi 18, 34).

Dar și la proorocul Isaia se arată umbrît Sfînta Treime, cînd a văzut slava Domnului și pe Serafimii ce stăteau înaintea Lui, fiecare avînd câte șase aripi: cu două acoperindu-și fețele, cu două picioarele, iar cu două zburau, strigînd unul către altul:

„Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui” (Isaia 6, 3). Și iarăși ne arată Treimea Sfântul Prooroc Ilie, când a coborât de trei ori cu rugăciunea sa foc din cer (IV Regi 1, 10). Și la fel cei trei sfinți tineri pe care Nabucodonosor, păgânul împărat al Babilonului, fiindcă țineau buna credință, i-a aruncat în cuptorul cel de șapte ori ars (Daniil 3, 20-23).

Dar mai găsim în dumnezeiasca Scriptură și alte mărturii care sunt într-un fel închipuirea Treimii. Așa, de trei ori pe zi se ruga lui Dumnezeu marele prooroc Daniil, când era în robia Babilonului (6, 10). Trei au fost cuvintele care s-au scris de mâna cea tainică pe perete la ospățul cel urât de Dumnezeu al lui Baltazar, prin care trei pedepse i se pregăteau de la Dumnezeu (Daniil 5, 2 și 28).

Acestea și alte multe mărturii, care pentru scurtime nu le mai amintim, se găsesc în Vechiul Testament, prin care s-a arătat mai înainte, în chip umbrat și tainic, adevărul despre Dumnezeu Unul în Treime. Iar de vom deschide cartea legii darului, adică Noul Testament, în el vom afla – nu umbrat și tainic, ci prealuminat și preadesăvârșit – adevărul despre un Dumnezeu în trei Ipostasuri și de o singură Ființă.

Așa vedem, mai înainte de altele, că la Botezul Domnului nostru Iisus Hristos, Sfânta Treime S-a arătat în chip simțit și preadeslușit. Căci acolo creștetul cel preasfânt și preacurat al Fiului lui Dumnezeu de mâna dumnezeiescului Ioan Botezătorul s-a pipăit. Iar Duhul Sfânt în chip de porumb s-a văzut; și din cer glasul Părintelui s-a auzit: „Acesta este Fiul Meu Cel Iubit, întru Carele bine am voit” (Matei 3, 16). Deci, cum cântă Biserica lui Hristos: „Închinarea Sfintei Treimi s-a arătat” (troparul praznicului, la Botezul Domnului).

Dar Mântuitorul ne-a poruncit nu numai să ne închinăm, ci și să ne botezăm în numele Prea Sfintei Treimi, când, după preasfânta Sa Înviere din morți, arătându-Se sfinților Săi ucenici și apostoli, le-a zis: „Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer și pe

pământ. Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”.

Dar și după Înălțarea Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos la cer, prea iubitul Său ucenic, dumnezeiescul Ioan Evanghelistul și de Dumnezeu Cuvântătorul, ne-a învățat pe noi că Dumnezeuul nostru este Unul după ființă și Întreit după ipostasuri, zicând: „Trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și Acești trei – Una sunt” (I Ioan 5, 7).

Părinților și fraților, în cele de până aici v-am făcut cunoscute unele din mărturiile cele umbrite și tainice ale Vechiului Testament, precum și alte mărturii prealuminate din Legea Darului, prin care noi, creștinii, am învățat să credem că Dumnezeuul nostru este Unul după ființă și Trei după fețe sau ipostasuri.

În cele ce urmează, vreau să vă fac cunoscute și alte lucruri de nevoie a le cunoaște. Adică vreau să vă vorbesc puțin și despre rugăciunile cele mai scurte și mai obișnuite prin care toți binecredincioșii creștini ne închinăm preasfintei și de viață făcătoarei Treimi. Căci deși toate rugăciunile noastre le facem către Prea Bunul nostru Dumnezeu Cel în Treime închinat și slăvit, dar cele mai scurte și mai obișnuite rugăciuni, cu care ne închinăm direct Prea Sfintei Treimi, sunt acestea: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”. Apoi rugăciunile cele ce se zic începătoare, care sunt: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi”; apoi „Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh”; „Prea Sfântă Treime, miluiește-ne pe noi...” și celelalte.

Mai sunt și alte multe rugăciuni către Prea Sfânta Treime, pe care Sfinții Părinți le-au alcătuit și le-au lăsat Bisericii lui Hristos. Așa este cântarea cea de la vecernie: Lumină lină..., apoi slavoslovيا cea mare la utrenie, ca și alte multe care se găsesc

prin ceasloave și prin cărțile de rugăciuni. Dar cele mai obișnuite sunt cele pe care vi le-am amintit.

Alt lucru de care aș voi să mai amintesc în acest cuvânt este și icoana Sfintei Treimi. Dacă vreun necredincios sau vreun eretic v-ar întreba de ce zugrăviți icoana Sfintei Treimi și de ce vă închinați la ea, iată ce trebuie să-i spuneți: „Noi zugrăvim icoana Sfintei Treimi, a Maicii Domnului, a îngerilor și a sfinților și ne închinăm la ele pentru că cinstea chipului trece la acela al căruia este chipul (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, p. 372). Apoi, pentru că și în legea veche poporul lui Israel se închina înaintea cortului, celui ce era icoana și chipul celor cerești (Ieșirea 25, 18 și 40; Evrei 8, 5). Dar și Heruvimii care umbreau altarul erau lucruri de mâini omenești, dar făcute după porunca lui Dumnezeu”. Iar de va întreba cineva pentru ce zugrăviți în icoană pe Dumnezeu Tatăl în chip de om bătrân, pe Fiul în chip de om tânăr și pe Duhul Sfânt în chip de porumb, să le răspundeți așa: „Noi zugrăvim icoana Sfintei Treimi în acest fel, pentru că în acest chip a binevoit Dumnezeu a Se arăta nouă. Pe Dumnezeu-Tatăl Îl zugrăvim în chip de om bătrân și vechi de zile, după mărturia dumnezeieștii Scripturi, care zice: «Am privit până când au fost așezate scaune, și S-a așezat Cel vechi de zile; îmbrăcăminte Lui era albă ca zăpada, iară părul capului Său curat ca lâna; tronul Său, flăcări de foc; roțile lui, foc arzător. Un râu de foc se vărsa și ieșea din el; mii de mii Îi slujeau și miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a așezat și cărțile au fost deschise» (Daniil 7, 9-10). Pe Dumnezeul-Fiul Îl zugrăvim în chip de om tânăr, că așa S-a arătat El în lume și a petrecut cu oamenii pe pământ 33 de ani. Iar pe Sfântul Duh Îl zugrăvim în chip de porumb sau în chip de limbi ca de foc, că așa a binevoit El a Se arăta la Botezul Domnului, și la pogorârea Sa peste Sfinții Apostoli”.

Dar dacă vreun eretic vă va aduce mărturie din Scriptură că pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut (Ioan 1, 18), și

deci nici a-L zugrăvi nu putem, apoi să-i spuneți că în adevăr pe Dumnezeu niciodată nimeni nu L-a văzut după ființa Lui, căci aceasta, după cum este nevăzută, așa este și cu totul necuprinsă de vreo minte de om sau de înger (Dogmatica, cap. 1, p. 1). Dar noi zugrăvim pe Dumnezeu în icoană fiindcă El, pentru milostivirea Sa cea nemărginită, S-a făcut om cu adevărat, spre a noastră mântuire. Și apoi, tot dumnezeiasca Scriptură vorbește în multe locuri de arătarea și de vederea lui Dumnezeu zicând: „Apoi Domnul S-a arătat iarăși lui Avraam la stejarul Mamvri, într-o zi la amiază, când ședea el în ușa cortului său” (Facerea 18, 1). Iar în alt loc zice: „Domnul însă grăia cu Moise față către față, cum ar grăi cineva cu prietenul său” (Ieșirea 33, 11). Și în alt loc zice că Domnul grăia cu Moise, robul Său, „gură către gură”, la arătare și aieuea, iar nu în pilde (Numerii 12, 8). Iar marele prooroc Isaia zice: „Văzut-am pe Domnul șezând pe scaun înalt și măreț” (6, 1). Dar și Iov a văzut pe Dumnezeu., căci zice: „Din spusele unora și a altora auzisem despre Tine, dar acum ochii mei Te-au văzut” (42, 5). Și marele Ilie Tesviteanul L-a văzut și el pe Domnul în munte (III Regi 19, 12). Și Daniil proorocul l-a văzut pe Dumnezeu în chipul unui om bătrân și vechi de zile (7, 9). Dar și alții din sfinții patriarhi, prooroci și apostoli au văzut pe Dumnezeu în diferite chipuri. Însă noi nu zicem că acești sfinți au văzut ființa lui Dumnezeu. Ci zicem că El li S-a arătat și au văzut oarecari chipuri și vederi pe măsura credinței lor și după cum a socotit înțelepciunea Sa cea negrăită că este de trebuință și de folos a Se arăta robilor Săi (Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, p. 436).

Dar e bine a ține minte și aceasta: de auzim în Sfânta Scriptură că Dumnezeu este numit Tatăl nostru, potrivit celor zise de Mântuitorul nostru: „Voi tată să nu numiți pe nimeni pe pământ, că Unul este Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 23, 9), și celor spuse după preaslăvita Sa Înviere: „Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru și la Dumnezeuul Meu și Dumnezeuul vostru” (Ioan 20, 17).

17), să nu înțelegem că Dumnezeu este Tatăl nostru după fire, ci El este Tatăl nostru după dar. Căci e Tată Ziditor după dar, dar nu născător. Tată firesc este numai al Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care L-a născut mai înainte de toți vecii fără de mamă și fără de patimă. Dar și aceasta să o știm că El este Tatăl nostru mai adevărat decât tatăl cel ce ne-a născut pe noi trupește. Fiindcă Dumnezeu, Tatăl nostru ceresc, dintru neființă ne-a adus întru ființă. Și tot el a dat și tatălui nostru cel după trup existența și puterea de a ne naște (Sfântul Atanasie al Alexandriei, Cuvântul 11 împotriva lui Arie). Iar dacă Dumnezeu ne numește pe noi în Sfânta Scriptură „dumnezei” și „fiii” Săi, zicând: „Eu am zis: dumnezei sunteți și fii ai Celui Prea Înalt toți” (Psalmii 81, 6), să știm că, după darul lui Dumnezeu, pot căpăta și oamenii dumnezeirea și înfierea, dar după ființă numai un Fiu are Dumnezeu Tatăl: pe Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

În cele de mai departe vom spune puține și despre purcederea Sfântului Duh din Tatăl. Ieșirile Duhului Sfânt sunt două. Una e pururea și mai presus de ani, împreună cu nașterea Fiului. Iar alta sub vremi, care s-a revărsat și se dă, după ce S-a proslăvit Hristos, apostolilor în zilele cele mai de pe urmă, în praznicul Cincizecimii, și peste toți cei care până acum au dreaptă credință și păzesc poruncile lui Dumnezeu. Și precum îndoită este nașterea Fiului, una adică fără de început, numai din Tatăl, iar alta în vreme, ca noi și pentru noi, numai din Maică, tot așa îndoită este și ieșirea Duhului Sfânt, una fără de vreme, numai din Tatăl, iar alta sub vremi și către noi, de la Tatăl prin Fiul. Ieșirea Duhului Sfânt din Tatăl o arată însușirea purcederii pe care a vestit-o Însuși Domnul zicând: „Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede” (Ioan 15,26). Iar pe cealaltă, care este sub vremi și către noi, o mărturisesc cele ce s-au grăit despre Duhul Sfânt de către teologi în cărțile lor (Cataloghi, foaia 143).

Precum mărturisim în Simbolul credinței noastre celei dreptmăritoare, Duhul Sfânt purcede de la Tatăl. Acest mare

adevăr nu l-am învățat de la vreun înger sau de la vreun sfânt, ci de la Însuși Stăpânul și Ziditorul îngerilor și al sfinților, de la Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. El ne-a arătat mai întâi acest mare adevăr în dumnezeiasca Sa Evanghelie, zicând: „Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi pentru Mine” (Ioan 15, 26).

Apoi, după Domnul nostru Iisus Hristos, sfinții din cele mai vechi timpuri, atât Sfinții Apostoli cât și Sfinții Părinți, au învățat că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și prin Fiul S-a arătat oamenilor.

Dintre Sfinții Părinți, cel dintâi care arată acest lucru este Sfântul Grigore Făcătorul de minuni, care, ținând credința ce s-a dat prin descoperirea Sfântului Ioan Evaghelistul și de Dumnezeu Cuvântătorul, zice: „Și în Duhul Sfânt, Carele din Tatăl are existența și prin Fiul S-a arătat oamenilor” (Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, p. 460). Dumnezeu Teologul (în Cuvântarea 45 către Evagrie) numește pe Fiul și pe Duhul rază geamănă a Tatălui. La fel și Sfântul Grigore de Nyssa, în cuvântările cele împotriva lui Ananie, grăiește: „În ființa cea nezidită și mai înainte de veci, Tatăl fără de început și nenăscut și pururea Tată se înțelege; iar dintr-Însul îndată, fără despărțire, Fiul Cel Unul Născut împreună se înțelege; iar printr-Însul și împreună cu Dânsul, negândind nimic între Ei în chip deșert și neipostatic, îndată se înțelege împreună și Duhul Sfânt, nerămânând la urmă după Fiul ca existență, ca să se înțeleagă Cel Unul Născut fără de Duhul” (Cataloghi, foaia 81).

Dascălii cei mari ai Bisericii lui Hristos învață că nu și de la Fiul (Filioque, precum zic catolicii), ci numai de la Tatăl se purcede Duhul Sfânt. Căci Sfântul Grigore Teologul, numind pe Fiul și pe Duhul raze gemene ale Tatălui, ne-a arătat că fețele amândouă fără de nici o mijlocire din Tatăl sunt. Iar Sfântul Grigore de Nyssa, zicând că Duhul nu este mai pe urmă decât Fiul

după existență, dezaprobă socotința cum că Fiul a ieșit mai întâi, iar Duhul mai pe urmă din Tatăl. Iar Sfântul Ioan Damaschin, spunând că: „Împreună întru aceeași dată este și nașterea Fiului din Tatăl și purcederea Sfântului Duh” (Dogmatica, p. 46), astupă cu totul gurile ce grăiesc în deșert cum că și de la Fiul ar purcede Sfântul Duh. Și în alt loc, dumnezeiescul Ioan Damaschin zice: „Iar pe Duhul Cel Sfânt și de la Tatăl Îl zicem, și Duh al Tatălui Îl numim. Iar din Fiul pe Duhul nu-L zicem, ci Duh al Fiului Îl numim și mărturisim că prin Fiul S-a arătat și Se dă nouă” (op. cit., p. 44). E bine să mai știți și să țineți minte că oriunde se va zice că Duhul Sfânt este din Tatăl prin Fiul, sau că purcede din Tatăl prin Fiul, să știți că acest cuvânt „prin Fiul” însemnează că într-aceeași dată și împreună și nedespărțit cu Fiul ce se naște, purcede și Duhul Sfânt din Tatăl, nerămânând mai pe urmă cu existența. Căci deodată și ipostasul cel născut al Fiului și ipostasul cel purces al Duhului au existența din Tatăl. Adică Fiul există împreună cu Duhul Sfânt ce purcede și Duhul Sfânt este împreună cu Fiul ce se naște. Și nici Fiul nu are după ipostas existența din Duhul Sfânt, nici Duhul nu are existența din Fiul. Ci întru aceeași dată acestea amândouă ies din Tatăl, deși au un deosebit mod de existență, precum am zice că puterea cea încălzitoare prin puterea cea luminătoare țâșnește din foc (ibidem, pp. 481-482).

Unii din teologii cei din Apus, spre a-și întări și a-și susține dogma lor despre purcederea Duhului Sfânt și de la Fiul, aduc această pildă: precum Eva e numai din Adam, iar Set împreună din Adam și din Eva, așa și Fiul este întru cele dumnezeiești numai din Tatăl, iar Duhul Sfânt din Tatăl și din Fiul împreună. Însă să se știe că Sfântul Grigore Teologul (în Cuvântul 23) și Sfântul Ioan Damaschin (op. cit.) nu primesc această pildă, arătând că nu are nevoie Tatăl de oarecare ajutor al Cuvântului pentru purcederea Duhului. Ei arată că cele trei dumnezeiești ipostasuri, deși se deosebesc după însușiri, sunt de o

ființă. După ei nu numai că este cu neputință (precum zice și Sfântul Vasile în Epistola 38) ca pilda aceea să fie adevărată, ci e și foarte necuviincioasă și e o deșertăciune ca din cele de jos a se lua asemănarea celor de sus. Nu mai spunem că de ar fi pilda aceea întru toate asemenea, ar urma, precum zice vestitul Iosif Vrienie (tom. I, foaia 47), că nu Duhul Sfânt purcede din Tatăl și din Fiul, ci Fiul se naște din Tatăl și din Duhul. Căci nu Eva din Adam și din Set, ci Set din Adam și din Eva, care hulă nici catolicii nu o vor primi (vezi despre toate acestea, pe larg, la Sfântul Ioan Damaschin, Teologhicon, Iași, 1806, p. 488). Iar dacă în multe locuri Sfinții Părinți învață că Duhul Sfânt este chip al Fiului (ca Sfântul Grigore făcătorul de minuni în mărturisirea credinței, Sfântul Atanasie în Epistola I către Serapion, și Marele Vasile în cartea a 5-a Împotriva lui Eunomie, și Sfântul Ioan Damaschin în cartea I, cap.XIII, și în al treilea tratat despre sfintele icoane), să se știe că acești Sfinți Părinți, numind pe Prea Sfântul Duh chip al Fiului, nu înțeleg că de la Fiul are existența. Căci numai din Tatăl purcede Duhul, și numai Tatăl este pricina și începutul și al Fiului și al Duhului (Sfântul Ioan Damaschin, Teologhicon, pp. 491-492).

Cu acestea voi face încheierea cuvântului de astăzi. Și să rugăm pe Prea Bunul nostru Dumnezeu, Cel în Treime închinat, ca să ne lumineze cu Darul Său, spre a înțelege și a ține minte dogmele cele preasfinte și deplin adevărate ale credinței noastre celei dreptmăritoare. Amin!

PREDICĂ LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ A DOMNULUI

Părinților și fraților și iubiți credincioși,

În cele ce urmează vă vom arăta mai întâi cum a luat ființă acest praznic, amintindu-ne ce s-a întâmplat odinioară pe Muntele Taborului. Apoi vom tâlcui din Sfânta Scriptură învățăturile cele tainice care s-au descoperit la această Schimbare la Față a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, la 33 de ani ai vieții Sale, înainte de patima Sa, a început a spune dumnezeieștilor Săi ucenici: „Iată, ne suim în Ierusalim și Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor păcătoși, și-L vor bate pe El, și-L vor scuipa pe El, și-L vor răstigni pe El, și-L vor omorî pe El, și a treia zi va învia” (vezi Marcu 8, 31; Matei 16, 23).

Dar propovăduind El despre Sfintele Sale Patimi, care erau să se întâmple în Ierusalim, dumnezeieștii Lui ucenici au început a se întrista foarte, și mai ales Petru îl oprea pe Dânsul, zicând: „Nu Ți se cade Ție, Doamne, să-Ți fie una ca aceasta; cruță-Te pe Tine, Doamne!” (Marcu 8, 32).

De aceea Prea Sfântul Mântuitor, vrând mai înainte de pătimirea Sa să întărească credința dumnezeieștilor Săi ucenici și să le arate că El de bună voie merge a patimi, nesilit de nimeni, ci numai din nemărginita sa dragoste pentru mântuirea neamului omenesc, a vrut să-i mângâie pe dâșii, spunându-le aceste cuvinte: „Sunt unii dintre voi care nu vor gusta moartea până nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu, adică până nu vor vedea slava Mea, cât este cu putere omului să o vadă”. Și după ce le-a spus aceasta, după șase zile, a luat pe cei mai de frunte ucenici ai Săi, pe Petru, pe Ioan și pe Iacov, și mergând în Galileea, i-a suit pe

dânșii cu Sine pe Muntele Taborului. Acolo, Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a schimbat la față și s-a făcut chipul feții Sale luminos ca soarele și hainele Sale albe ca zăpada. Și în timp ce ucenicii erau uimiți văzând această preaslăvită minune și strălucirea feții Lui Hristos, deodată au stătut de față, pe nori, doi bărbați înconjurați de slavă cerească, unul de-a dreapta Mântuitorului și altul de-a stânga Lui. Aceștia erau cei doi mari prooroci, Moise și Ilie (vezi Marcu 9, 1-4).

Și văzând apostolii această preaslăvită vedenie, s-au spăimântat foarte și cugetau întru inima lor că sunt în ceruri. Iar Petru, văzând atâta lumină și atâta frumusețe în chipul feții lui Iisus Hristos, ca și la proorocii care Îl înconjurau, a zis aceste cuvinte: „Doamne, bine este să rămânem noi aici; să facem trei colibe: Ție una și lui Moise una și lui Ilie una”. Și zice dumnezeiasca Evanghelie că Petru nu știa ce vorbea (Marcu 9, 5-6), pentru că era uimit de atâta bucurie, de atâta lumină și mângâiere, și ar fi voit să rămână acolo pe Tabor, și în scopul acesta să-I facă lui Hristos și celorlalți doi prooroci câte o colibă.

Dar pe când zicea el aceasta, un nor i-a umbrît pe ei. Căci un nor plin de lumină și de fericire dumnezeiască s-a coborât deasupra Muntelui Taborului și a acoperit vârful muntelui și i-a umbrît pe ei. Și din nor s-a auzit un glas: „Acesta este Fiul Meu cel Iubit; pe Acesta să-L ascultați!”. Și după ce s-a auzit mărturisirea aceasta a Tatălui din ceruri, a încetat vedenia aceea. Atât Ilie, cât și Moise s-au întors înapoi în rai, iar Iisus a rămas singur și n-au mai văzut apostolii nimic. Și spăimântându-se ei, Mântuitorul le-a spus: „Vedeți, ne coborâm acum de pe munte; să nu spuneți nimănui vedenia aceasta până ce Fiul Omului va învia din morți!” (Marcu 9, 7-9).

Dar să vedem cum se tâlcuiesc aceste mari minuni, ce s-au întâmplat acolo. De ce oare Hristos a ales tocmai Muntele Taborului din Galileea, ca să se schimbe la față, și nu alt munte? Iată de ce: pentru că o mie de ani mai înainte a proorocit

dumnezeiescul David că acest munte se va bucura de slava lui Dumnezeu. Căci zice: „Taborul și Ermonul întru slava Ta se vor bucura”. Deci, trebuia să se plinească Scriptura ca Taborul să se bucure împreună cu cei ce L-au înconjurat pe Iisus, cu cei trei dumnezeiești ucenici ai Săi. Pentru aceasta a ales Iisus muntele Taborului.

Dar pentru care pricină au venit de față la dumnezeiasca Lui schimbare la față acei mari prooroci, Moise și Ilie? Iată pentru care: când mai înainte cu șase zile întreba Mântuitorul pe Petru și pe ceilalți ucenici: „Cine zic oamenii că sunt Eu?”, ei au zis: „Unii zic că ești Ilie, alții Moise, alții Ieremia, iar alții altul din proorocii cei de demult”. Și acuma Mântuitorul, chemând la dumnezeiasca Sa schimbare la față pe Ilie și pe Moise, a vrut să le arate dumnezeieștilor Săi ucenici că El nu este nici Ilie și nici Moise, ci Dumnezeuul lui Ilie și al lui Moise. Le-a arătat deci: nu sunt prooroc, ci Dumnezeuul proorocilor.

Dar pentru care pricină Petru a zis către Hristos: „E bine să facem aici trei colibe...”?

A fost din pronia lui Dumnezeu să zică el așa, să-și închipuie că e bine să facă acolo trei corturi, unul lui Iisus, altul lui Moise și altul lui Ilie. Iar Dumnezeu Cuvântul, Hristos, i-a spus lui Petru, oarecum explicându-i: „Ascultă, Petre, tu cugești încă omenește despre Mine; tu încă crezi că Eu am nevoie de colibă ca să stau aici pe Tabor? Am să-ți arăt Eu Cine sunt. Eu pot să fac colibă din norii din cer, Eu voi acoperi tot muntele cu o colibă de aur luminos, plin de raze de lumină. Îți voi arăta că n-am nevoie de colibe omenești. Eu sunt Acela Care am acoperit cu nor tot poporul lui Israel patruzeci de ani în pustie și pot să fac aici colibă de nor, să vă acopăr și pe voi. Eu sunt Acela Care am dat legea lui Moise în Sinai și am putut să-l chem pe el aici de față. Eu sunt Dumnezeuul lui Ilie, Care M-am arătat în Horeb și l-am chemat de față, ca să știi că Eu sunt Dumnezeuul proorocilor, Acela Care n-am nevoie de colibe făcute de mâini omenești”.

Dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul spune că atunci Taborul avea chipul Bisericii (Cuvântul la Schimbarea la Față a Domnului). Dar de ce avea atunci chipul Bisericii lui Dumnezeu? Iată de ce: acolo erau de față amândouă Testamentele. Acolo a văzut Moise, Începătorul legii vechi, pe Hristos, Începătorul și Dătătorul legii darului. Acolo a văzut iconomul Tatălui pe episcopul lui Dumnezeu, pe marele Petru Apostolul. Acolo a văzut Ilie, feciorelnicul legii vechi, pe Ioan Evanghelistul, feciorelnicul legii noi. Acolo Moise cel sfânt a văzut pe Petru cel sfințit. Acolo cel ce s-a suit la cer cu foc a văzut pe cel ce s-a rezemat pe pieptul cel de văpaie al lui Dumnezeu întrupat, pe Ioan Evanghelistul. Acolo au văzut proorocii pe Hristos, Care a creat și pe prooroci, și pe apostoli, ca Unul Ce-a a dat legea cea veche în Sinai, și pe cea nouă o a desăvârșit în Ierusalim.

Dar oare numai Mântuitorul S-a schimbat la față, sau și unii dintre sfinți? Cu adevărat, și unii dintre sfinți. Dacă știți Scriptura și ați citit Viețile Sfinților, ați aflat că și sfinții lui Dumnezeu s-au schimbat la față, nu numai Hristos. Dar alta a fost Schimbarea la Față a lui Dumnezeu Cuvântul și alta a fost schimbarea la față a sfinților Lui. Schimbarea la Față a Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos a fost preaminunată și în chip străin. Lumina cea din Tabor, care lumina la față pe Hristos, nu izvora din fața Lui, ci dinlăuntrul Lui, din tot trupul, că era Dumnezeu întrupat. Lumina cea din Tabor a lui Hristos n-a venit din afară, ca să-L lumineze pe El, ci lumina dinlăuntru iradia și în afară, căci El era izvorul luminii celei veșnice și nemărginite.

Iar sfinții care s-au schimbat la față, au avut lumina nu de la ei, ci de la Dumnezeu. Așa a fost Set, feciorul lui Adam, și Moise, care s-a schimbat la față când a venit cu legea de pe Muntele Sinai, că, după cum spune dumnezeiasca Scriptură, nu puteau fiii lui Israil să privească la dânsul, de strălucirea feței lui, și se acopereau cu un văl, ca să nu-i orbească (Ieșirea 34, 30).

Așa s-au schimbat la față și unii dintre sfinții mari ai Noului Așezământ, ca Marcu Ascetul, Ava Siluan, Ava Sisoe cel Mare și mulți alții, care străluceau ca soarele în anumite momente (Pateric, cap. 34). Dar sfinții nu aveau lumina din ei, ci îi lumina din afară darul Sfântului Duh, pe când lumina cea din Tabor, sau Schimbarea la Față a Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, era dinlăuntrul Lui, era din izvorul luminii celei gândite și negrăite a dumnezeirii Lui (Sfântul Grigorie Palama).

Dar oare ce zice Hristos la Schimbarea Sa la Față în chip tainic lui Petru? Iată ce zice, cum dogmaticească Sfinții Părinți:

„Tu, Petre, vrei să rămânem pe Tabor, tu vrei să facem aici trei colibe. Dar de ce vrei să rămânem aici? Pentru că ai văzut aici lumină, strălucire, slavă, bucurie, mângâierea Sfântului Duh; ai auzit aici glasul Părintelui Meu, Care M-a adevărit pe Mine cine sunt, a adevărit dumnezeirea Mea și al cui Fiu sunt. De aceea vrei să rămân pe Tabor. Dar Eu, Petre, n-am venit să rămân pe Tabor, Eu am venit să-ți spun ție și să-ți arăt ție și celorlalți doi ucenici cine sunt Eu. Tu, cu șase zile în urmă, mă opreai să merg la patima cea de bună voie. Când ți-am spus că merg la Ierusalim să sufăr, să pățimesc și să mor pentru mântuirea neamului omenesc, ai zis: «Nu, Doamne, să nu-ți fie Ție una ca aceasta! Cruță-Te pe Tine, Doamne!» (Marcu 8, 32). Iar Eu te-am suit pe Tabor și ți-am arătat slava dumnezeirii Mele, nu atâta cât este, ci cât poți tu cuprinde ca om, ca să nu orbești cu ochii și să nu mori. Ți-am arătat că Eu nu de silă, nu de frică merg la patimă, ci de bună voie. Ți-am arătat slava aceasta, ca tu să înveți pe frații tăi, să propovăduiești cu Iacov și cu Ioan slava dumnezeirii Mele, pe care ați văzut-o aici, în muntele cel sfânt, celorlalți ucenici și la toată lumea, ca să știe toți că Eu nu am fost numai om, ci și Dumnezeu. De aceea am voit mai înainte de patimă să vă arăt vouă slava Mea, pe cât este cu putință omului a o vedea”. Deci zicea Hristos lui Petru, în chip tainic: „Petre, dacă Eu voi rămânea

pe Tabor, să-mi faci colibă aici, oare cuvintele Scripturii cine le va împlini? Dacă Eu voi rămânea pe Tabor, oare cuvintele acelea scrise: «Împărțit-au hainele Mele loruși și pentru cămașa Mea au aruncat la sorți» (Psalmii 21, 20) cui se vor potrivi? Dacă Eu voi rămânea pe Tabor, cu cine se vor împlini cuvintele: «Dat-au spre mâncare mie fiere și în setea mea m-au adăpat cu oțet»? Dacă voi rămânea pe Tabor, cum se vor împlini cele ce zice proorocul Osea: «Vedea-vor pe Cel pe Care L-au împuns»? Dacă Eu voi rămânea pe Tabor, cum se vor împlini proorociile lui Isaia, care zice: «Dat-am spatele Meu spre bătași și obrazul Meu spre palmuire, și n-am întors fața Mea de către rușinea scuipărilor» și «prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat» (Isaia 53, 5)? Dacă Eu voi rămânea, aici, pe Tabor, după cum zici tu, cum se vor împlini cuvintele acelea care zic că [Mesia] «cu cei fărădelege S-a socotit» (Isaia 53, 9). Și când se vor împlini cuvintele vieții celei veșnice, dacă Eu nu Mă voi pogori în iad spre a învia pe cei morți și a mă face începător al vieții morților?”. Acestea parcă le spunea Hristos în taină lui Petru: „Nu, Petre, nu trebuie să rămân Eu pe Tabor; Eu trebuie să trec de aici pe celălalt munte, pe Golgota!”.

Așa suntem noi, creștinii și monahii, când avem bucuria Duhului Sfânt, când strălucește în sufletele noastre câte o rază de mângâiere, de bucurie duhovnicească, când auzim o cântare bisericească, o predică frumoasă, o evanghelie: avem o bucurie duhovnicească și o mulțumire sufletească așa de mare că am vrea să rămânem pururea în acele momente, să nu mai avem scârbe, să nu mai avem rane, să nu mai avem dureri, să nu mai avem întâmplări grele în viața aceasta, ci să rămânem în aceste bucurii. Dar nu se poate, fraților! Trebuie să mergem de la Tabor la Golgota, să primim paharul Domnului. Căci ce zice? „Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie? Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema” (Ps.). Adică, orice creștin trebuie să primească paharul pe care l-a primit

Hristos în Grădina Ghetsimani, sau sfintele Sale patimi, dacă vrea să fie următor al lui Iisus Hristos, într-o măsură oarecare.

Nu se poate mântui nimeni numai cu bucurii duhovnicești, numai cu mângâierile Duhului Sfânt și cu viața pașnică și liniștită. Dar de ce? Hristos ne-a spus nouă: „În lume, necazuri veți avea” și „prin multe scârbe vi se cade să intrați în împărăția cerurilor” (Romani 18, 17; I Petru 4, 13).

Așa frații mei, când avem bucurii și mulțumiri duhovnicești și veselia cea duhovnicească în inimă, să nu ne oprim aici, ci să ne gândim că trebuie să trecem de la aceste momente la altele, adică să primim să suferim cu dragoste și bucurie, să răbdăm toate scârbele și întâmplările grele pentru împărăția cerurilor, adică să-L urmăm pe Hristos de la Tabor și la Golgota.

Dar oare Mântuitorul nostru Iisus Hristos a făcut această mare minune și a împlinit această minune a Sa pe pământ pentru prima dată pe un munte? Nu mai avem în dumnezeiasca Evanghelie și alte învățături și pilde care ne arată că Hristos S-a folosit de munți pentru iconomia întrupării Sale și pentru a da unele învățături de mântuire neamului omenesc? Ba da. Hristos, după ce S-a botezat, zice dumnezeiasca Evanghelie, a fost dus de Duhul în pustie și a postit acolo în muntele Carantania 40 de zile și 40 de nopți, ispitindu-se de satana (Matei 4,1-2), când I-a înfățișat cele trei mari atacuri: al lăcomiei pânteceului, când a spus să facă pietrele pâini; al slavei deșarte, când L-a pus pe aripa bisericii și I-a spus să Se arunce jos, spunându-i din Scriptură: „Scrie este: îngerilor Săi va porunci să Te sprijine, să nu se împiedice de piatră piciorul Tău” și al iubirii de avuții (când L-a suit pe un munte înalt și I-a arătat toată lumea, zicând că toate I le dă Lui dacă Se va închina satanei – Matei 4, 9). Deci, încă de la începutul misiunii Sale, Hristos, înainte de a începe propovăduirea, a folosit muntele și pustia. În Muntele Carantania și în pustia Iudeii a avut loc începutul misiunii celei duhovnicești

a lui Iisus Hristos. Pe urmă vedem și alte întâmplări pe munte. În munte a predicat Hristos și a așezat cele nouă fericiri ale Bisericii. Adeseori Se suia Hristos în munte seara și Se ruga singur toată noaptea (Matei 14, 23). De pe munte S-a înălțat Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos la cer. Pe munte S-a schimbat la față. Pe munte S-a răstignit. Vedeți că, de la Botez și până la Înălțare, multe întâmplări din viața Mântuitorului s-au săvârșit pe munți. Și nu în zadar sau fără rost s-au petrecut aceste întâmplări pe munți.

Viața Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos este prototipul, adică modelul cel veșnic al creștinilor, al vieții creștinești, și va fi așa în veacul veacului.

Oare nu și proorocii s-au folosit de munți? Oare legea veche nu s-a dat pe Muntele Sinai? Oare Moise nu s-a rugat pe munte împotriva lui Amalec? Oare Ilie n-a văzut pe Dumnezeu în Horeb? Și câte ca acestea! Iar, după Înălțarea Domnului, sfinții cei mai mari, ca Sfântul Antonie cel Mare, s-au nevoit în munte. La fel Sfântul Macarie cel Mare, Sfântul Arsenie cel Mare, Sfântul Sisoe cel Mare, Sfântul Pamvo, Ava Marcu de la peșteră, care n-a văzut 85 de ani față de om și a viețuit în Muntele Francesc și a mutat muntele cu rugăciunea. Și nu ajunge vremea să spun de atâția mii și zeci de mii de pustnici și sfinți care, urmând lui Hristos, s-au retras din deșertăciunea lumii și au voit mai bine cu fiarele și păsările cerului să fie în pustie, decât cu lumea cea vicleană și plină de răutăți.

Dar de ce în munte și în pustie? Iată de ce: sfinții lui Dumnezeu cei mari și pustnicii s-au retras din lume, din vârtoarea lumii și din valurile pline de zgomot, de răutăți și de vicleniile cele fără de număr; s-au retras în pustie ca să scape de trei războaie. Care sunt acelea? De auzire, de vedere și de vorbire.

Noi avem desigur cinci simțiri și toate sunt punți ale păcatului. Dar mai cu seamă ochii și urechile. Însă și limba, dacă nu o înfrânăm, este o mare răutate, cum zice Sfântul Apostol

Iacov. Deci, sfinții s-au retras în munți ca să scape de aceste trei feluri de răutăți: să nu aibă cu cine vorbi, să nu vadă pe nimenea, să nu audă pe nimenea și să stea pururea în comunicare cu Dumnezeu, prin sfânta rugăciune și meditațiile sfinte, ca să-l urmeze lui Iisus Hristos, Care adesea se ruga singur în munte, noaptea și uneori chiar ziua.

Așa a făcut și Sfânta Teodora, pe ale cărei cărări ați călcat azi și de atâtea ori venind aici, la schitul Sihla; și pentru că poate nu știți viața ei, vă voi face la sfârșitul acestei predici un rezumat al vieții ei, căci nu îngăduie vremea să o spun mai pe larg. Iată, aici unde este biserița aceasta mică, care are anul acesta 205 ani de la întemeiere, tradiția veche, care s-a păstrat din gură în gură și din bătrân în bătrân, spune că a fost întâi coliba Sfintei Teodora. Ea a stat 14 ani de zile pe acest loc, unde fusese mai înainte un vestit pustnic, care venise aici din Munții Vrancei. De obârșie ea era din Vânătorii Neamțului, fiica lui Gheorghe Joldea armașul, și a fost singură la părinți. Către sfârșitul vieții ei, când a câștigat darul Sfântului Duh, prin îndelungă osteneală și post, s-a retras în peștera cea din vale, pe care o vedeți. S-a retras, dar când? Când nu mai simțea foamea, nici setea, nici frigul. Omul duhovnicesc cel desăvârșit nu mai are nevoie de haină, nici de hrană multă și nu-i mai este frig și nici frică de nimenea. Căci are în inima sa pe Hristos, care i Se face lui și haină și hrană și toate celelalte, și-l păzește de toate. După ce s-a desăvârșit deci sfânta Teodora aici, s-a dus în peștera din vale, iar acolo a fost descoperită prin minune dumnezeiască, căci nu se știa de dânsa. Duhovnicul ei din Sihăstria murise demult și ea nu mai putea coborî de bătrânețe până de vale, ca să se împărtășească cu Prea Curatele Taine. Dar s-a întâmplat o minune ca aceasta: mai înainte de moartea ei, la trapeza Sihăstria niște păsări veneau și luau bucățele de pâine de la frații trapezari. Și au văzut frații cum luau acelea pâine și zburau cu ea încoace, spre miazăzi. Și a observat și starețul mănăstirii și le-a zis: „Fraților, păsările acestea vedeți că nu

mănâncă pâine, ci o iau în cioc, dacă le dai câte o bucată, și zboară cu ea încolo, înspre pustia Sihlei (că nu era atunci biserica aici). Mi se pare mie, a zis starețul, că trebuie să fie vreun rob a lui Dumnezeu, vreun suflet a lui Dumnezeu căruia păsările acestea îi duc pâinea”.

Într-o duminică după-amiaza, doi frați au luat blagoslovenie de la starețul mănăstirii, după ce i-au spus: „Părinte, ne-am duce în partea aceea unde zboară păsările, poate să dăm peste acel pustnic căruia îi duc păsările mâncare de aici. Și spune istoria – pe care am citit-o într-un vechi manuscris – că păsările parcă îi așteptau, căci au zburat dincolo de Sihăstria, la marginile pământului. Și au stat cu bucata de pâine în cioc până au venit frații, și când să le ajungă, au zburat mai încolo, și tot așa zburau aproape de pământ și pe distanțe mici, ca și cum i-ar chema încoace, să le-o descopere pe Sfânta Teodora. Și au venit frații, dar de la o vreme, către seară, a venit o ploaie mare și s-a întunecat și n-au mai văzut nici păsări, ba s-au și rătăcit, că nu era pe atunci cărare, cum vedeți acum, ci era pustie mare; de aceea i se spunea aici Sihla, adică sihăstrie, desime, căci era mare desime printre stâncile acestea. Nu exista atunci schitul Sihla, ci numai câte un pustnic rătăcitor care stătea câteodată aici. S-au rătăcit deci cei doi frați și când au văzut că e noapte și a venit și ploaie și s-a întunecat, au început a plânge, că erau uzi și rătăciți. Și s-au pus spate în spate lângă un foc, aici, aproape de peștera Sfintei Teodora din vale, și au hotărât să poposească până la ziuă acolo, că nu mai știau să nimerească înapoi, fiind deja noaptea târziu. Și stând ei acolo înfrigurați, se îmbărbătau unul pe altul, zicându-și: „Poate n-om muri noi până mâine, iar mâine vom găsi din nou calea, ca să ne întoarcem la Sihăstria”. Și când a înnoptat tare și era aproape de miezul nopții, deodată au văzut o lumină mare ca un foc, acolo unde era peștera din vale. Și când au văzut lumina aceea, cel mic a zis: „Măi frate, trebuie să fie niște tâlhari aici, că eu am auzit că în pustiile cele mari stau hoți”. Și a zis cel mare:

„Nu, frate, poate să fie chiar un sfânt, care a făcut focul”. Și s-a dus cel mai mare și s-a apropiat de lumina aceea și ce credeți că a văzut acolo? Se vedea o roată mare de foc și din roata aceea niște limbi de foc ca niște săbii se suiau la cer. Era Sfânta Teodora, care se ruga acum de 40 de zile și de 40 de nopți ca s-o găsească cineva, să-i ducă Sfintele și Prea Curatele Taine a lui Hristos, s-o împărtășească, că era prea slabă și nu se mai putea duce singură, și era goală, că putreziseră hainele de pe dânsa.. Frații, când au văzut-o, s-au speriat și au zis: „Oare ce să fie?”. Iar cel mai mare a zis: „Vezi, acesta este sfântul la care merg păsările cu pâine!”. În acel moment, Sfânta Teodora a lăsat mâinile în jos și nu s-au mai văzut lumini, și au rămas în întuneric și le-a zis, cu un glas slab de tot: „Nu vă temeți, fraților – că ei se temeau tare –, nu vă temeți că e o nălucire, că eu sunt o femeie ticăloasă și neputincioasă, și mă rog lui Dumnezeu aici de 40 de zile și 40 de nopți să-mi trimită pe cineva să-mi aducă Prea Curatele Taine ale lui Hristos, că vreau să mă împărtășesc cu ele mai înainte de a mă duce de aici de pe pământ. Nu pot să mă arăt vouă acum, pentru că hainele mele au putrezit demult și sunt goală. Dacă vreți, dați-mi o haină”.

Și atunci fratele cel mai mare a dezbrăcat rasa de pe dânsul și a pus un bolovan în rasă, ca s-o poată arunca; și a aruncat rasa sa, iar cel mai mic i-a dat cureaua. După ce s-a îmbrăcat cu rasa și s-a încins, sfânta i-a chemat pe frați la ea. Și când a ridicat mâinile în sus, s-a făcut lumină în jurul ei ca în jurul unui sfeșnic! Și ei s-au speriat când au văzut-o. Era o femeie numai umbră de om, cu părul alb ca zăpada, luminată la față, slabă, numai pielea și oasele, și vorba rar, cu glas blând și stins. Și a zis: „Nu vă temeți, fraților, eu sunt o smerită roabă a lui Iisus Hristos, pe nume Teodora. Duceți-vă repede la mănăstire și spuneți părintelui egumen să trimită mâine pe duhovnicul Antonie și pe diaconul Laurentie. Că mâine la ora 12 din zi mă voi sfârși. Să-mi aducă aici Prea Curatele Taine”. Iar frații au zis: „Doamnă,

noi nu știm acum unde este Sihăstria, că ne-am rătăcit de aseară și iată că a venit ploaia și este întuneric”. Și ea a zis: „Uitați-vă la răsărit!”. Și a făcut un semn cu mâna și li s-au arătat acelor două sfeșnice luminoase. Și zise: „Mergeți după aceste două sfeșnice, că îndată veți sosi la Sihăstria”.

Și s-au întors ei după cele două sfeșnice și cele două sfeșnice mergeau sus de la pământ, și în câteva minute s-au trezit la poarta Sihăstriei. Și au bătut în poartă, căci tocmai era slujba utreniei, slujba de miezul nopții, și portarul care era atunci la poartă zise: „Cine sunteți?”. Și aceia: „Noi suntem, frații care ne-am dus astăzi după păsările acelea”. Și le-a dat drumul și s-au dus în biserică și au ascultat utrenia, iar după utrenie i-au spus starețului: „Părinte, am găsit o mare sfântă”. „Unde?”. „Acolo unde sunt stânci multe (căci ei nu știau cum se cheamă locul acela)”. „Cum o cheamă?”. „Teodora”. „Dar nu ați găsit pâinea care o duc păsările?”. „N-am găsit-o. Ne-am dus noi după păsări o bucată de drum, dar de la o vreme le-am pierdut din ochi și ne-am rătăcit”. Și i-a întrebat: „Pe unde ați mers?”. „Iată, pe plaiul acesta”. „Și pe unde ați găsit-o?”. „Prin pustia Sihlei, pe acolo pe unde e stâncăraia aceea mare...”

Și repede s-au pregătit starețul, și duhovnicul, și diaconul, și a mers aproape tot soborul. Au luat Sfintele și Prea Curatele Taine și tot ce trebuia pentru împărtășit și au venit până unde s-au rătăcit frații, care au zis: „Iată, pe aici ne-au dus sfeșnicele acelea”. Și îndată au văzut sub o stâncă ascunsă pâine multă, bucăți de pâine mucegăită, uscată. Îi întrebă: „Aceasta ați găsit-o ieri?”. „N-am găsit-o”. O puseseră păsările acolo, pentru sfânta, că poate mânca câteodată o bucată de pâine și bea apă din stânca aceea scobită de acolo, de sus. Și au zis frații: „Se vede că nu-i departe de aici” (căci uitaseră locul). Și când s-au dus mai încolo, au văzut pe sfânta la rugăciune, cu haina cu care se îmbrăcase ieri.

Și s-au oprit toți. Și starețul, care avea Sfintele Taine, a vrut să îngenuncheze, dar sfânta l-a oprit: „Nu se cuvine, sfinte părinte, să îngenunchezi având asupra ta neprețuitele Taine ale lui Iisus Hristos; eu trebuie să îngenunchez, că sunt păcătoasă!”. Așa s-a smerit ea, căci sfinții cei mari niciodată nu se laudă, ci pururea zic că sunt păcătoși. Că cine se laudă, cade din darul lui Dumnezeu în trufie și se face diavol, măcar de ar fi viețuit toată viața în pustnicie.

Și atunci, Sfânta Teodora, mai înainte de a se împărtăși cu Prea Curatele Taine, a spus viața ei, de unde se trage și pe unde a stat. Și după ce s-a împărtășit cu Prea Curatele Taine, a strălucit fața ei ca soarele și a ridicat mâinile la cer și când și-a dat duhul a ieșit o mireasmă de a mirosit tot muntele trei zile! Și a lăsat așezământ ca sfintele ei moaște să le puie în peștera din vale. Și a stat o vreme acolo. Și apoi s-au dus în altă parte, unde a rânduit Dumnezeu, după cum se știe din istorie: la sfânta mănăstire și lavră Pecerska din Kiev.

Iată că v-am istorisit câte ceva despre Sfânta Teodora. Ea a pustnicit mai întâi în Munții Vrancei și a fost de metanie de la Mănăstirea Nifon, din ținutul Buzăului. Astfel, Sfânta Teodora a urmat celorlalți mulți sfinți și mari asceți ai lumii care au trăit prin pustie și prin peșteri. Și s-a săvârșit aici, în părțile noastre, și până astăzi a rămas numele peșterii din vale Peștera Sfintei Teodora. Dar să știți că mai întâi aici a stat, și apoi, către sfârșitul vieții ei, s-a dus acolo, în peștera din vale.

Am voit să vă spun un fragment din viața Sfintei Teodora, după ce v-am spus istoria prealuminatului praznic al Schimbării la Față, că foarte se potrivesc: iată, aici avem și muntele, și biserița!

Am ascultat astăzi dumnezeiasca Liturghie de aici, de pe stâncă, și când se cânta troparul „Schimbatu-Te-ai la Față în munte, Hristoase Dumnezeule”, mi se părea că chiar aici se face

Schimbarea la Față. Căci aici e și biserica, aici și slavoslovia, aici și muntele...

Acestea vi le-am spus în rezumat despre istoria dumnezeiescului praznic al Schimbării la Față, despre sfinții care au urmat lui Hristos strălucind cu viața și care au petrecut în munți și în peșteri, dar și puține din viața Sfintei Teodora, cu ale cărei sfinte rugăciuni să ne ajute Mântuitorul și să ne mântuim cu toții. Amin.

(Această predică s-a rostit la Sihla, la hramul bisericii de sub stâncă, la 6 august 1968)

PREDICĂ LA ADORMIREA MAICII DOMNULUI

Iubiți credincioși,

Toate praznicele de peste an din Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare, rânduite spre cinstirea sfinților, aduc mare bucurie duhovnicească binecredincioșilor creștini. Dar oricât de mare ar fi slavoslovia pe care o aducem sfinților, ea nu se poate asemăna cu aceea pe care trebuie să o aducem lui Dumnezeu, Ziditorul sfinților.

Astăzi nu este praznic de sfinți, nici de îngeri. Astăzi Biserica lui Dumnezeu cea dreptmăritoare prăznuiește și sărbătorește pe Împărăteasa tuturor îngerilor și a tuturor sfinților. Nu se poate asemăna cinstea robilor cu a împăraților. Astăzi este praznic împărătesc, pentru că Împărăteasa a toată făptura se mută astăzi de la noi.

Dar este bine să știți cum s-au întâmplat lucrurile la Adormirea Maicii Domnului, cum s-a mutat Maica Vieții de la noi la cer. Iată cum:

Mai înainte cu trei zile de Adormirea Maicii Domnului, Prea Sfântul și Atotputernicul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a trimis din cer pe Arhanghelul Gavriil ca să binevestească Maicii Lui mutarea ei la cele fără de grijă. Același dumnezeiesc Arhanghel care fusese trimis de Dumnezeu când i-a binevestit ei că va naște pe Hristos, Mântuitorul lumii, vine acum și-i vestește mutarea din această viață pământească la odihna cea veșnică și la slava și cinstea cea negrăită pe care o are în cer (Prolog, luna august, în 15 zile).

Și venind Arhanghelul Gavriil, a adus el Prea Curatei Fecioare Maria, ca semn, o ramură de finic, după cum la Buna Vestire îi adusese un crin. Prea Sfânta Maică a lui Dumnezeu, înțelegând de la Arhanghelul Gavriil că trebuie să părăsească lumea și pământul acesta, s-a întors acasă cu multă bucurie și și-a gătit casa ei cu lumânări și cu tămâieri; și rugându-se, a ieșit din casă și s-a dus la muntele Măslinilor, unde avea adeseori obiceiul să se roage Prea dulcelui Său Fiu și Dumnezeului ei Iisus Hristos. Deci, ducându-se în Muntele Măslinilor și rugându-se Prea Sfânta Maică a lui Dumnezeu, s-a făcut o minune mare și prea slăvită: măslinii și toți copacii de pe muntele acela, și toți pomii roditori de acolo, când s-a închinat Ea, s-au închinat și ei cu dânsa până la pământ. Și de câte ori se închina ea, și copacii se plecau până la pământ, în semn de cinste mare și de închinăciune adusă Prea Sfintei Maicii lui Dumnezeu, Maica Vieții. După aceasta, s-a întors acasă și s-a făcut un cutremur mare, încât s-a cutremurat locul unde era casa ei. Și ea a căzut la rugăciune și a aprins iarăși lumânări și tămâie, și a chemat pe toate sfintele femei împreună viețuitoare cu dânsa, pe sfintele mironosițe și pe prietenele ei, și le-a spus: „Iată, vremea a sosit ca eu să vă las, să mă duc la Fiul meu și Dumnezeuul meu”. Și s-au întristat foarte și au plâns mult sfintele femei și mironosițele și toate acele sfinte văduve și fecioare care urmau Prea Sfintei Maici a lui Dumnezeu și învățăturilor ei.

Dar minunea aceasta a fost urmată de o altă minune. Deodată s-a făcut un vifor mare și un vânt puternic, iar acesta aducea pe norii cerului pe cei doisprezece apostoli (care veneau de la marginile lumii, unde fuseseră trimiși la propovăduire) să ia parte la cinstirea și îngroparea Prea Sfintei Fecioare Maria.. I-a adus pe apostoli, pe nori, Însuși Dumnezeu Cuvântul, ca să dea mai multă cinste și slavă Prea Sfintei Sale Maici.

Și când au sosit aceia, ea le-a spus: „Sfinții mei ucenici și ai Fiului meu Apostoli și ucenici, iată pentru care pricină v-au

adus norii aici, la Ghetsimani. Eu trebuie să mă mut; am primit vestea de la Arhanghelul Gavriil să vă las, dar nu de tot, ci să trec la ceruri și de acolo să vă ajut”.

Și au plâns toți dumnezeieștii apostoli, iar mai la urmă a venit marele apostol Pavel, care a început a plânge, zicând: „O, Maică a Vieții și a lui Dumnezeu Cuvântul, eu pe Dumnezeuul meu Iisus Hristos în trup nu L-am văzut, dar pe tine văzându-te în trup, mi se părea că El Însuși petrece pururea cu noi și că-L văd chiar pe Dânsul. Și multă mângâiere am avut noi, apostolii, avându-te pe tine cu noi. Dar acum te duci și tu! Ai mare bucurie că te duci la bucuria veșnică. Dar noi ne și bucurăm, ne și întristăm. Ne bucurăm de bucuria ta, că te duci la acele preasfinte locuri și la veselia cea fără de margini, dar ne și întristăm că rămânem aici pe pământ fără vederea și fără blândețea ta, și fără sfintele tale povățuiri și sfintele tale rugăciuni cele prea puternice” (Prolog, luna lui august, în 15 zile).

Așa au vorbit și ceilalți apostoli. Apoi Prea Sfânta Fecioară Maria le-a ținut ultimul cuvânt și le-a spus: „Iată, eu mă voi culca pe patul meu și voi așeza trupul meu așa cum îmi va fi voia, iar voi așa să-l lăsați. Și zicând aceasta, și-a luat iertare de la toți cei de față, de la dumnezeieștii apostoli și de la sfintele femei, și făcându-și semnul Sfintei Cruci, s-a culcat pe pat, a închis ochii, a pus mâinile pe piept și și-a dat duhul.

Și o, minunile tale, Prea Sfântă Maică a lui Dumnezeu! Îndată ce Prea Sfânta Maică și-a dat duhul ei preasfânt și preacurat în mâinile Fiului Său, toți orbii și toți ologii, șchiopii și bolnavii care veniseră acolo, din oraș și de pretutindeni de dimprejur, s-au făcut sănătoși! Mușii vorbeau, surzii auzeau, leproșii s-au curățit, șchiopii umblau, că așa a binevoit Prea Sfântul Dumnezeu și Mântuitorul Hristos, să cinstească Adormirea Prea Sfintei Sale Maici, cu minuni preaslăvite, ca să știe toți că nu a adormit o femeie de rând, ci Maica Cuvântului,

Maica lui Dumnezeu, a Dumnezeului minunilor (Prolog, luna lui august, în 15 zile).

După aceasta, dumnezeieștii apostoli, îndată ce Maica Domnului și-a dat preacuratul ei suflet, au început să audă mii și milioane de cântări îngerești în văzduh, care lăudau și cântau cântări pentru ieșirea Maicii Prea Sfântului Dumnezeu. Și au început a cânta și ei, ca și îngerii în văzduh. Și luând patul acela cu preacuratul și preasfântul trup al Maicii lui Dumnezeu, au început să călătorească la Ghetsimani, ca să-l ducă acolo, să-l puie în mormânt. Și erau însoțiți de cântările îngerești din văzduh, iar apostolii și mulțimea creștinilor și toți ucenicii lui Iisus Hristos cântau pe pământ. Și era o cântare comună a turmei celei cuvântătoare a lui Iisus Hristos de pe pământ și a celei înțelegătoare din cer, adică a îngerilor. Și petreceau și cerul, și pământul – adică și oamenii, și îngerii – pe Maica lui Dumnezeu la mormântul ei cel preasfânt. Mergând ei astfel și auzindu-se cântările și simțindu-se mireasma preasfântului trup umplând locurile pe unde treceau de bună-mireasmă, s-a trezit zavistia iudeilor; și unii dintre ei s-a dus cu mare îndrăzneală să dea jos de pe umerii apostolilor patul acela preasfânt. Ba unul dintre ei a îndrăznit chiar să se apropie și să puie mâinile pe preasfântul pat. Dar – o, minunile tale, Maica lui Dumnezeu! – toți cei care voiau să dea jos nășalia de pe umerii celor care o duceau au orbit și nu mai vedeau nici de unde au venit și nici unde mergeau! Iar celui care a îndrăznit – un evreu numit Antonie – să se atingă de acea preacurată nășalie pe care se afla preasfântul trup al Maicii lui Dumnezeu, i s-au tăiat lui deodată, cu mână îngerească nevăzută, amândouă brațele, rămânând lipite de nășalie, iar el a căzut jos leșinat și aproape mort. Și cerea iertare Maicii lui Dumnezeu și cei orbiți, și cel căruia i se tăiaseră mâinile.

Și atunci, dumnezeiescul apostol Petru, luând de pe pieptul Maicii Domnului, de pe nășalie, ramura de finic pe care i-o adusese Arhanghelul Gavriil, a pus-o pe ochii celor orbiți și

deodată s-au făcut sănătoși, și atingând cu ea mâinile celui căruia i-au fost tăiate de îngerul nevăzut, s-au prins mâinile înapoi! Și așa s-au săvârșit minunile preaslăvite ale Maicii Domnului. Aceasta i-a făcut pe toți să strige într-un glas: „Mare este Dumnezeu Iisus Hristos și mare este Prea Curata Lui Maică, Prea Sfânta Fecioară Maria!”.

Și mergeau cu toții împreună. Mergeau chiar și cei ce zavistuiău mai înainte, cântând și mărturisindu-și păcatele lui Hristos Dumnezeu, și căindu-se ei de greșeala cea mai dinainte, lăudau pe Maica milostivirii, pe Maica Domnului, care nu a ținuse păcatul lor, ci îi iertase pe toți și le dăduse vindecare.

Și ajungând la Ghetsimani, au pus preasfântul trup al Maicii lui Dumnezeu în mormânt de piatră nouă, care era întocmit de mai înainte, și punând piatra pe ușa mormântului, au auzit trei zile și trei nopți cântări îngerești împrejurul mormântului Maicii Domnului.

Apoi s-a întâmplat alt lucru minunat. Apostolul Toma, care nu fusese nici la Învierea Domnului și de aceea nu crezuse că S-a arătatse Mântuitorul Cel Înviat celor zece ucenici, a întârziat și acum, prin economie dumnezeiască. Și nu a fost adus pe norii cerului o dată cu toți ceilalți, ci pe dânsul l-a adus un nor după înmormântarea Maicii Domnului. De aceea era trist și mâhnit foarte, zicând: „Oare pentru care păcate ale mele nu m-am învrednicit să mai văd o dată în trup pe Maica lui Dumnezeu? Pentru care păcat am fost zăbavnic cu credința și la înviere și am întârziat și acum, la adormirea Maicii lui Dumnezeu?”. Și atunci a sfătuit Dumnezeu pe apostoli ca, prin sfat de obște, să deschidă mormântul Maicii Domnului, ca să sărute și Toma picioarele Prea Sfintei Maici a lui Dumnezeu, în sicriu, și să ia mângâiere și nădejde tare că este primită și propovăduirea Evangheliei lui Iisus Hristos de către el.

Și deschizând mormântul și sicriul Maicii Domnului – o, minunile tale, Maică a lui Dumnezeu! – nu au mai aflat acolo

trupul Prea Sfintei Fecioare Maria, ci numai giulgiul singur, cum rămăsese și la Mântuitorul Hristos în mormânt, după Înviere, căci Prea Sfântul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a luat cu trup cu tot pe Maica Sa cea Prea Sfântă la ceruri și a așezat-o la locul unde El știe.

Acesta este fapt adevărat, fraților, și adevărul acesta s-a predat până azi pe temeiul celor întâmplate la Adormirea Maicii lui Dumnezeu. Dar luați seama că și la patima cea înfricoșată a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, la răstignirea și la moartea Lui, s-au făcut minuni mari. Acolo s-a făcut întuneric de la al șaselea până la al nouălea ceas peste tot pământul. Acolo s-a cutremurat pământul și pietrele s-au despicat în două la Ierusalim. Acolo mormintele s-au deschis și morții au înviat. Deci așa cum la moartea Mântuitorului nostru Iisus Hristos s-au făcut preaslăvite și mărețe minuni, așa a binevoit Prea Sfântul ei Dumnezeu și Fiu, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, să cinstească și adormirea Prea Sfintei Sale Maici cu minuni preaslăvite. Acestea au fost: venirea Arhanghelului Gavriil, aplecarea pomilor care se închinau ei în muntele Măslinilor, venirea dumnezeieștilor apostoli pe nori, orbirea și tăierea mâinilor celor îndrăzneți și vindecarea lor după ce s-au căit, cântările îngerești care se auzeau în toate părțile în chip nevăzut, petrecând pe Maica Domnului la mormânt, și apoi înălțarea ei cu trupul la cer și lăsarea preasfântului ei giulgiu acolo, drept mângâiere celor de pe pământ.

Dar pentru ce s-au făcut atâtea minuni? Pentru ce, când și-a dat duhul Maica lui Dumnezeu, s-au vindecat atâtea orbi și surzi, și leproși, și șchiopi, și ciungi, și ologi, și tot felul de bolnavi? Pentru ce cu atâtea preaslăvite minuni a încununat Prea Sfântul Dumnezeu adormirea Prea Curatei Sale Maici? Iată pentru ce:

Pentru noi și pentru credința noastră, ca să știm până la sfârșitul lumii cine a fost Maica lui Dumnezeu pe pământ, cine s-

a mutat atunci la cer. Cea care s-a mutat atunci la cer e fiica lui Dumnezeu – căci auzi ce zice Duhul Sfânt: „Ascultă, fiică, și vezi, și pleacă urechea ta, și uită poporul...” și celelalte - și, în același timp, Maica Cuvântului după trup. Aceasta ne mai spune iarăși Duhul Sfânt: că atunci s-a mutat la cer mireasa cea cu totul fără de prihană, palatul cel împărătesc al Prea Sfântului Duh, camera Duhului cea preasfântă și preacurată.

Iar de vom întreba pe sfinți, pe prooroci și pe câte unul în parte, vom auzi de la toți: astăzi s-a mutat la cer porumbița cea duhovnicească și cuvântătoare, care a adus în lume semnul încetării potopului păcatului, ramura de măslin pe care o purta porumbița lui Noe, semnul milostivirii lui Dumnezeu spre mântuirea neamului omenesc. Aceasta ne-o vor spune și dumnezeiești prooroci: astăzi s-a mutat la cer scara cea înțelegătoare, scara cea duhovnicească prin care firea omenească s-a mutat de jos până la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl prin trupul cel îndumnezeit al lui Iisus Hristos. Să întrebăm pe David, preafericitul ei strămoș și părinte, tatăl lui Dumnezeu după trup, și ne va spune și el: astăzi s-a mutat la cer Împărăteasa care stă de-a dreapta Sfintei Treimi, cu haină aurită și împodobită și preaînfrumusețată. Iezechiel proorocul ne va spune: astăzi s-a mutat la cer ușa lui Dumnezeu cea încuiată, prin care nimenea n-a trecut, decât Domnul Dumnezeu, și încuiată o a lăsat pe dânsa, nestrucând pecetile fecioriei ei. De vom întreba pe proorocul Isaia, ne va spune de asemenea: astăzi s-a mutat la cer Fecioara care a născut pe Emanoil, adică pe Hristos Dumnezeu, care pururea este și va fi cu noi. De vom întreba pe Ghedeon, ne va spune și el: astăzi lâna cea plină de rouă a Duhului Sfânt s-a mutat la ceruri. De vom întreba pe Avacum proorocul, ne va spune la rându-i: astăzi muntele cel cu umbră deasă al lui Dumnezeu s-a mutat la cer. Și iarăși ne va spune David: astăzi s-a mutat la cer muntele în care a binevoit Dumnezeu să locuiască. De vom întreba pe toți proorocii, toți vor spune că astăzi Maica lui Dumnezeu Cuvântul,

Maica Vieții, Maica milei și a milostivirii, s-a mutat de la noi la ceruri.

Așa fraților, am avea atâtea de vorbit despre Maica Domnului, dar nu se pot spune în cadrul unei liturghii, că este prea scurt timpul și nimeni nu poate să o laude pe dânsa după vrednicie. Dar să știm că astăzi s-a mutat la cer Maica noastră, Maica milei și a milostivirii. Toți care avem pe Dumnezeu ca Tată, avem ca Maică duhovnicească pe Maica Domnului, care pururea se roagă și pururea mijlocește pentru noi și pentru mântuirea neamului omenesc. De multă vreme ar fi pierdut Dumnezeu lumea, cum spun dumnezeștii Părinți, pentru multele păcate cu care oamenii mânia pe Dumnezeu; dar Maica Domnului, așa cum L-a legat pe Iisus Hristos cu scutece și L-a înfășat pe El în iesle, tot așa leagă ea și acum mânia Domnului și o oprește, ca să nu piardă neamul omenesc. Căci nu voiește Maica milei și a milostivirii ca Dumnezeu să piardă sufletele oamenilor, pentru că știe că dacă s-ar aprinde mânia Domnului, ar pierde toată lumea, care s-a făcut sălaș al atâtor păcate și răutăți.

Prea Sfânta Fecioară Maria, care a slujit Tatălui ca fiică, lui Hristos ca Maică și ca sfântă slujitoare a Sfântului Duh, care pururea rămâne slujitoare și roaba Domnului, cum s-a spus în Evanghelie, care pururea slujește Prea Sfintei Treimi în ceruri, împreună cu toți sfinții și îngerii, după ce I-a slujit Lui neîncetat pe pământ până la ultima suflare, pururea mijlocește și pururea se roagă pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Avem acolo, în cer, o Mamă bună și milostivă. Să nu credeți că dacă astăzi s-a mutat Maica Domnului la cer, a părăsit lumea. Nu! O dată ce s-a dus acolo având mai mare putere, cu mai multă putere ne ajută nouă. Ea e acum mai aproape de scaunul dumnezeirii, s-a dus acolo ca pururea să privească spre nevoile săracilor, spre rugăciunile văduvelor, spre cei sărmani, spre cei închiși, spre cei care sunt prigoniiți, spre cei din dureri, spre cei bolnavi. Acolo ea s-a făcut Maică ajutătoare pentru toți

cei din necazuri, pentru toți cei asupriți și pentru toți cei ce o iubesc pe dânsa și o cheamă în ajutor din toată inima. Avem în cer o Mamă prea bună, o Maică a milei și a milostivirii, care pururea se roagă pentru toată Biserica lui Hristos și pentru fiecare fiu al bisericii lui Hristos în parte.

Fericiți, de trei ori fericiți sunt creștinii care au icoana Prea Sfintei Maici a lui Dumnezeu în casele lor și care în fiecare zi citesc acatistul ei, paraclisul și alte rugăciuni către Maica Domnului.

Nu există în cer și pe pământ altă față mai puternică, după Sfânta Treime, ca Maica Domnului, care poate să ne ajute nouă.

Dacă pomenirea dreptului este cu laude, câtă laudă se cade să aducem noi Maicii lui Dumnezeu, care este Împărăteasa tuturor dreptilor, a tuturor sfinților și a tuturor îngerilor lui Dumnezeu.

Iar dacă este Împărăteasă, are de la Prea Sfântul Dumnezeu și putere foarte mare ca să ne ajute nouă, să ocrotească lumea, să vie în ajutor și celor mici și celor mari, și celor bogați și celor săraci, și celor înțelepți și celor simpli, și celor bolnavi și celor sănătoși, și tuturor credincioșilor, fiind în același timp Mama noastră din ceruri.

Ferice de creștinii care, îndată după Sfânta Treime, o cinstesc pe Maica Domnului, din toată inima și oriunde se duc, zicând așa: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Prea Curatei Maicii Tale și ale tuturor Sfinților Tăi, miluiește-mă pe mine păcătosul (sau păătoasa)”.

Am să vă spun o istorioară, ca să vedeți cât de grabnică ajutătoare este Maica Domnului celor care o au pe dânsa ca pe o mamă și o cinstesc ca pe o Maică a lui Dumnezeu Cuvântul, și cât de aproape este de cei ce cred în ea și o cheamă pururea în ajutor.

Era o femeie văduvă, căreia îi murise soțul încă de când era tânără și îi rămăseseră doi copilași. Și biata femeie avea o gospodărie, dar era și cinstitoare a lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, având în casa ei o icoană cu Maica Domnului purtând

în brațe dumnezeiescul prunc. Și ea i-a învățat pe copii de mici să se închine, să zică Tată nostru, să zică Crezul și, deocamdată, măcar rugăciunile cele mai scurte către Maica Domnului. Și copiii întrebau, ca niște prunci ce erau: „Mamă, dar cine e aceea de pe icoană?”. Și ea le spunea: „Aceea e Mama voastră, adevărata voastră Mamă”. „Dar dumneata nu ne ești mamă?”. Ea zicea: „Nu, Mama voastră cea adevărată este în ceruri și o cheamă Maica Domnului”. „Dar cine e copilul acela pe care-l ține ea în brațe?”, întrebau ei. „E Domnul nostru Iisus Hristos, Care ne-a zidit pe noi și Care a fost purtat în pânțele Maicii Domnului, pe Care L-a născut ea de la Duhul Sfânt și a fost Dumnezeu și om desăvârșit”.

Așa îi învăța biata mamă pe copii cine este Maica Domnului, și-i învăța pe dâșii din toată inima că Maica Domnului este adevărata Maică a lor. De aceea copiii, când se sculau dimineața, mai înainte de a vorbi cu mama lor, fugeau înaintea Maicii Domnului, făceau câteva metanii, ziceau Tatăl nostru și apoi rugăciuni către Maica Domnului, cinstind-o pe dânsa, așa mici cum erau, după puterea înțelegerii lor.

Iar odată biata femeie trebuia să se ducă să secere în țarină și nu avea cu cine să lase copiii. Dar avea obiceiul să lase copiii încuiați singuri în casa lor. Și așa a chemat copiii, le-a lăsat de mâncare și le-a spus: „Voi rămâneți acasă; eu mă duc la lucru, că am mult de secerat”. Iar copiii au întreat: „Dar noi cu cine rămânem?”. „Iată, rămâneți cu Mama voastră” – și le-a arătat icoana Maicii Domnului, înaintea căreia ardea candela. Și le-a mai spus: „Mama voastră rămâne cu voi și o să vă apere, dar voi să fiți cuminiți și să vă rugați când o să fiți la nevoie, să strigați la ea, că ea vă apără!”.

Copiii s-au încredințat de la maica lor că nu rămân singuri, ci rămân cu Mama lor cea din ceruri. Și s-a dus biata femeie degrabă la treburile ei, pe țarină. Dar copiii rugându-se, mintea lor pururea se mișca și nu sta într-un singur gând. Deci au

uitat de sfaturile mamei. S-au rugat ei un timp, apoi s-au apucat de jucării și au început să umble cu focul. Mama lor am spus că îi încuiase în casă, ca să nu iasă afară și să nu plece de acasă, știind că abia peste o jumătate de zi se va întoarce înapoi. Și copiii, umblând cu focul, casa a luat foc. Și ei, când au văzut că au luat foc hainele din casă, covoarele și ce mai era în ea, și când au văzut că toată casa a luat foc și nimeni nu putea sări să-l stingă, că era vară și oamenii erau plecați la lucru, au fugit la icoana Maicii Domnului, s-au prins cu mâinile de icoană și strigau: „Mamă, nu ne lăsa!”. Și – o, minunile tale, Maica lui Dumnezeu! – casa a ars toată, dar focul nu s-a atins de peretele pe care era icoana Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu împreună cu acești doi copilași!

Femeia a auzit în țarină, că i-a adus vestea cineva: Măi femeie, să știi că ți-a ars casa! Iar ea, săraca, zice: „Vai de mine, că am lăsat copiii în casă!”. Dar acela nu știa să-i spună de minunea ce s-a întâmplat cu copiii, ci-i spuse numai atâta: Du-te, că am auzit că este scrum casa ta! Ea când a auzit, biata, știind că a încuiat copiii în casă, a luat-o la fugă, că-i ieșea inima de alergare și de spaimă. Și când a ajuns la marginea satului, a întrebat: „Mi-a ars casa?”. Da, i se spuse, ți-a ars casa, s-a văzut la dumneata foc mare și s-au dus oamenii să-l stingă, dar casa a ars. Iar ea a strigat: „Maica Domnului, cum de ai lăsat copii mei, că eu în seama ta i-am lăsat!”. Și văitându-se și plângând, alerga aproape ca nebună. Și când a ajuns, văzu cum se uita toată lumea la o minune preaslăvită: casa arse, dar peretele cu icoana Maicii Domnului era neatins și copilașii se țineau cu mâinile de icoană și strigau: „Mamă, mamă!”. Și văzând aceasta biata femeie, s-a aruncat prin foc la icoana Maicii Domnului și cu mare recunoștință a mulțumit Maicii Domnului că pe acei prunci, pe care îi încredințase ei, i-a păzit sănătoși.

Aceasta v-am spus-o ca să vă arăt că cine are mamă și ocrotitoare pe Maica Domnului, ea îl va apăra și pe el, și pe copiii

lui, și vitele lui, și toată agoniseala lui. Să aveți această credință întotdeauna, să nu vă lipsească acatistul și cinstitul paraclis al Maicii Domnului din casă, și ori la ce scârbă veți ajunge, ori la ce necaz, chemați pe Maica Domnului din toată inima și negreșit pururea va fi de față, cu grabnicul ei ajutor, cu preasfintele și preaputernicele ei rugăciuni.

Să știți că nu există suflet sub cer care și-a pus nădejdea în Maica Domnului și să rămâie rușinat până la urmă. Prin rugăciunile ei va avea în veacul de acum liniște, alinare, acoperire și sprijinire, iar în vremea morții mila Maicii Domnului nu îl va lăsa; și în ziua judecății, Maica Prea Sfântă va sta în genunchi înaintea Prea Sfântului și Prea Dulcelui ei Fiu și Dumnezeuului nostru Iisus Hristos și va zice: „Doamne Dumnezeule și Fiul meu, acest suflet necăjit, chiar dacă a greșit, dar pururea mi-a cerut să mă rog Ție. Iartă-l, miluiește-l și fă cu dânsul milă”. Și așa vom câștiga prin rugăciunile Maicii Domnului milă și în veacul de acum, și în vremea morții, și în ziua judecății. Amin!